

DOI: 10.15773/EKKE.2024.011

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Neveléstudományi Doktori Iskola

Doktori Iskola vezetője: Dr. Pukánszky Béla, DSc, egyetemi tanár

Doktori Iskola Programigazgatója: Dr. habil. Szűts Zoltán, PhD, doktor habil.

Doktori (PhD) disszertáció

Telegdi Attila László

**A gyorskorcsolya sportágak eredményessége: a hosszú távú sportoló
felkészítési program, mint a fejlesztés lehetősége**

Témavezetők:

Prof. Dr. Bognár József egyetemi tanár, PhD

Prof. Dr. Géczy Gábor egyetemi tanár, PhD

Eger

2024.

TARTALOMJEGYZÉK:

1	BEVEZETÉS	5
1.1	A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA	6
1.2	PROBLÉMAFELVETÉS	8
1.3	A KUTATÁS CÉLKITŰZÉSE	10
1.4	KÉRDÉSFELVETÉSEK	11
1.5	HIPOTÉZISEK	11
2	SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS	13
2.1	A TÉMÁVAL KAPCSOLATOS TUDOMÁNYOS PUBLIKÁCIÓK KERESÉSÉNEK EREDMÉNYEI	13
2.2	AZ LTAD (A HOSSZÚ TÁVÚ SPORTOLÓ FELKÉSZÍTÉS) MODELL ÉS ALKALMAZHATÓSÁGÁNAK KUTATÁSI EREDMÉNYEI	14
2.2.1	AZ LTAD HAZAI ADAPTÁCIÓJA	18
2.2.2	EDZŐI TUDÁS ÉS TAPASZTALATOK, EDZŐI KOMPETENCIÁK	21
2.3	A SPORT NEVELŐ HATÁSA	23
2.3.1	SPORTOKTATÁS, NEVELÉS	26
2.3.2	A SPORTÁG ÁLTALI NEVELŐ HATÁS	27
2.3.3	JELLEMFORMÁLÓ HATÁSOK	28
2.3.4	ÉLETVITELRE GYAKOROLT HATÁSOK	30
2.3.5	NEVELŐI ÉS EDZŐI NÉZET	31
2.3.6	EDZŐI SZEREPEK	32
2.4	KOMMUNIKÁCIÓ ÉS INTERAKCIÓ	34
2.4.1	ELVÁRÁS, ÉRTÉKELÉS ÉS VISSZAJELZÉS MINT PEDAGÓGIAI FOLYAMATOK	36
2.5	MOTOROS TANULÁS, MOTOROS KÉPESSÉGEK	37
2.6	UTÁNPÓTLÁS-NEVELÉS ÉS TEHETSÉGGONDOZÁS	41
2.6.1	A SIKER ASPEKTUSAI	45
2.7	AZ EDZŐKÉPZÉS, EDZŐ TOVÁBBKÉPZÉS	47
2.8	KETTŐS KARRIER	49
3	ANYAG, MÓDSZER	52
3.1	MINTAVÁLASZTÁS	52
3.1.1	ELEMZETT DOKUMENTUMOK	52
3.1.2	AZ INTERJÚK EDZŐI MINTÁJA	54
3.1.3	AZ INTERJÚK SPORTOLÓI MINTÁJA	57
3.1.4	AZ INTERJÚK SZÜLŐI MINTÁJA	57
3.1.5	AZ INTERJÚK VEZETŐI MINTÁJA	57
3.1.6	A KÉRDŐÍVEK SORÁN VIZSGÁLT MINTÁK	59
3.2	ADATFELVÉTEL	61
3.3	ADATELEMZÉS	63
3.3.1	DOKUMENTUMOK	63
3.3.2	FÉLIG STRUKTURÁLT INTERJÚK	64
3.3.3	KÉRDŐÍVEK	65
3.3.4	ÉTIKAI ENGEDÉLY	65

3.3.5	A KUTATÁS KORLÁTAI	66
-------	--------------------------	----

4 EREDMÉNYEK.....67

4.1	A HOSSZÚ TÁVÚ SPORTOLÓ FELKÉSZÍTÉS MINDENNAPOS GYAKORLATA	67
4.1.1	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ ÉRTÉKEI	76
4.1.2	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ DISZKRIMINANCIA-ELEMZÉSE	78
4.2	EDZŐVEL SZEMBENI ELVÁRÁSOK.....	79
4.2.1	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ ÉRTÉKEI	84
4.2.2	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ DISZKRIMINANCIA-ELEMZÉSE	87
4.3	SPORTOLÓK ÉLETÉRE KIHATÓ NEVELŐI TEVÉKENYSÉG ÉS KÖRNYEZET	87
4.3.1	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ ÉRTÉKEI	93
4.3.2	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ DISZKRIMINANCIA-ELEMZÉSE	95
4.4	KOMMUNIKÁCIÓ, INTERAKCIÓ	96
4.4.1	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ ÉRTÉKEI	102
4.4.2	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ DISZKRIMINANCIA-ELEMZÉSE	106
4.5	MOTOROS KÉPESSÉGEK	107
4.5.1	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ ÉRTÉKEI	111
4.5.2	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ DISZKRIMINANCIA-ELEMZÉSE	111
4.6	AZ UTÁNPÓTLÁS-NEVELÉS, TEHETSÉGGONDOZÁS, SIKER	112
4.6.1	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ ÉRTÉKEI	118
4.6.2	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ DISZKRIMINANCIA-ELEMZÉSE	121
4.7	FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK	122
4.7.1	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ ÉRTÉKEI	125
4.7.2	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ DISZKRIMINANCIA-ELEMZÉSE	127
4.8	KETTŐS KARRIER.....	127
4.8.1	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ ÉRTÉKEI	130
4.8.2	A VIZSGÁLT FAKTOROK EDZŐKRE, SZÜLŐKRE ÉS SPORTOLÓKRA VONATKOZÓ DISZKRIMINANCIA-ELEMZÉSE	131

5 MEGBESZÉLÉS.....132

5.1.1	A HOSSZÚ TÁVÚ SPORTOLÓ FELKÉSZÍTÉS ELMÉLETI ALKALMAZÁSÁNAK VIZSGÁLATI EREDMÉNYEI	132
5.1.2	AZ EDZŐVEL SZEMBENI ELVÁRÁSOK JELLEMZŐ JEGYEINEK VIZSGÁLATI EREDMÉNYEI	132
5.1.3	A SPORTOLÓ ÉLETÉRE KIHATÓ NEVELŐI TEVÉKENYSÉG ÉS KÖRNYEZETET BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK JELLEMZŐ JEGYEINEK VIZSGÁLATI EREDMÉNYEI	133
5.1.4	KOMMUNIKÁCIÓ, INTERAKCIÓ JELLEMZŐ JEGYEINEK VIZSGÁLATI EREDMÉNYEI (ELVÁRÁS, ÉRTÉKELÉS, VISSZAJELZÉS).....	134
5.1.5	MOTOROS KÉPESSÉGEK SZEREPÉVEL KAPCSOLATOS JELLEMZŐ JEGYEK VIZSGÁLATI EREDMÉNYEI (MOTOROS TANULÁS)	135
5.1.6	UTÁNPÓTLÁS-NEVELÉS, TEHETSÉGGONDOZÁS, SIKER JELLEMZŐ JEGYEINEK VIZSGÁLATI EREDMÉNYEI...	135
5.1.7	FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEKKEL KAPCSOLATOS VIZSGÁLATI EREDMÉNYEK (KÉPZÉS, TOVÁBBKÉPZÉS).....	136
5.1.8	A KETTŐS KARRIER SZEREPÉNEK VIZSGÁLATA A SPORTÁGBAN (TANULÁS-SPORTOLÁS)	137
5.2	A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEVETÉSE KORÁBBI KUTATÁSI EREDMÉNYEKSEL.....	137
5.3	HIPOTÉZISEK VIZSGÁLATA.....	142
5.4	GYAKORLATI JAVASLATOK	145
5.5	TOVÁBBI KUTATÁSI LEHETŐSÉGEK	146

6 ÖSSZEFOGLALÁS.....148

<u>7</u>	<u>SUMMARY</u>	<u>150</u>
<u>8</u>	<u>IRODALOMJEGYZÉK</u>	<u>151</u>
<u>9</u>	<u>SAJÁT KÖZLEMÉNYEK JEGYZÉKE</u>	<u>167</u>
<u>10</u>	<u>ÁBRÁK JEGYZÉKE</u>	<u>170</u>
<u>11</u>	<u>TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE.....</u>	<u>170</u>
<u>12</u>	<u>KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS</u>	<u>172</u>
<u>13</u>	<u>MELLÉKLETEK</u>	<u>173</u>

1 BEVEZETÉS

„Egy nemzet egészsége és jólléte, valamint a nagy sporteseményeken megszerzett érmek csak melléktermékei egy hatékony sportrendszernek.”

Balyi István

Az egyetemes magyar sport sikereiben a sportpedagógia nevelő hatása kiemelkedő szerepet játszik, mint a kultúránk meghatározó része. Példaképek és élettörténetek állnak minden sikeres sportteljesítmény mögött, amelyek eredményes pedagógiai folyamatok eredményei. A sport nem csupán versenyzésre összpontosít, hanem kulcsfontosságú szerepet tölt be a pedagógiai nevelésben is, ami létfontosságú a kiváló sportteljesítmények eléréséhez és a példaképek kineveléséhez a következő generációk számára. A gyorskorcsolya sportágak hazai történetéhez a megannyi fantasztikus eredmény mellé olyan személyiségek és példaképek nevei fűződnek, mint a junior válogatott tagja, valamint a magyar bajnokságon is induló Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas biokémikus gyorskorcsolyázó vagy Ruttkai Iván színész és grafikus – Ruttkai Éva színésznő testvére – szintén gyorskorcsolyázó olimpikon.

A nemzetközi sportélet a minél magasabb szintű sportteljesítmények eléréséről szól. Az emberi teljesítőképesség határainak feszegetése már-már túlmutat a sport eredeti célján, amelyet Pierre de Coubertin báró, az újkori olimpiák életre hívója megálmodott. Legfontosabb általa is hangoztatott szállóigévé vált mondatok „A részvétel fontosabb, mint a győzelem...” valamint „A lényeg nem a győzelem, hanem a küzdelem maga”¹. Mindez rámutat arra a tényre, hogy a sport fontos feladata a pedagógiai nevelés, amely nélkül elképzelhetetlen a magas szintű sporteredmények elérése és megfelelő példaképek állítása.

A sportoló személyisége és kognitív képességei egyaránt fejlődnek a sportbeli képességeivel párhuzamosan, amely, ha jó irányt vesz, akkor a sportoló nemcsak a sport területén tudja mindezeket kamatoztatni, hanem a sportpályafutását követő életszakaszban is. A sport pozitív személyiségfejlesztő hatása az edző, a család és az iskola együttes pedagógiai nevelő hatásával válik teljessé, melyben mindegyik közegre egyaránt szükség van. Ha sportról beszélünk, akkor az első számú, legfontosabb nevelő hatással rendelkező személy az edző. Az edzők nevelői felelőssége egyre inkább felértékelődik, hiszen az élsportolók napjuk nagy részét edzéssel,

¹ Pierre de Coubertin választotta ezt a két mottót 1894-ben a Nemzetközi Olimpiai Bizottság megalapításakor, amelyek eredetileg barátjától, Henri Didon domonkos rendi paptól származnak.
<https://aleteia.org/2014/02/08/the-christian-roots-of-the-olympics/>

felkészüléssel töltik (*Telegdi, 2023*). A válogatott szintű versenyzők sok esetben több időt töltenek a sportágukban, mint az iskolában vagy otthon, a családi környezetben. Ahhoz, hogy az edzők megfelelő pedagógiai kompetenciákkal rendelkezzenek, olyan edukációs környezetet kell számukra biztosítani, amellyel reagálni tudnak az állandóan változó társadalmi és pedagógiai kihívásokra, valamint az egy életen át tartó sport iránti elkötelezettséget tudnak kialakítani a gyerekekben, amely az egészséggel és mozgásműveltséggel teljes élet egyik záloga. Erre az állami edzőképzés mellett a sportszövetségek belső továbbképző programja ad lehetőséget. A minőségi edzői edukáció feladata minden sportszervezet saját felelőssége. A disszertáció a hazai gyorskorcsolya sportág sportszakember-képzésének problémakörét vizsgálja, kiemelve a sportpedagógiai hatásmechanizmusokat. Céлом az edzőtovábbképzés fejlesztési irányainak javaslatával elősegíteni, hogy a jövő gyorskorcsolyázói az elődeikhez hasonlóan kiváló teljesítményt nyújtsanak mind erkölcsi, mind sportteljesítmény szempontjából a sportban, valamint a civil életben egyaránt.

1.1 A témaválasztás indoklása

A Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség (MOKSZ) 1908-as megalakulása óta meghatározó sportága a gyorskorcsolya, különösen a rövidpályás gyorskorcsolya, mely 2018-ban és 2022-ben is történelmi olimpiai sikereket ért el. A szövetség a magyar származású Balyi István által megálmodott Long-Term Athlete Development² nemzetközileg ismert és bevezetett rendszere mellett a 2000-es évek elején kötelezte el magát, melynek aktív szereplője voltam. A rövidpályás gyorskorcsolya sportágban az edzéselmélet és módszertan területén kezdtük el alkalmazni a Kanadából származó LTAD alapokon nyugvó metodikát a versenyzők felkészítésében, először csak gyakorlati oldalról megközelítve. Később kezdtük el elméleti oldalról is megalapozni a programot kiadványokkal, előadásokkal és információs anyagokkal. Az LTAD program fontos területeit időről időre felül kell vizsgálni a hatékony működés érdekében, hogy mennyire ismerik és alkalmazzák azt a résztvevők. Magyarországon több sportágban részben vagy teljes egészében alkalmazzák az LTAD programot (*Géczi et al., 2017; Ábrahám, 2024; Tóth et al. 2022; MHSSZ, 2024, Franks, 2020; Lipták et al., 2021*) de a nemzetközi és hazai kutatások csak bizonyos területekre fókuszálnak (*Szemes, 2022*), és kevés információ áll rendelkezésre a program komplex működéséről, amelyet a disszertációval igyekszem ellensúlyozni. Témaválasztásomat az a cél vezérelte, hogy a versenyzőkre gyakorolt hatásmechanizmusokat megvizsgálva főként az edzőtovábbképzésre, annak megújításának

² LTAD, Hosszú Távú Sportoló Fejlesztés

szükségességére rávilágítsak és javaslatokat tegyek a program hatékonyságának fejlesztésére. Kutatásom eredményei segítséget nyújtanak a MOKSZ számára, amely célul tűzte ki, hogy az LTAD program metodikájára építve alakítja ki a gyorskorcsolya sportágot választó sportolók fejlesztésére irányuló összes tevékenységét, az utánpótlás-nevelésen keresztül a felnőtt válogatottak felkészítésén és versenyeztetésén, majd az edzőképzésen át a szülők edukációjáig. Számos kutatás és tanulmány támasztja alá (*Balyi et al.*, 2013; *Baker et al.*, 2020; *Côté et al.*, 2009; *Csáki et al.*, 2013; *Farrow et al.*, 2007; *Géczi*, 2014; *Gombocz*, 2004; *Gyömbér & Kovács*, 2012; *Papaioannou & Hackfort*, 2014; *Révész et al.*, 2009) hogy a magas szintű sportteljesítmény fenntartásának kulcsa a megfelelő környezet kialakítása és a szereplők együttműködésével párhuzamosan az egységes, magas színvonalú szakmai munka, ami a kiválasztástól az utánpótlás-nevelésen át a kettős karrierig terjed. Ebben a folyamatban fontos, hogy minden résztvevő – úgy, mint a sportolók, edzők, szülők (*Gyömbér et al.*, 2016) és a sportszövetség munkatársai – azonos célokért dolgozzon együtt. A tehetséggel kapcsolatban rengeteg kutatás történt és történik ma külföldön és hazánkban egyaránt (*Baker et al.*, 2020; *Révész et al.*, 2009). Az utánpótlás-nevelés és a tehetséggondozás kiemelkedő fontosságú, de csak akkor lehet hatékony, ha magas szakmai színvonalat képvisel. Ez az alapvető feltétele annak, hogy a fiatal sportolók optimálisan fejlődhessenek és kiemelkedő eredményeket érjenek el a sportban. Ehhez azonban olyan edzésméleti és módszertani, élettani, pedagógiai és pszichológiai, valamint egyéb tudományos alapokon nyugvó szakmai tudásra van szükség, amely innovatív megközelítésével sokszor szakít a korábbi hagyományosnak vélt, szintén tudományos kutatásokra épülő, de már elavult nézetekkel. A sport teljesítményorientált megközelítése és az innováció együtt működik, és az utánpótlás nevelésének és a tehetséggondozásnak kulcsfontosságú szerepe van a teljesítmény előmozdításában. Ezért tartom szükségesnek rendszeresen felmérni az utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás során alkalmazott elméletet és gyakorlatot, annak egységességét, irányait, esetleges erősségeit, hiányosságait.

Az edzői nézetek és szemléletek függvényében alakul az edzői tevékenység. Az edző-sportoló és tanár-diák kapcsolat sok tekintetben hasonlít egymásra (*Révész et al.*, 2013; *Jowett & Cockerill*, 2003; *Gombocz*, 2005; *Côté*, 2002). Az edzői tudás és az edzői nézetek azonban egymással szoros kölcsönhatásban vannak. Az edzői nézetek és szemlélet teszi hitelessé a szakmai felkészülést a sportolók felé, ezért ennek mérése, és a változások nyomon követése, valamint az esetleges változások lehetőségei csak a kutatás révén válnak megvalósíthatóvá.

Az edzők mindennapos edzői és nevelői tevékenységének folyamatosan tükröznie kell a szövetség egésze által képviselt egységes szakmai irányvonalat, amelyben helyet kell kapnia az elvárás, értékelés és visszacsatolás folyamatának. A sportban megfelelő pedagógiai tartalommal és értékrendszer hangsúlyozásával biztosítható az a hozzáadott érték, amelyet sok esetben csak a sport tud átadni a maga sajátos környezetével. Az edzői tevékenység során a mindennapok edzői és nevelői gyakorlatában azonban nem történik meg az értékátadás (Balogh, 2022), amennyiben nem biztosított az edzők számára a folyamatos elméleti háttér, amely az edukációs folyamatokban realizálódik. Ennek vizsgálata és az eredmények visszacsatolása, majd felhasználása szintén a sportág működésének hatékony működését szolgálják.

Egy sportág fejlődésének fenntartása, fejlesztési lehetőségei csak abban az esetben valósulnak meg, ha a sportszakemberek, edzők tudása folyamatosan a legújabb szakmai információkkal bővül. Az edzőképzés a sportági szakszövetségek kompetenciája és egy adott sportág jövőjének a záloga. „A sportteljesítményt megalapozó folyamatban komoly szerepe van egy megfelelő fejlesztési programnak, amely koherens egészként kezeli a sportolók fejlesztését.” (Gécsi & Balyi, 2016, 27.o.) Ennek megfelelően kiemelt fontossággal bír az edzői tudás, így stratégiai feladat az edzőképzés, az edzőtovábbképzés a gyorskorcsolya sportágakban is. Ezen feladatok folyamatos magas szinten történő biztosítására, és ezáltal a sportág fejlődésének, eredményességének biztosítására csak abban az esetben van lehetőség, amennyiben a nemzetközi fejlődést figyelembe véve működik és innoválódik az edzőképzés, edzőtovábbképzés, amelynek utánkövetése, időközönkénti felmérése lényeges feladat.

A kettős karrier igénye és megvalósítása sok esetben nem találkozik egymással. A sportolói kettős karrier kialakításáért, illetve a versenyzőnél igény szinten történő tudatosításáért a sportoló közvetlen környezete a felelős. Az edző, a szülői háttér a szövetség és az iskola felelősségteljes pedagógiai hatása és támogatása a legmeghatározóbb a sportolói kettős karrier kialakításában (Faragó, 2015; Telegdi & Bognár, 2022a). Az előbb megfogalmazott cél minőségi működésének fenntartása érdekében célszerű rendszeresen megvizsgálni és felülvizsgálni a folyamatokat.

1.2 Problémafelvetés

Az LTAD elméletének értelmében a sportág eredményessége a felnőttkorú versenyzők teljesítményében nyilvánul meg, amihez megfelelő hosszú távú felkészítés szükséges. Ennek fontos része a szenzitív időszakokban történő képességfejlesztés, hogy a versenyzők elérjék

genetikai potenciáljukat. Az edzőképzés és gyakorlat hatékonysága ebben a folyamatban kulcsfontosságú (*Telegdi, 2021a*). A hosszú távú felkészítésre való törekvés az LTAD központi üzenete, melynek során fontos a hosszú távú célok kitűzése és fenntartása (*Balyi et al., 2016*). A kutatások szerint az elit szint eléréséhez legalább 10 év vagy 10.000 óra gyakorlás szükséges. A rövidtávú eredmények helyett hosszú távú célokra kell összpontosítani. Fontos, hogy az edzők, a versenyzők, a szülők és a szövetségi vezetők ismerjék és alkalmazzák az LTAD elméletét a gyakorlatban, hogy hatékonyan támogassák a versenyzők fejlődését és teljesítményét (*Géczi & Balyi, 2016; Balyi et al., 2016; Ericsson et al., 2006; Viru, 1995*). Azonban a gyorskorcsolya sportágakban ezekben a témákban még nem végeztek kutatást. Az utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás fontos szerepet játszanak egy sportág és sportszervezet sikerében. A sikeres sportágválasztás, az örömteli sportolás és a sikerélmények hosszú távú elkötelezettséget eredményezhetnek, csökkentve ezzel a lemorzsolódás kockázatát (*Bognár, 2010*). A sporttehetség-kutatás eredményei azt mutatják, hogy az öröklött tulajdonságok és a környezeti hatások egyaránt meghatározók, erre épül a tehetséggondozás a sikeres utánpótlás-nevelés érdekében (*Hollmann, 1988; Harsányi, 1989; Mészáros, 1996; Szabó, 1995; Wolansky, 1981*). A megfelelő kommunikáció és támogató környezet elengedhetetlen a hatékony tehetséggondozáshoz (*Nagy et al., 2018*). Az edzők, szülők és sportszervezetek erős hatással vannak a versenyzők fejlődésére és személyiségére (*Bognár, 2010*). Kutatásom a gyorskorcsolya sportágban ezeket a folyamatokat vizsgálja. A folyamat elméletét és gyakorlatát.

Az LTAD hazai gyorskorcsolya viszonyokra történő adaptálása a 2000-es években megtörtént. Az edzői nézetek, melyek az edzők tapasztalataiból, személyiségükből és képzésükből erednek, hatással vannak a sportolók fejlődésére és személyiségére (*Calderhead, 1996; Richardson, 1996*). Az edzői nézetek és szemlélet alakítják a pedagógiai tevékenységet, és befolyásolják a pedagógusidentitást (*Túri, 2017*). Kutatásom rávilágít a gyorskorcsolya-edzők nézeteire és szemléletére, amelyek kulcsfontosságúak a sportág működése és a sportolók fejlődése szempontjából.

Az edzők napi tevékenységeinek tükröznie kell a szövetség szakmai stratégiáját és az LTAD program jellemzőit. Az edzők elsődleges feladata a sportolók irányítása és tudásuk bővítése, személyiségük formálása (*Bognár, 2010*). A teljesítmény tervezése, végrehajtása és értékelése fontos része ennek a folyamatnak. Számos szakirodalom támasztja alá a pedagógiai értékelés jelentőségét ebben a kontextusban (*Bábosik et al., 2004; Báthory, 1997; Csapó, 2002; Golnhofner, 2003; Réthyné, 1989*). A pedagógiai értékelés segíti a sportolók

személyiségfejlődését és a sportteljesítmény javítását (Hercz, 2007). Kutatásom betekintést nyújt az edzői és nevelői tevékenységbe, amely a sportág pedagógiai hatékonyságát tükrözi.

Az edzőképzés kiemelkedő fontosságú a sportág fejlesztése szempontjából különösen akkor, ha a magas szintű sportteljesítmény elérése a cél. Az edzőknek széles körű készségekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy hatékonyan segítsék a sportolókat minden szinten (Wallis & Lambert, 2016). Az edzőképzésnek követnie kell a szövetség meghatározott irányvonalát, és holisztikus szemléletet kell kialakítani az edzők számára (Waeffler, 2021). Az edzőképzés iránti igény mind a szövetség, mind az edzők részéről fontos, és dolgozatomban ezen igények megjelenését, valamint a képzésről kialakult vélekedéseket és lehetőségeket vizsgálom.

Az élsport és a tanulás vagy munka közötti kettős karrier-modell kialakítása komoly kihívások elé állítja a sportolókat (Cosh & Tully, 2015). Ennek érdekében a sportolóknak meg kell találniuk az egyensúlyt az edzések és a tanulás vagy munka között (Stambulova & Wylleman, 2015), ami folyamatos kihívást jelent számukra (Zafeiroudi et al., 2020). Szintén Cosh és Tully (2015) jegyezték meg, hogy az élsportnak életkori feltételei vannak, és az élsportolóknak fel kell készülniük a pályafutásuk befejezése utáni időszakra. Stambulova és Wylleman (2015) szerint a kettős karrier-modell ezt lehetővé teszi, amelyet az edzőknek, szülőknek, sportszervezeteknek és iskoláknak együtt kell kidolgozniuk és támogatniuk. A Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) elkötelezett a sportolók kettős karrierje mellett³, a gyorskorcsolya sportágban azonban még nem végeztek kutatást ebben a témában, így ennek a területnek a feltárása szintén fontos.

1.3 A kutatás célkitűzése

A hosszú távú sportoló felkészítési program hatékonyságának elemzése fontos a fenntartható működés és a hatékonyság biztosítása érdekében, különösen az edzőképzés és továbbképzés szempontjából. A kutatás célja: bemutatni a hazai gyorskorcsolya sportban résztvevő edzők elvárásait, nevelési módszereit, kommunikációs stratégiáit, valamint a motoros képességek, tehetség és utánpótlás-nevelés fejlesztési lehetőségeit. Emellett a kutatás elemzi a résztvevők LTAD (Long-Term Athlete Development) programhoz kapcsolódó tudását és annak gyakorlati alkalmazását, az edzők kompetenciáit, a nevelői tevékenységet, a kommunikációt és interakciót, valamint a motoros képességek szerepét.

³ <https://olimpia.hu/kettoskarrier/program/masodik-karrier>

1.4 Kérdésfelvetések

A kutatás során felmerült kérdések:

1. Mennyire ismert és alkalmazott a hazai gyorskorcsolya sportág gyakorlatában a hosszú távú sportoló felkészítés elmélete (LTAD)?
2. Milyen jellemző jegyeket és különbségeket mutat a gyorskorcsolya sportág szereplőinek (edzők, sportolók, szülők, sportvezetők) véleménye, tapasztalata (a)
 - 2a) az edzővel szemben kialakított elvárásokkal és edzői kompetenciákkal kapcsolatban?
 - 2b) a sportoló sportszakmai és mindennapi életére kiható nevelői tevékenység és környezet vonatkozásában?
 - 2c) a kommunikáció és interakció területén?
 - 2d) a motoros képességek szerepével kapcsolatban?
 - 2e) a tehetséges sportolóval, utánpótlás-neveléssel és a sikerrel kapcsolatban?
3. Milyen fejlesztési lehetőségei vannak a sportágnak a személyi és tárgyi környezet tekintetében?
4. Milyen szerepet kap a sportágban a kettős karrier rendszere és támogatottsága?

1.5 Hipotézisek

A felmerült kérdések alapján a következő hipotézisek fogalmazódtak meg:

H1 Feltételezem, hogy a gyorskorcsolya sportágban a hosszú távú sportoló felkészítés (LTAD) nem épült be a mindennapos gyakorlatba.

H2 Feltételezem, hogy a gyorskorcsolya sportág szereplői (edzők, sportolók, szülők, sportvezetők) nem egyéges nézeteket vallanak:

H2a) az edzővel szemben kialakított elvárásokkal és edzői kompetenciákkal kapcsolatban,

H2b) a sportoló sportszakmai és mindennapi életére kiható nevelői tevékenység és környezet vonatkozásában,

H2c) a kommunikáció és interakció területén, amelyek ezáltal nem megfelelően működnek,

H2d) a motoros képességek szerepével kapcsolatban,

H2e) a tehetséges sportolóval, utánpótlás-neveléssel és a sikerrel kapcsolatban.

H3 Feltételezem, hogy széleskörű fejlesztési lehetőségeket tudnak hasznosítani a személyi és tárgyi környezet tekintetében a hosszú távú sportoló felkészítés elméleti keretének segítségével, melyre a képzés és továbbképzés ad kiváló terepet.

H4 Feltételezem, hogy a sportágban a kettős karrier támogatottsága, annak rendszere még nem épült be a mindennapos tevékenységbe.

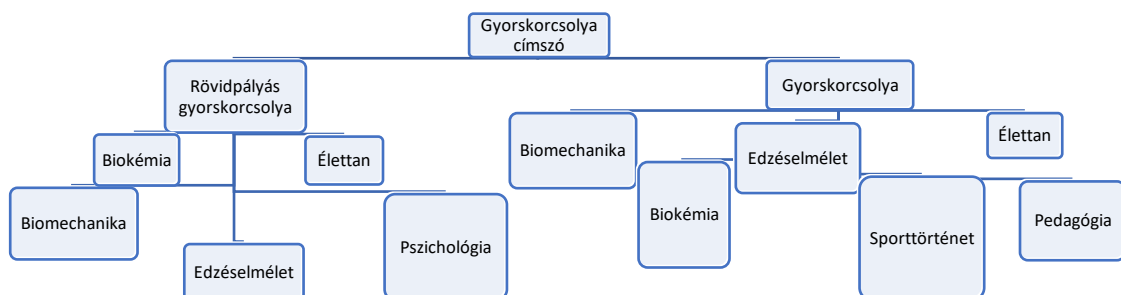
2 SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

2.1 A témával kapcsolatos tudományos publikációk keresésének eredményei

A gyorskorcsolya sportági külföldi szakirodalom tudományos kutatási eredményei elsősorban az edzéselmélet területére korlátozódnak. Hazai kutatások a pedagógia területén nem történtek a gyorskorcsolya sportágot érintően, inkább az edzéselmélet és biomechanika területén találunk néhány kutatási eredményt, és ezek is nagyrészt szakdolgozathoz kapcsolódó kutatások.

Átnézve a *ResearchGate* és a *Google Tudós* tudományos online kereső oldalak adatbázisait, a gyorskorcsolya sportágak nemzetközi tudományos kutatásai szinte kivétel nélkül az edzéselmélet (*Khuyagbaatar et al.*, 2017; *Ge et al.*, 2007), biomechanika (*Xia*, 2011; *Kruk et al.*, 2017; *Zhang*, 2013), sportpszichológia (*Konings & Hettinga*, 2018) élettan és orvostudomány tudományterületére (*Quinn, et al.*, 2003; *Hettinga et al.*, 2016) koncentrálnak. A pedagógiai vonatkozásban inkább a tanulás, a motoros tanulás összefüggéseinek vonatkozásában találtunk gyorskorcsolyázókon végzett vizsgálatra hivatkozást, (1. ábra) például „*A pedagógiát alátámasztó nemlineáris tanulás: bizonyítékok, kihívások és következmények*” címmel (*Chow*, 2013). A rövidpályás gyorskorcsolya címszó keresésére a *ResearchGate* oldalon 207 cikket találtam (Letöltés ideje: 2022. 09. 12.), a gyorskorcsolya címszó keresésére 503 cikket találtam (Letöltés ideje: 2022. 09. 12.). A *Google Tudós* tudományos online kereső oldalon gyorskorcsolya címszó alatt 64 100 cikket találtam (Letöltés ideje: 2022. 09. 26.), rövidpályás gyorskorcsolya címszó alatt 40 000 cikket (Letöltés ideje: 2022. 09. 26.). Az online fellelhető gyorskorcsolya sportágakkal kapcsolatos tudományos cikkek között nem találtam a sportpedagógia területén a kutatásom témájához illeszkedő releváns tartalmakat.

1. ábra Néhány, az általunk vizsgált gyorskorcsolya sportágakkal kapcsolatos online tudományos kereső oldala kon fellelhető cikkek kutatási tudományterületei.

Forrás: Saját szerkesztés

A fent említett nemzetközi kutatási eredmények és a disszertáció hipotézisei között vannak átfedések, különösen a motoros képességek fejlesztése terén, valamint az LTAD modell működésével kapcsolatosan. Az általam vizsgált hazai és nemzetközi gyorskorcsolya szakirodalom áttekintése alátámasztja a választott kutatási témám indokoltságát. E szerint a gyorskorcsolya sportágban kevés vagy egyáltalán nincs is jelen a sportpedagógia témaköre, amelynek hiánya lehetőséget teremt új, innovatív kutatási irányok kialakítására és az edzői módszerek fejlesztésére.

2.2 Az LTAD (A Hosszú Távú Sportoló Felkészítés) modell és alkalmazhatóságának kutatási eredményei

Az LTAD egy 2001-ben Kanadából indult program, melyet a magyar származású Balyi István kezdeményezett, és már több országban sikeresen alkalmaznak (Balyi, 2016). A program egyfajta komplex sportolófejlesztési keretrendszert biztosít, amely paradigmaváltást jelent a sportolók felkészülésének korábbi módszereihez képest. Az LTAD alapját a gyermekkorban történő mozgásműveltség megalapozása adja sokoldalú képességfejlesztés eszközrendszerével, amely biztosítja az sportolóvá/élsportolóvá válás, illetve a rekreációs céllal végzett sportolás feltételeit, vagy az élsportot követően az élethosszig tartó már rekreációs céllal végzett sportolás lehetőségét. A program egy többlépcsős edzés-, verseny- és regenerálódási rendszeren alapul, figyelembe véve a biológiai markereket is szem előtt tartó életkori sajátosságokat (Telegdi et al., 2020). Az LTAD a hosszú távú sportolófejlesztést hét részre osztja, melynek hazai adaptációja során a következő elnevezésű szintek kerültek meghatározásra: 1) Aktív kezdet, 2) Örömteli alapozás, 3) Az edzés tanulása, 4) Edzeni a megedződésért, 5) Edzeni a versenyzésre, 6) Edzeni a győzelemre, 7) Aktivitás az életért (MOB., 2016). Balyi (2016) tíz olyan kulcstényezőt említ, amely a hosszú távú sportoló fejlesztést befolyásolja: 1) A testkulturális (fizikai) műveltség, 2) A specializáció (sportágválasztás), 3) Fejlettségi életkor, 4) Szenzitív időszakok, 5) Mentális, értelmi, érzelmi fejlesztés, 6) Periodizáció-edzéstervezés, 7) A rendszer kiépítése és integráció, 8) Versenyzés és versenytervezés, 9) A kiválóság elérése, 10) Folyamatos jobbításra törekvés. A motoros képességek fajtái és alkalmazásuk során a hazai gyorskorcsolya sportágra adaptált LTAD a motoros képességek mellett a pszichológia, fenntarthatóság, iskolai körülmények és szocio kultura összetevőket is megemlíti (Telegdi et al., 2020).

Az LTAD holisztikus megközelítést alkalmaz, és nemcsak sportolókat, hanem sportoló embereket nevel. Az élsportban a tehetségfejlesztést is holisztikus jelleggel kezeli. Az LTAD

számos országban került bevezetésre Kanadán kívül, ahol sportágak, az ország sportminisztériuma vagy olimpiai bizottságok adaptálták és használják a programot, mint például Kína (labdarúgás), Dél Afrika (Dél Afrikai Sportszövetség és Olimpiai Bizottság), Ausztrália (sportminisztérium), Írország (sportminisztérium, kosárlabda sport, labdarúgás), Egyesült Királyság (sportminisztérium, úszás sportág), Skócia (sportminisztérium), Amerikai Egyesült Államok (sportminisztérium), Spanyolország (kosárlabda sportág), Görögország (sportminisztérium), Japán (sportminisztérium), Finnország (sportminisztérium), Norvégia (sportminisztérium) (Eisenmann, 2023). Az LTAD programra vonatkozó nemzetközi szakirodalmi kutatások, elemzések száma folyamatosan nő (Telegdi, 2020; MOB., 2006) az alkalmazása során felhalmozott tapasztalatok egyre nagyobb száma miatt. Egy Roplet és Jevtic (2019) által végzett kutatás rámutatott, hogy az LTAD-t alkalmazó edzők jelentős befolyással bírnak az edzőkörnyezet kialakítására. Ezért kiemelten fontos megérteni, hogy milyen tapasztalatokra tesznek szert e módszer alkalmazása során, és milyen akadályokkal szembesülnek, amelyek hátráltathatják az integrálását (Rogers, 2003).

Az Egyesült Királyságban az LTAD modell a kormány által javasolt eszköz a tehetségfejlesztés terén. A modell segít megérteni a fiziológiai és atlétikai képességek fejlődését, figyelembe véve a szenzitív időszakokat a teljesítmény longitudinális optimalizálása érdekében. Ford és munkatársai (2010) szerint az LTAD elméleti modellje számos problémát tartalmaz, és nem átlátható az edzők számára, mivel hiányoznak az empirikus bizonyítékok. Véleményük szerint az LTAD modell korlátozott és általános, és a programhoz érvényes empirikus bizonyítékokra van szükség a megalapozottság biztosításához.

Az angol úszóedzők véleményét vizsgáló kutatás szerint az LTAD modell fontos szerepet játszik az angol úszósportban (Light & Lang, 2010). Ugyanezen kutatási eredmények kiemelik a fizikai és mozgáskészségek fejlesztésének szükségességét, valamint hangsúlyozzák a hosszú távú fejlesztés fontosságát. Az úszóedzők azonban kritikát fogalmaztak meg a program mennyiségi mutatóival kapcsolatban, mivel a nagy mennyiségű edzés negatívan befolyásolhatja a sportolók motivációját. Emellett felmerült, hogy az LTAD modell alapvetően nem az úszás sportágra lett kifejlesztve, így az adaptáció ebben az esetben nem automatikus. Az LTAD-vel kapcsolatos tanulmányok és kutatások különösen kiemelik az alapvető fizikai és mozgáskészségek szisztematikus fejlesztésének szükségességét, mint a sportspecifikusabb készségek fejlesztésének és a hatékony, hosszú távú fejlesztésnek az alapját (Moore, Collins & Burwitz, 1998; Schmidt & Wrisberg, 2004; Bloom, 1985; Van Rossum, 2001). Az az elképzelés, hogy legalább 10 év vagy 10 000 óra gyakorlás szükséges a kiválósághoz, az úgynevezett 10

éves vagy 10 000 órás szabály központi eleme az LTAD modellnek (Erikson, Krampe & Tesch-Romer, 1993; Erikson & Charness, 1994; Salmela, Young & Kallio, 1998). További vizsgálatok szükségesek annak érdekében, hogy megállapítsák az LTAD modell alkalmazhatóságát az úszósport utánpótlásában és más sportágakban is (Light & Lang, 2010).

Kanadai kutatások azt mutatják, hogy az edzők nem teljesen értik az LTAD modellt, és az edzői edukáció nem megfelelő. Frankish és munkatársai (2012) szerint a kanadai kormány nyomására sok sportszervezet átvette és módosította az LTAD modellt, de kevés kutatás vizsgálja az edzői gyakorlatban való alkalmazását. Frankish és munkatársai (2012) három sífutó klubot tanulmányoztak, míg Balck és Holt (2009) alpesi síprogramot vizsgáltak és megállapították, hogy bár az edzők átvették a modellt, különbözően értelmezték például a felkészítést és versenyeztetést. Az LTAD modell megértésének elősegítése érdekében fontos lenne, hogy az edzők részletesen megismerjék azt a tanulás formalizáltabb környezetében. A kutatások szerint az LTAD modell kommunikációjában fontos szerepet játszanak a szülők, akiknek meg kell tanítani, hogyan működik a modell. Az LTAD modell megértését segítheti, ha rendszeresen tájékoztatják a szülőket az összes klubban, ami könnyíthet az edzők terhelésén és segíthet a szülőknek abban, hogy megértsék a sport hosszú távú perspektíváját (Frankish et al., 2012; Black & Holt, 2009; Beaudoin et al., 2015).

Trudeau és munkatársai (2021) kanadai kutatása kimutatta, hogy az edzők LTAD-hoz való hozzáállása és elfogadása szorosan összefügg az LTAD modell ismeretével, kipróbálhatóságával, megfigyelhetőségével, átvételi szándékával, valamint az edzők minősítési szintjével és szervezeti támogatásával. Az eredmények szerint az LTAD modellt azok az edzők fogadják el, akiknek magasabb minősítési szintjük van és szervezeti támogatást élveznek. A késői specializációjú sportágakban dolgozó edzők jobban ismerik az LTAD-t és könnyebben alkalmazzák azt, mint a korai specializációjú sportágak edzői. Az LTAD modell elfogadásának és hatékony alkalmazásának növelése érdekében Trudeau és munkatársai (2021) azt javasolják, hogy az edzőknek bővíteniük kell az LTAD modell ismereteit, és biztosítaniuk kell a gyakorlati edzői edukáció lehetőségét. Az LTAD elveinek ismerete és alkalmazási képessége eltérő lehet a különböző sportágakban. Stone és munkatársai (2020) által végzett felmérés alapján az innovatív megközelítések integrálása az edzői gyakorlatba, kihívást jelenthet a nemzetközi edző közösségek számára, ezért összehasonlító tanulmányokra van szükség annak megértéséhez, hogy az ilyen társadalmi innovációk hogyan fogadhatók el és hajthatók végre különböző nemzetközi kontextusokban.

Kooten (2016) tanulmánya az LTAD alkalmazásának problémáit vizsgálja a judo sportágban, különös tekintettel az edzőkre gyakorolt hatásra a pedagógiai szempontból. Kooten összehasonlítja a „politikai kudarc” és az „edzői kudarc” fogalmát, és úgy véli, hogy mindkettő erőszakos beavatkozást jelent, amely gyakran nem vezet kívánt eredményekhez. Szerinte az LTAD megközelítés nem biztos, hogy jobb eredményeket hozott a judóban, és fennakadásokat okozott a pedagógiában, ami káros lehet a sport szempontjából. Kooten hangsúlyozza az innováció fontosságát az edzői gyakorlatban, és úgy véli, hogy az edzők feladata, hogy támogassák és fejlesszék a sportolókat, inkább, mint hogy kényszerítsék őket egy meglévő rendszerbe. Végül felveti a kérdést, hogy szükséges-e egy országnak átfogó tehetséggondozási modell – azaz megkérdőjelezi az LTAD – alkalmazását, vagy jobb lenne-e az egyes sportszervezetekre bízni az edzői döntéseket.

Costa és munkatársai (2021) kutatása azt vizsgálta, hogyan kapcsolódik az úszóedzők tapasztalata az LTAD modellhez Portugáliában. A tanulmány arra összpontosított, hogy az edzők mennyire ismerik, fogadják el és alkalmazzák a modellt a gyakorlatban. Az eredmények szerint a résztvevő edzők jelentős része ismerte a modellt, és többségük elfogadta és hasznosnak tartotta azt. Ugyanakkor aggodalmukat fejezték ki, hogy társaik nem tartják tiszteletben a modellt, és az úszóik azonnali sikereire összpontosítanak. Az eredmények azt mutatták, hogy az edzők tapasztalata befolyásolja az LTAD modell elfogadását, bár sokuk még mindig nem ismerte a modellt. Az edzők tudásának gyarapítása nagyon sokrétű, és nem feltétlenül csak a nemzeti edző minősítési programokban való részvétellel valósul meg (*Mesquita et al., 2010*). A kutatás szerint hatékonyabb terjesztési stratégiákra van szükség az LTAD modell edukációs korlátainak leküzdésére. Azt is megerősítette, hogy a kezdő úszóknak a technikai munkára kell összpontosítaniuk, ami összhangban van az LTAD modell úszósportban történő alkalmazásával (*Lang & Light, 2010*).

Összegezve, a kutatásokból kiderült, hogy azokban az országokban és sportágakban, ahol az LTAD-t már alkalmazzák a gyakorlatban (Egyesült Királyság/úszás, Kanada/sífutás/alpesi sí/judo, Portugália/úszás), ott korrekcióra és a körülményekre szabott átalakításra van szükség ahhoz, hogy a program betöltse funkcióját és optimálisan működjön.

2.2.1 Az LTAD hazai adaptációja

Hazánkban az LTAD rendszerével több sportág programjában találkozhatunk. A Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) elkészítette a HOSSZÚ TÁVÚ SPORTOLÓ FEJLESZTÉSI PROGRAM⁴ (Balyi *et al.*, 2016) című kiadványát, amelyet minden hazai sportág számára elérhetővé tett. A kiadvány az edzőknek, sportszakembereknek és szülőknek szól elsősorban. A Magyar Jégkorong Szövetség (MJSZ) 2017-ben adta ki a HOSSZÚ TÁVÚ JÁTÉKOSFEJLESZTÉSI PROGRAM⁵ (Géczi *et al.*, 2017) című kiadványát, amely az LTAD keretrendszerére épül. A Magyar Triatlon Szövetség (MTSZ) is felhasználta a programot az edzőképzésében a Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem (TE) segítségével 2017-ben, valamint részterületeit és néhány alapelvét több sportág is használja Magyarországon. A Magyar Edzők Társasága (MET) és a Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem kutatása az aktív sportot befejező sportolókra irányult azt vizsgálva, hogy mi rejlik a sportpályafutásuk befejezésének hátterében. Ezáltal felismerhetők a korai lemorzsolódás lehetséges okai, és intézkedéseket lehet hozni azok ellensúlyozására. Az előbbi két szervezet közös szervezésében a szakemberek rendszeresen tartanak előadásokat az LTAD (Long-Term Athlete Development) programról, melynek célja az edzői szemlélet befolyásolása, fejlesztése⁶ ⁷, és elindult 2024 januárjában a Sportszülők Akadémiája előadássorozat is, ahol a szülők számára szélesebb körben került ismertetésre a program.⁸

A hazai gyorskorcsolya sportágainkban a MOKSZ a 2000-es évektől folyamatosan vezette be a programot, ami a mai napig folyamatosan alakul és változik. A program Magyarországon a gyorskorcsolya sportágban először gyakorlati oldalról került bevezetésre. A Nemzetközi Korcsolyázó Szövetség (ISU) Kelet-európai Edzőképző Programján⁹ keresztül ismerkedtek meg a hazai szakemberek Yves Nadeau kanadai mesteredző mentorálásával az LTAD alapjaival. A program mindennapos gyakorlatban történő alkalmazása felkeltette az igényét az elméleti- és rendszerszintű alkalmazás területén is, amelyet információs kiadványok és az edzőképzés során felhasználható jegyzetek kiadása követett. Ezek elkészítésében már Balyi István, az LTAD megalkotója is részt vett. Az LTAD program gyorskorcsolya sportágakra

⁴http://olimpia.hu/images/MOB/hosszutavu_sportolofejlesztési_program_17.03.29/MOB_2016_Hosszú_távú_sportolófejlesztési_program_final.PDF

⁵ https://www.jegkorongszovetseg.hu/upload/editor/LTPD_javitott_verzio_2020.pdf

⁶ <https://magyaredzo.hu/wp-content/uploads/2019/10/Geczi.pdf>

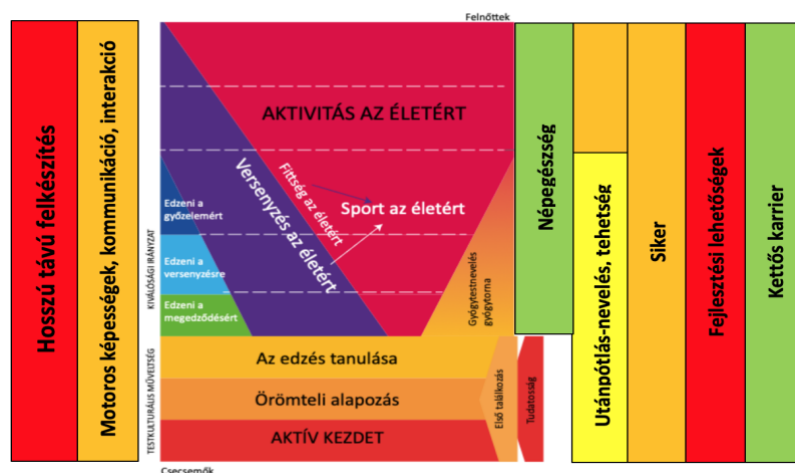
⁷ <https://magyaredzo.hu/wp-content/uploads/2018/09/Geczi-1.pdf>

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=QF1vMac10XM>

⁹ ISU Short Track Speed Skating, East-European Development Program

történő adaptációja nemzetközi szinten már Kanadában és Hollandiában megtörtént, amelynek adaptációja a hazai viszonyrendszerhez igazodva a mai napig folyamatosan zajlik, és alakul. A hazai környezetbe történő beillesztéshez a szükséges átalakításokkal elkészült a MOKSZ kiadásában A GYORSKORCSOLYASPORTOK HOSSZÚ TÁVÚ FEJLESZTÉSI PROGRAMJA¹⁰. A dokumentum hazai és nemzetközi szakirodalmakra és empirikus kutatási eredményekre épül, amely elsősorban a hazai gyorskorcsolyasport gyakorlatában dolgozó sportszakemberek (edzők, technikai személyzet és sportvezetők) számára íródott. A program adaptációjával megfogalmazódott a legfőbb üzenete is, miszerint a sport és a fizikai aktivitás az egyéni és a társadalmi növekedésnek, gyarapodásnak egyaránt alapja. A sportolás által elérhető egyéni fejlődés olyan egyedülálló minőségi jellemzőket takar, amelyek révén pozitív kötődés alakul ki a helyi közösségekhez és a magyar társadalomhoz. A program a minőségi sportot és az egyének megfelelő fejlesztését biztosítja, amely holisztikus módon, teljes vertikumában segíti elő a sportoló képességeinek kiteljesedését. A folyamatban prioritást élvez az, hogy a sportolók a rövid távú eredmények (például juniorbajnok) helyett felnőttkorban közelítsék meg vagy ériék el a teljes genetikai potenciáljukat (*Telegdi et al., 2020*). Az LTAD egy strukturált képzési rendszer, amely figyelembe veszi az egyének életkori sajátosságait. A program célja az élethosszig tartó sportolás ösztönzése, miközben hangsúlyt helyez a fizikai (testkultúrális) fejlődésre. A résztvevők biológiai érettségükhöz igazodó, az élsport (versenyzés) vagy a rekreáció (aktivitás) felé orientált képzési rendszerben vesznek részt. A 2. ábra az LTAD program hatásait mutatja a disszertációban vizsgált témakörökhöz kapcsolódva.

2. ábra Az LTAD program hatásai

Forrás: Saját szerkesztés a MOB Hosszú Távú Sportolófejlesztési Program alapján

¹⁰ http://hunskate.hu/wp-content/uploads/2020/11/GYHFP-Hosszú-anyag_berci_v3_final.pdf

A program hazai gyorskorcsolya sportági adaptációja kiemelt figyelmet szentel a következő 10 pontból álló témakörnek:

1. Testkulturális (fizikai) műveltség kialakításának kiemelt fontossága
2. A sportági specializáció folyamatának megkezdése az életkorak és egyéni fejlődésnek megfelelően
3. A fejlettségi életkor meghatározása
4. A szenzitív életkorok meghatározása, beazonosítása és a fejlesztés lehetőségei
5. A mentális-, értelmi- és érzelmi fejlesztés
6. A periodizáció és edzéstervezés
7. A rendszer kiépítése és az integráció
8. A versenyzés és versenytervezés
9. A kiválóság elérésének feltételei és időbeni jellemzői
10. A folyamatos jobbításra törekvés (Kaizen), és az innovatív megközelítés

Az LTAD program az edzés és teljesítmény legfontosabb összetevői között említi a motoros képességeket (állóképesség, erő, gyorsaság, koordináció, hajlékonyság, izomlazaság), a mentális, értelmi és érzelmi fejlesztést, amelyet a Magyar Olimpiai Bizottság Kiadványa (*Balyi et al.*, 2016) is kiemeli, egyúttal kitér arra, hogy a program hatása a szülőkre, edzőkre az oktatási rendszerre és sporttudományra egyaránt hatással van. Mindezen összetevők és hatások szoros összefüggést mutatnak a disszertáció hipotéziseit felölelő témákkal.

Az LTAD program bevezetése paradigmaváltást és innovációt jelentett az edzésmélet és módszertan területén, amelyet az edzők kezdetben sokszor kételkedéssel fogadtak. Trudeau és munkatársai (2021) kutatása szerint az LTAD elfogadása és megvalósítása eltérő ütemben történik az edzők körében, ami több tényezőtől függ. Rogers (2003) elmélete alapján az innováció elfogadását befolyásolja az LTAD komparatív előnye, kompatibilitása az edző értékeivel, összetettsége, kipróbálhatósága és megfigyelhetősége. Az LTAD program segíti a sportolók holisztikus fejlesztését és arra ösztönzi, hogy hosszú távon gondolkodjanak, ne csak a rövid távú eredményekre koncentráljanak. Emellett hangsúlyozza az utánpótláskorú sportolók fejlesztését a versenyzés helyett. Az LTAD célja az egyéni karakter kialakítása, a fair play és az etikus viselkedés elveinek megerősítése. A program az optimális terhelésre helyezi a hangsúlyt a sportolók felkészítése során, amelyet Hebb (1955) az optimális arousal hipotézisével támaszt alá. Ez azt sugallja, hogy az optimális teljesítményt a folyamatosan változó ingerkörnyezet biztosítja.

A doktori disszertációban megfogalmazott kutatási kérdések a fent említett kutatási témakörökkel sok egyezést mutatnak, amelyek rávilágítanak az LTAD hazai gyorskorcsolyasportokban történt alkalmazásának általam vélt legfontosabb elemeire.

2.2.2 Edzői tudás és tapasztalatok, edzői kompetenciák

A pedagóguskutatás már az 1930-as években megpróbálta meghatározni azokat a jellemzőket, amelyek az eredményes pedagógusokat jellemzik, mint például megértő, együttdolgozó, demokratikus, kedves, jó, türelmes, igazságos, vidám, humorérzékkel rendelkező, barátságos, segítőkész, közvetlen, következetes, és igazságos. Ballér (1983) hivatkozva egy hazai kutatásra a szakmai és általános műveltséget, a gyermekszeretetet, a lekiismeretességet, a hivatástudatot, a példamutató magatartást és a pedagógiai érzéket említi, amelyek a legfontosabbak. A pedagógiai szakirodalmak és egyes kutatási eredmények rámutatnak, hogy sokszor a pedagógusképzés elméleti ismeretei és a tanári gyakorlat között nem mutatható ki közvetlen kapcsolat, hiszen sok esetben a tanárok sem tartják az eredményesség fontos eszközének a pedagógia és pszichológia elemeit (Falus, 2001; Komlósi et al., 1987; Hercz, 2005; Szivák, 2002). Ennek oka elsősorban az elméleti és gyakorlati tudás különbözősége. Schön (1983, 1987) szerint a gyakorlati szakemberek csak kis mértékben támaszkodnak a tudományos ismeretekre, a gyakorlati szakemberek kialakítanak maguknak egy alapos, mesterségbeli tudást, amellyel a korábbi tapasztalataikra támaszkodnak és oldanak meg problémákat. Ebből is arra következtethetünk, hogy a gyakorlati tudás nem minden esetben kötődik szorosan tudományos ismeretekhez. Forrása a tapasztalat, mely alakítja a gyakorlati tudást. Zeichner & Liston (1996, idézi Falus, 2006) a gyakorlati tudás eredetként három forrást jelöl meg; a saját tapasztalatot, a másoktól átvett tudást (amely származhat mások tapasztalataiból, de elméletekből, könyvekből is) és az értékeket. Ezen megállapítások alapján az edzői tudást a tapasztalatok, a másoktól, máshonnan átvett tudás és az értékek alkotják. Falus (2009) három fő területet említi, (1) a szakmai tudást, (2) a pszichológiai ismereteket (3) és a pedagógiai ismereteket. A pedagógusok vizsgálata során számos tulajdonságjegy vizsgálata nélkülözhetetlen, melyek között vannak fejleszthetők és vannak nem fejleszthetők. Megfelelő személyiségvonásokkal is kell rendelkeznie a pedagógusnak, amelyek közül hármat emel ki Falus (2007). Szerinte nélkülözhetetlenek az eredményes pedagógus esetében, a feltétel nélküli elfogadás, az empátia – vagyis a másik ember érzéseinek megértése – és a kongruencia. Az edzők személyiségjegyei, viselkedése, kommunikációs képességei meghatározóak a sportolók képzése során (Tóth, 2002). A didaktikai és szervezési, az erkölcsi, a gyakorlati, a

kommunikációs, a kreatív és informatív készségek meglétét tartja szükségesnek Czechowski és Zukowska (2010) a testnevelők esetében.

A kompetencia egy összetett fogalomként a készségek és képességek összességét jelenti, amelyben jelen esetünkben a megfelelő kompetenciával rendelkező edző az ismeretek, tudás, készségek és jártasságok, személyes értékek, attitűd, a személyiség és a motiváltság, mint összetevők halmazával kell, hogy rendelkezzen, továbbá a kompetenciák között megkülönböztethetők a sportágspecifikus és az általános pedagógiai kompetenciák (Czechowski & Zukowska, 2010). A sportágspecifikus kompetenciák a sportági képességfejlesztés és a sportolók pszichés támogatása területén nyilvánulnak meg, míg az általános kompetenciák a pedagógiai és pszichológiai ismeretekre, valamint az erkölcsösségre vonatkoznak. Mivel az edzők és a testnevelők egyaránt pedagógiai feladatokat látnak el, amely során a célok jelentik a legfőbb különbséget, a nevelés pedagógusi kompetenciái esetében sok azonosságról beszélhetünk. A pedagógiai munka sikerességének nélkülözhetetlen feltétele bizonyos képességek megléte, mint a kommunikációs képesség, a gyors helyzetfelismerés, a konstruktív helyzetalkotás, az együttműködés képessége, a rugalmas viselkedésrepertoár, a mentális egészség és a konfliktus kezelésének képessége. Az edzői tudás elengedhetetlen az eredményes edzői tevékenységhez, mivel az edzők sportolói tapasztalatai nem elegendők (Gilbert & Trudel, 2005). A sportolók felkészítése a legmagasabb teljesítmény eléréséhez az edző kompetenciáit igénylik (Bartha & Perényi, 2014). Az edzőknek képesnek kell lenniük mások befolyásolására a kijelölt célok eléréséhez (Bartha, 2016), valamint számos képességgel kell rendelkezniük, mint például a kihívások felismerése, a sikerhez szükséges feltételek meghatározása, a stratégia kialakítása és az ellenállás leküzdése (Lee Jackson & Lee, 2002).

A hatékony és sikeres edzőknek fontos szem előtt tartaniuk a sportolók jellemzőit és céljait, valamint az elvégzendő feladatokat, hogy megfelelően alkalmazzák a vezetési stílust és eszközöket (Kanczler & Nagykáldi, 2008). Az edzők elsődleges feladata a tanítványok motiválása és a szakmai munka tervezése, melyhez szükséges a pedagógiai felkészültség és a gyakorlati nevelési feladatok végrehajtása (Gombocz, 2010). Budavári (2011) szerint az edző hatékonyan tudja ellátni feladatait, ha jó kapcsolatot tud kialakítani a sportolóval, képes a teljesítmény fokozására, szakmai tudást átadni, motiválni és növelni a sportoló önbizalmát. Az edző hitelessége szintén meghatározó a bizalom kiépítéséhez (Tóth, 2010), amely szorosan összefügg az edzői tudással és meghatározó az eredményes edző-sportoló együttműködés szempontjából.

2.3 A sport nevelő hatása

A sport, mint nevelő hatás, egy olyan környezetet biztosít az egyén számára, amely hatásrendszerével közvetíti a sport által képviselt értékrendet. A sport önálló társadalmi jelenség, nem a nevelési rendszeren belül található, de komplex, pozitív fejlesztő hatása elvitathatatlan. Gombocz (2018) szerint a sport valójában stilizált feladatok fizikai erővel történő megoldását jelenti. Jelentős hatással van a társadalom anyagi és szellemi kulturális tevékenységeire, és az edzés és versenyzés során hozzájárul az egyén fejlődéséhez, elősegítve az erkölcsi értékek pozitív irányú elmozdulását (Gusztafik, 2023). Biróné szerint (2011), mivel a sport összetett hatásrendszerként működik, önmagában nem elegendő a sportoló teljes emberré formálásához, bizonyos irányokban kevésbé erős, más irányokban pedig erőteljesebben, az átlagosnál jobban, fejlesztőleg hat az egyénre. Biróné továbbá arra is felhívja a figyelmet, hogy nem pótolja a sportban való részvétel a teljes pedagógiai folyamatot. Ez mindenképpen az egyéb pedagógiai hatással rendelkező környezet feladatát helyezi előtérbe, mint a család, iskola, kortárs csoport. Erikson pszichoszociális személyiségfejlesztési modellje nagy hangsúlyt fektet a szociális, azaz a környezeti hatásokra (Cole, 2006). Esetünkben, a sport főként pedagógiai és pszichológiai aspektusait vizsgáljuk. Mindenképpen meg kell említeni Coubertin (1936) egyik megállapítását, amelyben felhívja a figyelmet arra, hogy a sport hatása sokszor a személyiségen belül elszigetelt marad, nem nyilvánul meg, mert a nevelő nem használja ki a lehetőségeket ezen pozitív tulajdonságok érvényre jutásában. Ezt pedagógiai transzfernek nevezi a szakirodalom. A környezet befolyásoló tényezőként jelenik meg a nevelés rendszerében. Ide tartoznak a személyes kapcsolatok, az edző, szülő, testvér, rokon, kortárs, iskolai kapcsolatok, illetve és a szokások és szabályok, amelyek körülveszik a sportolót, mint környezeti szabályozó hatások. A nevelő környezet kifejezésnél mindenképpen meg kell említenünk Anshel (2003) sportháromszög fogalmát, amelyet a sportoló-szülő-edző hármasa alkot. A háromszögben mindegyik szereplő egyenlő mértékben vesz részt a sikeres sportolói teljesítményben és minden résztvevő között kétirányú kapcsolat van. „A gyereksportban az egyre inkább megjelenő professzionális irányelvek következtében érdemes ezt a modellt kiszélesíteni” (Gyömbér & Kovács, 2012. 202. o.). Javasolják a sportháromszöget egy negyedik szereplővel kibővíteni, mert bekerült az egyesületi háttér, mint erősen meghatározó szereplő. A különböző szereplők között egyfajta interakció zajlik, amelyben mindegyik szereplő valamilyen hatást igyekszik elérni a másikon. A szakértők hangsúlyozzák, hogy a sportoló áll a hatásmechanizmus középpontjában, ezért fontos minden résztvevő vizsgálata a nevelő környezetben, mivel mindegyik más aspektusból igyekszik hatást gyakorolni a sportolóra.

Gyömbér és Kovács (2012) szerint a szülőknek kiemelkedő szerep jut a gyermek sporttevékenységének támogatásában és a gyereknevelés eszközeként való tekintésben. Az LTAD program hatékonysága az edzők, sportvezetők és szülők összehangolt együttműködésére épül, valamint korábbi kutatások is alátámasztják, hogy a szülők bevonása elengedhetetlen az edzői tevékenység hatékonyságához (Way *et al.*, 2007). Korábbi kutatások egyértelműen bizonyítják a család, elsősorban a szülők erőteljes befolyásoló szerepét a fiatalok sportolási szokásainak kialakításában, a sportágválasztásban, a felkészülés folyamatában, majd a versenyzés során elért sikerekben, esetleg kudarcokban is (Bognár *et al.*, 2006; Fügedi *et al.*, 2019). A szakmai program, az egységes elvek mentén történő pedagógiai folyamatok csak az összes szereplő bevonásával, esetünkben a szülők bevonásával válik hatékonnyá. Az LTAD program tehát az edzői munka mellett kiterjed a szülők bevonására a sportolók rövid és hosszú távú felkészítés folyamatában. A sportvezetők és a szövetségi dolgozók számára szintén fontos a programba történő bevonás, mert a program segíti őket, hogy megértsék a folyamatot, és ennek szellemében végezzék tevékenységüket és hozzanak döntéseket (Telegdi *et al.*, 2020).

A sporttevékenység pedagógiai szempontból a teljesítménynövelés által nevelő hatású-fogalmaz a szakirodalom (Biróné, 2011; Bíró, 2018; Bognár, 2010). A sport révén az egyének olyan helyzetekbe kerülnek, amelyek a mindennapi életben nem fordulnak elő, de ezekből a helyzetekből és azok megélése során megszerzett tapasztalatokkal olyan képességeket szereznek, amelyek más területeken is hasznosíthatók. Ezek a képességek segítik a személyiség fejlődését, és a sportnak köszönhetően kerül előtérbe például az alkotóképesség, a reális önértékelés, az önfegyelem, a küzdőképesség, az önbizalom stb. Szent-Györgyi Albert (1930) szerint a sport nemcsak testnevelés, hanem a lélek legnemesebb nevelőeszköze is. Egy sportcsapat a társadalom kicsinyített képe, a mérkőzés pedig az életért való küzdelem nemes szimbóluma. A sport a legfontosabb polgári erényeket tanítja meg rövid idő alatt, mint az összetartás, az önfeláldozás, az egyéni érdekek teljes alárendelése, a kitartás, a tettekézség, az önálló megítélés, az abszolút tisztesség és a fair play, a nemes küzdelem szabályai.

Zirinszki (2002) szerint a nevelés az a tevékenység, amellyel a nevelők úgy kívánnak hatni az egyénekre, hogy azok optimálisan fejlődjenek, megerősödjenek abban, amit a nevelőik kívánatosnak tartanak, és maradandóan változzanak meg mindabban, amik a nevelőik szerint nem kívánatosak. Bábosik (1999) a nevelés lényegének az értékteremtést vagy az érték közvetítést tekinti. A sport mára sokkal többet jelent, mint szabadidős tevékenység, hiszen akár a szabadidős, akár az élsportra gondolunk, átszövi a gazdaság és a társadalom egészét. Horváth (2011) az Európai Információs Pont megfogalmazásával élve kiemeli, hogy a sport

„tökéletes eszköze a nevelésnek: megtanít a társadalmi együttélésre és arra, hogy az egyén beilleszkedjék valamely csoportba, annak hasznos tagjává válva. Átala az ember elsajátítja mind a társak, mind az ellenfelek és a szabályok tiszteletét, a szolidaritást, a vállalkozó szellemet, a kollektív fegyelmet”. Megemlíti, hogy szerepelt a „Sport Általi Nevelés Európai Éve ¹¹” (EYES, 2004) program céljai között a sport által átadható értékek felhasználásának az átgondolása, amely értékek segítségével a fiatalok a fizikai állapotuk fejlesztésén túl a szociális készségeiket illetően is fejlődnek, mint fair play, csapatmunka, szolidaritás és tolerancia. Egyúttal kiemeli, hogy a program a társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok a sport általi szociális integrációjának az elősegítéséről folytatandó eszmecserét is támogatja. Az Európa Tanács¹² a sport pedagógiai értékeinek kiemelésével megfogalmazta, hogy a sport elősegíti az önazonosság kialakulását, kiemelte a sport szociális-, pedagógiai- és kulturális funkcióit. A sport tág értelmezésben vett mégis alapvető funkciója a mozgásműveltség kialakítása. „A mozgásműveltség alatt a testkulturális javaknak azt a részét értjük, amely magába foglalja a praktikus köznapi cselekvésmegoldásokat, a játékokban, sportokban megtanulható konkrét cselekvésformákat, mozgáskészségeket, és az ezek eredményes működtetéséhez szükséges képességeket és szellemi javakat” (Báthori, 1994. 22–24.o.). A sport gyakorlása által sportműveltségre teszünk szert, amelyet a mozgáskészségek, sportági cselekvésformák (technikák), a hozzájuk tartozó elméleti ismeretekkel (az adott mozgástevékenység törvényszerűségei, szabályai stb.) együtt alkotják, amik az egyes sportmozgások eredményes végrehajtását szolgálják. A sokoldalú mozgásműveltség segíti a későbbi jó sportteljesítményt (Balyi & Telegdi, 2016). Aki széleskörű mozgáskompetenciákkal rendelkezik, az mindennapjaiban teljes természetességgel használja ezeket, és ezzel aktív életvitelre lesz képes. Értékük a hétköznapi élet szempontjából leginkább abban van, hogy az, aki széles sportműveltséggel, sokoldalú mozgáskészséggel rendelkezik, annak a váratlan mindennapi életben felmerülő mozgásfeladatok eredményes megoldásában nagyobbak az esélyei. Ennek hátterében az áll, hogy a mozgások rendelkeznek általános jegyekkel, amelyek közös elveket tükröznek (Ekler, 2011).

Erikson személyiségfejlődési modellje alapján a szakirodalom szerint a kisgyereket már a születésekor nevelő hatások érik, és az életszakaszok során felmerülő krízisekkel kell szembenéznie. Ezek a hatások, bár lehetnek pozitívak és negatívak is, hozzájárulnak a

¹¹ Európai Bizottságok Közössége, Mit tesz az EU a sport általi nevelés területén: továbblépés a sport általi nevelés európai évének (EYES 2004) eredményei nyomán <https://docplayer.hu/224319538-Az-europai-kozossegek-bizottsaga.html>

¹² Európai Tanács, 2000. december 7–9. Az elnökségi következtetésekhez csatolt IV. nyilatkozat. <https://www.consilium.europa.eu/media/21005/nice-european-council-presidency-conclusions.pdf>

személyiségfejlődéséhez. Amikor a kisgyerek elkezd a sportot, már kialakult egyfajta személyisége, amelyet a sportkörnyezet is befolyásol. Smoll (1998) szerint a sportnak számos pozitív hatása van a személyiségfejlődésre, mint például a készségek fejlesztése, az állóképesség növelése, a szabályok tisztelete, a reális és pozitív önbecsülés kialakítása, az önismeret és a reális testkép kialakítása, az életen át tartó sportmotiváció, az élvezet és kikapcsolódás, valamint a hasznos személyes, szociális és pszichológiai képességek fejlesztése. A sport személyiségfejlesztő hatásai sportáganként eltérőek, de az egyes sportágakban végzett személyiségvizsgálatok hasonlóságokat mutattak ki, mint például a motiváció, a teljesítményigény, az aktivitás, a sikeréhség, az élménykeresés, az akaraterő, a fegyelmeztség és a bátorság. A sport nevelő hatásai között fontos szerepet játszanak a testi nevelés különböző összetevői, amelyek pszichomotoros, affektív, kognitív és szociális szférákat érintenek (Bognár, 2010). Az elméleti ismeretek mellett a gyakorlati sportismeretek is fontosak a nevelés során, és az erkölcsi nevelés is kiemelten fontos terület, amely a sport nevelő hatásai közé tartozik. Lénárd és Szivák (2001) szerint a pedagógusok és az edzők egyaránt hisznek a nevelés hosszú távú értékeiben, bár az egyes sportágak edzőinek nézeteiben jelentős különbségek lehetnek. Gombocz J. (1996) és Gombocz G. (2008) edzők körében végzett vizsgálatai hasonlóságot találtak az edzők és a tanárok nevelés-felfogásában, azonban az egyes sportágak edzőinek nézeteiben jelentős különbségek vannak. Ezen vizsgálati eredményekből kiindulva célszerű a sportág sajátosságait figyelembe venni a sportág általi nevelő hatások szempontjából.

2.3.1 Sportoktatás, nevelés

A sport nevelő hatásának közvetítő eszköze az oktatás, a tanítás-tanulás folyamata. „A korszerű testkulturális műveltség értékeinek elsajátítása és általa a személyiség fejlesztése a tanítás – tanulás folyamatában a tanár-tanuló együttes, kooperatív tevékenységében” (Rétsági, 2004. 96.o.). A sport az egészségnevelés, testnevelés, erkölcsi, értelmi és esztétikai nevelés egyik fontos, bár nem kizárólagos eszköze, melynek nevelési hatása akkor érvényesül a leginkább, amikor pedagógiai irányítás mellett végzik a sporttevékenységet, ezáltal segítve a tanulók személyiségfejlődését (Bíró, 2018). A sportoktatás a személyiségfejlesztés folyamata, amely a tanítás-tanulás folyamatán belül valósul meg, a műveltség feldolgozásával és elsajátításával, valamint a megfelelő autonóm tanulás, kognitív önszabályozás és motiváció magasszintű önszabályozásán keresztül (Bognár, 2010). A sportoktatás a mozgásos cselekvés elsajátítására irányul, amely egy komplex kognitív-motoros tevékenység (Báthori, 1991). Nagy (1993) szerint minden esetben, amikor valamely készséget (műveletet) ki akarunk alakítani, a

gyakorlás, a kondicionálás stratégiájára kell fókuszálni és alkalmazni. Bíró (2018) szerint sokáig a kondicionálás stratégiáját tekintették az egyetlen hatékony módszernek a mozgásos cselekvések tanítása során. A sportoktatás fő célja a sportági felkészítés és az ismeretanyag átadása, emellett pedig pedagógiai funkciója is van (*Rétsági & Hamar, 2004*). A motiváció, mint célirányos belső készítés, meghatározza a sportoló teljesítményét, és befolyásolja a tanár által alkalmazott eljárások hatékonyságát (*Bognár & Révész, 2009*). A sportoktatásnak fontos feladata a sportolók felkészítése a sikerek és kudarcok feldolgozására (*Fodor & Mihalik, 2017*). A sportoktatás során a sporttevékenység során tetten érhető oktató-nevelő munka során a sport speciális mivoltából adódó pedagógiai módszereket és eszközöket alkalmazzuk (*Bognár, 2011*). Bognár (2011) a mozgástanulás folyamatát említi, amelyet számos pedagógiai tényező befolyásol, köztük a motiváció és a differenciálás, ahol a differenciálás kifejezés a sportban azt jelenti, hogy az oktatás tartalmát, szerkezetét, módszereit és eszközeit az egyéni szükségletekhez igazítják, hogy hatékonyan történhessen az elsajátítás. Bognár ugyanitt több területet is kiemel, például a tartalom tervezését a gyermek érdeklődése és előzetes tudása szerint, a célok meghatározását a sportoló képességei és tapasztalatai alapján, valamint a munkaformák és szervezési feladatok alkalmazkodását a gyermek igényeihez. Emellett hangsúlyozza az irányítás, kommunikáció, információszerzés, nevelés stílusának és haladás ütemezésének gyermekhez való alkalmazkodásának fontosságát. A sportoktatás módszereinél érdemes Falus (2001) megállapítását figyelembe venni, miszerint a pedagógia már nem az egyes módszerek általános hatékonyságának megítélésén alapul. Véleménye szerint inkább azt vizsgálja, hogy mely célok elérésére, mely gyerekcsoportok esetében és mely tananyagok elsajátításakor mely módszer vagy mely módszerek kombinációja a leghatékonyabb. Ennek fényében úgy véli, fontosabb a cél- és gyermekközpontú megközelítés, és a módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni a helyzet adottságait és a tanulók egyéni szükségleteit.

2.3.2 A sportág általi nevelő hatás

A nevelés sajátos sportágspecifikus megközelítése mindenképpen indokolt. A gyorskorcsolya sportág jellegéből adódó veszélyforrások, mint a sérülés veszélye (esések során az esetleges ficamok, törések, vágások) erősen meghatározza már a sportági kiválasztás pillanatában, hogy milyen személyiségtípus alkalmas a sportágra. Esetünkben az extrovertált személyiségtípus alkalmas megküzdeni a sportág jellegzetes stresszfaktoraival. Sajátos, a sportágra jellemző a versenyrendszer, ami az egyéni versenyből, a váltóversenyből (azonos neműekkel) és a vegyes váltóversenyből áll (férfi-nő egy csapatban). A különböző nemek együtt történő felkészülése és

versenyzése okán mindenképpen meg kell jegyezzük, hogy a nemek tekintetében a társadalmi normák, értékek, nevelési szokások ugyancsak különböznek. A női lélek az empátiára épít, az a működtetője, a motorja, az érzelem adja a legfőbb energiát, ezzel szemben a férfiakat a rendszeralkotás vezérli, a problémamegoldás lényeglátás és versenygés irányítja (*Eisenberg & Lennon, 1983*). Vajda (2017) szerint a férfiak versengése akkor tud sikeres lenni, ha kevésbé empaticizálnak a rivalizáló felek. Véleménye szerint a férfiaknak a verseny és az ezáltal megszerezhető dominancia a legfontosabb. Ebből következtethetünk rá, hogy az alapvető különbségek és a nemek szempontjából vegyes típusú versenyrendszer megköveteli mások elfogadását, az empátiát, a másik nem sajátosságainak, teljesítményének elfogadását, az esetleges gyengébb teljesítmény elfogadását, a csapatban gondolkodást, az összetartást, az alkalmazkodóképességet, és a közös siker értékelésének képességét minden abban résztvevőtől, nemtől függetlenül.

2.3.3 Jellemformáló hatások

Bábosik (1999) a tevékenységet tartja a nevelési folyamat alapjának. Amennyiben a sporttevékenységet, annak nevelés folyamatát már gyerekkortól céltudatosan irányítjuk, akkor olyan magatartási szabályozás fejlődik ki, amely mind az egyén, mind a társadalom szempontjából értékes önálló aktivitást eredményezhet. Az autonóm aktivitás kifejlődése a heteronóm szabályozású tevékenységektől függ (*Bábosik, 1996, 1999*). Gombocz (1998) három lényeges területet emel ki a sportoló nevelésében:

1. Az értékek, normák, jelképek elsajátítása és jelentésük ismerete, amely elengedhetetlen a társadalmi beilleszkedéshez.
2. Normatív viselkedés, hogy megfeleljünk a közösségi elvárásoknak és hatékonyan tudjunk életvezetést folytatni.
3. Az autonóm életvezetés, önálló döntések meghozatala és függetlenedés a társadalmi elvárásoktól.

Bábosik (1999) és Gombocz (1998) egyaránt a nevelés céljaként a konstruktív életvezetést és közösségi értékteremtést említik, melynek során az egyén autonómiája és a közösségi normákhoz való igazodás fontos. A sport kora gyermekkortól kezdve fontos szerepet játszik a személyiségfejlődésben. A szabályok betartása, konfliktusok kezelése és a kudarcok megküzdése révén fejlődik az önkontroll és az erős jellem. Ezek a nevelő hatások hosszú távon érvényesülnek az élet minden területén, segítve az egyéni képességek felmérését és a sikerorientált hozzáállást. Az önbizalom, a kitartás és a szorgalom meghatározó tényezők mind

a sportban, mind az élet más területein. A csapatsportok különösen elősegítik a társadalmi beilleszkedést és a szociális készségek fejlődését, mint például az együttműködés és a tolerancia. A sport által kialakuló hierarchia és a közösségi felelősségvállalás szintén fontos személyiségformáló tényezők. A tisztelet, az áldozatkészség és a becsület pedig olyan tulajdonságok, amelyek bár sokszor háttérbe szorulnak, mégis nélkülözhetetlenek az életben. A sport jellemformáló hatásait Biróné (2011) alapján az 3. ábra mutatja.

3. ábra A sport jellemformáló hatásai

Forrás: Saját szerkesztés (Biróné, 2011, alapján)

Bognár (2010) szerint a sport jelentős jellemformáló hatással rendelkezik az interperszonális kapcsolatokon, az énkép és az önismeret kialakulásában, az attitűdök, értékek és normák formálódásában, valamint az erkölcsi normák és a szocializáció hatásain keresztül. A sportolók már az óvodás koruktól kezdve érintkeznek ezekkel a hatásokkal, amelyek egész pályafutásuk során kísérik őket. „A személyiségfejlesztést a társadalomban céltudatosan megformált, pedagógiaileg kidolgozott általános program irányítja” (Rétsági & Hamar, 2004. 120.o).

A sporttevékenység mindig csoportos környezetben zajlik, ami lehetővé teszi a kortárs csoport szociális szabályozó tényezőinek érvényesülését és folyamatos interakciókat eredményez. A csoportos tevékenység során megjelenő dinamikai elemek, mint az együttműködés, vetélkedés és önértékelés, tovább formálják a sportolók személyiségét és jellemét. A sportközeg így fontos szerepet játszik a személyiségfejlődésben és jellemformálásban.

2.3.4 Életvitelre gyakorolt hatások

Az ember gyermek és fiatalkor során tanult szokásai, és rögzült sztereotípiái befolyásolják a későbbi életszakaszát, meghatározza az életvitelét, életsítlusát. Egy már a szocializáció során elsajátított, kialakított életstílust vagy szerepmintát követ a sportoló, és integrálja az életvitelébe (Biróné, 2011). Egy sportolónak meghatározott rendszer alapján telnek a napjai, hasonlóképpen mind a felkészülési terv a sportban, minden ideje tervszerűen a sportnak van alárendelve. Ez vonatkozik a sportfoglalkozásokra, az iskolai elfoglaltságokra, az étkezésre, pihenésre és egyéb magánéleti programokra. A sport életvitelre gyakorolt pozitív hatása közismert. Az egészséges életvitel, életrend kialakítása – a sport rendszerességre nevelő hatása miatt – a sportolóknál könnyebben, szinte automatikusan megy végbe. Biróné (2011) szerint az életvitel bizonyos alapvető arányok kialakítását, megtartását teszik szükségessé, mint (1) a pihenés és munka aránya, (2) a munka és pihenés napi rendszeres elosztása, (3) a rendszeres, egészséges táplálkozás, (4) az élvezetek szerepe, mértéke. Mindenképpen meg kell jegyezni, hogy a sportolóknál az életvitel boldog és egészséges kialakítását csak szisztematikus pedagógiai folyamatok révén lehet kialakítani. Bognár (2010) szerint a sportolóknál az énkép-önismeret-önértékelés fejlesztésével érhető el az egészséges életre nevelés, amely a felnőtt korban is meghatározó. A rendszeres fizikai aktivitás során az egyén tudatosan szervezi életét azért, hogy egészséges legyen (Pusztai, 2004; Kovács & Nagy, 2016). Az a sportoló, aki egészségesen táplálkozik, tartózkodik az élvezeti szerektől (dohányzás, alkohol, illegális szerek), felelős szexuális magatartást tanúsít, agresszív helyett asszertív viselkedéssel jellemezhető, illetve adaptív „coping” stratégiákat alkalmaz, az egészségtudatosság szemléletében mindenképpen eredményesnek tekinthető (Kovács & Nagy, 2017). A sport általános megközelítése során, amely nem az élsport és versenysport értelmezésében szemléli a sport hozzáadott értékeit, az alapoknál mindenképpen kiemelt szerepet kap az egészségtudatosság, a mozgás szeretete és ezáltal az élethosszig tartó sportolás fogalma. A fiatal gyermekkorban a testnevelők, sportszakemberek, edzők legfőbb feladata közé tartozik a mozgásszeretet, a sportszeretet megalapozása, amely, ha megfelelően van közvetítve, és ha azt megfelelően adaptálják a gyerekek, akkor ez a mindennapok részévé válik és nagy eséllyel egy életen át elkíséri az egyént, amely az egészséges életmód egyik alapköveként funkcionál, ami életminőségjavító hatással bír. Kovács és Nagy (2017) az egészségtudatosság és a sport összefüggéseit vizsgálva a rendszeres fizikai aktivitást egy eredményességi tényezőként írták le, melyben az a személy, aki rendszeresen sportol, egészségét és egészségtudatosságát tekintve eredményes azáltal, hogy aktívan tesz azért, hogy egészséges legyen (Kovács & Nagy, 2016; Pusztai, 2004). Az egyén és

környezete közötti kölcsönhatás meghatározó az egyén társadalmon belüli adaptációs mechanizmusában, és ennek kapcsán az egészségében egyaránt (*Cole et al.*, 1999). Ezen megállapítás megerősíti azt a feltételezésünket, hogy az életvitel kialakításában a sportolót körbevevő környezetnek komoly hatása van.

2.3.5 Nevelői és edzői nézet

A nézetek általában vélekedést, elkötelezettséget és ideológiákat jelentenek, míg a tudás tényszerű, a szakszerű cselekvést irányító proposíciókat és értelmezéseket foglalja magába. (*Calderhead*, 1996). A pedagógusok gondolkodása, tudása és nézetei meghatározzák mindennapi gyakorlati tevékenységüket (*Falus*, 2001a), ám a cselekedetek során szerzett tapasztalatok és reflexiók visszahatnak a nézetekre, változást vagy gyarapodást eredményezve (*Richardson*, 1996). Amikor nézetekről beszélünk, meg kell említenünk az érzelmi befolyásoltságot, amelyet az attitűd kifejezéssel szokás jellemezni. Az attitűd kifejezés egy személyre, tárgyra vagy problémára vonatkozó általános és időben hosszan tartó pozitív vagy negatív érzelmek (*Petty & Cacioppo*, 1981). *Richardson* (1996) megállapította, hogy a nézetek szorosan összefonódnak az attitűdökkel, nehéz pontosan elkülöníteni őket egymástól. Véleménye szerint az elkülönítés egyik szempontja az lehet, hogy a nézetek természete inkább kognitív alapú, az attitűdöké pedig inkább affektív. Azaz az attitűdöknek alapvetően érzelmi töltést, míg a nézeteknek inkább kognitív tartalmat tulajdonítottak (*Falus*, 2001). Ennek kapcsán viszont el kell határolni a nézetek és tudás kérdését is. „A nézet egy olyan állítás, amelyet a nézet vallója igaznak tud vagy vél, de nem feltétlenül áll mögötte valós igazságtartalom, a tudás viszont valamiféle ismeretelméleti igazolást is feltételez.” (*Richardson*, 1996). Míg a „nézeteken általában vélekedést, elkötelezettséget és ideológiákat, addig a tudáson tényszerű, a szakszerű cselekvést irányító proposíciókat és értelmezéseket értünk.” (*Calderhead*, 1996, idézi *Falus*, 2001). A tanári, nevelői nézetekre vonatkozó kutatások mindegyikéről összegezve elmondható, hogy a nézetek forrása a személyes és iskolai tapasztalat, illetve az, hogy a nézetek és a cselekvés kölcsönösen hatnak egymásra. A nézetek gyermekkorban alakulnak ki, melyeknek forrásai a személyes tapasztalatok, élettapasztalatok, iskolai tapasztalatok, élmények és a pedagógusminták, valamint másoktól átvett „kész” ismeretek, fogalmak, nézetek, elméletek, amelyek származhatnak más személyektől, a médiából, könyvekből, környezetből, de ide sorolható a pedagógusképzésből és a gyakorlatból származó tudás is (*Falus*, 2006). A nézetrendszer befolyásolja a gyakorlati tevékenységet (*Falus*, 2006). *Falus* (2001) szerint a tanárok rendelkeznek egy koherens nézetrendszerrel, ami

segíti őket a bonyolult jelenségek megértésében és gyakorlati tevékenységükben. A pedagógus gyakorlatból származó tudást három aspektusból lehet megközelíteni: a tudás forrását és közegét, az alapvető funkcióját, valamint a megjelenési formáját és jellegét (Falus, 2001). Kutatások kimutatták, hogy a tanárrá válás legfőbb motivációs tényezője a tanulóként szerzett élmények. Richardson (1996) szerint a tanári, nevelői nézetek megváltoztatása leginkább a tanári továbbképzések révén lehetséges, mivel ezek során a pedagógusok sokkal több lehetőséget kapnak a tapasztalati tanulásra, és közvetlenül alkalmazhatják saját gyakorlati problémáik megoldásait. Az edzők esetében is érvényesek a pedagógus nézetekre vonatkozó megállapítások (Falus, 2001). Az edzőknek is fontos szerep jut a nevelő-pedagógus tevékenységben, és ennek megfelelően a továbbképzések szerepe kiemelkedő az edzői nézetek alakításában. Az edzők tudása, tapasztalata és személyisége együttesen generálják az edzői nézeteket. Az edzőknek komoly pedagógiai funkciót kell ellátniuk az edzések és versenyek során, mivel munkájuk célja a sportteljesítmény mellett a fiatalok fejlesztése és nevelése is (Biróné, 2011; Révész et al., 2007). Fontos, hogy az edzők speciális tudásuk mellett megfelelő pedagógiai szemlélettel is rendelkezzenek a fiatalokkal való foglalkozás során (Gombocz, 2008).

2.3.6 Edzői szerepek

Az edzői tevékenység már a 19. század elején megjelent, amióta az edzők fontos szerepet játszanak a sportolók fejlődésében és sikerességének elősegítésében a sportvilágban (McNabb, 1990). Több kutatás utal arra (Jowett & Cockerill, 2003; Gombocz, 2005; Côté, 2002), hogy a sportolók edzőjüket a tanár szerepével és tevékenységével azonosították. Az edző pedagógus szerepe leginkább az utánpótlás-nevelés során jelentkezik, ott kiemelt fontossággal bír, míg az élsportoló felnőtteknél elsősorban a pszichológus szerep kerül leginkább előtérbe a pedagógus szerepen belül (Révész et al., 2013). A pedagógusok gondolkodása, tudása, nézetei határozzák meg mindennapi gyakorlati tevékenységüket (Falus, 2001). Az edzők különféle feladatokat látnak el, például készségeket fejlesztenek, oktatnak, reagálnak, visszajeleznek, figyelemmel kísérik a tanulást és a teljesítményt. Mindezt annak érdekében, hogy segítsék a sportolókat potenciáljuk elérésében. Az edzők ezen kívül egyéb feladatokat is ellátnak, többet, mint például egy tanár: motivátor, stratégia, pszichológus és karakterépítő (Gould, 1987). Mindezen feladatok ellátásához megfelelő szintű és mélységű tudásra van szükségük. Az edző sportszakmai és pedagógiai ismeretekkel rendelkező szakember. Szakmai végzettséggel rendelkezik, a sportolók teljesítményének növelésére törekszik és folyamatos magas színvonalú

képzési, oktatási, nevelési tevékenységet fejt ki. Az edző szerepe meghatározó a testi nevelés és a sport területén egyaránt. Ahogy a *testi nevelés* kifejezésben is szerepel a nevelés, mint fogalom és tevékenység, emellett az edzőnek az oktatás feladatát is el kell látnia. Egy edző nevel, tanít, tudást ad át és emellett egy sor pedagógiai és pszichológiai feladatot lát el. Az edző a versenysportban dolgozik, amelynek célja a teljesítőképes tudás kialakítása. Az edző sportolót nevel, munkájában is lényeges a személyiségfejlesztés, de nem ez a legfőbb cél, hanem – mivel őt a sport mércéjével mérik – a teljesítmény. Az ő munkájuk a sportbeli célok megvalósítása érdekében szerveződik. Egy sportág mozgásanyagára összpontosítva speciális sportági képzést valósítanak meg edzéselméleti eszközök és módszerek segítségével (*Biróné, 2011*). A biológiai alapokra, adottságra épített sokoldalú fejlesztés feltételeinek megteremtését a versenyző környezete biztosítja, ebben kiemelkedő szerepet kap a család, a pedagógus és legfőképpen edző (*Istvánfi, 2005*).

Számos nemzetközi kutatási eredmény foglalkozik az edzők oktatásával, képzésével, a szervezési képességeikkel, a munkamoráljukkal, tapasztalataikkal és tudásukkal, az edzői karrierjük továbbhaladásához és munkájuk sikeres teljesítéséhez szükséges körülmények vizsgálatával a legmagasabb szinten (*Bloom & Salmela, 2000; Côté, 1998; Cregan et al., 2007; Cushion et al., 2003; Erickson et al., 2007; Schinke et al., 1995; Vallée & Bloom, 2005*).

Az edző-sportoló és tanár-diák kapcsolat sok tekintetben hasonlítanak egymásra. Több kutatásban jelentkezett (*Côté, 2002; Gombocz, 2005*), hogy a sportolók edzőjüket a tanár szerepével, feladataival és tevékenységével azonosították. Az edző pedagógus feladatai az utánpótlás nevelés során realizálódnak leginkább, később egyfajta pszichológusi tevékenység irányába tolik el a munkájuk (*Révész et al., 2013*).

A pedagógiai felkészültség az elméleti ismereteken túl nevelési feladatokat is jelent, a fiatalok versenyzők esetében, amely a mindennapi gyakorlatban valósul meg. Az edzői tevékenység során ezért kiemelt feladat a fiatalok sportbeli személyiségfejlesztése. Ehhez pedig az edzőnek szakmailag és pedagógiailag is felkészültnek kell lennie, hiszen az edzői munka sokoldalú feladat (*Gombocz, 1996*). A sportban ismert, hogy a tehetség érvényre juttatásához az edzés feltételeinek és a sporttudományos szolgáltatások biztosítása mellett szükség van a versenyző összetett és tudatos pedagógiai felkészítésére (*Gombocz, 2005*). A nevelés egyik leghatékonyabb formája a megfelelő minta mutatása, mert az edző egész mivoltában állandó példaképül kell, hogy szolgáljon a sportolónak (*Gombocz, 1995*).

2.4 Kommunikáció és interakció

Azonban nem elég a pedagógiai tudás, azt át is kell tudni adni a sportolónak, amelynek egyik formája a kommunikáció. Kutatások bizonyítják, hogy amennyiben az edző következetesen és pozitívan kommunikál, és így irányítja, szabályozza a fiatalok szokásrendszerét és magatartását, az egyértelmű pozitív hatást gyakorol a fiatalok – és egyúttal a felnőttkori – sportteljesítményre (Thomas & Thomas, 1999) és egyúttal a szocializációs folyamatokra is (Gombocz, 2004).

A kommunikáció és az interakciók létfontosságúak a pedagógiai folyamatokban. Az interperszonális kommunikáció és az interaktív cselekvések elengedhetetlenek a nevelési folyamatban (Bognár, 2010). A kommunikációs ügyesség a pedagógiai képességek közé tartozik, és fejleszthető "fegyver" a pedagógus számára. Az edzők interaktív tevékenységei során kifejezhetik gondolataikat, érzéseiket és véleményüket verbális és nonverbális eszközökkel egyaránt. A hatékony kommunikációhoz és az utasítások rövidegéhez szükség van a nonverbális kommunikációs eszközökre, mint például a kézjelek, arcmimikák és gesztusok.

Biróné (2011) a pedagógiai kutatás céljaként a sportszövetség és az edzők pedagógiai munkájának feltárását, megfelelő kommunikációs gyakorlatának mérését és értékelését jelöli meg. Az oktatás és tanulás mindig a kommunikáció révén zajlik, és a szociális mezőben számos összetevővel jár (Biróné, 2011). A kommunikáció képes mind segíteni, mind pedig akadályozni az üzenet átadását, és az edző csak akkor tudja hatékonyan átadni tudását a sportolónak, ha megfelelő a kommunikációs készsége. Gyömbér és Kovács (2012) szerint az edzőknek el kell sajátítaniuk az alapvető kommunikációs jártasságot ahhoz, hogy tudásukat hatékonyan alkalmazzák a sportolók teljesítményének növelésére. Kanadai kutatások szerint az edzők fontosnak tartják a közös nyelvet, a megfelelő kommunikáció kialakítását a sportolók fejlesztésében résztvevő szereplőkkel, különösen a szülőkkel (Beaudoin et al., 2015). A szülők szerepe kiemelkedő a sportolók képzése során, hiszen hatással vannak a sportolási szokások kialakítására, a sportágválasztásra, valamint a versenyzés során elért eredményekre (Bognár, 2010; Bognár et al., 2006), de megfelelő bevonásuk csak megfelelő kommunikációval érhető el.

A közvetlen kommunikációval kapcsolatban a sportpedagógiában és néhány sportágban végzett kutatások eredményei állnak rendelkezésre (Révész et al., 2007, 2013). A kommunikáció egy többszoros rendszerben működik, oda-vissza ható egységben. Mintzberg (1979) szerint a vezető legfontosabb feladatai közé tartozik a kommunikáció, az információ közvetítése mellett

a tervezés, döntés, rendelkezés és ellenőrzés is. A pszichológia a viselkedés alapsémáinak megfelelően a kommunikációs stílus négy fajtáját írta le: passzív, agresszív, asszertív és manipulatív. A hatékony kommunikációs stílus alkalmazását számos tényező befolyásolja, például a kommunikáló személye, az üzenet fogadóinak jellemzői és a kommunikációs szituáció. A kommunikációt a cél szempontjából különböztethetjük meg, Forgó (2011) információs, érzelmi, motivációs és ellenőrzési funkciókat különít el. Számos vizsgálat foglalkozott azzal, hogy a versenysportolók hogyan reagálnak az edző utasításaira az üzenet tartalmától és az átadás módjától függően (Lénárt, 2002; Sullivan & Feltz, 2006). Az edzők mind a verbális, mind a nonverbális kommunikációt szívesen alkalmazzák. A kommunikáció akkor hatékony, ha eléri a célját és pontos információt közvetít, valamint akkor hiteles, ha összhang van a verbális és a nonverbális kommunikációs csatorna között. A gyakorlatban a verbális és a nonverbális kommunikáció szorosan összefonódik és kiegészíti egymást (Raátz, 1997). A metakommunikáció a kommunikáció mögöttes tartalmát jelöli, és azt mutatja, hogy milyen viszonyban van a beszélő a mondanivalójával.

Az interakció feltétele a kölcsönös kommunikáció és jellemzője, hogy a résztvevők egy közös cél elérése érdekében cselekszenek, ami minden résztvevő számára ismert (Hulyák-Tomesz, 2018). A kommunikációs helyzet elemeit, normáit közösen alakítják és módosítják. A közös cselekvésnek mindig lesz valamilyen információban kifejeződő eredménye (Andok 2013; Balázs et al., 2013; Horányi, 1999). A sportban azonban arra is van példa, hogy az oktatási közeg sajátos jellegének hatására (például a sportközegben a zaj, vagy bármely gátló tényező) megváltozik a kommunikációs csatorna, amelyet Bíró és Hernádi (2003) kutatásai is igazoltak. A hazai röplabda sportágban végzett kutatások eredményei rámutattak, hogy a játékos és az edző közötti hatékony kommunikáció nagymértékben képes hozzájárulni a csapat sikeres bajnoki szerepléséhez (Kovács, 2021). Bíró (2009) megfigyelései azt mutatták, hogy az oktatás sajátos környezete nemcsak módosítja az egyes tanári tevékenységek (szemléltetés) előfordulását, de más sajátos tevékenységfajták kialakulásához is vezet, mint a magyarázat közbeni imitált bemutatás, ami egy olyan speciális szemléltetési forma, amely például az úszásoktatásban jelentős szerepet tölt be. Bíró (2009) kutatási eredményei alapján kijelenthetjük, hogy az interakciós tevékenység során az edző-sportoló relációban a sportközeg, a mozgás természete és a sportág sajátosságai sokféleképpen módosítják az oktatási felek interakcióit. A megfelelő pedagógiai folyamatok biztosítása csak megfelelő kommunikáció és interakció révén valósulnak meg. Feladatként jelentkezik a nevelési folyamat szervezési módjának meghatározása, az optimális nevelési módszerek és eszközök kijelölése,

alkalmazása, valamint az eredményesség megítélése, értékelése. A kommunikációban a kapcsolatot az információáramlás és a kódjelek alkalmazása biztosítja. Az emberi kommunikáció szükséges, többcsatornás és többszintű, legfőbb eszköze a beszélt nyelv (*Rétsági & Dlugosz, 2004*). Főbb jellemzői, hogy adekvát, speciális és adott mikro környezetben zajlik (*Zrinszky, 1994*).

2.4.1 Elvárás, értékelés és visszajelzés mint pedagógiai folyamatok

Az elvárás irányulhat az egyén saját maga vagy környezete felől, amely a társadalom fejlődése szempontjából, vagy az egyén teljesítménye szempontjából egyaránt igen fontos hajtóerőt jelent. A nevelők, a szülők nagy súlyt fektetnek ezeknek az attitűdöknek, különösképpen a teljesítményigénynek az erősítésére, jutalmazására, amely rendkívül fontos, azonban túlzott mértéke szorongást és depressziót is okozhat (*Kopp & Prékopa, 2011*). A teljesítmény visszajelzését a pedagógiai folyamatok egyikének tekintjük, amely a tanulási-tanítási folyamat egészére kihat. Funkcióját tekintve jelentős hatása van a tanulási motivációra, a tanuló kognitív és nem kognitív személyiségjegyeinek fejlődésére. Mint korábban már utaltam rá, a sportban a pedagógiának megvan a helye (*Biróné, 2011*), így az elvárás, értékelés és visszajelzés pedagógiai folyamata megfelelő interakció mellett a sportteljesítmény fejlesztését szolgálja. Réthy (2011) szerint az értékelés komplex nevelői funkciójának érvényesülése tehát a tanulói személyiségfejlődését befolyásoló komponens, valamint az ellenőrzés, az értékelés és a visszajelzés elengedhetetlen fontosságú a pedagógus feladatai között, melyek információt adnak a tanulók teljesítményéről. A tanulók motivációja eltérő, ezért fontos szerepe van a visszajelzésnek, amely pozitív megerősítést vagy fejlesztési lehetőséget nyújthat. A sok sikerélmény növeli az egyén önbizalmát, míg a kudarcok ellentétes hatást válthatnak ki. A sportpedagógia területén az irányítás és értékelés kiemelt fontossággal bír, különösen a versenysportban, ahol a nevelő munka a személyiség fejlesztésére összpontosul a képesség határok igénybevételeivel (*Biróné, 2011*). Baranyai (2020) egy kutatása során rámutat, miszerint Knausz (2001) példákkal mutatja be a formatív és szummatív értékelés különbségeit, ahol a színész a próbákon a rendezőtől, a sportoló pedig az edzőtől kap formatív visszajelzéseket, például a stopperrel mért részidő alapján. Ezek a visszajelzések véleménye szerint segítik a fejlődést, a szummatív értékelés viszont a verseny vagy az előadás során történik, és az elért teljesítményt mutatja az adott időpontban. Mindezt azzal zárja, hogy a formatív értékelés a felkészülést segíti, míg a szummatív az elért teljesítményt tükrözi.

Bognár (2010) szerint a nevelési célok közé tartozik a tevékenység irányítása, szelekció, motiválás, nevelési folyamat szervezése, optimális módszerek kiválasztása és végül az eredményesség értékelése, amely a visszacsatolás és motiváció szempontjából egyaránt fontos cél. Biróné (2011) a pedagógiai kutatás feladatának és a céljának a sportban a sportszövetség, edzők pedagógiai munkájának feltárását, megfelelő kommunikációval mérését és annak értékelését tekinti. A pedagógiai kommunikáció elsődleges feladata a nevelő és növendék vagy sportoló között zajló interakció, amely egyfajta eszköz a visszacsatolás, visszajelzés szempontjából, mely esetében a kapcsolatot az információáramlás és a kódjelek alkalmazása biztosítja. Az értékelés, a törődés és bizalom a másokban megerősítik az edző-sportoló interperszonális és intraperszonális tényezőinek hangsúlyosságát, mint ahogy az edzések előtti vagy az utáni közléseknek és értékeléseknek is komoly jelentőségük van (Paic, 2019).

A környezet (társak, edző, szülő) visszajelzése meghatározó, és a fiatal sportolók idősödésével egyre fontosabbá válik (Kovács, 2022). Kovács (2022) szerint a hatékonyságérzet a sportolók készség- és képességfejlődését, a fejlődés tudatosulását, valamint a környezet visszajelzéseinek szerepét helyezi középpontba. A mozgások tanulásánál, majd később az alkalmazásakor is fontos, hogy visszajelzést kapjon a sportoló, amely a mozgás javítására és a motivációra is hatással van, mely visszajelzések kommunikációs irányelveit, formáját, a szituációk határozzák meg (Gyömbér, 2016).

2.5 Motoros tanulás, motoros képességek

Az oktatás általános célja a tanulók személyiségfejlesztése (Biróné, 2011). Az oktatási folyamatot kétféleképpen értelmezhetjük: tágabb értelemben a teljes iskolai képzési folyamatot és a sportági felkészítés teljes folyamatát foglalja magába, szűkebb értelemben pedig egy-egy téma elsajátítását jelenti. A tanulás Báthory (1992) szerint pszichológiailag bonyolult, soktényezős tevékenység és sokféle tartalmi megjelenési formája van. A tanulás eredménye a tudás, amelynek részei a szociális közeg mellett kognitív, affektív és motoros képességek kellene. A tanulás magában foglalja a verbális, a szenzoros, a mozgásos és a szociális tanulást egyaránt. A testi nevelés jellegzetessége, hogy aktív, gyakorlatorientált és csak abban az esetben hatékony, ha a gyerekek érdeklődésére épít, miközben oktatási, nevelési folyamatokat végez.

Bognár (2010) a testi nevelés során a tanulási fajtákat a következő tevékenységek, tulajdonságok alapján jellemezte:

- Kognitív szféra: intelligencia, önálló gondolkodás és döntéshozatal fejlesztése, kritikus gondolkodás, megértés, ellenőrzés, önálló feladatmegoldás, videó-elemzés, társak megfigyelése, egyéni és társas projektek, sportolók által tervezett játékok kialakítása.
- Affektív szféra: érzelmi, érzékeny, indulati, külső hatásokra fogékony, attitűdök, érzelmi és akarati képességek, koncentráció, érdeklődés, értékek megjelenése, hozzáállás, motiváció.
- Pszichomotoros szféra: örömmel párosuló mozgás, fizikai mozgások és mentális tevékenység kapcsolata, meghatározott szabályok szerint végzett tevékenységek, cél a teljesítmény elérése, motoros gyakorlatok, játékok, felmérések, motoros tesztek.
- Szociális szféra: együttműködés, kooperáció, kommunikáció, csapatmunka, stratégiák közös kidolgozása.

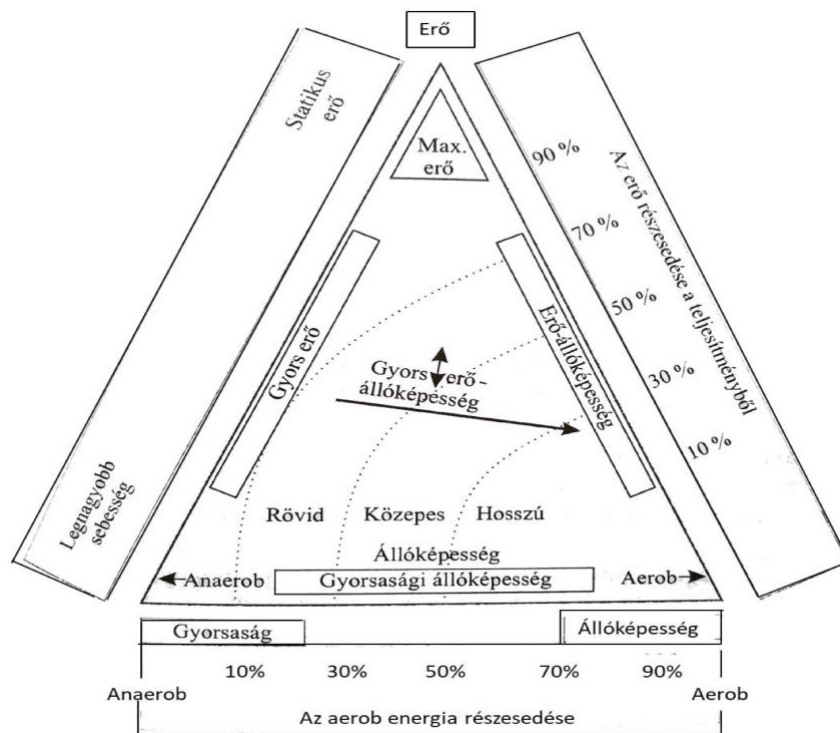
A motoros tanulás, illetve képességfejlesztés folyamata (is) erős emóciók kíséretében zajlik, ami gyermekkorban hatványozottan fontos a motivációs tényezők magas szinten történő fenntartása érdekében. A motoros tanulásban az affektív összetevő fontosságát emeli ki Báthory (1997). Szerinte a gyerek a feladatot érdekesnek vagy unalmasnak, egyszerűnek vagy bonyolultnak tartja.

Báthory (1985) gondolatából kiindulva a mozgástanulást elsősorban a cselekvés jellemzi, de ha a mozgástanulást vizsgáljuk, akkor a verbális eszközök igénybevétele mellett elsősorban a kognitív képességek is befolyásolják. Az ifjú kortól kezdve a kognitív tényezők túlsúlya, az értelmi jellemzők szerepe is megnő anélkül, hogy a motiváció alapvető affektív mivolta megszűnne (Biróné, 2011).

Míg a mozgás pszichomotorikus összetevője a tudatos emberi tevékenység részeként leírható lelki megnyilvánulások összességével, addig a szociális képességek fejlődése segíti az egyéni és közösségi fejlődést, támogatva egy konstruktív életvezetést (Bognár, 2010). A szociális képességfejlesztés során a társas együttműködés képessége kerül előtérbe (Biróné, 2011). A tanulás mindig verbális kommunikáció mentén zajlik, szenzoros és motoros elemekkel.

A motoros képességek tekintetében fontos a sportágtól függő meghatározó képességekre összpontosítani. Ez magában foglalja a szenzomotoros, pszichomotoros és sport (motoros) képességeket (Harsányi, 2000). Két fő képességcsoportot különböztetünk meg oktatási szempontból: kondicionális és koordinációs képességeket. A kondicionális képességek hierarchiáját az 4. ábra mutatja.

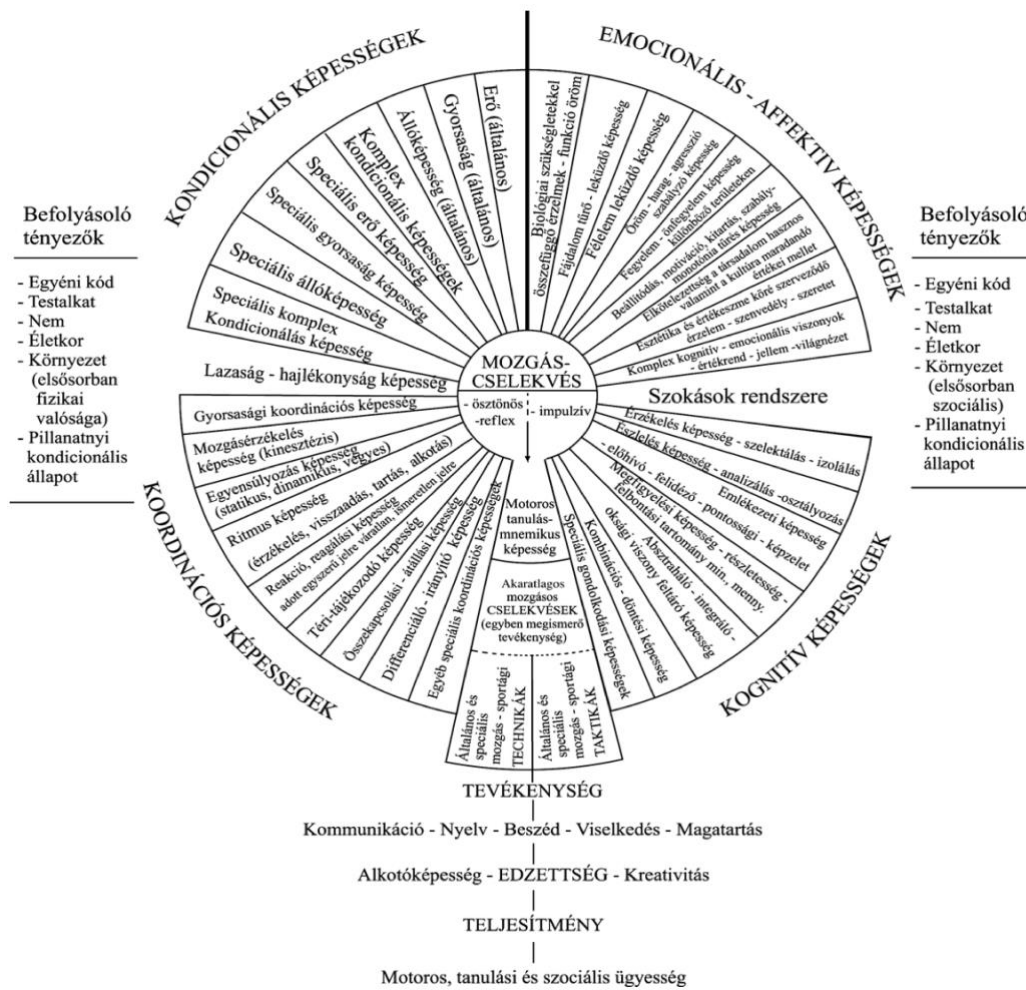
4. ábra Az erő, gyorsaság és állóképesség kapcsolatából eredő további kondicionális képességek összefoglalása

Forrás: Fritsch (1977) és Nádori (1989) után módosítva Harsányi (2001)

A kondicionális és koordinációs képességek a sportmozgások során minden esetben komplexen jelennek meg. Holisztikus megközelítéssel kell tekinteni a sportmozgások komplexitására, melyben a kondicionális és koordinációs képességek szoros kapcsolatban vannak, függőségi viszonyt alkotnak. A komplexitást jól szemlélteti Dubecz (2009) „hagyma” ábrája (5. ábra).

5. ábra A kondicionális, koordinációs, emocionális és kognitív képességek összetett rendszere, valamint ezek befolyásoló tényezői

Forrás: Dubecz (2009)

A gyorskorcsolya sportág egy olyan komplex sportág, ahol magasfokú koordinációs képességekhez társulnak a kondicionális, valamint az emocionális-affektív és kognitív képességek (Nádori et al., 1986). A koordinációs képességek, mint motoros tulajdonságok, szorosan összefüggenek a mozgásszabályozással. Hirtz (1985) különböző képességfajtákat különböztet meg, mint például a gyorskoordinációs képesség, egyensúlyérzékelés és téri tájékozódó képességek, melyek a gyorskorcsolya sportágban kiemelt szerepet kapnak a sportágspecifikus koordinációs képességek kialakítása és fejlesztése során. Ide tartoznak ezen kívül a reagáló, ritmusos, differenciáló, egyensúlyozó, téri tájékozódó, átállító, elővételező és távolságérzékelő képességek is, mely képességek meghatározzák a teljesítményt, és

fejlesztésük párhuzamosan zajlik a mozgástechnikai képzéssel, valamint az emocionális-affektív és kognitív képességekkel összhangban, az életkori sajátosságoknak megfelelően.

2.6 Utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás

Az utánpótlás-nevelés a sport meghatározó területe, biztosítja a sportág jövőbeli sikerességét és fenntarthatóságát, valamint elősegíti a fiatal tehetségek fejlődését. A magyar sportban mindig kiemelt figyelmet kapott az utánpótlás-nevelés (Lukács, 2020). Az utánpótlás-nevelés, mint ahogy a kifejezés is sugallja, egyfajta pedagógiai tevékenység, amelyet Biróné (2011) Sportpedagógia című tankönyvében is hangsúlyoz. Eszerint az edzői munka és a tanári munka a nevelői funkcióját tekintve megegyezik, ugyanúgy mindkettő a pedagógiából táplálkozik. Az utánpótlás-nevelésnek egy tudományos alapon, tudatosan felépített tervszerű tevékenységnek kell lennie, amely nemcsak sportcélokat szolgál, hanem ezen túlmenően egyfajta holisztikus nevelési funkciót is be kell töltenie, amely során a pedagógia színes és sokoldalú eszköztárát használják fel az edzők és sportszakemberek, amelynek központjában maga az emberi egész áll. Az utánpótlás-nevelés definícióját tekintve alapvetően az új sportolók toborzásáról, valamint a meglévő sportolók megtartásáról és támogatásáról szól (Sotiriadou et al., 2008). Az utánpótlás-nevelést azonban megelőzi egy sor feladat, többek között a tudatosan tervezett sportágválasztás, a szisztematikus kiválasztás, ezt követi a tehetséggondozás rendszere, amely alapvetően meghatározza a sportoló karrierjének lehetséges kimenetelét, sikerességét (Bognár, 2009). A kiválasztás és a tehetségkutatás (Baker & Horton, 2004; Ericsson et al., 1993; Ericsson & Charness, 1994), a tehetséggondozás (Balyi & Hamilton, 2004; George, 2003) a sportsiker feltételei közé tartozó rendkívül fontos tevékenységek. Az utánpótlás-nevelés során kiemelkedő fontossággal bír a megtervezett, tervszerű tevékenység, amely sporttudományos alapokon nyugszik, és lehetővé teszi a sportolók optimális képzését, beleértve a tehetséggondozást is. Harsányi (2000) szerint a kiválasztásnak kulcsfontosságú szerepe van az élsportban, mely több szakaszból álló, több éves időszak, és az alkalmasságról szóló döntés meghozatalát célozza. A tehetséggondozás célja a kiemelkedő képességű gyerekek erős és gyenge oldalainak fejlesztése. A sporttehetség olyan egyén, akinek adottságai lehetővé teszik a csúcsteljesítmény elérését valamely sportágban. Bognár (2010) véleménye szerint a kiválasztás és tehetséggondozás számos fogalommal és kutatással kapcsolatos, mint például a sportágválasztás, biológiai és naptári életkor, edzéskor, funkcionális érettség stb. Ezen kutatásnak nem célja a kiválasztás és tehetséggondozás részletes definícióinak és módszereinek bemutatása, csak az összefoglaló szakirodalmi hivatkozásokra hagyatkozik, amelyek

relevánsak a kutatás témája tekintetében. Sok vizsgálat került napvilágra különböző sportágak vonatkozásában a tehetség, a tehetség felismerése, a tehetséggondozás témakörében (*Falk et al.*, 2004; *Gabbett*, 2002; *Harsányi*, 1996; *Helsen et al.*, 2000; *Keogh et al.*, 2003; *Krämer*, 1978; *Morris*, 2000; *Williams & Reilly*, 2000). A tehetség összetevői genetikailag meghatározottak (*Czeizel*, 1997, 2000; *Mönks & Knoers*, 1997; *Piirto*, 1999; *Renzulli*, 1978), a megjelenése és sportban való alkalmazása több egyéb környezeti tényezőtől is függ. A tehetség felismerése nem elégséges, hiszen csak megfelelő jól felépített szakszerű képzés mentén lesz eredményes. Lénárd (1981) szerint a tehetség felismerése gyermekkorban még nem lehetséges, ennek következtében valamennyi sportoló kiválasztását és képességfejlesztését optimálisan kell végrehajtani. A sikeres sportolók példája azt mutatja, hogy alkalmasságukat korán felismerték, és folyamatosan biztosítva voltak számukra a megfelelő testi fejlődés feltételei, és a későbbi speciális képességeik megfelelő irányba haladó fejlesztése (*Nádori*, 1987). A versenysport elsődleges célja, hogy a sportoló az adottságainak megfelelő, a lehető legjobb teljesítményt nyújtsa minél tovább, bármiféle egészségkárosodás és a személyiségtorzulás nélkül. Ez azt jelenti, hogy élettani, pszichológiai szempontból semmi sem indokolja azt, hogy valakiből a testi és szellemi érettsége előtt bajnokot, csúcstartót neveljünk. A jelenlegi élvonalbeli sportolók legtöbbször már az esetek többségében tudatos, szakszerű, szelektív mechanizmusra épített edzéseknek tulajdonítja eredményeit (*Révész*, 2008). Mageau és Vallerand (2003) szerint a tehetséggondozásban kiemelkedő fontosságú a jól működő edző-sportoló kapcsolat. Emellett hangsúlyozzák, hogy a sportágválasztás, majd sportági szűrés és kiválasztás után a siker felé vezető út, a felkészülési folyamat rendkívül összetett. Ez a folyamat nem csupán a sportolón múlik, hanem az őt felkészítő edzőn is. Ugyanígy, a kudarc sem kizárólag a sportolóé, hanem az edzőé is. Az edző-sportoló kapcsolatot többen is kutatták és kiemelt fontosságát több tanulmány is alátámasztja (*Giacobbi és mtsai.*, 2002; *Myers és mtsai.*, 2005; *Poczwardowski és mtsai.*, 2006). A sportágra való alkalmasság megítéléséhez már régen nem elég csak bizonyos fizikai és antropometriai képességek megléte, a tehetség megállapításához a sportoló egész személyiségének illeszkednie kell a sportág követelményprofiljához (*Bognár*, 2010). Azonban a siker eléréséhez a sportszakmai tényezők mellett szükséges a pedagógiai és az érzelmi felkészítés is (*Gombocz*, 2005). Ezt megfelelő pedagógiai folyamatok biztosítják. A tehetségek gondozása létfontosságú, és társadalmi tragédiának számít, ha nem segítjük a tehetséges gyerekeket a képességeik teljes kibontakoztatásában (*Gallagher & Gallagher*, 1994). A tehetséggondozásban a már kiválasztott tehetségek folyamatos képzése áll a középpontban, hogy erősítse erősségeiket és kezelje gyengeségeiket, ezzel elősegítve a kiemelkedő

teljesítmények elérését. Az utánpótlás-nevelés és a tehetséggondozás minden sportágban kulcsfontosságú, és az edzőnek jelentős felelőssége van ebben a folyamatban.

Egy 12 éves naptári életkorú gyermek biológiai életkora 9 és 15 év közötti lehet (Borms, 1986). Gyakran előfordul, hogy ugyanabban a képzésben és versenyrendszerben vesznek részt a különböző biológiai életkori szintekkel rendelkező sportolók (Balyi & Way, 2005). A korai és későn érő gyerekek egyaránt problémákat okozhatnak a sportban. A későn érők gyakran frusztráltak lehetnek, mivel nem tudnak felzárkózni a korábban érő társaikhoz, és ezért elhagyják a sportot (Lawrence, 1999). A fejlesztő sportprogramok gyakran nem biztosítanak elegendő időt a későn érők felzárkózására, ami egyenlőtlenséget és anomáliákat eredményezhet a korosztályok között (Asztalos et al., 2018).

A képességfejlesztés differenciáltan zajlik a sport és testnevelés teljes vertikumában, figyelembe véve a nemet, életkort és eltérő testméreteket és adottságokat. Az esélyegyenlőség, az eredményesség és az egyéni sajátosságok figyelembevétele alapvető fontosságú a differenciált képzés során (Biróné, 2011). A gyerekek motoros képességeinek fejlesztése a szenzitív időszakban, azaz 0-14 éves korban a legeredményesebb. Az edzéstudomány szakértői egyetértenek abban, hogy ebben az időszakban, amikor a szervezet különösen érett és érzékeny bizonyos képességek, funkciók fejlesztésére, a megfelelő ingerek hiányában vagy elégtelen szinten történő elérésük esetén az egyén motoros fejlődése pszichomotoros vagy pedagógiai hiányossággal zárulhat (Harsányi, 2000). Ennek elkerülése érdekében fontos, hogy a funkcióérettségnek megfelelő utánpótlásedzést alkalmazzunk.

Számos kutatás foglalkozik a korán és későn érő gyerekek versenysportban való részvételének problémájával (Anderson & Bernhardt, 1998; Balyi & Ross, 2009; Baker et al., 2007; Bergeron, 2015; Faigenbaum et al., 2013; Lloyd & Oliver, 2012; Tanner, 1989; Williams, 2009). Ezek szerint mind a korán, mind a későn érő gyerekekkel foglalkozni kell, mert mindkét csoportnak komoly nehézségekkel kell szembenéznie. A korán érők gyakran lemorzsolódnak a sportból, mivel társaikhoz képest előrehaladott fejlettségi állapotuk miatt nem fejlesztették ki a szükséges képességeket vagy edzettséget (Lawrence, 1999). A későn érők számára pedig gyakran hiányzik a megfelelő támogatás, ami frusztrációhoz és lemorzsolódáshoz vezethet. Az intenzív nemi érés időszakában a teljesítményfejlődés időlegesen megtorpanhat vagy visszaeshet, és az egyének különböző mértékben reagálhatnak az edzésre (Harsányi, 2000; Charitonova, 1993). Harsányi és Sebő (1989) szerint a legjobb sportolók gyakran már serdülőkorban kiemelkedő teljesítményt nyújtanak, de későbbi fejlődési ütemmel is lehet hasonló szintet elérni megfelelő feltételek mellett.

Lappints (1997) szerint a differenciált képzésnek kettős pedagógiai funkciója van: az egységes tudásszint kialakítása és az egyéni adottságok maximális fejlesztése. A cél az, hogy minden sportolót eljuttassunk a maximális teljesítményig, kiemelt figyelmet fordítva a motiválásra és aktivizálásra. Báthory (1997) szerint a motiválás és aktivizálás fontos tényezők a tanulási folyamatban, melyeknek figyelembevétele növeli a motivációs szintet és a pszichikus működések intenzitását. A didaktikai differenciálás pedig az eltérő motivációs szintek figyelembevételével ösztönzi a tanulást.

Pedagógiai szempontból nézve mindenki tehetséges valamiben, csak esetleg a nevelők, oktatók és szülők nem vették észre a gyermek adottságát, a tehetsége tárgyát, irányát (*Gardner, 1991*). Az is lehetséges, hogy netán a család nem ismerte fel, vagy nem volt lehetősége erkölcsileg anyagilag támogatni gyermekét az adott területen (*Bognár et al., 2006*). A tehetség összetevői genetikailag meghatározottak (*Renzulli, 1978; Mönks & Knoers, 1997; Piirto, 1999; Czeizel, 1997, 2000*) a megjelenésüket és sportban való alkalmazásukat több egyéb környezeti tényező is befolyásolja. Egy-egy magas színvonalú képesség és a tehetség összefüggésére Marland (1972) két fogalmat használt. Az angol szaknyelvben a „gifted” kifejezés az általános tehetséget jelenti, amely adott tevékenység közben tör felszínre, ilyen lehet például a sport. A „talented” kifejezés a speciális tehetségre utal, amikor már a speciális környezetben, sportágspecifikusan, egy sportágban jelenik meg a kiemelkedő képesség (*Benczenleitner, 2014*). Harsányi (2000) szerint a sporttehetség olyan személy, akinek egészségi, pszichikai, fiziológiai, antropometriai, motorikus és szocializációs adottságai lehetővé teszik, hogy megfelelő edzés és környezet mellett a csúcsteljesítmény-életkorban magas színvonalú sportteljesítményeket érjen el. Hazánkban általában nem tudatos választás, hanem inkább kiválasztódás vagy spontán sportágválasztás történik.

Tapasztalataink alapján elmondható, hogy nem feltétlen az edzők alkotják a kiválasztás fő mozgatórugóit és irányítóit, ha egyáltalán konkrétan megfogalmazhatók ezek (*Baumgartner et al., 2005*). Önfelfedező gyerekek, saját maguk álmát megvalósítani vágyó szülők, illetve a média jelenti a motivációt, a sportágválasztás indokát (*Bicsérdy et al., 2006*). Nádori (1981) a tevékenységre és a teljesítményre összpontosít meghatározásában. Véleménye szerint a tehetséges sportolót társaitól az különbözteti meg, hogy ugyanazon munkavégzés mellett eredménye látványosabb, illetve a terhelést jobban bírja, rövidebb idő alatt regenerálódik, a mozgástanulás során a technikai elemeket gyorsabban elsajátítja, és ezeket jobban alkalmazza. Rókusfalvy (1985) hozzáteszi, hogy a tehetséges sportoló téthelyzetben az adott feladatot, illetve szituációt kiválóan oldja meg, szívesebben vállal magasabb kockázatot és

magabiztosabb is. Harsányi (2000) részletesen tárgyalja a sportban a tehetség és kiválasztás kérdését, megállapítva, hogy a sportbeli alkalmasság a sportág és a sportoló személyisége közötti valószínű megfelelés, ami elengedhetetlen a magas színvonalú sportteljesítmény eléréséhez. Nádori és munkatársai (1984) valamint Harsányi (2000) szerint a tehetségek genetikusan meghatározott testi, lelki és élettani sajátosságokkal rendelkeznek, amelyek lehetővé teszik a kiemelkedő teljesítményt. Szintén Harsányi (2000) tesz említést az "általános motoros", "speciális motorikus" és "tulajdonságspecifikus" tehetségről, valamint a "speciális sporttehetségről". Fontos, hogy a gyerekeknek megfelelő sportágot válasszanak a tehetségük alapján, hogy egész életükben aktívak maradjanak (*Telegdi et al., 2020*).

2.6.1 A siker aspektusai

A siker definíciója bonyolult feladat, mivel sok tényező befolyásolja. Általában nem azonnal érkezik, hanem számos próbálkozás, hiba és lehetőség, belső motiváció vagy külső hatás révén érhető el. Mindannyiunknak szüksége van a sikerre, mivel az segít az egyén önértékelésében, miközben környezetünk és közösségünk elismeri értékeinket. A siker eléréséhez az emberek kölcsönhatására, azok interakcióira van szükség. Általában akkor beszélünk sikerről, ha valaki eléri az általa kitűzött és várt teljesítményt (*Biróné, 2011*).

A siker mindenkinek mást jelenthet, mást a jelent az edző, mást a sportoló, mást a sportoló szülei, és mást a sportvezetés számára. A sportsiker a sport területén elért kívánatos eredmények vagy teljesítmények összességét jelenti. Azonban a sportsiker fogalma szubjektív is lehet, és változhat az egyéni vagy kollektív céloktól, a sportág jellegétől és a kontextustól függően egyaránt.

A sportedzők fontos szereplői a sportolók pályán és pályán kívüli sikereinek, egészségének, jólétének és személyes fejlődésének (*Eichner, 2018; Lauer & Dieffenbach, 2013; Roxas & Ridinger, 2016*). Az, hogy az edző hogyan valósítja meg vagy befolyásolja a sportolót, az edzői nézeteitől, edző szerepétől és a sikerről alkotott képétől függ (*Crossan et al., 2021*). Főleg a tengerentúlon edzők között sokszor idézik John Wooden sikerdefinícióját: „A siker a lelki nyugalom, amely annak az önelégedettségnek a közvetlen eredménye, hogy tudjuk, hogy mindent megtettünk azért, hogy azzá váljunk, akivé válni lehet.” (*Wooden & Jamison 2005*). Ha a pedagógiai megközelítésből és Biróné (2011) meghatározásából indulunk ki, miszerint a sportoló felkészítése pedagógiai folyamat, melynek célja a teljesítményfokozás, akkor az az edző sikeres, aki nagyobb teljesítményre ösztönöz, a közösségben elfoglalt helyzetet stabilizálja, a személyiségegyensúlyt megeremti, és megerősíti a sportolás iránti igényeket. A

pedagógiai háttértudás kiemelt fontossággal bír az edzői sikeresség területén, amelyet edzői sikermutatóként is aposztrofálnak (Gilbert *et al.*, 2006). Côté és Gilbert (2009) az edzői hatékonyságot úgy határozza meg, hogy az az integrált szakmai, interperszonális és intraperszonális tudás következetes alkalmazása a sportolók kompetenciájának, önbizalmának, kapcsolatának és jellemének javítására adott edzői kontextusban. Az igény növekszik az olyan edzők iránt, akik sikeres sportolókat nevelnek. Sagova és Kapturova (2017) kutatása rámutatott arra, hogy a sikeres sportedzők egyik kulcsfontosságú eszköze a reflexív folyamatok alkalmazása. Ezek az edzői gyakorlatok segítenek az edzőknek saját szakmai fejlődésükben, ami a sikeresség egyik meghatározó tényezője lehet. A munkában elvégzett korrelációelemzés szignifikáns kapcsolatot mutatott ki a szakmai sikeresség és az edzők reflexivitása között, ami általánosságban megfelel számos más kutatási területen végzett hasonló vizsgálatok eredményeivel. Az edzői sikert sokan vizsgálták. Mit tekintenek az edzők sikernek? Az élsportban egyértelmű, hogy a közvélemény az eredményeket tartja a siker első számú meghatározójának. A sportágfinanszírozás is sok helyen, többek között hazánkban is erre épül. Az Egyesült Államokban Jenny és Hushmann (2014) hosszútávú terepfutókon végzett kutatásából kiderül, hogy az edzőt külsőleg az eredménymérők motiválják (a nemzeti bajnokságok megnyerése), a módszereiben azonban az egyéni sportolói potenciál maximális elérésére való törekvésre fókuszál, amely a holisztikus fejlesztésre, a humanisztikus értékekre és az önmegvalósításra épít, számukra ez jelenti a sikert. Bennie és O'Connor (2010) a professzionális ausztrál krikett- és rögbiedzők edzői nézeteit kutatva arra jutottak, hogy ezek az edzők a humanista filozófiai megközelítéssel a játékosok tanulására és segítésére összpontosítanak a pályán és azon kívül is. A „mindenáron győzelem” megközelítés továbbra is összhangban van a humanista ideálokkal, de a személy (nem a sportoló) teljes fejlődését prioritásként kell kezelni a győzelem előtt (Jenny & Hushmann, 2014). A „sikeres” kifejezés az edzők minősítésében problematikus, mivel az edzőket leggyakrabban a sikeres sportolókkal való kapcsolat alapján tekintik sikeresnek, de ez nem jelenti automatikusan azt, hogy az edző személyesen is hatékony volt (Cross, 1999). A hatékony és sikeres edző különböző emberek számára mást jelent; beleértve az edzőt, a sportolót, az edző munkáltatóját, a sportoló szüleit, az irányító testületet, a közösséget vagy bármely más szervezetet. Ha figyelembe vesszük a sok érintett személyt, akkor azt kell mérlegelni, hogy ki határozza meg a sikert vagy az edző hatékonyságát (Jenny & Hushmann, 2014). A sikeresség feltétele egy szisztematikusan kidolgozott és végrehajtott felkészítési rendszer, melynek része a kiválasztás és a tehetséggondozás (Williams & Hodges, 2004). Tehát összegezve, ha az edzői sikerességről

beszélünk, akkor az eredményközpontúság mellett az edzők humanisztikus értékeit is figyelembe kell vennünk, azokat a pozitív emberi értékeket, melyeket oly sokszor emlegetünk a sportpedagógiában mint a sport hozzáadott értékeit.

2.7 Az edzőképzés, edző továbbképzés

Az edzőképzés szerepe nem elvitatható, ha egy sportág sikeres megítéléséről beszélünk. Az edzőnek sokféle feladatot kell megoldania, sok feladat megoldására kell alkalmasnak lennie. A kiválasztás, a sporttehetség felismerése, valamint gondozása magas szintű szakmai elvárást támaszt a sportszakemberekkel szemben. A sporttehetségek gondozása érdekében intézményesítetté és rendszeressé kell tenni a gyakorló sportszakemberek továbbképzését. A továbbképzések tartalmának meghatározásában és a résztvevők biztosításában támaszkodni kell a képző intézmények, illetve a sportági szakszövetségek együttműködésére (Hajdúné, 2015). A MOKSZ a felsőfokú gyorskorcsolya edző alapképzését és gyorskorcsolya szakedző mesterképzését a Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem (TF) keretein belül végzi. A TF edzőképzésének feladata, hogy az edző olyan kompetenciákkal rendelkezzen a képzést illetően, amelyekkel megalapozott elméleti és gyakorlati ismeretek és készségek birtokában képes utánpótlás és felnőtt sportolók edzésfolyamatának megtervezésére és végrehajtására, a sportolók sportági kiválasztására, személyiségük fejlesztésére és teljesítményük fokozására. Rendelkezik olyan megfelelő koordináló, szintetizáló képességekkel, melyekkel a sportszervezetek sportszakmai munkájának irányítását, szervezését, ellenőrzését képes ellátni. Kompetenciái birtokában alkalmas a különböző korosztályok munkájának összehangolására, a korosztályos vagy a felnőtt válogatottak magas szintű sportági szakmai felkészítésére és versenyeztetésére, emellett a sporttudomány legújabb eredményeinek értelmezésére, alkalmazására, disszeminációjára, valamint szakterületükön kutatási tevékenység végzésére (MTSE., 2021). Az edzőnek kritikus szerepe van a sportoló teljesítményének javításában (Keattholetswe & Maleté, 2019). Ahogy korábban már szó esett róla, Mageau és Vallerand (2003) kutatásaiban utaltak rá, hogy az edzői szerep mennyire fontos, hiszen a sportágválasztás, a sportági szűrés, majd a kiválasztás után a siker, a felkészülési folyamat rendkívül összetett és nem egyedül a sportolón múlik, hanem nagy hangsúly van az őt felkészítő edzőn is, csakúgy, mint a kudarc sem kizárólag a sportolóé, hanem az edzőé is. Erickson és Brunner (2008) kanadai edzők között végzett kutatásai rámutattak, hogy az edzők valóban tanulnak, és szívesebben tanulnak különféle forrásokból (formális oktatás, edzői interakciók, edzői tapasztalatok megosztása), amelyek együttesen átfogó képet adnak a fejlődő edzőknek az edzői

folyamatról. Az edzőnek éppen ezért egyfajta holisztikus edzői megközelítéssel és kompetenciákkal kell rendelkezniük. Ha elfogadjuk, hogy a sportedzés holisztikus abban az értelemben, hogy lefedi a tudományt és a művészetet, az edzőknek minden szempontból bővíteniük kell tudásukat, hogy „maximális mértékben hatékonyak legyenek” (Bush, 2007). A nemzetközi szakirodalomban az edzőképzéssel kapcsolatban több kutatást is találunk, mint például az „Edzői ismeretek” (Denison, 2007), „Sportedzővé válás” (Wallis & Lambert, 2016) és „Sikeres edzői szakma” (Martens, 1997). Ezek a kutatások mind az edzőképzés indoklására mutatnak rá, amellett, hogy kiemelik azokat az edzői kompetenciákat, amelyek az edzői szakma magas szintű művelésének feltételei. Côté és munkatársai (1995) „Az edzői modell” című munkája azonosítja az edzés fogalmi és működési ismereteit, és a következő hat összetevő köré épül: (a) verseny, (b) edzés, (c) szervezethez, (d) edző személyes jellemzői, (e) sportolók jellemzői, f) kontextuális tényezők. Côté (2006) szerint a világ számos országában átfogó edzőképzési programokat dolgoztak ki, mint például Campbell (1993), De Knop és munkatársai (1996), amelyek tartalmilag sok hasonlóságot mutatnak, azonban a hatékony edzők csak kevés időt fektetnek évente a formális edzőképzésbe (Gilbert 2006; Gould 1990). Egyéb hiányosságokra is felhívta a figyelmet, miszerint a rövid kurzusok és a nagyszabású programok nem változtatják meg az edzők filozófiáját, attitűdjét, miután visszatérnek a pályára (Abraham & Collins 1998; Gilbert & Trudel, 1999). Côté (2006) szerint az edzőképzést egyfajta kooperatív tanulási lehetőségként, mintegy edzői ismeretek közös megosztásaként kellene értelmezni és megoldani. Számos tanulmány utal arra, hogy az edzők az edzői képességeiket és tudásukat az edzői tapasztalat alapján fejlesztik (Salmela, 1996; Côté et al. 1995; Gilbert & Trudel, 2001). A hatékony edzők életük végéig tanulók, akik elkötelezettek a személyes fejlődés iránt, és fejlődésük messze túlmutat minden formális képzési programon Côté (2006). Tozetto és munkatársai (2017) tanulmányában a futballedzők formális edzőképzésének tapasztalatait vizsgálták, amelyből kiderült, hogy interperszonális és intraperszonális ismereteket különböző informális tapasztalatokból szerezték meg az edzők, mint például a családdal való együttélés, a sportolói tapasztalatok, a más edzőkkel való interakció, valamint a próba- és hibahelyzetek átélése, melyből az derül ki, hogy az edzőképzés nem áll meg az oktatás falain belül.

2.8 Kettős karrier

Célja szerint a sport két legfontosabb területe a versenysport és a szabadidősport. A versenysport szinonimájaként használjuk a teljesítménysport kifejezést is. A teljesítmények alapján a versenysport csúcsa az élsport. Legfontosabb kritériumai: a csúcsteljesítményre törekvés (az élsportolók a hazai legjobbak) és a nemzetközi sikerek elérése (Eklér, 2011). A sportolói kettős karrier jelentése nem más, mint a versenysportban és az oktatásban való egyidejű aktív részvétel annak érdekében, hogy a sportkarrier után a képzettségének megfelelő munkát találhasson a munkaerőpiacon a volt sportoló (Kozsla et al. 2014). Faragó és Konczosné (2020) szerint a gyermekkorban átélt sportos szocializáció nem csupán a képességek fejlődését segíti elő, hanem olyan kötődést is kialakít, ami meghatározza a sportoló identitását. Ez az identitás befolyásolja a tanulmányokat, valamint megjelenik az élet más területein, például a munkaerőpiacon. A sportolók elkötelezettsége és az általuk vállalt sportolói identitás befolyásolja azt, hogy mennyire kívánnak a sport területén érvényesülni, és ez határozza meg kapcsolatukat a munkaerőpiacon és a sportágban egyaránt.

Az élsportolók karrierje kettős irányba halad: egyfelől a sport területén, másfelől a civil életben. Míg a sportkarrier általában korán kezdődik és intenzív, addig a civil karrier általában későbbi időszakban jelenik meg, ami miatt a sportolók versenyhátrányba kerülhetnek a munkaerőpiacon (Gósi & Salló, 2017). Az élsportolóknak kettős karrierre van szükségük, mivel az aktív sportkarrier vége után számos egzisztenciális nehézséggel kell szembenézniük. A sportkarrier befejezése lehet korai sérülés vagy más ok miatt, és anyagi nehézségeket okozhat. Az alternatív megoldás a sportkarrier alatt elkezdett tanulmányok vagy képesítés megszerzése, amely segíthet a sportolói élet utáni civil karrier felépítésében. Az élsportolók kettős karrierje általában 14 és 25 éves kor között zajlik. Fontos, hogy már a sportpályafutás kezdetén gondot fordítsanak a pályafutás utáni tervek kialakítására és az életre való felkészülésre. Az aktív sportolói pályafutás befejezése után megfelelő edukációval lehet felkészíteni a sportolókat az élet más területeire. Ez a folyamat a sportolók aktív pályafutásuk kezdetén kezdődik, és szülők, edzők és sportszervezetek együttműködését igényli (Telegdi & Bognár, 2022). Az élsportolók pályafutása kiszámíthatatlan és sokszor rövid, ezért fontos, hogy már korán felkészüljenek az aktív sportolói életük utáni időszakra. Sokan nem bírják a versenysport mindennapi megterhelését vagy nem érnek el elegendő sikert, ezért előbb vagy utóbb lemorzsolódnak (Biróné, 2011). Az életkor előrehaladtával a sport háttérbe szorulhat, mivel csak keveseknek nyújt megélhetést vagy kiugrási lehetőséget. A sportolóknak szembe kell nézniük azzal, hogy pályafutásuk idővel véget érhet, legyen az sérülés, életkor vagy más ok miatt. Az élsport mindig

kockázatokat hordoz, például sérülések formájában, amelyek végül akár a pályafutás befejezését is eredményezhetik (Tóth, 2010). A kettős karrier – amikor a sportolók egyesítik a sportot és az oktatást vagy a sportot és a munkát – előnyös lehet a sportolók számára, mert segíti őket abban, hogy egyensúlyt teremtsenek a sport és a nem sport iránti elkötelezettség között a „sport utáni életre” való felkészülés során (Aquilina 2013; Caprless & Douglas 2013; Henry, 2013; Lally 2007). Földesiné (1984) megállapította, hogy a sportolók közül többen sérülés, családi okok miatt adták fel élsportolói karrierjüket idő előtt, de voltak közöttük olyanok, akik az edzőjükkel megromlott kapcsolatuk miatt vonultak vissza. Sokatmondó, hogy a sportolók negyede a sport és a munka vagy tanulás összeegyeztethetlenségét hozta fel indokként. A kutatók megállapították, hogy a kettős karrier is kihívást jelenthet – a sportolók kihívásokkal és akadályokkal, például időkorlátokkal szembesülhetnek a sport és az oktatás egyensúlyának megteremtése során (Cosh & Tully 2015; Ryan et al., 2017). A sportolók kettős karrierjének rendszer szintű kialakítása fontos feladat, melynek felelőssége többszereplős. Az elsődleges és legfontosabb feladat, a családokat a szülőket terheli (Bognár et al., 2006). A szülőknek gyermekeik tanulására vonatkozó elképzelései annyira meghatározóak, hogy nem könnyű kitörni belőle. A szülők sok esetben a magukéhoz hasonló életpályát képzelnek el a gyermekeik számára (Liskó, 2000). A sportolók szempontjából meghatározó az a tény is, miszerint a sportolók tanulmányi eredményeit, továbbtanulási szándékait döntően befolyásolja a szülők iskolai végzettsége (Egressy, 2004; Karácsony, 1987). A sportolói karrier befejezésének a legoptimálisabb feltételét akkor teremtik meg a sportolók maguknak, ha tudatosan készültek rá az aktív sportpályafutás és a tanulás összehangolásával. A magasabb iskolai végzettséggel rendelkező volt sportolóknak több lehetőségük van a munkaerőpiacon, így kevesebb foglalkoztatási nehézséggel kerültek szembe a későbbi életükben (Murphy et al., 1996). Ahhoz, hogy a sportolóknak kialakuljon a kettős karrier iránti igény, ahhoz megfelelő edukációra van szükség. Ehhez a sportszövetségek és sportszervezetek is hozzájárulnak, programokat dolgoznak ki. Hong és Coffee (2018) kutatásai azt mutatták, hogy számos ország támogató programokat hozott létre a sportolók karrierátmenetének segítésére, ezzel egyensúlyt teremtve a sport és a civil élet között. Sok – fiatal korban tehetséges – sportoló számára problémát jelenthet, hogy nem jut el a szükséges szintre ahhoz, hogy meg tudjon élni a sportból, és az iskola befejeztével azonnal munkába kell állnia, mely nagy traumát és kilátástalanságot okozhat. Fontos, hogy az utánpótlás-neveléssel foglalkozó szervezetek és szakemberek figyeljenek a sport és tanulás egyensúlyának fenntartására (Gósi & Sallói, 2017). A kettős karrier igénye nem alakul ki automatikusan a sportolók körében, az élsport befejezése utáni

életre való felkészítésnek már a sportpályafutás kezdetén meg kell kezdődnie, és ebben a folyamatban a szülőknek, edzőknek és sportszervezeteknek együtt kell működniük (*Telegdi & Bognár, 2022*). A sportfejlesztési programoknak és a nevelést fejlesztő programoknak párhuzamosan kell megvalósulniuk annak érdekében, hogy hatékonyan támogassák a sportolókat (*Gósi, 2018*).

3 ANYAG, MÓDSZER

3.1 Mintaválasztás

A fejezetben bemutatásra kerülnek a kutatás során alkalmazott módszerek, eszközök, résztvevők, azok kiválasztásának módszerei, indokai, valamint a kutatás körülményei melyek meghatározzák a validitást, reliabilitást és megbízhatóságot.

A kutatás a MOKSZ keretein belül folyt. A kutatás során releváns és hiteles dokumentumok kerültek felhasználásra, illetve olyan résztvevők kerültek bevonásra, akik leginkább reprezentálják az adott mintát a gyorskorcsolya sportágban. A kutatómódszertan során dokumentum elemzés, félig strukturált interjú és kérdőív módszere került alkalmazásra a széleskörű adatgyűjtés és a sokoldalú nézőpont kutatásba történő bevonása érdekében (6. ábra).

6. ábra A kutatás során alkalmazott anyag és módszer

Forrás: Saját szerkesztés

3.1.1 Elemzett dokumentumok

A dokumentumok, írott anyagok, korábban rögzített adatok elemzése lehetővé teszi az objektív információk gyűjtését egy adott témáról vagy populációról, és megerősítik vagy kiegészítik az interjúk és kérdőívek által gyűjtött információkat.

A dokumentumelemzés során vizsgált dokumentumok hivatalos szövetségi struktúrával, feladatkörökkel és felelősségi területekkel kapcsolatos hivatalos dokumentumokat, valamint sportszakmai és pedagógiai tartalommal rendelkező információs és oktatási anyagokat tartalmaznak. Fontos kritérium volt a dokumentumok kiválasztásánál, hogy csak olyan dokumentumok kerüljenek a vizsgálati körbe, melyek mindenki számára szabadon hozzáférhetők, és ismerik, megismerhetik a gyorskorcsolya sport hazai szereplőit, az edzők, sportolók, szülők és sportvezetők. A dokumentumelemzés során a szövetség stratégiája, működési szabályzata és a szövetségi belső edzőképzés, edzőtovábbképzés során felhasznált szakmai információs anyagok lettek elemezve (1. táblázat). A feldolgozott dokumentumok – egy kivétellel – a MOKSZ honlapján megtalálhatók. A honlapon nem található dokumentum *A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című nyomtatott összefoglaló kiadvány. A dokumentumok közül a *Szövetségi Stratégia és a MOKSZ Szervezeti és Működési Szabályzata* 2016-ban készült. *A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja* információs kiadvány 2017-ben, *A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja* oktatási kiadvány 2020-ban, a *A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára* dokumentum pedig 2021-ben. A 2016-ban és utána készült dokumentumok már az LTAD program bevezetése és alkalmazása alatt készültek, így feltételezhető volt, hogy azok már tartalmazhatják a program vizsgált elemeit. A dokumentum elemzés során a dokumentumok a kutatási kérdések, illetve hipotézisek által meghatározott témakörök szempontjából lettek vizsgálva, mint 1) hosszú távú sportoló felkészítés, 2) edzővel szembeni elvárások, 3) a sportolók életére kiható nevelői tevékenység és környezet, 4) a kommunikáció, interakció, 5) a motoros képességek, 6) az utánpótlás-nevelés, tehetséggondozás, siker, 7) a fejlesztési lehetőségek 8) és a kettős karrier.

1. táblázat A dokumentum elemzések során vizsgált kiadványok fajtái, kiadási évük, azok vizsgálatának ideje és szempontjai

Dokumentum fajtája	A dokumentum kiadási éve	Vizsgálat ideje	Vizsgálat célja
<i>Sportági Stratégia</i>	2016	2022.06.20	Hosszú távú sportoló felkészítés Edzővel szembeni elvárások Sportolók életére kiható nevelői tevékenység és környezet Kommunikáció, interakció Motoros képességek Utánpótlás-nevelés, tehetséggondozás, siker Fejlesztési lehetőségek Kettős karrier
A MOKSZ Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ)	2016	2022.06.20	
Szövetségi LTAD információs kiadvány: A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja	2017	2022.06.20	
Szövetségi oktatási kiadvány: A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja	2020	2022.06.20	
Szövetségi információs kiadvány: A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára	2021	2022.06.20	

Forrás: Saját szerkesztés

3.1.2 Az interjúk mintája

A félig strukturált interjúk az előre meghatározott kérdésekre ad lehetőséget, azonban rugalmasságot is biztosít a részletek tekintetében, valamint a részletes válaszokra és érzések feltárására is lehetőséget biztosít (Seidman, 2002). A félig strukturált interjúk során az önkényes, célirányos vagy szakértői kiválasztás, mintavétel került alkalmazásra az alapsokaságból, nem pedig a véletlenszerű kiválasztás, hiszen a kutatás célja specifikus tapasztalatok, vélemények és szakértői tudás megszerzése az adott témában. Az önkényes mintavétellel szubjektív döntés irányította a résztvevők kiválasztását, figyelembe véve a kutatási célkitűzéseket és a kutatásban résztvevők elérhetőségét. Az interjúk tematikus felépítése a kutatási kérdések és hipotézisek által meghatározott témakörökre épült, mint 1) hosszú távú sportoló felkészítés, 2) edzővel szembeni elvárások, 3) a sportolók életére kiható nevelői tevékenység és környezet, 4) a kommunikáció, interakció, 5) a motoros képességek, 6) az utánpótlás-nevelés, tehetséggondozás, siker, 7) a fejlesztési lehetőségek 8) és a kettős karrier. Az interjúk során a beszélgetések szóhasználata és egyes kifejezések és megfogalmazások

során igyekeztem biztosítani, hogy azok mind a négy minta életkori, tapasztalati és kognitív sajátosságaihoz illeszkedjenek.

Az interjúkban részt vevő edzők és a sportági vezetők aktívan részt vesznek a mindennapi munkában, és felelősek a sportág szakmai irányításáért. Ők közvetlen kapcsolatban állnak az edzőkkel, sportolókkal és szülőkkel. A kutatás mélysége érdekében félig strukturált interjúk készültek a versenyzőkkel, szülőkkel, edzőkkel és sportvezetőkkel, annak érdekében, hogy reprezentálják ezen populáció sokszínűségét és tapasztalatait. A kutatás során azok a sportolók kerültek a vizsgálatba, akik 14. életévüket betöltötték, klubszinten vagy válogatott szinten sportolnak. Ezt az indokolta, hogy a 14 év felettek már nagyobb érettséggel és tapasztalattal rendelkezhetnek, különösen a gyorskorcsolya versenysport esetében. Emellett elég időt töltöttek már a sportban, nagyobb valószínűséggel tudnak értékes visszajelzést adni a sportolói tapasztalataikról, az edzőikkel való kapcsolatukról és más releváns témákról, valamint jobban kifejtett kommunikációs készségeik vannak, ami segíthet abban, hogy részletes és informatív válaszokat adjanak az interjúk során. A sportolók szülei közül azok kerültek be a vizsgálatba, akiknek gyermeke már betöltötte a 14. életévét. Ennek oka az volt, hogy akinek már 14 év feletti a gyermeke, azok valószínűleg már hosszabb ideje részesei a gyorskorcsolya sportnak és az azt kísérő kihívásoknak, amely lehetővé teszi a szülői szempontok és tapasztalatok mélyebb megértését.

Az edzők közül irányított kiválasztás módszerével klubedzők, utánpótlás és felnőtt válogatott edzők, női és férfi edzők egyaránt be lettek vonva a kutatásba, mert a különböző edzői pozíciók résztvevői lehetővé teszik a különböző nézőpontok és tapasztalatok összegyűjtését. Ezzel a módszerrel a kutatás sokoldalúbb eredményeket hozhat, mivel a különböző edzői szerepek eltérő feladatokkal és szemlélettel járnak. Az edzők közötti nemek egyenletes képviselete fontos lehet annak biztosításában, hogy a kutatás eredményei ne legyenek elfogultak vagy egyoldalúak a nemek szerint. Ez segíthet abban, hogy a kutatás a női és férfi edzők különböző tapasztalataira és nézőpontjaira is rámutasson. Az edzők kiválasztása klub- és válogatott szinteken lehetővé teszi a különféle szintű tapasztalatok összehasonlítását és megértését, amely segít abban, hogy a kutatás mélyebb betekintést nyújtson abba, hogy milyen kihívásokkal, feladatokkal és lehetőségekkel jár az edzői tevékenység az eltérő szinteken. A különböző edzői pozíciókban dolgozó résztvevők bevonása hozzájárulhat a kutatás reprezentativitásához, mivel ez valóságosabban tükrözi az edzői társadalmat és az abban zajló különféle tevékenységeket és az abban szerzett tapasztalatokat. A populáció vizsgálati módszerek szerinti megoszlását az 2. táblázat mutatja.

2. táblázat A populáció megoszlása vizsgálati módszerek szerint

Vizsgált populáció	Teljes populáció (n)	Interjúk során vizsgált minták (n)	Kérdőíves vizsgálattal vizsgált minták (n)
Edzők	32	6	26
Sportolók	85	6	69
Szülők	85	6	69
Sportvezetők	2	2	-
Összesen	204	20	164

Forrás: Saját szerkesztés

Az interjúra felkért edzők a vizsgált gyorskorcsolya edzői populációból (N=32) célirányosan, szakértői kiválasztás módszerével kerültek kiválasztásra úgy, hogy a felnőtt válogatott edzők teljes mintájából (N=2) ketten, az utánpótlás válogatott edzők mintájából (N=2) ketten, és a klubedzők mintájából (N=2) szintén ketten. A vizsgált hat edző közül négy férfi és két nő, akik életkora 30 és 49 év közé esett (M=39,6 SD=8,16), közülük volt, aki 3 éve edzősködik és volt, aki 25 éve (M=10,66 SD=8,47). Öt fő egyetemi végzettséggel rendelkező edző és három gyakorlattal rendelkező testnevelő, akiknek edzői diplomájuk is van. Egy edző középfokú edzői végzettséggel rendelkező egyetemi végzettségű testnevelő tanár.

A sportolók populációjából a 14 évesnél idősebb sportolói minta lett vizsgálva (N=85). A mintából ketten kerültek kiválasztásra a felnőtt válogatott almintájából (N=2), ketten az utánpótlás válogatott almintájából (N=2) és ketten a klubversenyzők almintájából (N=2). A vizsgált sportolók közül négy nő és két férfi. Életkoruk 16 és 24 év közé esett (M=19,5 SD=3,27). Közülük öten vidékiek és egy fővárosi lakos. A legfiatalabb 9 éve, a legidősebb 16 éve gyorskorcsolyázó (M=11,5 SD=2,58). A félig strukturált módszerrel vizsgált minták főbb demográfiai adatait a 3. táblázat tartalmazza.

A szülők vizsgálatakor hat szülővel folyt félig strukturált interjú (N=6), amelyből három édesanya és három édesapa volt. Életkor tekintetében 35 és 63 életév közé estek (M=44,3 SD=10,30), gyermekeik életkora 15 és 18 év között van (M=18,3 SD=2,58). A félig strukturált módszerrel vizsgált minták főbb demográfiai adatait a 3. táblázat tartalmazza.

A sportvezetők vizsgálata során két olyan vezetővel készült félig strukturált interjú (N=2), akik közvetlen kapcsolatban vannak a vizsgált szereplőkkel, és munkakörük közvetlen hatással van az edzők szakmai munkájára, döntéseikre. A közvetlen kapcsolatokkal rendelkező sportvezetők valószínűsíthetően gazdag tapasztalatokkal rendelkeznek a sportágban, ami további betekintést

adhat a kutatáshoz, annak mélységét és relevanciáját bővítve. Egyikőjük nő, a másik férfi, mindketten egyetemi végzettséggel rendelkeznek és pedagógus diplomájuk van. A sportvezetők különböző neme által különböző perspektívákból láthatják a sportágot és annak környezetét. Mindketten rendelkeznek sportolói múlttal, de csak egyikőjüknek van edzői végzettsége. A félig strukturált módszerrel vizsgált minták főbb demográfiai adatait a 3. táblázat tartalmazza.

3. táblázat A félig strukturált módszerrel vizsgált minták főbb demográfiai adatai

Minta	Életkor	Nem	Hány éve edzősködik	Végzettsége	Kikkel foglalkozik	Korábbi sport eredmény
Edző1	49	Férfi	25	Egyetem testnevelő/szakedző MSc	Felnőtt válogatott	Felnőtt válogatott
Edző2	48	Férfi	16	Egyetem testnevelő/szakedző MSc	Utánpótlás válogatott	Felnőtt válogatott, olimpikon
Edző3	43	Férfi	10	Egyetem testnevelő/középfok edző	Utánpótlás válogatott	Utánpótlás válogatott
Edző4	36	Nő	6	Egyetem/szakedző BSc	Klub utánpótlás	Utánpótlás válogatott
Edző5	32	Férfi	3	Egyetem/ szakedző BSc	Felnőtt válogatott	Felnőtt válogatott, olimpikon
Edző6	30	Nő	4	Egyetem/ szakedző BSc	Klub utánpótlás	Felnőtt válogatott olimpikon
Minta	Életkor	Nem	Hány éve versenyez	Versenyzői szint	Vidéki/Fővárosi	Milyen iskolába jár
Sportoló1	18	Nő	10	Kub versenyző	Vidéki	Gimnázium
Sportoló2	19	Férfi	12	Utánpótlás válogatott	Vidéki	Egyetem
Sportoló3	23	Férfi	9	Felnőtt válogatott	Vidéki	Egyetem
Sportoló4	24	Nő	16	Felnőtt válogatott	Vidéki	Egyetem
Sportoló5	17	Nő	11	Klub versenyző	Fővárosi	Gimnázium
Sportoló6	16	Nő	9	Klub versenyző	Fővárosi	Gimnázium
Minta	Életkor	Nem	Gyermeke versenyszintje	Korábban sportolt-e versenyszerűen?	Vidéki/Fővárosi	
Szülő1	49	Férfi	Utánpótlás válogatott	Igen	Fővárosi	
Szülő2	38	Nő	Klubszint	Igen	Fővárosi	
Szülő3	63	Férfi	Utánpótlás válogatott	Nem	Fővárosi	
Szülő4	35	Nő	Klubszint	Nem	Vidéki	
Szülő5	39	Nő	Felnőtt válogatott	Nem	Vidéki	
Szülő6	42	Férfi	Felnőtt válogatott	Igen	Vidéki	
Minta	Életkor	Nem	Végzettség	Rendelkezik edzői végzettséggel	Rendelkezik pedagógiai végzettséggel	Rendelkezik sportolói múlttal
Sp. vezető1	49	Férfi	Egyetem	Igen	Igen, egyetemi, pedagógus	Igen
Sp. vezető2	36	Nő	Egyetem	Nem	Igen, egyetemi, pedagógus	Igen

Forrás: Saját szerkesztés

3.1.3 A kérdőívek során vizsgált minták

A kérdőívek nagyobb mintaszámú adatgyűjtés mellett a statisztikai elemzésre és a csoportok összehasonlítására ad nagyobb lehetőséget (Falus & Ollé, 2008). A kérdőívek tekintetében az edzők teljes populációja, a 14. életévüket betöltött sportolók, valamint azok egyik szülője lett felkérve a kérdőív kitöltésére. Azért volt szükséges a 14 évnél idősebb sportolók bevonása a kutatásba, 1) mert már több tapasztalattal rendelkezhetnek a sport területén, 2) így értékebb véleményekkel és tapasztalatokkal szolgálhatnak a kutatás számára, 3) már képesek önállóan válaszolni a kérdésekre, ami növeli az adatok megbízhatóságát és relevanciáját, 4) jelentős szerepet játszanak a sportrendszerben, 5) lehetővé teszi, hogy teljesebb képet kapjunk a sportági fejlesztés különböző aspektusairól és azok hatásairól a fiatal sportolókra nézve. A kérdőív kérdéseinek tematikája a kutatási kérdések, illetve hipotézisek által meghatározott témakörökre irányult mint 1) hosszú távú sportoló felkészítés, 2) edzővel szembeni elvárások, 3) a sportolók életére kiható nevelői tevékenység és környezet, 4) a kommunikáció, interakció, 5) a motoros képességek, 6) az utánpótlás-nevelés, tehetséggondozás, siker, 7) a fejlesztési lehetőségek 8) és a kettős karrier. A kérdések megfogalmazása során igyekeztem biztosítani, hogy azok mindhárom minta életkori, tapasztalati és kognitív sajátosságaihoz illeszkedjenek.

A kutatás a MOKSZ adatbázisából merített, így a teljes populációból lettek minták és alminták alkotva. A kérdőívek az összes hazai aktív, edzői végzettséggel és versenyzővel rendelkező gyorskorcsolya edzőhöz (N=26), a 14. életévüket betöltött gyorskorcsolya versenyzőhöz (N=69) és azok egyik szülőjéhez (N=69) el lett juttatva. A vizsgált minták elemszámát és nemi megoszlásának adatait a 4. táblázat tartalmazza.

4. táblázat A kérdőívek vizsgált mintáinak elemszáma és kérdőív kitöltési aránya

Vizsgált alapsokaság	Teljes minta (fő)	Kitöltők száma (fő)	Kitöltési arány (%)
Edzők	32	26	81,25
Sportolók	85	69	81,18
Szülők	85	69	81,18
Összesen	202	164	81,2

Forrás: Saját szerkesztés

A kérdőív első néhány demográfiai kérdése után a kérdőívben megállapítások, illetve zárt kérdések szerepeltek, melyeknél négy fokozatú Likert skála lett alkalmazva. Mindhárom minta ugyanazon szempontrendszer alapján, a disszertációban megfogalmazott kérdések és

hipotézisek mentén lett vizsgálva. A kérdőívek első részében a legfőbb demográfiai adatok kerültek felmérésre. Az edzők, sportolók és szülők nemére és korára vonatkozó adatokat az 5. táblázat tartalmazza.

5. táblázat A vizsgált gyorskorcsolya edzők, sportolók és szülők neme és életkora

	Nő (fő)	Férfi (fő)	Összesen (fő)	Átlag életkor (év)	Szórás
Edző	9	17	26	36,5	14,14
%	34,60%	65,40%	100,00%		
Sportoló	32	37	69	16,39	2,45
%	46,40%	53,60%	100,00%		
Szülő	51	18	69	44,84	3,89
%	73,90%	26,10%	100,00%		
Összesen:	92	72	164		
Összesen %	56,10%	43,90%	100,00%		

Forrás: Saját szerkesztés

Az edzők, sportolók és szülők iskolai végzettségeire irányuló kérdések eredményeit az 6. táblázat tartalmazza.

6. táblázat A vizsgált edzők, sportolók és szülők iskolai végzettsége

Iskolai végzettsége	Egyetem/főiskola	Középiskola	Ipari szakmunkásképző	Egyéb	Összesen
Edzők száma (fő)	20	6	0	0	26
%	76,9	23,1	0	0	100
Sportolók száma (fő)	18	36	15	0	69
%	26,1	52,2	21,7	0	100
Szülők száma (fő)	52	13	0	4	69
%	75,4	18,8	0	5,8	100

Forrás: Saját szerkesztés

A kérdőívet kitöltő szülők közül egy szülő volt, akinek mindhárom gyermeke gyorskorcsolyázik (18,14 és 11 évesek). Tizenegy szülőnek gyorskorcsolyázik két gyermeke, akik életkora 8 és 21 év közé esik ($M=13,98$ $SD=3,1$). A szülők vizsgálata során felmérésre került, hogy a szülők közül ki sportolt korábban és azt milyen szinten űzte. A szülők közül senki nem volt olimpikon, de mindegyikőjük korábban amatőr szinten sportolt. Öt szülő

(3,45%) volt válogatott szintű sportoló korábban, 22 fő (15,18%) versenyszerűen sportolt, és a szülők közül 42 fő (28,98%) hobbi szinten sportolt.

3.2 Adatfelvétel

Az induktív empirikus kutatási stratégia alapján elemzésre került a mindennapi edzői, versenyzői, szülői és vezetői gyakorlat. Tapasztalati megfigyelések és azok elemzése alapján lettek a következtetések levonva. Mind a leíró, mind a feltáró kutatási stratégia alkalmazásra került, ahol a meglévő helyzet leírásából következett a helyzetelemzés. A különböző változók kapcsolata és egymáshoz való viszonya is középpontba került. A disszertáció elkészítése primer és szekunder adatok felhasználásával történt. A primer kutatások adatai saját kutatási eredményekből származnak: dokumentumelemzés, félig strukturált interjúk és kérdőíves felmérések alkalmazásával. A szekunder adatok a hazai és nemzetközi szakirodalmi feldolgozásokból és hazai, valamint nemzetközi kutatások eredményeiből származnak. A módszerek kiválasztásával a tudományos hitelesség megtartása volt a cél. Az adatok reprezentativitását a csaknem teljes populáció vizsgálata és az adott populációra jellemző mintavétel igyekezett biztosítani.

A kutatás a neveléstudomány tudományterületre korlátozódik, főként a pedagógiai vonatkozású vizsgálatok miatt, de a hosszú távú sportoló felkészítés elméleti és gyakorlati beágyazottsága miatt a sporttudományhoz is szorosan kapcsolódik. A kutatások során kvalitatív és kvantitatív módszer egyaránt alkalmazásra került. A kvalitatív módszerekhez tartozik a dokumentumelemzés, kikérdezés, a kvantitatív módszerekhez az írásbeli kikérdezés, kérdőív. A dokumentumelemzés, a félig strukturált interjúk és a kérdőívekben feltett kérdések során a korábban már a kutatási mintáknál említett, de itt részletesebben felvázolt felépítettség volt irányadó:

- Hosszú távú sportoló felkészítés
- Edzővel szembeni elvárások
 - Edzői nézet, edzői tudás, edzői tapasztalat
 - Edzői sportágspecifikus és nem sportágspecifikus kompetenciák
- Sportolók életére kiható nevelői tevékenység és környezet
 - Edző sporton belüli és azon kívüli nevelő hatása
 - Sportoló nevelését befolyásoló környezet
 - Sport jellemformálása

- Sport életvitelformálása
- Kommunikáció, interakció
 - Elvárás, értékelés, visszajelzés
- Motoros képességek
 - Motoros tanulás
- Utánpótlás-nevelés, tehetséggondozás, siker
- Fejlesztési lehetőségek
 - Képzés, továbbképzés
- Kettős karrier
 - Tanulás-sportolás összefüggése

A dokumentum elemzés során vizsgált dokumentumok esetében, melyek közül négy szabadon hozzáférhető a MOKSZ honlapján¹³, egy pedig nyomtatott kiadvány, egyfajta strukturált, szisztematikus folyamat mentén haladt a kutatómunka, melynek első lépése volt a kutatott témakörök szövegben történő azonosítása. Az online dokumentumokat letöltöttem a szövetségi honlapról, a nyomtatott kiadványt pedig beszereztem a szövetségtől. A dokumentumok relevanciáját a tartalmi részek, mint például a gyorskorcsolyázással kapcsolatos témák, szabályzatok, irányelvek, szövetségi tevékenységek biztosították. A forrás hitelességét biztosította, hogy csak a szövetség által hivatalosan elfogadott kiadványok kerültek a kutatásba. A szóbeli kikérdezés módszerei közül a félig strukturált interjú lehetővé tette az egyének szubjektív tapasztalatainak, élményeinek és érzéseinek rögzítését. Az interjúk egy előzetesen készített interjúvázlat alapján lettek vezetve, amely tartalmazta az érintett témaköröket. A kérdések nyitottak és rugalmasan alakíthatóak voltak, a beszélgetés során új kérdések is felmerülhettek, vagy akár el lettek hagyva egyesek, és lehetett fókuszálni bizonyos témákra is. Az interjúk légkörénél a nyitottság, támogató jelleg és manipulációmentesség volt a cél. Óvatos irányítással és kontrollálással a beszélgetések alatt az interjúalanyok érezték, hogy nagy figyelmet kapnak, így könnyebben megnyíltak és informatívabb, hatékonyabb volt a beszélgetés. A kérdéssor összeállításánál elsődleges szempont volt az egyszerű, érthető fogalmazás, a kérdések sorrendje, valamint a sugalmazás elkerülése. A vizsgált populáció vonatkozásában a kutatás igyekszik egyrészt minél inkább reprezentálni a mintákat, másrészt figyelni, hogy a releváns változók mintabeli megoszlása a populációval megegyező legyen. Valamennyi interjú során az interjúalanyokkal ismertetésre került a kutatás célja, véleményük

¹³ <https://hunskate.hu>

fontossága, s egyúttal biztosítva lettek arról, hogy az általuk elmondottak teljes diszkréció mellett kerülnek kezelésre név nélkül. A résztvevők esetében a kötetlen beszélgetés jellegének kialakítására és gondolataik szabad kifejtésére nagy körültekintéssel került sor.

A kérdőívek papír alapon kerültek kiosztásra az edzők, sportolók és szülők számára, ezzel magasabb kitöltési arány volt biztosítható. Az edzők egy része személyesen vagy postán vette át a kérdőívet, akik aztán átadták sportolóiknak és azok szüleinek. A kitöltött kérdőíveket személyesen adták át vagy postán küldték vissza. A kérdőívek kitöltése névtelenül, önállóan történt. A kérdőív tartalmazott egy tájékoztatót, amelyből megismerték a vizsgálatba bevont edzők, sportolók, szülők a kutatás témáját, célját, biztosítva lettek az anonimitásról, és hogy az eredmények kutatási célból összesítve és névtelenül lesznek felhasználva. A kérdőívek összeállításánál különös figyelmet kapott a gondos előkészítés, a kipróbálás és az értékelhetőség. A kérdőívek előzetes tesztelése megtörtént a kitöltési időszak megkezdése előtt, amely során a célcsoportra jellemző személyekkel (klubversenyzők, edzők, szülők) kerültek tesztelésre a kérdőívek, melyek kitöltését követően személyesen átbeszéltük a kérdőív során felmerülő problémás, nem egyértelmű kérdéseket, melyek a későbbiek során módosításra kerültek. Ezzel a validitás és megbízhatóság növelése volt a cél. A kérdőívek papír alapon kerültek kiosztásra 2022. május-július hónapokban. A kitöltési időszak 2022. május-október hónapokra esett. A mintavételi eljárást az időkorlátok, a korlátozott erőforrások és a nehezen hozzáférhető minta nehezítette.

A kutatás időpontjai az edzők és sportolók speciális felkészülési vagy versenyzési időszakára estek, amikor elérésük nehézségeket okozott. Ennek következtében jelentős idő telt el a kérdőívek kiosztása, eljuttatása és visszaérkezése között. A vizsgált populációk mindegyikének esetében ugyanazok a témák lettek vizsgálva, és a kutatás során alkalmazott módszerek is hasonlóak voltak.

3.3 Adatelemzés

Az adatalemzés során cél volt ismertetni a dokumentumok, félig strukturált interjúk és kérdőívek kutatási adatainak elemzési módszereit, valamint bemutatni az etikai engedélyeket és a kutatás korlátait.

3.3.1 Dokumentumok

A dokumentum elemzés során öt releváns LTAD vonatkozású szövetségi dokumentum került vizsgálatra, melyek között szerepelnek kiadványok, edzői anyagok, információs kiadványok,

edzőképzési és edzőtovábbképzési anyagok. A dokumentumokból lettek összegyűjtve és rendszerezve a kutatásunk kérdései és hipotézisei vizsgálata szempontjából releváns adatok. A dokumentumelemzés során elsőként a szöveg kódolása és kategorizálása folyt, ezután kerültek összehasonlításra az adatok. A témák és minták azonosítását az értelmezés és következtetések levonása követte (*Krippendorff, 2018*).

A dokumentumelemzés során a korábban már említett öt dokumentum közül három pedagógiai szempontból fontos, mivel edukációs vagy informális célokra készültek, és magukban hordoznak pedagógiai értékeket, a másik két dokumentum nehezebben használható pedagógiai kutatás során, azonban mindenképpen tanulságosak lehetnek a szövetség LTAD-vel kapcsolatos tevékenységét illetően.

3.3.2 Félig strukturált interjúk

Az interjúk hossza és helyszíne előre egyeztetve lett az interjúalanyokkal, és minden esetben nyílt kérdéseket kaptak, hogy a résztvevők részletes válaszokat tudjanak adni. Az interjúk időtartama az edzők esetében átlagosan 52-88 perc volt ($M=69,1$ $SD=13,5$), a sportolóknál 42-58 perc ($M=52,0$ $SD=6,5$), a szülőknél pedig 50-73 perc ($M=60,2$ $SD=8,9$). A sportvezetőkkel készült interjúk időtartama 58 és 65 perc közt mozgott. Az interjúk során nyert adatok az összegzést követően kérdésenként összehasonlításra kerültek, majd tematikus sémák lettek kidolgozva (*Mujdricza & Földvári, 2018*). Az elemzéskor elsősorban a kérdezői jegyzetek alkották a kiindulási alapot, amely Willis (2015) interjúszövegek részletes összegzésére tett tartalmi iránymutatását követte. Mujdricza és Földvári (2018) iránymutatásai alapján mellőzve lett az interjúátirat vagy felvétel teljes vizsgálata, így a témakódolás, más néven grounded theory alapú interpretív kognitív interjúelemzési modell került követésre. Az iránymutatásokat követve az összefoglaló nem csupán a kérdezés és válaszadás folyamatának leírását tartalmazta, de ahol indokolt, az interjúidézetek, az elemzési megállapítások és a további elemzés lehetséges irányait felvázoló szövegek közötti megjegyzések is megjelentek. Az interjúösszegzések során a tesztalanyok személyes válaszai alapján közös témák, kódok kerültek azonosításra úgy, hogy értelmezési minták lettek azonosítva az összegzések adott kérdéshez kapcsolódó szakaszainak átolvasása során. Az azonosított témák interjúalanyonként összehasonlításra kerültek, végül a következtetések összegezésre kerültek.

3.3.3 Kérdőívek

A kérdőívek esetében a témaköröknek megfelelően rendszerezve lettek a kérdésekre adott válaszok. A válaszok numerikus értékekké lettek alakítva, amelyek a további elemzési módszerek számára kerültek felhasználásra. Esetünkben a Likert-skálás kérdések válaszai számokkal (1-től 4-ig) lettek kódolva, amelyek statisztikai eljárásokkal lettek feldolgozva. A zárt kérdésekből álló és Likert féle 4 fokozatú attitűdskála eredményei során kapott adatok Microsoft Excel és IBM SPSS 24 programmal kerültek feldolgozásra, mely során leíró statisztika, egyutas varianciaanalízis ANOVA vizsgálat, kétmintás t-próba és diszkriminanciaanalízis került alkalmazásra. A Likert skála négy fokozatával elkerülhetővé vált a semleges válaszadás lehetősége, amellyel elérhetővé vált, hogy a válaszok relatív erősségük alapján, ne tegyék lehetővé az átlag középérték felé rendeződését, ne vigyék a válaszadót a semleges attitűd irányába. A szignifikancia szint 5%-ban lett meghatározva ($p < 0,05$).

3.3.4 Etikai engedély

A kutatás megkezdése előtt kutatási etikai engedély beszerzésére került sor az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Kutatásetikai Bizottságától. Az engedély megkérését részletes kutatási terv benyújtása előzte meg, mely bizonyította, hogy a kutatás nem sérti a résztvevők jogait vagy biztonságát. Az etikai engedély (3. melléklet) biztosítja, hogy a kutatás minden szempontból etikus módon történjen, és tiszteletben tartsa a résztvevők jogait és biztonságát. (Az engedély száma: RK/680/2022)

A 18. életévüket még be nem töltött sportolók esetében szüleik beleegyező nyilatkozatot adtak (2. melléklet), mely tartalmazza, hogy a vizsgálatok semmilyen formában nem veszélyeztetik a sportolók testi/lelki egészségét, a kutatásban felhasznált adatok bizalmasan kerülnek kezelésre, valamint, hogy a kutatásokra vonatkozó hazai és nemzetközi etikai szabályok a vizsgálatok során mindvégig betartásra kerülnek.

Hasonlóképpen, mindenki, aki a kutatásban részt vett, beleegyező nyilatkozatot adott, amely engedélyezi az adataik felhasználását az etikai és jogi (GDPR) előírások betartásával. A Magyar Korcsolyázó Szövetséghez (MOKSZ) benyújtott hozzájárulási kérelemben is megfogalmazódik (1.melléklet), hogy a vizsgálatok semmilyen formában nem veszélyeztetik a sportolók testi/lelki egészségét, a kutatásban felhasznált adatok bizalmasan lesznek kezelve, valamint, hogy a kutatásokra vonatkozó hazai és nemzetközi etikai szabályok a vizsgálatok során mindvégig be lesznek tartva. A kérelem arra is kitér, hogy a sportlétesítményen belül interjúkat lehessen folytatni az edzőkkel, sportolókkal és vezetőkkel.

3.3.5 A kutatás korlátai

A kutatás során dokumentumelemzés, félig strukturált interjúk és kérdőíves kutatási módszerek kerültek alkalmazásra. Az eredmények feldolgozása során a legmélyebb betekintést a problémákba a félig strukturált interjúk nyújtották, míg a kérdőíves válaszok jóval felületesebb rálátást biztosítottak. Több interjú készítése, esetleg fókuszcsoportos interjúk bevonása a kutatásba szélesebb perspektívát biztosíthatott volna a témában. A fő korlátozó tényező az idő volt, mivel a sportolók és edzők rendszeres elfoglaltságai, beleértve az edzőtáborokat és versenyeket, nehezítették az adatgyűjtési folyamatot.

4 EREDMÉNYEK

Az eredmények bemutatása témakörönként haladva a dokumentum elemzés, majd az interjúk, végül a kérdőívek által kapott eredmények sorrendjében történik. Ez a felépítés segíti a kutatás strukturáltságát és átláthatóságát, valamint megkönnyíti a kutatás eredményeinek értelmezését.

4.1 A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlata

A szövetségi *Sportági Stratégia*¹⁴ előírja a kitűzött feladatok között az LTAD adaptációját a Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Program kidolgozásához a 2016-2017 évre. Egyéb, a hosszú távú felkészítéssel kapcsolatos elemeket nem tartalmaz a dokumentum. A szövetség *Szervezeti és Működési Szabályzata*¹⁵ nem tartalmazza a hosszú távú sportoló felkészítéssel kapcsolatos információkat.

A *Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című nyomtatott összefoglaló kiadvány részletesen elemzi a hosszú távú felkészítés legfontosabb aspektusait. A dokumentum kiemeli a sport sajátosságait és a hiányosságokból eredő következményeket, valamint ajánlásokat is tartalmaz, amelyek érintik kutatásunk releváns témáit.

„... a paradigmaváltás eszköze, mellyel a magyar gyorskorcsolya sportban egy sportoló-központú fejlesztési keretrendszer váljon általánosan elfogadottá...”
(20.o.)

A kiadvány tartalmaz minden olyan információt és alapismeretet, ami szükséges a hosszú távú felkészítés programjának megértéséhez. A dokumentum hangsúlyozza a hosszú távú tervezés és gondolkodás fontosságát, valamint azt, hogy a sportolók genetikai potenciáljának eléréséhez időre van szükség, és hangsúlyozza a hosszú távú fejlesztésre való koncentráció jelentőségét az azonnali eredmények és győzelmek helyett. Egyfajta filozófiaként említi a kiadvány az LTAD-t, mely a változás motorja; tudományos és empirikus alapokon nyugszik.

„...sportoló-központú, a születéstől az egész életen keresztül végigkíséri a sportoló fejlődését, az általa elérhető legmagasabb szintig..., ... a versenyzők tudásszintje a kiegészítő képességek kialakításával a versenyzők elméletben és gyakorlatban történő alkalmazásával ...ki kell, hogy egészüljenek..., ... amikor egy versenyző eléri a genetikai teljesítőképességének határát, akkor ezen képességek segítségével továbbra is jobb eredményeket érhet el.” (16.o.)

¹⁴ http://hunskate.hu/wp-content/uploads/2016/05/MOKSZ_Sportagi_strategia_2016-2026.pdf

¹⁵ http://hunskate.hu/wp-content/uploads/2016/05/MOKSZ-SZMSZ_2016.pdf

Emellett kiemeli a sport értékeit, és ezek fontosságát, mindezt olyan módon, hogy az érthető legyen mindenki számára, nemcsak a szakemberek, hanem a sportolók, szülők és minden érdeklődő számára, bármi is a végső célja a sporttal:

„... sportoló-központú, egész életen keresztül végigkíséri a sportoló fejlődését, az általa elérhető legmagasabb szintig..., mindenki számára érthető fejlődési út, a játszótértől kezdve egészen a versenypályáig vagy éppen a nézőkkel teli jégcsarnok, jégpálya lelátóig.” (20.o.)

A szakkifejezések magyarázatát a szójegyzék tartalmazza.

A *Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja*¹⁶ című online kiadvány kimondottan az edzők számára készült anyag, amely az LTAD felépítését, összefüggéseit és annak részleteit tartalmazza:

„...az edzői és edzéstudományi szakirodalmon alapul, amely elsősorban a sport gyakorlatában dolgozó sportszakemberek (edzők, technikai személyzet és sportvezetők) számára íródott...” (5.o.)

Az edzőképzés számára hatékonyan alkalmazható dokumentum, amely a hosszú távú felkészítés általunk vizsgált minden részletét tartalmazza. A nyelvezete alapján inkább az edzők és sportvezetők számára készült dokumentum:

„A dokumentum részletesen bemutatja a hosszú távú felkészítés rendszerét, kutatási eredményekkel és szakirodalmi hivatkozásokkal alátámasztva. A tudományok, amelyek hozzájárultak a hosszú távú sportolófejlesztési programhoz, a következők: serdülőkori fiziológia, alkalmazott fiziológia... A szervezeti fejlődésre vonatkozó szakirodalom szintén erős befolyással volt a program megalkotására. „(5.o.)

A *Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára*¹⁷ című online kiadvány kifejezetten azon szülők számára íródott, akiknek a gyermekei a gyorskorcsolya sportágat választják, illetve választották. A dokumentum részletesen tárgyalja az LTAD-t és a hosszú távú felkészülés fontos részleteit, kifejezetten szülők számára készült, hogy könnyen érthető legyen számukra.

Az elektronikus kiadvány átfogóan bemutatja a hosszú távú fejlesztés területeit, különös hangsúlyt fektetve az utánpótlás korú sportolók hosszú távú felkészítésének legfontosabb szülői információira:

¹⁶ http://hunskate.hu/wp-content/uploads/2020/11/GYHFP-Hosszú-anyag_berci_v3_final.pdf

¹⁷ https://hunskate.hu/wp-content/uploads/2021/04/GYHFP_ismertető-szuloknek.pdf

„...segíti a sportolók fejlődését a képzés minden szakaszában. A hosszú távú sportoló fejlesztési modell (LTAD) nem egy speciális képzési program, inkább egy eszköz a gyorskorcsolyázóknak, szüleiknek..., ...ez az eszköz az együttműködés eredménye a gyorskorcsolyázás szakértői, a gyermekkori növekedés és fejlődés szakértői és a szélesebb sporttudományi közösségek közötti munkában.” (24.o.)

A kiadvány gyakorlatias, a mindennapi szülői feladatokra összpontosít, és külön fejezetek foglalkoznak a pedagógia és pszichológia szülőket érintő kulcsfontosságú aspektusaival:

„A sportpedagógia és etika kapcsolatát a sport erkölcsre kifejtett hatásán keresztül tudjuk érzékeltetni. Az edzések, versenyek ugyanis bőséges lehetőséget nyújtanak arra, hogy a sportoló egyén magatartása erkölcsileg pozitív irányban alakuljon.” (42.o.)

A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlatának összefoglaló táblázatát az 7. táblázat tartalmazza.

7. táblázat A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlatát tartalmazó dokumentumok

Vizsgált dokumentumok	A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlata
Sportági Stratégia	x
Szervezeti és Működési Szabályzat	x
A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja összefoglaló kiadvány	✓
A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja online dokumentum	✓
A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára online dokumentum	✓

(A jelzések (✓/x) a kritériumoknak megfelelően jelzi, hogy megtalálható-e a dokumentumokban)

Forrás: Saját szerkesztés

A dokumentumelemzések során kifejezetten az LTAD-t ismertető hosszú távú felkészítésről szóló kiadványok tartalmazták a kutatásunk számára releváns tartalmakat, amely a program ismertetését, a hosszú távú tervezést, az optimális versenyzés és edzés arányait, a szenzitív időszakok jellegzetességeit, a szülők informálását és bevonását, valamint, a genetikai potenciál felnőtt korban történő elérésének információit tartalmazták.

Az interjúk során kiderült, hogy az edzők mindegyike ismerte az LTAD-t, és mindegyikőjük pár mondattal jellemezni is tudta, hogy mit tartalmaz a program, és megjegyezték, hogy alkalmazzák is a gyakorlatban:

„Az LTAD egy hosszú távú sportoló fejlesztési program. Ezt alkalmazzuk a felkészülésünk során, és ezekről beszélgettünk eddig. ... a legfontosabb irányvonala a biológiai fejlettséghez igazodó fejlesztés.” E2

„Igen ismerem és használom az LTAD-t, hosszú távú sportoló fejlesztési program. Ezt alkalmazzuk a felkészülésünk során, azt gondolom, hogy egyre hatékonyabban.” E3

A hosszú távú felkészítés optimális működésének feltétele, hogy az edzők egymással együttműködve azonos irányelvek mentén dolgozva minden szinten ismerjék és alkalmazzák. Az interjúk során az edzők nem állították egyértelműen, hogy minden klubedző alkalmazza a hosszú távú felkészítés elveit a mindennapi gyakorlatban. Ugyanakkor mindegyikük kiemelte alkalmazásának nehézségeit, amelyek között a szülői nyomás és az eredménykényszer szerepét emelték ki leginkább. Ezen kívül hátráltató tényezőként megjelent az eredményorientált sportfinanszírozás és az edzők saját ambíciói is. Különösen a válogatott mellett dolgozó edzők fogalmaztak kritikusan, volt néhány megjegyzés egyes klubedzők rövid távú felkészítési módszereivel kapcsolatban:

„Az edzők többsége a hosszú távú felkészítést végzi, hosszú távon gondolkodnak, terveznek a szülők viszont a rövidtávra koncentrálnak nehéz a hosszú távú felkészülést elfogadtatni.” E1

„Egy-két klub követi a hosszú távú felkészítést, de van 1-2 olyan, amelyik darabszámra számolja az érmeiket, nem a hosszú távú felkészítésben hisz.” E3

Volt olyan a válogatott mellett dolgozó edző, akinek rossz tapasztalatai vannak az edzőkollégák hosszú távú felkészítéshez való hozzáállását illetően:

„.... a klub edzők a rövid távú elképzelés alapján készítik fel a versenyzőket ... a szülők felé akarják eladni a munkájukat, nekik akarnak megfelelni.” E5

A szövetség a hosszú távú felkészítés mellett köteleződött el. Ahhoz, hogy ez megfelelő hatásokkal megvalósuljon, a rendszer összes szereplőjének, edzőnek, szülőnek, valamint a sportolónak meg kell ismernie a programot, mert csak azonos elvek mentén közösen segítik elő annak működését. A szövetség részéről érezhető némi nyomás az eredménycentrikusság irányába, amely a versenysport teljesítménycentrikus finanszírozása miatt generálódik. Az

edzők nagy része azonban követi a fokozatosság elvét a célok és elvárások megfogalmazásában. Két, a válogatott mellett dolgozó edző utalt a szövetség hosszú távú felkészülés iránti elköteleződéséről, azonban utalnak arra is, hogy a szülők informálásával, képzésével, edukációjával lehet kivédeni a szülői nyomást a túlzott eredménycentrikusság háttérbe szorítása érdekében:

„...a felkészítés fontosabb számomra, mint az azonnali eredmény hajszolása ...felnőtt korban kell eredményesnek lenni...elérhető kihívások elé állítom a sportolókat a szövetség felől azért érzékelhető az edredményességre valamiféle nyomás... az állami támogatás miatt...” E2

„...szülői nyomás volt a rövidtávú eredményesség érdekében, de ezt jól visszaszorítottuk A hosszú távú felkészítést és a szakmai elképzeléseimet érvényesíteni tudom... Mindig csak egy kicsivel teszem magasabbra a léceket, hogy biztosítva legyen a fejlődés a szülőket pedig edukáljuk a hosszú távú felkészítésre.” E4

Volt olyan edző is, aki a válogatott mellett dolgozik, és a többiektől eltérően rendkívül optimistán nyilatkozott. Az ő esetében mindenképpen meg kell jegyeznünk azt a fontos körülményt, hogy ő már válogatott versenyzőkkel dolgozik, akik központosított felkészülésben csak vele dolgoznak a klubjuktól függetlenül, és a szülői kötelék is lazább már:

„Edzőként az a tapasztalatom, hogy a kluboknál jellemző inkább a rövid távú felkészítés nekem jó tapasztalataim vannak a szülőkkal.” E6

A hosszú távú felkészülés fő célja a korai győzelem helyett a fejlődés előtérbe helyezése és a sportolók genetikai potenciáljának megfelelő időzítésű kiaknázása. Az interjúk során az edzők egyetértettek abban, hogy a korai eredményorientáltság és túlzott versenyeztetés fiatal korban kiegészhez és lemorzsolódáshoz vezethet. A program hangsúlyozza a fejlesztést az utánpótlás korosztályban, és fokozatosan hangsúlyozza a versenyzés fontosságát. A teljesítmény maximalizálását csak felnőtt korban tartják célszerűnek az edzők, hogy a megfelelő élettani alapok rendelkezésre álljanak. Az edzők az elérhető célok és a folyamatos fejlődés biztosítása érdekében kerülnek a túl magas elvárásokat és a vele járó stresszt:

„...a képességfejlesztésre kell koncentrálni, az eredményesség másodlagos, egyértelműen a felkészülést preferálom. A sportoló felnőtt korában elért eredménye minősíti az edzőt. ... elérhető célokat fogalmazok meg, amivel fejlődni tud.” E1

„A hosszú távú felkészítésnek a felkészítés-szemlélet az alapja, elérhető, követhető és fejlesztő jellegű célok kitűzésével ... a korai versenyztetés és ennek a túlsúlya korai kiégéshez, drop out-hoz vezethet.” E2

A hosszú távú felkészítés, az LTAD egyik fontos eleme a kommunikáció, az interakció. A felkészülési program hatékony működése érdekében fontos, hogy az edző partnernek tekintse a sportolót, együtt vitassák meg a felkészülés lényeges elemeit, működjön a közös kommunikáció. (A részletesebb kommunikáció témakörét és interakciót az 5.2.4. fejezet tartalmazza.) Az edzők, saját elmondásuk szerint rendszeresen kommunikálnak a sportolókkal:

„A felkészülési tervet át szoktuk beszélni a sportolóimmal és az erre fogékony szülőkkel is.rendszeresen megbeszéljük a rövid-, közép-, és hosszú távú céljainkat.” E1

„Az év elején átbeszéljük a versenyeket, és nagy vonalakban a programot. A verseny előtt elmondom a feladatokat, és a végén értékelni szoktam, ez edzésen és versenyen is jellemző.” E2

A sportolók szemléletének alakítását az edukációs tevékenységek segítik elő, amelynek egyik fontos szereplője az edző. Az edzők által tervezett hosszú távú felkészülési program tudatosítja a sportolóknak a hosszú távú célok fontosságát és segíti a sportolókat abban, hogy tudatosan alakítsák sportbeli jövőképeiket. Az interjúk során a sportolók egyöntetűen kifejezték, hogy hosszú távú célokat tűznek ki maguk elé, és a program általános elveit követve tervezik sportkarrierjüket. A kommunikáció és tervezés során az edzőkkel való együttműködés kiemelt fontosságú, és a sportolók hangsúlyozták, hogy közösen tervezik meg és hajtják végre a felkészülést:

„A hosszú távú felkészítést követem, követjük az edzőmmel, az olimpiára készülök 4-8 év múlva. Nem most kell a legeredményesebbnek lennem egyeztetni szoktuk közösen a programot, a célokat rövid és hosszú távon.” S1

„Hosszú távú felkészülést alkalmazunk, cél az olimpia, olimpiák, ezt beszéljük meg az edzőimmel... a rövidtávú célok csak közbülső állomások, amik felkészítenek.” S3

A válogatott edzők közvetlenül a szövetségtől kapnak iránymutatásokat a hosszú távú felkészítéshez, ezt közvetően a klubedzők a klubjukon keresztül vagy a szövetség kommunikációs csatornáin keresztül. A sportolók mind a válogatottban, mind a klubszinten hosszú távú célokkal motiválódnak, ami azt mutatja, hogy a klubedzők is alkalmazzák a hosszú távú felkészítés metodikáját és elérhető kihívásokat támasztanak a sportolókkal szemben:

„...elérhető akadályokat kell legyőznöm, nem szoktuk túl magasra tenni a léceket.

Amikor nem sikerül, akkor ez azért dühít.” S1

„...szoktam tudni teljesíteni a kitűzött feladatokat ... ez nem mindig könnyű, de sikerülni szokott.” S5

Az LTAD egyik célja, hogy a sportolók felnőtt korukra ériék el vagy közelítsék meg a genetikai potenciáljuk maximumát, és ne fiatal korban alakuljon ki bennük egy állandó eredménykényszer a korosztályos versenyek megnyerésének kényszere miatt. A program hatékonysága szempontjából fontos szereplő a szülő, aki meghatározó jelentőséggel bír a sportolók edzésen kívüli, de a felkészítés szempontjából meghatározó környékrendszer biztosítása miatt. Emellett az edző egy fontos támasza lehet, aki az edző által képviselt szellemiséget is tudja erősíteni, de ha nem megfelelő a bevonódása a programba, akkor akár gyengíteni is. A válogatott és klubszinten sportoló gyermekek szülei egyaránt a felnőttkori eredményességet tartják fontosabbnak gyermekük esetében a korai, akár utánpótláskorú eredményességgel szemben:

„Ráér felnőtt korában eredményt elérni, de néha, motiváció szempontjából jó, ha nyer néhány versenyt.” Sz1

„... a legjobb teljesítményét felnőtt korára, az olimpiára tartogassa.” Sz2

„... a felnőtt eredmények fontosabbak, mint az utánpótlás korban nyert kisebb versenyek.” Sz4

Egy szülő nyilatkozott csak ellentétesen, akinek klubszinten sportol a gyermeke: számára a tanulás is fontos. A rövidtávú célok a szülő nyilatkozatából egyfajta bizonytalanságot tükröz gyermekük sportpályafutását illetően, ami a rövidtávú tervezést generálja:

„... nyerjen, ahol csak tud, mert nem tudni, meddig tart a pályafutása, bármikor közbejöhet egy sérülés.... a tanulás is nagyon fontos, lehet, hogy az lesz a fontosabb irány.” Sz5

A szülők a velük készült interjúkban úgy nyilatkoztak, hogy nem elégedettek az edzők kommunikációjával kapcsolatban, a gyermekük rövid- és hosszú távú felkészülését illetően, pedig ebben tudnának szülőként segítséget nyújtani. Az edző elvárásaival kapcsolatban sincsenek információjuk, így a saját gyermekeikkel kapcsolatban megfogalmazott elvárásokról sem tudják, hogy azok megegyeznek-e az edzők elvárásával:

„Nem igazán beszél az edző arról, hogy mik a rövidtávú és mik a hosszú távú céljaink, pedig jó lenne ... jó lenne szóban is rendszeresen egyeztetni, hogy mik az

elvárások akkor talán én is többet tudnék segíteni a gyerekem felkészítésében”.

Sz1

„..... szoktunk beszélni, de konkrétan a célok nem szoktak előkerülni, csak a napi problémák” Sz2

„..... én örülnék, ha rendszeresebben beszélénk, és a hosszú távú tervekről is hallanánk.” Sz6

A hosszú távú felkészítési program abban az esetben válik hitelessé, amennyiben a vezetők is ismerik a programot, átlátják és követik is annak elveit. A rendszeres kommunikáció és az információs tevékenységek elősegítik a program folyamatos fejlesztését, és segítik a szereplők bevonódását, amely a hatékonyságot biztosítja. Az interjúk során megkérdezett mindkét sportvezető ismerte az LTAD-t. Mindketten a szövetségi kommunikációt és képzéseket jelölték meg, amelyek segítik az edzőket a program megismerésében és informálódásában:

„.....az LTAD a hosszú távú felkészítésen és versenyeztetésen alapuló program, szenzitív időszakokra, a biológiai életkorra épít a versenyzők felnőtt korára célozza be a genetikai potenciál elérését. Az edzőknél képzésekkel, infós anyagokkal igyekszünk adaptálni viszonylag sikerült is megértetni velük.” V1.

„Az LTAD lényege nem a minél előbb elért eredmény, hanem az adott versenyző egyéniségéhez igazodó felkészítés biztosítása én abszolút tudok vele azonosulni. Információs anyagainkban pontos leírás van a programról. Szerintem hatékonyan adaptálták az edzők az ilyen jellegű információkat az elméletben.” V2

A vezetők megkérdezése során az edzők hosszú távú tervezés és felkészítés alkalmazásával kapcsolatos véleményeik nem voltak egyértelműek. A nyilatkozataikból érzékelhető volt a bizonytalanság, ami arra utal, hogy nem minden edző alkalmazza a hosszú távú felkészítés módszertanát annak ellenére, hogy tájékoztatták őket a hosszú távú felkészülés programjáról különböző csatornákon keresztül:

„A szövetség a belső képzésein irányt mutat a hosszú távú felkészítésre. Nem vagyok biztos benne, hogy az edzők tényleg a hosszú távú felkészülés alapján dolgoznak.”

V1

„Kiadványokkal és online felületeken igyekszünk tájékoztatni az edzőket a sportigazgatók ellenőrzik.....az eredmények minősítik az edzői tevékenységet és utalnak arra, hogy alkalmazzák-e a programot ebben nem vagyok biztos.” V2

Az eredmény alapú sportfinanszírozás és a nemzetközi környezet egyaránt megnehezíti az utánpótlás-nevelés optimális fejlődési ütemének biztosítását. A felkészülés fókuszja már fiatal

korban is az elérendő genetikai potenciál maximalizálására irányul, ami a minél korábbi életkorokban elért eredményesség felé tolja a hangsúlyt. A sportvezetők kiemelik a hosszú távú felkészülés elveit, amelyeket a szövetség is vall, ugyanakkor hazai szinten az eredményorientált sportfinanszírozás és a nemzetközi trendek ellentétes irányba mutatnak, ami tovább bonyolítja a helyzetet az utánpótlás-nevelés terén:

„A felkészülést előrébbvalónak tartom, tartjuk, mint az eredményességet, főleg utánpótlás korban annak ellenére, hogy a finanszírozás és egyéb állami ösztönző erők, illetve nemzetközi trendek az ellenkező irányba mutatnak.” V1

„... ha fiatal korban magas az elvárás, felnőtt korokra kiégnek a sportolók.” V2.

A vezetők kijelentették, hogy a hosszú távú felkészülés megismerése szövetségi felelősség, és hangsúlyozták a fontosságát, különösen a program megismerése szempontjából. A kommunikációjukat illetően azt állították, hogy megfelelő, és mindent megtesznek azért, hogy a résztvevők megismerjék a programot. Az edzői kommunikáció terén azonban hiányosságok merültek fel az interjúk során. A sportolók és a szülők azt tapasztalták, hogy az edzői kommunikáció nem volt kielégítő, különösen a rövid és hosszú távú célok, valamint az edzői elvárások megfogalmazásában:

„Szerintem közösen hatékonyabban működne a nevelés, ebben mindegyik felet megfelelően támogatjuk..., ...az edzők kommunikációjával kapcsolatban kaptam már negatív visszajelzéseket sportolóktól, szülőktől... ...az edzői elvárásokkal sincsenek sokszor tisztában, csak azt hallják, hogy elégedetlen az edző.” V1

„A versenyző-szülő-edző-szövetség kapcsolat fontos..., ...minden szereplő ismerje meg a hosszú távú felkészítési programot..., ...a rendszeres edzői kommunikációt lehetne erősíteni..., ...és a már említett elvárásokat is lehetne ismertetni a célok mellett, ami nem mindig kerül megoldásra.” V2

A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlatát vizsgáló interjúk összefoglaló eredményeit az 8. táblázat tartalmazza.

8. táblázat A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlatát vizsgáló félig strukturált interjúk eredményei

Szemponatok	Edzők	Sportolók	Szülők	Vezetők
Hosszú távú felkészítés a cél.	Az edzők túlnyomó többsége alkalmazza, míg a klubedzőknél ritkább, főként szülői nyomás miatt.	Alkalmazzák a sportolók felkészítésében.	Ismerik a szülők és elmondásuk szerint követik.	Alkalmazzák, néhol az edzők között látnak hiányosságot ezen a téren.
Nem a koraihanem a felnőttkori eredményesség a cél.	Az edzők nagy része követi, míg a klubedzőknél ritkább, főként a szülői eredménycentrikusság miatt.	Értik és vallják a sportolók.	Vallják a szülők és követik az elmondásuk szerint.	Vallják a vezetők és alkalmazzák.
Elérhető kihívások elé állítja az edző a sportolót	Minden edző követi elmondásuk szerint.	Az edzők részéről megvalósul, elérhető kihívások elé állítják őket az edzők.	Nincsenek tisztában a szülők az edzői elvárásokkal, mert nincs megfelelő edzői kommunikáció.	Igyekeznek elérhető elvárásokat támasztani a sportolókkal, de a sportfinanszírozás ezt nem segíti.
Kommunikáció és közös tervezés (edző-sportoló-szülő)	Az edzők véleménye szerint működik a kommunikációjuk a sportolókkal.	A sportolók szerint megfelelő az edzők kommunikációja.	Nem valósul meg az edzők részéről a szülőkkel történő kommunikáció.	A vezetők szerint jól működik a kommunikációjuk, az edzőké viszont hiányos.

Forrás: Saját szerkesztés

4.1.1 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó értékei

A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlatának vizsgálata során (9. táblázat) a legfontosabb jellemzőket vizsgálva az edzők, szülők és sportolók részéről a három legmagasabb értéket *az általában az edző elérhető kihívásokat tűz ki* ($M=3,78\pm 0,44$) kijelentésre adták, amely kiemelt fontosságú a hosszútávú sportoló felkészítés során akár a folyamatos fejlődésre, akár a motiváció biztosítására gondolunk. A második legmagasabb értéket a *szerintem a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak* ($M=3,68\pm 0,48$) kijelentésre adták, amely szintén a hosszú távú sportoló felkészítés egyik célja. A harmadik legmagasabb értéket *az edzővel/versenyzővel rendszeresen megbeszéljük a rövid távú céljainkat* ($M=3,38\pm 0,68$) kijelentésre adták a szereplők, amely jellemzően a rövidtávú célok kommunikációjára utal. A három legalacsonyabb érték közül a legalacsonyabbat *a szülőkkel meg szoktuk beszélni a felkészülést, és értékeljük a teljesítményt* ($M=2,90\pm 0,98$) kijelentés kapta, amely a kommunikációnak és a szülők bevonásának a hiányát mutatja. A második

legalacsonyabb értéket *az edzővel/versenyzővel rendszeresen megbeszéljük a hosszú távú céljainkat* ($M=2,93\pm 0,87$) kijelentés követett, amely a hosszú távú célok egyeztetésének hiányára utal. A *szülőkkel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat* ($M=3,00\pm 0,87$) kijelentés kapta a harmadik legalacsonyabb értékelést, amellyel a szülőkkel történő kommunikációnak korlátozott mértékére lehet következtetni.

Az összes kapott érték között szignifikáns különbség mutatkozott. *Az általában az edző elérhető kihívásokat tűz ki* ($F=10,192$; $p=0,000$), valamint *a szerintem a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak* ($F=7,513$; $p=0,001$) kijelentések, az edzők szerint a leginkább meghatározók a szülőkkel és a sportolókkal összevetve. *Az edzővel/versenyzővel rendszeresen megbeszéljük a rövid távú céljainkat* ($F=9,031$; $p=0,000$) kijelentést az edzők tartják jellemzőbbnek a szülőkhöz és a sportolókhöz képest. *Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportolóval* ($F=4,080$; $p=0,019$) kijelentést a sportolók fontosabbnak tartják, mint a szülők és az edzők. Az edzők tartják fontosabbnak az *életvitelt* ($F=5,971$; $p=0,003$) a szülőkhöz és a sportolókhöz képest. *A szülőkkel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat* kijelentést ($F=14,206$; $p=0,000$) az edzők tartják jellemzőnek, szemben a sportolókkal és a szülőkkel. *Az edzővel/versenyzővel rendszeresen megbeszéljük a hosszú távú céljainkat* kijelentést ($F=6,672$; $p=0,002$) az edzők tartják fontosabbnak a sportolókhöz és a szülőkhöz viszonyítva. *A szülőkkel meg szoktuk beszélni a felkészülést, és értékeljük a teljesítményt* kijelentést ($F=15,492$; $p=0,003$) az edzők és a szülők közel azonos mértékben tartják jellemzőnek szemben a sportolókkal.

9. táblázat A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlata

Kijelentés	Σ	Edzők	Szülők	Sportolók	F	p
	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD		
	(n=164)	(n=26)	(n=69)	(n=69)		
Általában az edző elérhető kihívásokat tűz ki. *	3,78 \pm 0,44	3,46 \pm 0,64	3,90 \pm 0,30	3,78 \pm 0,30	10,192	0,000
Szerintem a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak. *	3,68 \pm 0,48	3,92 \pm 0,27	3,74 \pm 0,44	3,54 \pm 0,53	7,513	0,001
Az edzővel/versenyzővel rendszeresen megbeszéljük a rövid távú céljainkat. *	3,38 \pm 0,68	3,62 \pm 0,63	3,55 \pm 0,50	3,13 \pm 0,78	9,031	0,000
Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportolóval. *	3,27 \pm 0,57	3,12 \pm 0,71	3,19 \pm 0,57	3,42 \pm 0,49	4,080	0,019
Életvitel. *	3,16 \pm 0,79	3,62 \pm 0,49	3,14 \pm 0,71	3,00 \pm 0,90	5,971	0,003
A szülőkkel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat. *	3,00 \pm 0,87	3,38 \pm 0,63	2,61 \pm 0,92	3,25 \pm 0,73	14,206	0,000
Az edzővel/versenyzővel rendszeresen megbeszéljük a hosszú távú céljainkat. *	2,93 \pm 0,87	3,46 \pm 0,58	2,75 \pm 0,77	2,91 \pm 0,98	6,672	0,002
A szülőkkel megszoktuk beszélni a felkészülést, és értékeljük a teljesítményt. *	2,90 \pm 0,98	3,23 \pm 0,86	3,23 \pm 0,77	2,43 \pm 0,73	15,492	0,000

A* felső jelzés a szignifikáns ($p < 0,05$) különbséget jelzi.

(Crombach's Alpha=0,661)

Forrás: Saját szerkesztés

4.1.2 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó diszkriminanciaelemzése

A diszkriminancia-analízis (stepwise módszer) során hét szignifikáns változót tudunk megnevezni, amelyek a leginkább meghatározók a hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlata vonatkozásában (10. táblázat). A leginkább meghatározó három tényező közül csökkenő sorrendben az első 1) az *edzővel/versenyzővel rendszeresen megbeszéljük a rövid távú céljainkat* item bizonyult, melyet 2) az *edzővel/versenyzővel rendszeresen megbeszéljük hosszú távú céljainkat*, majd 3) az *életvitel* követ.

10. táblázat A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlata faktorainak, diszkriminancia-elemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében

Lépések	Változók	Wilks' Lambda							
		Stat.	df 1	df2	df3	Exact F			
						Stat.	df1	df2	Sig.
1	Az edzővel/versenyzővel rendszeresen megbeszéljük a rövid távú céljainkat.	0,840	1	2	161,000	15,492	2	161,000	0,000
2	Az edzővel/versenyzővel rendszeresen megbeszéljük a hosszú távú céljainkat.	0,688	2	2	161,000	16,457	4	320,000	0,000
3	Életvitel (sporttáplálkozás, pihenés, éjszakai szórakozás elkerülése, káros szenvedélyek)	0,593	3	2	161,000	15,854	6	318,000	0,000
4	A szülőkkel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat.	0,528	4	2	161,000	14,856	8	316,000	0,000
5	A szülőkkel meg szoktuk beszélni a felkészülést, és értékeljük a teljesítményt.	0,457	5	2	161,000	15,050	10	314,000	0,000
6	Általában az edző elérhető kihívásokat tűz ki.	0,430	6	2	161,000	13,665	12	312,000	0,000
7	Szerintem a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak.	0,404	7	2	161,000	12,686	14	310,000	0,000

Forrás: Saját szerkesztés

4.2 Edzővel szembeni elvárások

A dokumentumelemzés során az edzői nézetek és szemlélettel kapcsolatos utalások, a program sugallta szemlélet, az edzői kompetenciák és az edzőkkel kapcsolatos elvárások kerültek vizsgálat alá. Az LTAD, a hosszú távú sportoló fejlesztés egyfajta paradigmaváltás, amely az eddigi edzői nézeteket és szemléletet igyekszik megváltoztatni a hagyományos teljesítmény-orientált megközelítéstől a sportolókra koncentráció érték alapú felkészítés és versenyeztetés irányába. Azok az utalások voltak kiemelten fontosak dokumentumvizsgálatok során, amelyek a teljesítmény mellett pedagógiai értékeknek tulajdoníthatók a felkészítés és versenyeztetés

során. Az edzői kompetenciák és elvárások közvetlen vagy közvetett megjelenése is hangsúlyos volt.

A *Sportági Stratégia* az edzői nézetekre és szemléletre vonatkozóan, valamint az edzők kompetenciáira nem tesz említést, azonban kiemeli az edzők képzését, mint edzőkkel kapcsolatos elvárást.

A *Szervezeti és Működési Szabályzat* nem tartalmaz az edzői nézetekre és szemléletre vonatkozó közvetlen vagy közvetett utalást. A dokumentum feladatköröket határoz meg, amely közvetlenül nem tartalmazza az edzői kompetenciákat és az edzőkkel kapcsolatos elvárásokat. Közvetve utal a rendszeres edzőképzésekre, edzőtovábbképzésekre, amely az edzőkkel kapcsolatos elvárások vonatkozásában relevánsnak tekinthető.

A *Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című nyomtatott összefoglaló kiadvány hangsúlyozza, hogy a magyar sportban alapvetően megfelelően dolgoznak a szakemberek, ugyanakkor számos hiányosságot is fel lehet fedezni, ami gátolja a fejlődést. Az edzői nézetek és szemlélet kialakulásának összetevői a tapasztalatok, szerzett élmények és a tudás. Az anyag gyakorlati tapasztalatokra építve kiemeli azokat a negatív tényezőket, melyek akadályozzák az eredményességet és az optimális fejlődést a jelenlegi sportban. Az edukációs összefoglaló kiadvány célja az edzők, a sportban dolgozó szakemberek és sportolók szülei számára készült, amely egy sportoló-központú fejlesztési keretrendszeret kínál. A program minden életkorban végigkíséri a sportoló fejlődését és biztosítja a legmagasabb szint elérését. Újításokat alkalmaz és egy mindenki számára érhető fejlődési utat kínál a versenysportban és amatőr sportban egyaránt. Rávilágít a sport jelenlegi hiányosságaira, megoldási javaslatokat nyújt és iránymutatást ad a sportolók optimális életkori szakaszaiban:

„A felkészülést elsősorban a rövid távú célok irányítják és nem a hosszú távú teljesítésre törekvés..., ...pár sportág túl korán specializálja a sportolókat.” (5. o.)

A program célja a sokoldalú mozgásműveltség kialakítása, mely segíti a gyerekek önbizalmának növelését, pozitív önérzetük és énképük kialakítását:

*„...A sokoldalú mozgásműveltség segíti a későbbi jó teljesítményt...” (12.o.)
...képessé válik a környezetének megértésére, ...megfelelő magabiztos válaszadására bármilyen kontrollált mozgásos tevékenység közben.” (22.o.)*

Az örömteli feladatokra és foglalkozásokra helyezi a hangsúlyt, ahol megszeretik a gyerekek a mozgást. A program továbbá az egyoldalú korai sportágspecifikus képzést és a korai teljesítmény-orientált elveket háttérbe szorítja. A kiadvány összefoglalja az edzői nézetek és szemlélet változtatásának időszerűségét is.

A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja online kiadvány főként edzők és szakemberek számára íródott, és iránymutatást nyújt a sportolók optimális felkészítésére fizikai, pedagógiai és pszichológiai területeken, valamint az egészséges életmódra vonatkozóan. Az anyag javaslatokat ad az életkori sajátosságok és szenitív életkori sajátosságok értelmezésére és kezelésére az edzők és szakemberek számára, hogy megértsék a folyamatokat és ennek szellemében végezzék tevékenységüket, valamint hozzanak döntéseket. Az online kiadvány edukációs anyagként részletesen taglalja a korábban említett témaköröket, és tartalmazza az LTAD program részletes alkotó elemeit, melyek keretrendszerként alkalmazhatók az edzői elméletben és gyakorlatban. Emellett konkrétan megfogalmazza az edzői kompetenciákat és az edzőkkel kapcsolatos elvárásokat a program megfelelő működéséhez.

A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára című online kiadvány a szülők informálására készült kiadvány, amely nem tartalmaz az edzők számára információkat. A kiadvány a program hatékonysága érdekében íródott, hogy megkönnyítse például az edzők munkáját azáltal, hogy egy olyan edukációs felületet biztosít a szülők számára, amelyet nem az edzőknek kell elvégezniük. A dokumentum nem tartalmaz közvetlenül olyan elemet, amely az edzők szemléletére, illetve nézeteire utalna. De tartalmaz konkrét edzői feladatokat, kompetenciákat és elvárásokat, elválasztva az edzői és szülői kompetencia és felelősségi területeket, amellyel viszont segítenek a szülőknek:

„A sportháromszög az edzővel teljes. A szülőknek és az edzőnek érdemes együttműködni... Az edzők tanácsai, meglátásai és utasításai otthoni felülrírásában összeharthatja a sportolót és bizonytalanná válhat edzőjével kapcsolatban.”
(42.o.)

Az edzői nézetet és szemléletet, az edzői kompetenciákat és az edzővel kapcsolatos elvárásokat tartalmazó dokumentumokat a 11. táblázat foglalja össze.

11. táblázat Az edzővel kapcsolatos elvárásokat, az edzői kompetenciákat, edzői nézetet és szemléletet tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata

Vizsgált dokumentumok	Edzővel szemben támasztott elvárások	Edzői kompetenciák	Edzői nézet, edzői szemlélet
Sportági Stratégia	✓	x	x
Szervezeti és Működési Szabályzat	✓	x	x
A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja összefoglaló kiadvány	✓	✓	✓
A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja online dokumentum	✓	✓	✓
A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára online dokumentum	✓	✓	x

(A jelzések (✓/x) a kritériumoknak megfelelően jelzi, hogy megtalálható-e a dokumentumokban)

Forrás: Saját szerkesztés

Az edzőkkel kapcsolatos elvárások terén egy átfogó kép kialakítása volt a cél az edzői nézetekről, a szakmai tudásról, a tapasztalatokról és a szükséges kompetenciákról. Az edzők kiemelték a sportszakmai tudást, de fontosnak tartották a pedagógiai és pszichológiai ismereteket is. A tapasztalatokat főként az idősebb, tapasztaltabb edzők emelték ki, és hangsúlyozták a személyiség fontosságát is az edzői szerepben. A folyamatos képzésre is nagy hangsúlyt fektettek, mint az edzőkkel szemben támasztott elvárás:

„Az edzőnek elsősorban megfelelő sportszakmai tudással kell, hogy rendelkezzen, amit folyamatosan fejlesztenie kell. Ezt a pedagógiai és pszichológiai tudása követi. Ezek a legfőbb kompetenciák is. Ami nem tanulható az az edző személyisége, ami meghatározó. A sportolóként megélt tapasztalatok szintén meghatározók. De nem a legjobb versenyzőkből lesznek a legjobb edzők.” E1

„...szerintem, ha eredményes egy edző, akkor az minősíti. A versenyzői tapasztalatai nem sokat számítanak.” E3

„...a folyamatos edzői tudásának bővítése elengedhetetlen...” E6

A sportolók az edzőkkel kapcsolatos elvárások során a szakmai tudást és a pedagógiai- illetve pszichológiai tudást jelölték meg leginkább. A személyiséget is többen kiemelték, mint meghatározó elem, és érzékelhető, hogy az emocionális oldalról történő megközelítés dominál. A személyiség meghatározó és az ezzel kapcsolatos kompetenciák, emberi tulajdonságok, mint

együttérzés, megbecsülés, hallgassa meg a sportolót, legyen megértő mind fontos tulajdonságok az edzővel kapcsolatos elvárások tekintetében:

„...az edző tudása és az, hogy hogy beszél velem, meghallgat, megbecsül, tanácsot ad, ezek nagyon fontosak. Az is fontos szerintem, hogy versenyző volt korábban...”

S1

„...az edző szakmai pedagógiai és pszichológiai tudása egyaránt fontos. A személyisége is meghatározó...” S3

„...fontos, hogy milyen ember, hallgasson meg és legyen megértő” S6

A szülők esetében főként a szakmai tudás megléte és a megfelelő kommunikáció lett kiemelve, mint edzőkkel kapcsolatos elvárások. Az edzők nevelői, pedagógusi szerepe, annak igény szintű megjelenése domináns volt több szülőnél, függetlenül attól, hogy a szülő gyermeke klubszinten vagy válogatott szinten sportol. A sport hozzáadott értéke, ami a sporton túlmutat, itt is megjelenik:

„A szakmai tudás és a kommunikáció a két legfontosabb képesség, amivel az edzőnek rendelkeznie kell. Emellett a pedagógusi véna is szükséges...” Sz1

„Legfontosabb, hogy legyen jó pedagógus.” Sz5

„Az edző értsen a szakmájához, legyen empátikus, jól bánjon az emberekkel és legyen példamutató minden tekintetben. Az edzői példa nagyon fontos.” Sz6

A vezetők részéről a szakmai elvárások mellett a pedagógiai- pszichológiai tudás, és ezek folyamatos szinten tartása, fejlesztése kiemelten fontos. Mindkettő vezető kiemelte a kommunikációs készségeket, mint edzői kompetenciát, amellyel mindenképpen rendelkezniük kell az edzőknek:

„Az edzők szakmai tudása mellett a pedagógiai- és pszichológiai tudásuk kiemelten fontos...de szükséges a folyamatos fejlesztésük. A kommunikációs készségek fejlesztése szintén alapkövetelmény..... Jó, ha rendelkeznek versenyzői tapasztalattal, ez növeli a hitelességüket, de nem kell, hogy olimpiai bajnokok legyenek.” V1

„Fontos a sportszakmai tudás minden olyan képességgel, kompetenciával, amivel egy pedagógusnak is rendelkeznie kell.a megfelelő kommunikáció alapfeltétel.

...a sportolói múlt az edzők esetében, biztos, hogy segít, ha van.” V2

Az edzővel szemben támasztott elvárásokkal kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményének összefoglalását az 12. táblázat mutatja.

12. táblázat Az edzővel szemben támasztott elvárásokkal kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei

Szemponatok	Edzők	Sportolók	Szülők
Edzői nézetek, edzői tudás, edzői tapasztalat	A legfontosabb a sportszakmai és pedagógiai-pszichológiai tudás. Az edző versenyzői tapasztalata is fontos.	A sportszakmai tudás, a pedagógiai- és pszichológiai tudás, az edző személyiségjegyi dominálnak. Fontos, hogy rendelkezzen versenyzői tapasztalattal.	Szakmai tudás, kommunikációs képesség, pedagógiai érzék, tudás a legfontosabb edzői jellemzők.
Edzői sportágspecifikus és nem sportágspecifikus képességek, kompetenciák	Az edző személyisége meghatározó. Az edzők önképzési, képzési igénye megjelenik mindegyik edzőnél.	Az edzőkkel kapcsolatos személyiségbeli elvárások: hallgasson meg, becsüljön meg, legyen megértő, együttérző.	Mutasson példát az edző, legyen empátikus. A szülők szerint a sporton túlmutat az edző pedagógiai munkája.

Forrás: Saját szerkesztés

4.2.1 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó értékei

Az edzővel szemben kialakított elvárásokkal és edzői kompetenciákkal kapcsolatban 24 kijelentéssel kapcsolatos vélemény került feldolgozásra (13. táblázat), ahol a válaszadók által meghatározónak ítélt edzői kompetenciák és tulajdonságok álltak középpontban. A három legmeghatározóbb tényezőnek az edzők, szülők és sportolók az *edző szakmai tudását* ($M=3,84\pm 0,41$) tartják, az *edző módszertani tudása* ($M=3,84\pm 0,37$), és az *edző motivációs bázisa* ($M=3,81\pm 0,62$) előtt, amely az edző szakmai felkészültségének igényére utal. A három legkevésbé meghatározó tényező az edzők, szülők és sportolók szerint az *edző neve* ($M=1,72\pm 0,89$), az *edző országának a kultúrája, ha külföldi* ($M=1,90\pm 0,83$) és az *edző életkora* ($M=2,00\pm 0,82$), amely alapján az edző szakmai felkészültségét sokkal inkább meghatározónak tartják, mint egyéb tényezőket.

Szignifikáns különbség mutatható ki tíz esetben a véleményekben. *Az edző alternatív problémamegoldó képességét* a szülők tartják legmeghatározóbbnak ($F=10,192$; $p=0,000$) a sportolókhöz és az edzőkhöz képest. Hasonlóképpen a szülők számára fontosabb az *edző pedagógiai felkészültsége* ($F=11,796$; $p=0,000$) és az *edző sportszakmai végzettsége* ($F=14,247$; $p=0,000$) mint az edzők és a sportolók számára. *Az edző képzése, önképzése* ($F=5,999$; $p=0,003$) kijelentés az edzők részéről hangsúlyosabb, mint a szülők és a sportolók részéről, míg *az edző partnernek tekintse a sportolót* kijelentést ($F=5,928$; $p=0,003$) az edzők tartják dominánsabbnak a szülőkhöz és a sportolókhöz képest. *Az edző szervezett képzése* ($F=7,872$; $p=0,001$) a

szülőknek fontosabb, mint edzőknek és a sportolóknak, *az edző műveltsége, kulturáltsága* (F=9,960; p=0,000) pedig az edzők számára meghatározóbb, mint a szülők és sportolók számára. A sportolók fontosabbnak tartják, hogy *az edző kommunikáljon a sportolóval* (F=4,080; p=0,019) és az általában *az edző elérhető kihívások elé állítja a sportolót* kijelentés is jellemzőbb szerintük, mint az edzők és a szülők szerint. *Az edző engedi a sportoló egyéniségének érvényrejutását* kijelentést (F=31,358; p=0,000) a sportolók tartják helytállóbbnak, a szülőkhöz és az edzőkhöz képest.

13. táblázat Az edzővel szemben kialakított elvárások és edzői kompetenciák kérdőíveinek vizsgálati eredményei

Kijelentés	Σ	Edzők	Szülők	Sportolók	F	p
	M \pm SD (n=164)	M \pm SD (n=26)	M \pm SD (n=69)	M \pm SD (n=69)		
Az edző szakmai tudása	3,84 \pm 0,41	3,81 \pm 0,40	3,83 \pm 0,48	3,86 \pm 0,35	0,149	0,862
Az edző módszertani tudása	3,84 \pm 0,37	3,85 \pm 0,36	3,80 \pm 0,40	3,87 \pm 0,33	0,665	0,516
Az edző motivációs bázisa	3,81 \pm 0,62	3,88 \pm 0,32	3,83 \pm 0,83	3,77 \pm 0,42	0,363	0,696
Az edző alternatív problémamegoldó képessége*	3,78 \pm 0,44	3,46 \pm 0,64	3,90 \pm 0,30	3,78 \pm 0,41	10,192	0,000
Az edző szakmai tudás igénye	3,70 \pm 0,45	3,73 \pm 0,45	3,71 \pm 0,45	3,68 \pm 0,46	0,131	0,877
Az edző erkölcsi magatartása	3,67 \pm 0,54	3,85 \pm 0,36	3,65 \pm 0,59	3,62 \pm 0,54	1,670	0,192
A szakmai stáb felkészültsége	3,65 \pm 0,51	3,85 \pm 0,36	3,65 \pm 0,48	3,57 \pm 0,58	2,865	0,060
Az edző pszichológiai felkészültsége	3,58 \pm 0,67	3,73 \pm 0,45	3,55 \pm 0,71	3,55 \pm 0,69	0,779	0,460
Az edző viselkedése véleménye példamutatása	3,56 \pm 0,59	3,81 \pm 0,40	3,55 \pm 0,58	3,48 \pm 0,65	2,947	0,055
Az edző pedagógiai felkészültsége*	3,55 \pm 0,59	3,73 \pm 0,45	3,74 \pm 0,44	3,30 \pm 0,69	11,796	0,000
Az edző sportszakmai végzettsége*	3,52 \pm 0,71	3,62 \pm 0,69	3,80 \pm 0,50	3,20 \pm 0,77	14,247	0,000
Az edzőnek ambiciózusnak kell lennie	3,51 \pm 0,73	3,81 \pm 0,40	3,43 \pm 0,77	3,46 \pm 0,75	2,716	0,069
Az edző képzése, önképzése*	3,50 \pm 0,69	3,73 \pm 0,45	3,62 \pm 0,57	3,29 \pm 0,82	5,999	0,003
Az edző partnernek tekintse a sportolót*	3,41 \pm 0,67	3,58 \pm 0,70	3,55 \pm 0,50	3,20 \pm 0,75	5,928	0,003
Az edző szervezett képzése*	3,39 \pm 0,58	3,50 \pm 0,51	3,55 \pm 0,53	3,19 \pm 0,60	7,872	0,001
Az edző elfogadja, ha nem teljesít jól a sportoló	3,36 \pm 0,79	3,69 \pm 0,47	3,33 \pm 0,74	3,26 \pm 0,90	2,950	0,055
Az edző műveltsége, kulturáltsága*	3,28 \pm 0,73	3,65 \pm 0,56	3,41 \pm 0,60	3,01 \pm 0,81	9,960	0,000
Az edző kommunikáljon a sportolóval*	3,27 \pm 0,57	3,12 \pm 0,71	3,19 \pm 0,57	3,42 \pm 0,49	4,080	0,019
Általában az edző elérhető kihívások elé állítja a sportolót*	2,81 \pm 0,81	3,15 \pm 0,83	2,30 \pm 0,69	3,19 \pm 0,64	31,358	0,000
Az edző engedi a sportoló egyéniségének érvényre jutását*	2,76 \pm 0,84	1,85 \pm 0,73	2,81 \pm 0,79	3,04 \pm 0,69	24,873	0,000
Külföldi edző esetén az edző által edzésen beszélt idegen nyelv	2,51 \pm 0,92	2,62 \pm 0,94	2,46 \pm 0,73	2,52 \pm 1,07	0,259	0,772
Az edző életkora	2,00 \pm 0,82	1,96 \pm 0,72	1,97 \pm 0,82	2,04 \pm 0,88	0,163	0,849
Az edző országának a kultúrája, ha külföldi	1,90 \pm 0,83	2,12 \pm 0,86	1,84 \pm 0,74	1,88 \pm 0,96	1,045	0,354
Az edző neme	1,72 \pm 0,89	1,69 \pm 0,54	1,77 \pm 0,889	1,68 \pm 0,99	0,177	0,838

A* felső jelzés a szignifikáns ($p < 0,05$) különbséget jelzi.

(Crombach's Alpha=0,761)

Forrás: Saját szerkesztés

4.2.2 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó diszkriminancia-elemzése

Az edzővel szemben kialakított elvárásokkal és edzői kompetenciákkal kapcsolatos diszkriminancia-analízis (stepwise módszer) során hét változó között volt szignifikáns különbség az edzők, szülők és sportolók között (14. táblázat). A szignifikánsan leginkább meghatározó, illetve a leginkább jellemző tényezőket rangsorolta a program csökkenő sorrendben. Ez alapján a leginkább jellemző három tényező az 1) *általában edző elérhető kihívások elé állítja a sportolót*, 2) *az edző engedi a sportoló egyéniségének érvényre jutását* végül 3) *az edző műveltsége, kulturáltsága*.

14. táblázat Az edzővel szemben kialakított elvárások és edzői kompetenciákkal kapcsolatos faktorok diszkriminancia-elemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében

Lépések	Változók	Wilks' Lambda							
		Stat.	df1	df2	df3	Exact F			
						Stat.	df1	df2	Sig.
1	Általában az edző elérhető kihívások elé állítja a sportolót	0,720	1	2	161,000	31,358	2	161,000	0,000
2	Az edző engedi a sportoló egyéniségének érvényrejutását	0,542	2	2	161,000	28,642	4	320,000	0,000
3	Az edző műveltsége, kulturáltsága	0,473	3	2	161,000	24,103	6	318,000	0,000
4	Az edző alternatív problémamegoldó képessége	0,421	4	2	161,000	21,395	8	316,000	0,000
5	Az edző elfogadja, ha nem teljesít jól a sportoló	0,380	5	2	161,000	19,558	10	314,000	0,000
6	Az edző sportszakmai végzettsége	0,351	6	2	161,000	17,893	12	312,000	0,000
7	Az edző erkölcsi magatartása	0,325	7	2	161,000	16,675	14	310,000	0,000

Forrás: Saját szerkesztés

4.3 Sportolók életére kiható nevelői tevékenység és környezet

A *Sportági Stratégia* dokumentumot megvizsgálva elsősorban azok a tényezők kerültek vizsgálat alá, amelyek az edzői tevékenység nevelői aspektusára és a sporttevékenységen belüli vagy azon kívüli érvényesülésére, megjelenési formájára utalnak. Ezen kívül a sportolót

körülvevő és őt befolyásoló nevelői környezetre, a környezet kialakítására, hatását jellemző utalásokra fókuszált a kutatás.

A *szövetségi Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ)* tartalmazza a mindennapos edzői és nevelői tevékenységeket, a szövetségi kapitány és a sportigazgató feladatköreit, illetve tartalmazza, mit kell megkövetelniük a válogatott, illetve klubedzőktől. Ezek a mindennapos feladatok elsősorban sportszakmai jellegű tevékenységek; a pedagógiai feladatok az edzők, szakemberek egymással és a sportolók szüleivel történő kapcsolattartásban, együttműködésben és kommunikációban nyilvánulnak meg.

A *Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című összefoglaló kiadvány elsősorban a sportolók hosszú távú felkészítésének céljáról és feladatairól szól, de az edzők mindennapos edzői és nevelői tevékenységére nem tér ki. A dokumentum egy mondatban érinti az egészségtudatos és vidám, sportszerető attitűd kialakításához szükséges nevelést, valamint röviden megemlíti a fizikai aktivitás fejlesztéséhez szükséges környezet szükségességét, de ez nem tekinthető megfelelő mélységű információnak. A pedagógia és pszichológia a felkészülés, a versenyzés összetevőiként szerepelnek egy mondatban, mint fontos alkotók, de részletesen nem tér ki rájuk.

Az online oktatási dokumentum, *A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja*, iránymutatást nyújt az edzőknek a mindennapos nevelési tevékenységekkel kapcsolatban is. Ez a program a sport pozitív pedagógiai szempontjait helyezi előtérbe az utánpótláskorú gyerekek nevelése során, és tükrözi a sport által közvetített nevelési elemeket. Az edző nevelő tevékenységével kapcsolatban a sporton belül, és azon kívül megjelenő hatásaira vannak utalások a dokumentumban. A sportpályafutás során szerzett képességek sportpályafutás utáni civil életben történő kamatoztatása is megjelenik, emellett az „örömteli nevelő környezet” kialakításának szükségszerűségére is történik utalás. A fizikai képességfejlesztés mellett a mentális, kognitív és emocionális nevelésre is fókuszál a dokumentum:

„A pozitív beállítódást, a fókuszálást és az imaginációt kell megérteniük és elsajátítaniuk, mindezt természetesen örömteli környezetben.” (26.o.)

A dokumentum felsorolja a sport által megszerezhető hozzáadott értékeket, beleértve a mentális, értelmi és érzelmi fejlesztést, valamint a szociokulturális fejlődést. Bemutatja a sportág általi nevelés, a sportolók jellemformálásának és életvitelformálásának fontosságát, valamint pedagógiai és pszichológiai szerepüket a hosszú távú felkészítésben.

A *Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára* című online kiadvány tartalmaz egy sor, az edzők mindennapos edzői és nevelői

tevékenységével kapcsolatos feladatot. Ezek a sportra jellemző pedagógiai értelemben vett hozzáadott értékek, a sport által kialakított jellemvonások, amelyek a sporton belül és azon kívül is éreztetik pozitív hatásait:

„A viselkedésbeli fejlődés során a gyerek megismeri az őt körülvevő társadalom szimbólumait, azok értékeit és viselkedés mintáit.” (132-133.o)

Történnek konkrét javaslatok a sportoló nevelését befolyásoló környezetre, a sportoló-edző-szülő sportháromszögre, valamint az életvitelformálásra (15. táblázat).

15. táblázat A sportoló nevelését befolyásoló környezet

Vizsgált dokumentumok	Sportág általi nevelés, jellemformálás, életvitelformálás	Edzők mindennapos edzői nevelői tevékenysége	Pedagógia, pszichológia területén megfogalmazott iránymutatás	Sport hozzáadott pedagógiai értékek sporton kívüli megjelenése
Sportági Stratégia	x	x	x	x
Szervezeti és Működési Szabályzat	x	x	x	x
A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja összefoglaló kiadvány	x	x	x	x
A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja online dokumentum	✓	✓	✓	✓
A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára online dokumentum	✓	✓	✓	✓

(A jelzések (✓/x) a kritériumoknak megfelelően jelzi, hogy megtalálható-e a dokumentumokban)

Forrás: Saját szerkesztés

A sport nevelő hatása nem csupán a sportoló aktív pályafutása alatt, hanem azt követően is érezhető. A sportolóra kifejtett személyiségformáló hatás elsősorban a sporton belüli környezetben, mint az edzések, versenyek és edzőtáborok alkalmával, de azon kívül is, a családi és iskolai környezetben manifesztálódik. Az edző, sporttársak, család, iskola, munkatársak és a társadalom mind hozzájárulnak ehhez a nevelői tevékenységhez. Az interjúk során kiemelt hangsúlyt kapott az edző nevelői szerep feltérképezése, amellyel kapcsolatban néhány edző úgy

gondolta, hogy a nevelés feladata elsősorban a szülőké és az iskoláé, és az edzés végével az ő feladatuk lezárul:

„Egy edzőnek nemcsak a sportteljesítményre kell felkészítenie a versenyzőt, hanem embert kell faragnia belőle, nevelnie kell, hiszen a szülei mellett ő az, aki a legtöbb időt eltölti vele.” E1

„A sport nevel, ami a pályán belül és a mindennapi életben, akár a tanulásban is érzékelhető.” E2

„a pályán kívül már nem biztos, hogy az én felelősségem. Ott vannak még a szülők és az iskola is.” E3

A nevelést befolyásoló környezetről az edzők elsősorban a sport szabályrendszerét, a sporttársakat és a szülőket emelték ki:

„A sportkörnyezet mint nevelő közeg legfontosabb helyszíne a verseny maga, a szabályaival... ..ez tartást ad az életben is, mit lehet és mit nem. Ilyen az iskola is, de talán kicsit elnézőbb. A család pedig az a hely, ahol lazább a szigor, de talán ez mindennek az eredője a nevelésben. Ez a leghatékonyabb közeg.” E1

„A nem sportoló fiataloknál a család a legfontosabb nevelő közeg az iskola mellett, a sportolóknál a sport, azaz mi edzők, és a sporttársak.” E4

Volt olyan edző, aki a nevelést leginkább a szülőkre bízta, véleménye szerint neki „csak” a fizikai felkészítés a feladata:

„A sportolók felkészítése az elsődleges feladatom. A rendet tartsa be, ami nálunk úgymond a házirend, de az igazi nevelőmunkát a szülő lássa el, vagy az iskola.” E6

A sport jellemformáló és életvitelformáló hatásával, illetve a sport hozzáadott értékeivel kapcsolatban sokban hasonlítottak az edzői vélemények. Elsősorban a sport fair play szerepét, a küzdeni akarást, rendszerességet és kitartást említették meg, mint legfontosabb tulajdonságok, és mint hozzáadott értékek:

„...a sport pedagógiai értéke legalább annyira fontos, mint maga a teljesítmény. A teljesítmény elmúlik, a sport nevelő hatása örökös... kitartás, fair play, rendszeretet, csapatszellem, becsület; mások megbecsülése talán a legmeghatározóbb. A sportban nem lehet hazudni, amennyi munkát beleteszel, annyit vehetsz ki belőle.” E1

„...fair play, rendszeretet, tisztelet, alázat, állóképesség, kitartás. Egy olyan környezetet biztosít a sport, ami nevelő hatású, és ad egy rendszerességet az életben

is. Megtanít, hogy mindenért meg kell küzdeni, a sporton kívül a munkában és a kapcsolatokban is.” E2

A sportolók egy másfajta megközelítésből nyilatkoztak a sporthoz köthető nevelői tevékenységről, ezen belül az edző szerepéről és a környezet nevelő hatásáról. Az edző mellett a szülő és az iskola is markánsan megjelent, mint nevelő környezet a sportolók nyilatkozataiban:

„Az edzőmmel vagyok a legtöbbet, emellett a szüleimre hallgatok leginkább. Ők adnak tanácsot legtöbbször. A sport megtanít a rendszerességre, és egy menetrendet visz az életembe. A fair play talán a legfontosabb, amire tanít.” S1

„Az iskola mellett az edzőmtől tanulom a legtöbbet. Nemcsak a sportról szoktunk beszélgetni, minden gondommal megkereshetem.” S5.

Arra vonatkozóan, hogy a sport mely pozitív tulajdonságokat fejleszt, milyen hozzáadott értékei vannak, úgy nyilatkoztak a sportolók, hogy nemcsak a sporton belüli nevelő hatásra, hanem a mindennapi életükre hatással bíró értékekre is utaltak:

„...fejleszti a kitartást, türelmet, együttműködést, szabálytudatot, kommunikációt, önbizalmat. Türelemet, kitartást, alázatot, rendszert alakít ki.” S1

„Megtanít keményen dolgozni, nyerni és veszíteni, megtanítja az interakciókat az emberekkel, más kultúrák megismerését teszi lehetővé, önismeretet fejleszt...a kommunikációra is megtanít...” S2

„Önfegyelem, céltudatosság, kitartás, fair play.” S4

„Az akaratot, kitartást erősíti és a tiszteletre tanít a sport.” S5

A szülők a sporttal kapcsolatos nevelői tevékenységről, ezen belül az edző szerepéről és a környezet nevelő hatásáról nyilatkoztak. Ott, ahol a szülő a nevelés legfontosabb szereplője, kevésbé volt domináns az edző szerepe. Volt, aki kimondottan kiemelt nevelői szerepet tulajdonított az edzőnek. Főleg a válogatottban sportolók szülei emelték ki az edzői szerep jelentőségét, valószínűsíthetően a nagy számú edzéseken eltöltött idő miatt. Az iskolát is kiemelték a szülők, mint fő nevelési környezetet. A nevelés sporton belüli és azon kívüli hatásaira is utaltak a szülők, főként azok, akiknek válogatottban szerepel a gyermeke:

„A sport mindenre megtanítja az életben a sportolót.... Ebben a folyamatban a legfontosabb szerepet szerintem az edző játssza...a sport olyan, mint az élet...egyszer fent, egyszer lent.” Sz1

„Elsősorban az én dolgom nevelni, de az edzőnek is hozzá kell tennie a részét, és a tanárainak is. A nevelés nemcsak a sportpályán zajlik, hanem azon kívüli dolgokra is hatással van.” Sz5

A sport jellem- és életvitelformáló, illetve hozzáadott értékeivel kapcsolatban a szülők szinte mindegyike megemlítette a fair play pozitív hatását, és többen kiemelték ismét, hogy a sportpályán túlmutat a sport nevelő hatása:

„A sport egy rendszert biztosít, amiben mindennek megvan a helye és az ideje. Tartást, kitartást, egészséget alakít ki. Az ellenfél tisztelete, a fair play szellemisége kialakul. Ez az egész életén át elkíséri.” Sz1

„Elsősorban győzni és veszíteni tanít meg. A fair play a sportban jellemző, az életben már nem igazán, de az igazi értékeket a sport hordozza.” Sz2

Mindkét vezető kiemelte a sport jellemformáló hatását, egyikőjük felsorolt az életviteformálásra gyakorolt néhány hatást is. A sport sporton kívüli pozitív nevelő hatásairól is szóltak, ezen kívül megemlézték az edzők fontos nevelői szerepét is. A hitelességet az edzői minta biztosítja, amelyre az egyik vezető is kitért. Beszéltek az edzőképzés feladatáról, amely a sport pedagógiai nevelő hatásának minőségének záloga:

„A sport a mindennapi élet leképezése. A sport megtanítja küzdeni, értéket teremteni. Ebben a rendszerben az edző szerepvállalása nagyon fontos és meghatározó...az edzői minta a hitelesség miatt fontos.” V1

„A sport pozitív pedagógiai hatása elvitathatatlan, amely az életben később segítségére lesz.... a fair play, a rendszeresség, kötelességtudat, szabálytudat mind-mind hatással vannak...a pedagógiának az edző a legfontosabb közvetítője, ezért az edzőképzés kardinális kérdés.” V2

A sportolók életére kiható nevelői tevékenységet és környezetet vizsgáló interjúk összefoglaló eredményeit a 16. táblázat tartalmazza.

16. táblázat A sportolók életére kiható nevelői tevékenység és környezet összefoglaló táblázata

Szemponatok	Edzők	Sportolók	Szülők	Vezetők
A nevelésért felelős személyek, környezet	Leginkább magukat tartják felelősnek, majd a szülőket az iskolát és sporttársakat.	Az edző mellett a szülők és az iskola dominálnak.	Az edző és a szülő a két legfontosabb nevelő tényező, majd az iskola. A válogatott versenyzőknél az edző kiemelt szerepet kap a nevelésben. Az edzői minta kiemelten fontos.	A vezetők is kiemelik a sport sporton kívül az életre kifejtett pozitív pedagógiai hatását. Az edzői hitelesség és az edzőképzés meghatározó.
A sport hozzáadott értékei, jellem- és életvitelformáló hatások	A fair play, a küzdeni akarás, becsület, rendszeresség, kitartás, csapatszellem kialakulását segíti.	A fair play, kitartás, tisztelet, rendszeresség, alázat, csapatszellem, önismeret, kommunikáció, önfegyelem, céltudatosság szerepeltek legtöbbször.	Kitartás, fair play, tisztelet, egészség. A szülők szerint a sport nevelő hatása dominánsan jelentkezik az élet minden területén.	Fair play, küzdelem, rendszeresség, kötelességtudat, szabálytudat. A vezetők vallják, hogy a sport pozitív pedagógiai értékei a mindennapi életben dominánsak és pozitív hatással vannak.

Forrás: Saját szerkesztés

4.3.1 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó értékei

A sportoló sportszakmai és mindennapi életére kiható nevelői tevékenység és környezet vonatkozásában 21 szempont lett megvizsgálva (17. táblázat). Az első három legmagasabb érték közül az *életvitel* területet ($M=3,79\pm 0,40$) emelték ki az edzők, szülők és sportolók a nevelői tevékenység legmeghatározóbb területének, ami azt jelzi, hogy ezt tekintik a sport legmeghatározóbb nevelő tevékenységének. A második legmagasabb értéket a *pozitív jellemvonások a sporton kívüli feladatok végrehajtásában* ($M=3,75\pm 0,43$) állításra adták, amely a sport nevelő hatásának értéként kezelését mutatja, és ez kiterjed a sporton kívüli területekre is. A harmadik legmagasabb értéket pedig a *család pszichés támogatása* ($M=3,73\pm 0,59$) állításra adták az edzők, szülők és sportolók, amely a támogató környezet fontosságára utal. A legalacsonyabbra értékelt kijelentés a *fontosnak tartja az edző a képességeknek megfelelő tanulmányi eredményt* ($M=2,30\pm 0,88$), amely azt mutatja, hogy az edzők nem tulajdonítanak jelentőséget a tanulásnak a sport mellett. A második legkevésbé meghatározónak a *pszichés képességek* ($M=2,41\pm 0,77$) fejlesztését tartják az edzők, szülők és a sportolók egyaránt, amely szerint a pszichés képességeket nem tartják meghatározónak a sportteljesítmény vonatkozásában. A harmadik legkevésbé jellemző az *együttműködik az edző a szülőkkel*

($M=2,54\pm 0,88$) kijelentés, amely arra utal, hogy az edzők szülőkkel történő együttműködése hiányos, nem kap megfelelő hangsúlyt.

A csoportok válaszai között tíz esetben található szignifikáns különbség. A *család erkölcsi támogatását* ($F=4,563$; $p=0,012$) a szülők tartják fontosabbnak a sportolókhoz és az edzőkhöz képest. A *pozitív jellemvonások a sportolás alatt* ($F=3,434$; $p=0,035$) kijelentést az edzők meghatározóbbnak tartják, mint a szülők és a sportolók. Az edzők és a szülők tartják jellemzőnek, hogy *az edző a sportolót a sporton kívül megtanítja az élet egyéb dolgaira is* ($F=4,355$; $p=0,014$), szemben a sportolókkal. Szintén az edzők vélik leginkább jellemzőnek azt a megállapítást, hogy *együttműködik az edző az iskolával, tanárokkal* ($F=4,632$; $p=0,011$) a szülőkhöz és a sportolókhoz képest. Hasonlóképpen az edzők gondolják leginkább úgy, hogy *az edző figyel a napirend betartására* ($F=4,666$; $p=0,011$), valamint, hogy *az edző fontosnak tartja, hogy a feladatokat kötelességtudóan végezze el a sportoló* ($F=4,464$; $p=0,013$) megelőzve a szülőket és sportolókat. Különbség alakult ki *a sportklub/szövetség támogatása* ($F=3,739$; $p=0,026$) kérdésben, ahol az edző tarja a legmeghatározóbbnak a támogatás fontosságát a sportolóhoz és szülőhöz képest. A *fontosnak tarja az edző a sport mellett a tanulást* ($F=9,411$; $p=0,000$), valamint *a család kulturális és műveltségi támogatása* ($F=5,723$; $p=0,004$) a szülők részéről meghatározóbb, mint az edzők és sportolók részéről. Az *együttműködik az edző a szülőkkel* ($F=3,355$; $p=0,037$) kijelentést pedig az edzők érzik leginkább jellemzőnek a szülőkhöz és a sportolókhöz képest.

17. táblázat A sportoló sportszakmai és mindennapi életére kiható nevelői tevékenység és környezettel kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei

Kijelentés	Σ	Edzők	Szülők	Sportolók	F	p
	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD		
	(n=164)	(n=26)	(n=69)	(n=69)		
Életvitel	3,79 \pm 0,40	3,73 \pm 0,45	3,84 \pm 0,36	3,77 \pm 0,42	0,905	0,407
Pozitív jellemvonások a sporton kívüli feladatok végrehajtásában	3,75 \pm 0,43	3,62 \pm 0,49	3,81 \pm 0,39	3,74 \pm 0,44	1,988	0,140
A család pszichés támogatása	3,73 \pm 0,59	3,65 \pm 0,56	3,81 \pm 0,43	3,68 \pm 0,73	1,085	0,340
A sport közösség szerepe	3,68 \pm 0,63	3,69 \pm 0,47	3,75 \pm 0,43	3,61 \pm 0,82	0,904	0,407
A család erkölcsi támogatása*	3,68 \pm 0,52	3,58 \pm 0,50	3,83 \pm 0,45	3,58 \pm 0,57	4,563	0,012
Az iskolai közösség szerepe	3,57 \pm 0,59	3,73 \pm 0,45	3,55 \pm 0,53	3,52 \pm 0,69	1,202	0,303
Pozitív jellemvonások a sportolás során*	3,43 \pm 0,54	3,54 \pm 0,50	3,52 \pm 0,53	3,30 \pm 0,55	3,434	0,035
Foglalkozik az edző a sportoló magánéletével	3,41 \pm 0,77	3,23 \pm 0,65	3,52 \pm 0,55	3,38 \pm 0,97	1,483	0,230
Az edző a sportolót a sporton kívül megtanítja az élet egyéb dolgaira is*	3,34 \pm 0,61	3,46 \pm 0,50	3,45 \pm 0,55	3,17 \pm 0,66	4,355	0,014
Figyel az edző az egészséges sportolói táplálkozásra	3,26 \pm 0,66	3,42 \pm 0,70	3,26 \pm 0,67	3,20 \pm 0,63	1,041	0,355
Együttműködik az edző az iskolával, tanárokkal*	3,09 \pm 0,70	3,42 \pm 0,50	3,12 \pm 0,63	3,12 \pm 0,63	4,632	0,011
Foglalkozik a magatartással, viselkedéssel	3,08 \pm 1,03	3,27 \pm 0,60	3,22 \pm 0,68	2,87 \pm 1,38	2,494	0,086
Figyel a napirend betartására*	2,98 \pm 0,80	3,23 \pm 0,71	3,10 \pm 0,64	2,77 \pm 0,92	4,666	0,011
Az edző fontosnak tartja, hogy a feladatokat kötelességtudóan végezze el a sportoló*	2,86 \pm 0,93	3,23 \pm 0,81	2,94 \pm 0,85	2,64 \pm 1,00	4,464	0,013
A sportklub/szövetség támogatása*	2,62 \pm 0,80	3,00 \pm 0,63	2,51 \pm 0,69	2,58 \pm 0,93	3,739	0,026
Inspiráló, támogató környezet a sportklubnál	2,58 \pm 0,93	2,65 \pm 0,93	2,74 \pm 0,85	2,65 \pm 0,98	0,176	0,839
Fontosnak tarja az edző a sport mellett a tanulást*	2,57 \pm 0,86	2,77 \pm 0,65	2,83 \pm 0,83	2,25 \pm 0,86	9,411	0,000
A család kulturális és műveltségi támogatása*	2,57 \pm 0,87	2,73 \pm 0,66	2,77 \pm 0,77	2,30 \pm 0,97	5,723	0,004
Együttműködik az edző a szülővel*	2,54 \pm 0,88	2,81 \pm 0,74	2,64 \pm 0,80	2,35 \pm 0,96	3,355	0,037
Pszichés képességek	2,41 \pm 0,77	2,62 \pm 0,69	2,70 \pm 0,73	2,04 \pm 0,69	0,049	0,952
Fontosnak tartja az edző a képességeknek megfelelő tanulmányi eredményt	2,30 \pm 0,88	2,58 \pm 0,85	2,32 \pm 0,84	2,19 \pm 0,91	1,867	0,158

A* felső jelzés a szignifikáns ($p < 0,05$) különbséget jelzi.

(Crombach's Alpha=0,811)

Forrás: Saját szerkesztés

4.3.2 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó diszkriminancia-elemzése

A diszkriminancia-analízis (stepwise módszer) során 4 változó között volt szignifikáns különbség az edzők, szülők és sportolók között (18. táblázat). A szignifikánsan leginkább meghatározó, illetve a leginkább jellemző tényezőket rangsorolta a program csökkenő

sorrendben, melyek közül a legjellemzőbb tényező a 1) *fontosnak tarja az edző a sport mellett a tanulást is*, amelyet 2) *a sportklub vagy sportszövetség támogatása* és 3) *a család erkölcsi támogatása*, mint meghatározó tényezők követnek.

18. táblázat A sportoló sportszakmai és mindennapi életére kiható nevelői tevékenység és környezettel kapcsolatos faktorok diszkriminancia-elemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében

Lépések	Változók	Wilks' Lambda							
		Stat.	df1	df2	df3	Exact F			
						Stat.	df1	df2	Sig.
1	Fontosnak tarja az edző a sport mellett a tanulást	0,895	1	2	161,000	9,411	2	161,000	0,000
2	A sportklub/szövetség támogatása	0,853	2	2	161,000	6,601	4	320,000	0,000
3	A család erkölcsi támogatása	0,808	3	2	161,000	5,954	6	318,000	0,000
4	Együttműködik az edző az iskolával, tanárokkal	0,770	4	2	161,000	5,500	8	316,000	0,000

Forrás: Saját szerkesztés

4.4 Kommunikáció, interakció

A *Sportági Stratégia* egyértelmű célmeghatározásokat tartalmaz a sportág jövőbeli céljai és a sportágfejlesztés tekintetében, amelyeket a szövetség dolgoz ki és az elnökség fogad el. Ennek része a különböző korcsolyaoktató és egyéb, a sportág népszerűsítését és szakmai megerősödését elősegítő programok. A Stratégia kiemeli a sportág hosszú távú fejlesztési programját. A dokumentum tartalmaz egy SWOT¹⁸ analízist, amely rámutat a belső és külső kommunikáció áramlásának gyengeségére. A lehetőségeknél a „mecénás, önzetlenül támogató szülőket” említi, amely feltételezi a szülői partnerség kialakításának szándékát. A közös célmeghatározás feltétele a kommunikáció és interakció, amely kialakítása célként jelenik meg a dokumentumban. Az elvárás, értékelés és visszajelzés pedagógiai folyamatára nem található utalás a dokumentumban. A *Szervezeti és Működési Szabályzatban* a sportolókkal, a felkészülésért felelős szakemberekkel, sportvezetőkkel és szülőkkel edzőkkel folytatott kommunikációs feladatokat a sportigazgatók felelősségi körébe osztja. A szövetségi kapitányok feladatkörébe tartozik szintén a sportolókkal, edzőkkel és a felkészülésben résztvevő

¹⁸ SWOT analízis: Strengths (erőségek)-Weaknesses (Gyengeségek)-Opportunities (Lehetőségek)-Threats (Veszélyek)

szakemberekkel történő kommunikáció. A kommunikáció feladatköre a sportigazgatóké és a szövetségi kapitányoké. Az elvárás, értékelés és visszajelzés folyamatában az elvárás és értékelés folyamata domináns, a visszajelzésre nincs utalás a dokumentumban.

A *Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című nyomtatott összefoglaló kiadvány kiemeli a szülők, adminisztrátorok, vezetők és edzők képzését, amely magába foglalja a kommunikáció és interakció tevékenységét. Konkrétan az elvárás megjelenik főként az edzők és a versenyzők irányában, az értékelés és visszajelzés folyamatáról azonban nem tesz említést a dokumentum.

A *Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című online kiadvány kiemeli a szövetség szoros szakmai kapcsolatrendszerét, az információáramlást, információcserét, kommunikációt, a szülők képzését. Az együttműködést, a közös fejlesztési lehetőséget, az elvárás, értékelés és visszajelzést feladatként említi a dokumentum, mint egyfajta paradigmaváltást a többi programhoz képest.

A *Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára* című online dokumentum a kommunikációra, interakcióra biztosa a szülőket és aláhúzza, hogy „az edzők, a szülők és a sportolók közötti kommunikáció kritikus”. Az együttműködésre, a teljesítmény közös megsegítésére hívja fel a szülők figyelmét. Itt már erőteljesen érzékelhető a közös célmeghatározás igénye az edző és a szülők kapcsolatrendszerének kialakításában:

„Az edzők, a szülők és a sportolók közötti kommunikáció kritikus...” (32.o.)

A dokumentumban a szülőkkel és edzőkkel kapcsolatos elvárásokra, a folyamatos kommunikációra, az értékelés és visszajelzés egységére találtunk utalásokat.

A kommunikációt és interakciót, elvárást, értékelést és visszajelzést tartalmazó dokumentumokat a 19. táblázat foglalja össze.

19. táblázat A kommunikációt és interakciót közvetlenül vagy közvetve, az elvárás, értékelés és visszajelzés folyamatát tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata

Vizsgált dokumentumok	Kommunikáció, interakció	Elvárás, értékelés és visszajelzés
Sportági Stratégia	✓	x
Szervezeti és Működési Szabályzat	✓	✓
A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja összefoglaló kiadvány	✓	x
A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja online dokumentum	✓	✓
A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára online dokumentum	✓	✓

(A jelzések (✓/x) a kritériumoknak megfelelően jelzi, hogy megtalálható-e a dokumentumokban)

Forrás: Saját szerkesztés

A kommunikáció, az interakció meghatározó folyamatok a hatékony nevelés, fejlesztés, és a célok közös meghatározása esetében. Az edzőnek feladata a hosszú távú tervezésbe bevonni a sportolóját, amely az együtt gondolkodás, a visszajelzések és azok felhasználása a hatékonyabb felkészülés, majd az önálló tudatos sportoló személyiség kialakításának edukációs folyamatát képezi. Ez minden szintre jellemző, az utánpótlás kortól a felnőtt sportolói szintig. A tudatos edukációs tevékenység és a sikeres edző-sportoló együttműködés záloga a kommunikáció, az interakció, a közös gondolkodás, a célok közös meghatározása. Van egy olyan válogatott edző, aki a szülőkkel is megbeszéli a felkészülési tervet és a célokat egyaránt. A többi edző erről nem tett említést:

„A felkészülési tervet át szoktuk beszélni a sportolóimmal és az erre fogékony szülőkkel is. ...megbeszéljük a rövid-, közép-, és hosszú távú céljainkat...edzés után értékelem őket, ki szoktam emelni az ügyesebbeket, vagy ha valami kevésbé ment, akkor arra is felhívom a figyelmet...verseny közben minden versenyfutam után egyesével értékelem a versenyzőket...E1

„...az év elején átbeszéljük a versenyeket, és nagy vonalakban a programot...edzés, verseny előtt elmondom a feladatokat, és a végén értékelni szoktam...edzésen nem mindenkihez megyek oda, de a versenyen személyesen egyesével értékelek.” E2

Vannak olyan edzők, és ők vannak többségben, akik az egyoldalú kommunikációs csatornát részesítik előnybe, például az éves felkészülési program kihirdetésekor. Itt nem a két vagy

háromoldalú kommunikációs és interakciós csatorna alkalmazása érzékelhető, amely az edző-versenyző-szülő sportháromszöget jelenti, amikor a program közösen van kialakítva, megbeszélve. Az edzéseknél és versenyeknél nem mindig jelennek meg az elvárások kifejezett formában, azonban az értékelés és visszacsatolás mindig része az edzők működő pedagógiai funkciójának:

...az év elején minden sportoló és szülő megkapja a programot...az edzések és versenyek előtt többnyire tisztázzuk a feladatokat, persze erre nem mindig van idő..., ...utána minden esetben megbeszélünk mindent a versenyzőkkel.” E5

„...az éves programot és a versenynaptárt megkapják a versenyzők...a versenynaptárt a szülők is. Az edzéseken és versenyeken történeteket rendszeresen átbeszéljük” E6

Az egyik sportoló a klubedzőjét említi, aki rendszeresen megnevezi a rövid- és hosszú távú célokat, amelyeket a válogatott edzők – a sportoló állítása szerint – már nem tesznek. Megjelenik a sportoló edukációs igénye. Szeretné, ha bevonnák a felkészülés megtervezésébe, a közös tervezés része szeretne lenni, ezáltal megjelenik a sportolói tudatosság igénye:

„A klubedzőmmel korábban mindent megbeszéltünk, megterveztünk, hogy mik a rövid és hosszú távú céljaink, a válogatott edzőm ezt már sajnos nem teszi, pedig jól esne.” S1

„...inkább a klubedzőmre jellemző, hogy közösen tervezünk és megbeszéljük a terveket.” S5

Az edzők egységes hosszú távú felkészítés iránti elköteleződése kulcsfontosságú a rendszer hatékonysága szempontjából, amely a sportolók fejlődésének folyamatosságát is biztosítja. Egy sportoló interjújából kiderül, hogy nem minden edző a hosszú távú felkészülést követi, és a kommunikáció, interakció sem megfelelő, tehát nem egységes az edzői szakma a hosszú távú felkészítés és kommunikáció, interakció vonatkozásában. A hosszú távú felkészítés rendszere akkor hatékony, ha a sportolók is információkkal rendelkeznek a programról, és annak megfelelően készítik fel önmagukat, és rendszeres visszajelzéseikkel segítik a program hatékonyságát:

„A mostani válogatott edzőmmel már meg tudjuk beszélni, hogy mik a rövidtávú és hosszú távú céljaink, és az eredményeket is átbeszéljük. A régi válogatott edzőmmel keveset beszélgettünk a terveinkről...” S3

Az elvárás, értékelés és visszajelzés folyamatát a sportolók szinte mindegyike jobbnak ítélte meg a klubedzők részéről, mint a válogatott edzők tevékenységével kapcsolatban,

pedig a hármas egység meghatározó jelentőségű az eredményesség szempontjából. A kommunikáció is hasonlóképpen kevésbé működik válogatott edzői szinten, mint klubedzői szinten:

„...hogy mit vár el tőlem a válogatott edző, azzal tisztában vagyok, és főleg verseny után szoktuk megbeszélni. Edzésen erre nem kerül sor, talán nincs rá idő” S1

„A válogatott edzőnél sokszor nem tudom, hogy pontosan mi a feladat és hogy hogyan kellene teljesítenem...értékelni szokta a versenyeimet...a klubedzőmmel és a junior edzőmmel ez sokkal jobban ment...” S4

A hosszú távú felkészítés működésének fontos kritériuma a kommunikáció, amelyben a szereplők mindegyikét be kell vonni, többek között a szülőket is. Több, főleg az utánpótlás válogatottban sportoló szülője hiányolta a közös célmeghatározást, az edzői kommunikációs együttműködést; nincsenek tisztában a felkészüléssel, annak céljával, pedig a szülők is segíteni tudnák az edzői munkát a felkészülés során. Egy másik szülő, akinek gyermeke már felnőtt válogatott keretben versenyez, azt nyilatkozta, hogy nem igényli a kommunikációt, és a felkészítést rábízta a gyermekére és edzőjére:

„Nem igazán beszél a válogatott edző arról, hogy mik a rövidtávú és mik a hosszú távú céljaink, pedig jó lenne. Akkor talán én is többet tudnék segíteni a gyerekem felkészítésében”. Sz1

„...örülnék, ha többet tudnék a felkészülésről és a célokról... ..nincs visszajelzésem a válogatott edzőtől...” Sz3

„ez az ő élete, az ő céljai, nekem pedig, mint szülő, annyi a szerepen, hogy támogassam. A szakmai részét majd tudja az edzője, illetve a gyerek.” Sz5

Az elvárások, értékelés és visszajelzés pedagógiai folyamata a válogatott szinten kevésbé hatékonyan működik, hasonlóan a kommunikációhoz. A szülők irányába történő kommunikáció, ezen belül az elvárás, értékelés és visszajelzés főleg az utánpótlás válogatott edzők részéről rendkívül fontos, hiszen 13-14 évestől 20 éves korig vannak az utánpótlás válogatottban a fiatal sportolók, akiknél a szülői kötelék még nagyon erős és a szülői szerep meghatározó. A sportháromszög az edző-sportoló-szülő kapcsolatrendszer megfelelő működése alapfeltétele egy jól működő felkészülési rendszernek:

„Nem tudom, hogy milyen elvárásai vannak pontosan az edzőnek, ezekről nem szoktunk beszélni.” Sz2

„Az elvárást sem, de az értékelést sem szoktuk nagyon megbeszélni az edzővel. Igaz, hogy már majdnem felnőtt a gyermekem, de velünk él.” Sz6

A hosszú távú felkészítési program abban az esetben válik hitelessé, amennyiben a vezetők is ismerik a programot, átlátják és követik is annak elveit. A rendszeres kommunikáció és az információs tevékenységek elősegítik a program folyamatos fejlesztését, és segítik a szereplők bevonódását, amely hatékonyságot eredményez.

A kommunikációról és interakcióról, mint szövetségi feladatról, amellyel biztosítható a hosszú távú felkészülés megismerése minden szereplő számára, a vezetők azt nyilatkozták, hogy a szövetség kommunikációja jó, és mindent elkövetnek azért, hogy megismerjék a szereplők a programot. Megemlítették a sportháromszöget a szövetségi szerepvállalással kiegészítve:

„Szerintem nagyon fontos, hogy közösen hatékonyabban működjön a nevelés...legfontosabb a kommunikáció...fontos, hogy az edzők együttműködjenek a szülőkkel és folyamatosan tájékoztassák őket. Bele is avatkozunk, ha szükséges a kommunikációba, főleg, ha válogatott versenyzőkről van szó. ...fontos, hogy hallgassák meg a sportolókat és a szülőket is, s legyen visszajelzés, értékelés.” VI
„A versenyző-szülő-edző-szövetség kapcsolat fontos, fontos, hogy minden szereplő megismerje a hosszú távú felkészítés programot...fontos a rendszeres konzultáció, interakció sok egyéb feladattal együtt, hogy mindenki tudja, a másik mit vár el...”

V2

A kommunikáció és interakció félig strukturált vizsgálatok eredményeinek összesítését az 20. táblázat tartalmazza.

20. táblázat A kommunikációval és interakcióval kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei

Szempontok	Edzők	Sportolók	Szülők	Vezetők
Kommunikáció, interakció	A felkészülési tevet egyeztetik a sportolókkal. A szülőkkel már nem jellemző az egyeztetés, az interakció, egyoldalú a tervezés az edző részéről.	A klubedzőkre jellemző, hogy rendszeresen megnevezik a rövid- és hosszú távú célokat, amely a válogatott edzőkre már nem jellemző.	Főleg az utánpótlás válogatottban sportolók szülei hiányolják az edzői kommunikációt, interakciót és együttműködést.	A vezetők fontosnak tartják a kommunikációt és interakciót a sport szereplői között, amit segítenek. A szövetség, állításuk szerint jól dolgozik ezen a téren.
Elvárás, értékelés, visszajelzés	Az edzésekkal és versenyekkel kapcsolatosan az elvárás nem minden esetben, de az értékelés és visszacsatolás minden edzőnél megjelenik.	Az elvárás, értékelés és visszajelzés folyamata jobban működik a klubedzőknél, mint a válogatott edzőknél.	Nem megfelelő a kommunikáció válogatott szinten, így az elvárás, értékelés és visszajelzés is problémás.	A kommunikációval és interakcióval párhuzamosan az elvárás, értékelés és visszajelzés is lényeges számukra. Véleményük szerint a szövetség jól teljesít ezen a területen.

Forrás: Saját szerkesztés

4.4.1 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó értékei

A kommunikációval és interakcióval kapcsolatos kérdőívekben 17 kijelentés került megvizsgálásra (21. táblázat). A három legmagasabb értéket az edzőktől, szülőktől és a sportolóktól a *mindig tudja a sportoló, hogy adott edzésen vagy versenyen mi a feladata, mert mindig megbeszéli az edzővel, kap róla megfelelő tájékoztatást* megállapítás kapta ($M=3,55\pm 0,61$) amely a kommunikációt és információátadást emeli ki. A második legmagasabb értéket *az edző a sportoló véleményét figyelembe véve alakítja a felkészülést* ($M=3,53\pm 0,69$) kapta, amely az edző-sportoló partneri viszonyára utal. A harmadik legmagasabb értéket a *ha nem sikerül egy edzésfeladatot vagy versenyeredményt elérnie a sportolónak, akkor ezt mindig meg tudja beszélni az edzővel* ($M=3,38\pm 0,79$) kijelentés kapta, amely az edző-sportoló szoros együttműködésének és bizalmának fontosságát jelzi. Az edzők, szülők és sportolók közül a három legalacsonyabbra értékelt kijelentés közül a legalacsonyabb értékelést a *tanárokkal rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat* ($M=1,68\pm 0,92$) kapta mely arra utal, hogy a tanárokkal aló kommunikáció és együttműködés kevésbé hangsúlyos főként a rövid távú célok tekintetében. A második legalacsonyabb értéket a *testnevelővel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat* ($M=1,82\pm 0,96$) kijelentésre adták az edzők, szülők és sportolók, amely a hiányos kommunikációra utal, főként a rövidtávú célok

kijelölésével kapcsolatban. A *sportoló csak és kizárólag az edző utasítását követi a felkészülésben, versenyzésben* ($M=2,32\pm 0,94$) kijelentés kapta a harmadik legalacsonyabb értékelést, amely azt jelentheti, hogy a résztvevők úgy vélik, a sportolóknak lehetőséget kell adni arra, hogy saját döntéseket hozzanak és részt vegyenek a felkészülés és versenyzés folyamatában, nem csak az edzői iránymutatásokat követve. Ez az eredmény azt is sugallhatja, hogy a résztvevők fontosnak tartják a sportolók autonómiáját és felelősségét a saját sportteljesítményükben.

A csoportok tizenöt szignifikáns különbséget tartalmaznak. A *mindig tudja a sportoló, hogy adott edzésen vagy versenyen mi a feladata, mert mindig megbeszéli az edzővel, kap róla megfelelő tájékoztatást* ($F=8,245$; $p=0,000$) kijelentést az edzők tartják leginkább jellemzőnek a sportolókhöz és a szülőkhöz képest. Az *edző a sportoló véleményét figyelembe véve alakítja a felkészülést* ($F=4,366$; $p=0,014$) kijelentés a szülők szerint jellemző leginkább az edzők és sportolók véleményéhez képest. Az edzők szerint a leginkább jellemző a *ha nem sikerül egy edzésfeladatot vagy versenyeredményt elérnie a sportolónak, akkor ezt mindig meg tudja beszélni az edzővel* ($F=3,190$; $p=0,044$) kijelentés a szülőkhöz és a sportolókhöz képest. A *rendszeresen megbeszéljük a rövid távú céljainkat* ($F=9,031$; $p=0,000$) megállapításra az edzők adták a legmagasabb értéket a szülőkhöz és sportolókhöz képest. A szülők szerint a leginkább jellemző a *szövetség vezetői szokták értékelni a sportteljesítményt dicsérnek, ha jó teljesítményt nyújtunk* ($F=9,011$; $p=0,000$) kijelentés az edzők és a sportolók véleményéhez képest. Az *osztályfőnökkel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat* ($F=4,080$; $p=0,019$) megállapítást a sportolók tartják jellemzőbbnek, mint a szülők és az edzők, hasonlóképpen, mint az *edző kommunikáljon rendszeresen a sportolóval* ($F=4,100$; $p=0,022$) megállapítást. A *szövetség elvárásaival tisztában vagyok, szoktam a sportági vezetőikkel beszélgetni/szoktak tájékoztatni* ($F=18,456$; $p=0,000$) kijelentést a sportolók érzik leginkább jellemzőnek a szülőkhöz és az edzőkhöz képest. Az edzők szerint jellemzőbb a *rendszeresen megbeszéljük a hosszú távú céljainkat* ($F=5,971$; $p=0,003$) kijelentés, mint a szülők és a sportolók szerint, hasonlóképpen, mint az *edző tudja, hogy mit vár el a szövetség, és ő is ezt követeli meg tőlünk* ($F=5,771$; $p=0,010$) kijelentés. A sportolók érzik leginkább érvényesnek az *edző a szülővel meg szokta beszélni a felkészülést, a sportoló teljesítményét* ($F=13,641$; $p=0,000$) megállapítást az edzőkhöz és szülőkhöz képest. *Ha a sportoló nem ért egy feladatot vagy hogy mi a dolga, mi a cél az adott versenyen, akkor ezt nyugodtan megkérdezheti az edzőtől* ($F=3,675$; $p=0,027$) kijelentést az edzők tartják legjellemzőbbnek, szemben a szülőkkal és sportolókkal, éppúgy, mint a *sportoló csak és kizárólag az edző utasítását követi a felkészülésben, versenyzésben*

($F=19,439$; $p=0,000$) kijelentést. A szülők érzik leginkább jellemzőnek az edzőkhöz és a sportolókhoz képest *a testnevelővel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat* ($F=10,618$; $p=0,000$) kijelentést, hasonlóképpen, mint *a tanárokkal rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat* ($F=6,485$; $p=0,002$) kijelentést.

21. táblázat A kommunikációval és interakcióval kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei

Kijelentés	Σ	Edzők	Szülők	Sportolók	F	p
	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD		
	(n=164)	(n=26)	(n=69)	(n=69)		
Mindig tudja a sportoló, hogy adott edzésen vagy versenyen mi a feladata, mert mindig megbeszéli az edzővel, kap róla megfelelő tájékoztatást*	3,55 \pm 0,61	3,85 \pm 0,36	3,35 \pm 0,66	3,64 \pm 0,56	8,245	0,000
Az edző a sportoló véleményét figyelembe véve alakítja a felkészülést*	3,53 \pm 0,69	3,62 \pm 0,57	3,68 \pm 0,55	3,35 \pm 0,81	4,366	0,014
Ha nem sikerül egy edzésfeladatot vagy versenyeredményt elérnie a sportolónak, akkor ezt mindig meg tudja beszélni az edzővel*	3,38 \pm 0,79	3,73 \pm 0,45	3,33 \pm 0,81	3,29 \pm 0,84	3,190	0,044
Rendszeresen megbeszéljük a rövid távú céljainkat. *	3,38 \pm 0,68	3,62 \pm 0,63	3,55 \pm 0,50	3,13 \pm 0,78	9,031	0,000
A szövetség vezetői szokták értékelni a sportteljesítményt, dicsérnek, ha jó teljesítményt nyújtunk. *	3,36 \pm 0,65	3,52 \pm 0,64	3,56 \pm 0,53	3,14 \pm 0,80	9,011	0,000
Az osztályfőnökkel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat. *	3,27 \pm 0,57	3,12 \pm 0,71	3,19 \pm 0,57	3,42 \pm 0,497	4,080	0,019
Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportolóval*	3,26 \pm 0,57	3,14 \pm 0,72	3,17 \pm 0,58	3,41 \pm 0,47	4,100	0,022
A szövetség elvárásaival tisztában vagyok, szoktam a sportági vezetőkkel beszélgetni/szoktak tájékoztatni*	3,18 \pm 0,91	2,81 \pm 0,89	2,86 \pm 0,98	3,64 \pm 0,59	18,456	0,000
Rendszeresen megbeszéljük a hosszú távú céljainkat. *	3,16 \pm 0,79	3,62 \pm 0,49	3,14 \pm 0,71	3,00 \pm 0,90	5,971	0,003
Az edző tudja, hogy mit vár el a szövetség, és ő is ezt követeli meg tőlünk. *	3,14 \pm 0,77	3,60 \pm 0,47	3,11 \pm 0,70	3,10 \pm 0,95	5,771	0,010
A szülők mindig meghallgatják a véleményemet, (érzéseimet) az edzésekkel vagy versenyekkel kapcsolatban**	3,04 \pm 1,64	3,12 \pm 0,71	0	2,96 \pm 0,93	0,892	0,347
Az edző a szülőkkel meg szokta beszélni a felkészülést, a sportoló teljesítményét. *	2,88 \pm 0,86	2,96 \pm 0,91	2,51 \pm 0,86	3,22 \pm 0,68	13,641	0,000
Ha a sportoló nem ért egy feladatot vagy hogy mi a dolga, mi a cél az adott versenyen, akkor ezt nyugodtan megkérdezheti az edzőtől*	2,13 \pm 0,96	2,38 \pm 1,02	2,26 \pm 1,01	1,90 \pm 0,84	3,675	0,027
A sportoló csak és kizárólag az edző utasítását követi a felkészülésben, versenyzésben*	2,32 \pm 0,94	3,08 \pm 0,89	2,45 \pm 0,88	1,90 \pm 0,80	19,439	0,000
A testnevelővel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat*	1,82 \pm 0,96	1,88 \pm 0,99	2,16 \pm 0,98	1,45 \pm 0,79	10,618	0,000
A tanárokkal rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat*	1,68 \pm 0,92	1,81 \pm 0,89	1,93 \pm 1,01	1,39 \pm 0,75	6,485	0,002
A szülőkkel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat**	1,58 \pm 0,75	1,81 \pm 0,84	0	1,36 \pm 0,66	2,690	0,109

A* felső jelzés a szignifikáns ($p < 0,05$) különbséget jelzi.

(Crombach's Alpha=0,775)

** A kijelentést a szülői kérdőív nem tartalmazta (kétmintás t-próba)

Forrás: Saját szerkesztés

4.4.2 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó diszkriminanciaelemzése

A diszkriminancia-analízis (stepwise módszer) során 6 változó között volt szignifikáns különbség az edzők, szülők és sportolók között (22. táblázat). A szignifikánsan leginkább meghatározó-, illetve a leginkább jellemző tényezőket rangsorolta a program csökkenő sorrendben, melyek közül a legjellemzőbb tényező 1) *a sportoló csak és kizárólag az edző utasítását követi a felkészülésben, versenyzésben*, melyet 2) *az edző a szülővel meg szokta beszélni a felkészülést, a sportoló teljesítményét* követi. A harmadik legjellemzőbb tényező a 3) *mindig tudja a sportoló, hogy adott edzésen vagy versenyen mi a feladata, mert mindig megbeszéli az edzővel, kap róla megfelelő tájékoztatást*.

22. táblázat A kommunikációval és interakcióval kapcsolatos faktorok diszkriminanciaelemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében

Lépések	Változók	Wilks' Lambda							
		Stat.	df1	df2	df3	Exact F			
						Stat.	df1	df2	Sig.
1.	A sportoló kizárólag az edző utasítását követi a felkészülésben, versenyzésben	0,805	1	2	161,000	19,439	2	161,000	0,000
2.	Az edző a szülővel meg szokta beszélni a felkészülést, a sportoló teljesítményét	0,474	2	2	161,000	36,158	4	320,000	0,000
3.	Mindig tudja a sportoló, hogy adott edzésen vagy versenyen mi a feladata, mert mindig megbeszéli az edzővel, kap róla megfelelő tájékoztatást	0,443	3	2	161,000	26,664	6	318,000	0,000
4.	Az edző a sportoló véleményét figyelembe véve alakítja a felkészülést	0,396	4	2	161,000	23,245	8	316,000	0,000
5.	A szövetség elvárásaival tisztában vagyok, szoktam a sportági vezetőkkel beszélgetni/szoktak tájékoztatni	0,367	5	2	161,000	20,460	10	314,000	0,000
6.	A testnevelővel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat	0,342	6	2	161,000	18,480	12	312,000	0,000

Forrás: Saját szerkesztés

4.5 Motoros képességek

A motoros képességek vizsgálatánál a dokumentumokban elsősorban a kondicionális és koordinációs képességekre vonatkozó kifejezések és tartalmak voltak a meghatározók. A *Sportági Stratégia* nem tartalmaz releváns adatot a motoros képességek tekintetében.

A *Szervezeti és Működési Szabályzat* nem tartalmaz a motoros képességekre vonatkozó tartalmakat. A *Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című nyomtatott összefoglaló kiadvány a célok között, valamint a sokoldalú mozgásműveltség bemutatása során felsorolja, és fontos elemként említi a motoros képességeket, a kondicionális-, és koordinációs képességeket, azok fejlesztésének játékos jellegű mozgásformáit. A *Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című online kiadvány részletesen foglalkozik a motoros képességekkel, azok összetevőivel, fejlesztésének fontosságáról, a szenzitív időszakok függvényében történő fejlesztésük elméletével, gyakorlatával és módszertanával. A *Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára* című online kiadvány tartalmaz egyfajta alapvető útmutatást, amely során a szülők számára érthetővé teszi a kondicionális és koordinációs képességek megértését, összetevőit, fejlesztésük fontosságát, a fejlesztésük eszközeit, alapvető gyakorlatait az ember természetes mozgásain keresztül értelmezve. A motoros képességek megjelenését a dokumentumokban a 23. táblázat tartalmazza.

23. táblázat A motoros képességeket tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata

Vizsgált dokumentumok	Motoros képességek
Sportági Stratégia	x
Szervezeti és Működési Szabályzat	x
A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja összefoglaló kiadvány	✓
A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja online dokumentum	✓
A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára online dokumentum	✓

(A jelzések (✓/x) a kritériumoknak megfelelően jelzi, hogy megtalálható-e a dokumentumokban)

Forrás: Saját szerkesztés

A motoros képességek vonatkozásában elsősorban az edzők tapasztalatainak felmérése volt a cél, hogy milyen szintű motoros képességek jellemzőek a korosztályra, amellyel foglalkoztak, és melyek a sportág követelményrendszerével is egyező, általuk preferált motoros képességek. Emellett véleményüket is kifejtették azokra a szenzitív időszakokra vonatkozóan, amikor ezeket a képességeket fejleszteni lehet. Az edzők elmondásaiból kiderült, hogy legfőképpen a koordinációs képességekkel voltak elmaradva a hozzájuk kerülő gyerekek, de kondicionális képességek tekintetében is javításra, fejlesztésre szorultak:

„A sportágunkba kerülő gyerekek nagy része koordinációs deficittel érkezik...ez visszavezethető az alapokhoz, az óvodapedagógusok, a tanítók és testnevelők nem megfelelő munkájára...ezt a feladatot sajnos a sportszervezeteknek kell átvenniük”

E1

„...alapvető képességek hiányoznak a hozzánk kerülő gyerekek esetében. Mind a koordináció, mind a motoros képességekben hiányosságok vannak.... a vidéki gyerekek jobban állnak mindkettő terén. ...a szenzitív időszakokra nagy hangsúlyt fektetnek a képességfejlesztés során.” E3

A gyorskorcsolya sportág motoros képességek vonatkozásában a gyorsaságot, mint kondicionális és a koordinációs képességeket emeli ki, amelyek megléte teszi leginkább alkalmassá a sportolókat a sportági követelményprofilnak való megfeleléshez. Ezek fejlesztésére a leghatékonyabb időszak, amikor a szervezet a fejlődés-érés során abba a stádiumba kerül, amikor a legérzékenyebb bizonyos képességek befogadására, megtanulására. Ezt szenzitív időszakként nevezi a szakirodalom, az angolban „open window” elnevezést alkalmazzák. Az edzők elsősorban a motoros képességek közül a koordinációt és gyorsaságot figyelik, amely képességek fejlesztését kiemelten kezelik:

„A koordináció- és gyorsaságfejlesztéssel kiemelten foglalkozom főleg játékos, élvezetes vagy vetélkedésszerű formában. A kiválasztásnál is ez a két legfőbb szempont, amelyet már könnyen megállapítok.” E2

...egyes képességeket máskor fejleszték, mint a többit a szenzitív időszakok miatt. Minden képességet mindig lehet fejleszteni, de amikor a leginkább fogékony rá a gyerekek szervezete, akkor fokozottan fejlesztjük azokat... ezt folyamatosan

monitorozzuk PHV¹⁹ mérésekkel, amelyek támpontot adnak, hogy hol tart a sportoló a növekedése tekintetében.” E4

A sportolók tisztában vannak a legfontosabb motoros képességekkel, amelyek fejlesztésére a legnagyobb hangsúlyt kell fektetniük, és a felkészülés során ezekre a képességekre fordítják a legtöbb energiát. A technika javításán, egy mozdulat tökéletesítésével nagyon sokat foglalkoznak, főleg a felnőtt válogatott szinten az edzők. Az utánpótlás szinten a képességfejlesztés módszereként alkalmazott játékos gyakorlatokat emelték ki a sportolók:

„Főként az ügyes és gyors versenyzők az eredményesek, így ezt a két dolgot fejlesztjük leginkább... ...sok játékos gyakorlatunk van edzésen, főleg váltóverseny jellegűek.” S1

...a felnőtt válogatottnál egy-egy mozdulatot milliószor gyakorlunk, hogy tökéletes legyen” S4

„Az állóképességet, a gyorsaságot és a technikát állandóan fejlesztjük. A legfontosabb szerintem a gyorsaság, ebben és a technikában a legnehezebb fejlődni.” S4

A szülők nincsenek tisztában a motoros képességek fontosságával, és nem kapnak kellő tájékoztatást arról, hogy melyek azok a képességek, amelyek kulcsfontosságúak a gyorskorcsolyában való sikeres teljesítményhez. Egy szülő rámutatott arra, hogy ez nem az ő feladata, azonban hangsúlyozta, hogy megfelelő szülői tájékoztatással és oktatással lehetne segíteni az edzők munkáját, ami növelné a sportolók fejlődésének hatékonyságát. A sportolók otthoni beszámolóiból kiderül, hogy az utánpótlás klubokban és a válogatottaknál az edzők játékos gyakorlatokat alkalmaznak a képességfejlesztés érdekében:

„Nem igazán tudom, hogy mit edz a gyermekem. Ez nem az én dolgom, de információt sem kapok róla... azt viszont tudom, hogy szoktak edzésen játszani, mert erről szokott mesélni.” Sz1

„Nem tudom, hogy mely képességek a legfontosabbak, amelyeket fejlesztik. Az biztos, hogy ügyesnek és gyorsnak kell lennie, aki nyerni akar.” Sz3

A vezetők számára nem törvényszerű, hogy tisztában legyenek a motoros képességek sportági követelményeivel, de mint ahogy a szülőknél már említésre került, egy átfogó tudás a programban részt vevő összes szereplő számára megkönnyíti, elősegíti a sportolófejlesztés programjának hatékonyságát. Mindkét vezető tisztában van a legfontosabb motoros

¹⁹ PHV (Peak Height Velocity) A gyorsnövekedési fázis és a növekedési csúcs meghatározását szolgáló mérési protokoll a serdülőkorú sportolók esetében, melyet negyedévente ismételnék meg 9-10 éves kortól. A mérés a testarányok és a magasság mérésére szorítkozik.

képességekkel, de azzal, hogy napi szinten milyen jellegű munka folyik, csak az egyikőjük van tisztában:

„a motoros képességek komplex fejlesztése jellemző, de kiemelten foglalkoznak az edzők a koordináció és gyorsaságfejlesztéssel...a szenzitív időszakokra nagyobb figyelmet fordítanak..., ...az utánpótlás csoportok sokat játszanak...a felnőtt sportolók is igénylik, de ott kevésbé engedi az idő és a sérülésveszély. V1

„...az edzőktől és az információs anyagainkból tudom, hogy az ügyesség és a gyorsaság a két legfontosabb képesség, amely a gyorskorcsolyában fontos.” V2

A motoros képességek félig strukturált vizsgálatainak összesített eredményeit a 24. táblázat tartalmazza.

24. táblázat A motoros képességekkel kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei

Szemponatok	Edzők	Sportolók	Szülők	Vezetők
Motoros képességek	Főleg koordinációs hiányossággal kerülnek hozzájuk a gyerekek, de a kondicionális képességeik is hiányosak. A koordináció és gyorsaság preferált képességek. A közoktatás szakmai hiányosságai jellemzők.	A gyorsaság és a koordináció a sportolók szerint a két meghatározó képesség. Ezeket fejlesztik legtöbbet edzéseken.	Nem kapnak információkat felkészülésről, így a motoros képességekről is csekély információjuk van.	Mindkét vezető tisztában van a legfontosabb motoros képességekkel, de hogy napi szinten milyen jellegű munka folyik, csak egyikőjük tudja.
Motoros tanulás	Játékos, élvezetes motoros tanulás, koordináció és kondicionális képességfejlesztés jellemző, amely a szenzitív időszakban kiemelt figyelmet kap a képességfejlesztés során.	Az utánpótlás klub és válogatottaknál a játékos képességfejlesztés jellemző.	A szülők a gyermekeiktől értesülnek, hogy játékos képességfejlesztést alkalmaznak utánpótlás kluboknál és az utánpótlás válogatottban. Nem kapnak információt a szülők a felkészülésről.	Az egyik vezető tisztában van a motoros tanulás és képességfejlesztés játékos jellegének fontosságával. A felnőtt sportolók is igénylik, de ott kevésbé engedi az idő és a sérülésveszély.

Forrás: Saját szerkesztés

4.5.1 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó értékei

A motoros képességekkel kapcsolatos kérdőíves vizsgálatok során hat kijelentés került megfogalmazásra a gyorskorcsolya sportágban meghatározó motoros képességeket illetően (25. táblázat). Az edzők, szülők és sportolók számára fontosak a *kondicionális képességek* ($M=3,75\pm 0,44$) valamint a *koordinációs képességek* ($M=3,71\pm 0,59$), kevésbé fontos az *ízületi mozgékonyosság és izomlazaság* képessége ($M=3,39\pm 0,87$), mely a sportteljesítmény komplexitásának hiányos szemléletére utal.

A kapott értékek között egy szignifikáns különbség látható, a *technikai készség* ($F=0,993$; $p=0,026$) kijelentésnél, ahol az edzők tartják legmeghatározóbbnak a készséget a sportolókhöz és a szülőkhöz képest.

25. táblázat A motoros képességekkel kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei

Kijelentés	Σ	Edzők	Szülők	Sportolók	F	p
	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD		
	(n=164)	(n=26)	(n=69)	(n=69)		
Kondicionális képességek	3,75 \pm 0,44	3,77 \pm 0,43	3,80 \pm 0,40	3,70 \pm 0,49	0,911	0,404
Koordinációs képességek	3,71 \pm 0,59	3,73 \pm 0,45	3,74 \pm 0,44	3,68 \pm 0,75	0,176	0,839
Gyorskorcsolya edzéssel eltöltött órák száma (edzés, gyakorlás)	3,68 \pm 0,48	3,62 \pm 0,49	3,72 \pm 0,45	2,67 \pm 0,50	0,128	0,373
Technikai készség*	3,66 \pm 0,80	3,73 \pm 0,53	3,58 \pm 0,57	3,72 \pm 0,76	0,993	0,026
Kognitív tényezők hatása a motoros képességekre	3,55 \pm 0,56	3,54 \pm 0,50	3,54 \pm 0,60	3,57 \pm 0,55	0,049	0,575
Ízületi mozgékonyosság és izomlazaság	3,39 \pm 0,87	3,35 \pm 0,667	3,48 \pm 0,77	3,32 \pm 0,97	1,448	0,238

A* felső jelzés a szignifikáns ($p<0,05$) különbséget jelzi. (Crombach's Alpha=0,724)

Forrás: Saját szerkesztés

4.5.2 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó diszkriminancia-elemzése

A diszkriminancia-analízis (stepwise módszer) során egy változó között sem volt szignifikáns különbség az edzők, szülők és sportolók között. A program csak a szignifikáns különbségeket kezeli, a diszkriminancia-elemzéshez egyetlen változó sem minősíthető.

4.6 Az utánpótlás-nevelés, tehetséggondozás, siker

A *Sportági Stratégia* az utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás témakörét célként és programok megjelölésével említi. A támogató környezet vonatkozásában a különböző fejlesztő programok, sportfelszerelés és a létesítményhelyzet javítását célzó irányok vannak felsorolva. A tehetséges sportoló, illetve a siker vonatkozásában nem tartalmaz releváns tartalmat a dokumentum. Az utánpótlás-nevelés vonatkozásában a versenyrendszer bemutatását tartalmazza, valamint a feladatok, programok indítását és annak időbeli megvalósulását határozza meg, amelyek a következők:

- A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Program kidolgozása
- Új korcsolyaoktató program beindítása országszerte óvodások és iskolások számára
- Csatlakozás az állami utánpótlás fejlesztést támogató programokhoz
- Utánpótlás versenyrendszer továbbfejlesztése: tehetségkutató/kiválasztó versenysorozat indítása, évfolyamrendszerű bajnoki és versenyrendszer kialakítása
- Akadémiai rendszer előkészítése

A *Szervezeti és Működési Szabályzat* a Gyorsasági Ágazat Sportigazgatóság feladatai között említi a sportágak fejlesztési programjainak kidolgozását, a válogatott keretek működésével és az utánpótlás képzési programok lebonyolításához szükséges szakmai feltételek megszervezését és bonyolítását, az utánpótlás programokkal összefüggő sporttudományos munka koordinálását. A dokumentum nem mutat irányokat, célokat, nem utal közös célmeghatározásra az utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás működésével kapcsolatban, csak az utánpótlás programok feladatainak felelősségét határozza meg amely a Gyorsasági Ágazat Igazgatóságához tartozik. A szövetségi kapitányok és szövetségi edzők esetében a felelősségük körébe tartozik a sportágfejlesztési programok elkészítése. Az utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás, támogató környezet, a tehetséges sportoló és a siker nem jelenik meg konkrétumként, sem pedig bármilyen feladatként vagy felelősségként a dokumentumban.

A *Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című nyomtatott összefoglaló kiadvány az utánpótlás-nevelésre és a tehetséggondozásra egyaránt kiemelt figyelmet fordít. A dokumentum kiemeli a pozitív támogató környezet fontosságát, de nem derül ki, hogy mit tart támogató környezetnek, mire gondol a tehetséges sportolói képpel és sikerrel kapcsolatban.

A *Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című online kiadvány középpontjában az utánpótlás korú gyorskorcsolyázó fiatalok állnak. Legfőbb céljának az

utánpótlás korú gyerekek holisztikus szemléletű fejlesztését/fejlődését tekinti a program. Az utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás témakörét részletesen dolgozza fel, amelyben a tehetséggondozás témakörben, a támogató környezettel kapcsolatban és többek között a tehetséges sportolók védelmében is találunk javaslatokat, azonban a tehetség megjelenési formái, illetve a siker, mint fogalom nem kerül értelmezésre:

„...minden sportoló a neki megfelelő képességét/készségét fejleszti, és teljesítményükkel bármely sportág legjobbjai, legtehetségesebbjei elérhetik a világ élvonalát.” (6.o.)

A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára című online kiadvány az utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás témakörében elsősorban a szülők tájékoztatására és edukálására összpontosít. A program ismertetése mellett a kiadvány tartalmazza a szülők pszichológiai, pedagógiai és sporttáplálkozás témájú informálását, valamint bemutatja a szülői feladatokat az utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás terén. A dokumentum segíti a szülőket abban, hogy azonos irányelveket kövessenek gyermekük sport irányú nevelését illetően, és rávilágít a támogató környezet fontosságára a program sikeressége szempontjából, azonban nem tér ki a tehetséges sportoló ismérveire és a siker fogalmának értelmezésére. Az utánpótlás-nevelést és a tehetséggondozást, a támogató környezetet, a tehetséges sportolót és a sikert tartalmazó dokumentumokat a 26. táblázat tartalmazza.

26. táblázat Az utánpótlás-nevelést és a tehetséggondozást, a támogató környezetet, a tehetséges sportolót, és a sikert tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata

Vizsgált dokumentumok	Utánpótlás-nevelés	Tehetséggondozás	Támogató környezet	Tehetséges sportolói kép	Siker, mint fogalom
Sportági Stratégia	✓	✓	✓	x	x
Szervezeti és Működési Szabályzat	x	x	x	x	x
A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja összefoglaló kiadvány	✓	✓	✓	x	x
A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja online dokumentum	✓	✓	✓	x	x
A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára online dokumentum	✓	✓	✓	x	x

(A jelzések (✓/x) a kritériumoknak megfelelően jelzi, hogy megtalálható-e a dokumentumokban)

Forrás: Saját szerkesztés

Az utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás szoros kapcsolatban állnak, és az utánpótlás-nevelésnek mindig figyelembe kell vennie a tehetséggondozást. Ennek részeként az edzők differenciált oktatást alkalmaznak a sportolók nevelésében és fejlesztésében. A tehetségek felismerése, megtartása és fejlesztése különös figyelmet igényel az edzőktől. Az edzők szerint a tehetséges sportolókra nagyobb hangsúlyt kell fektetni, ugyanakkor fontos, hogy ne hagyják figyelmen kívül a kevésbé tehetségeseket sem. Az edzők szerint a tehetséggondozásukban megjelenik a differenciált munka és az egyéni képzés:

„A tehetség kialakulásánál sok összetevőnek kell összeállnia, elsősorban motoros, kognitív, szociális, pszichológiai szempontok a meghatározók.... tehetséges sportoló kevésbé szorgalmas, mint a többiek, mert a tehetségéből él, de ez gyorsan elfogy...” E1

„...a differenciált, esetenként egyéni munka elvégzése a célunk. A tehetség viszonylag gyorsan szemet szúr egy edzőnek.” E3

„Az utánpótlás-nevelés legfőbb feladata a sportág megszerettetése mellett a mozgásműveltség kialakítása, a mindenoldalú mozgásfejlesztés.” E6

A tehetség egy sok komponensből álló képességek összessége. Az edzők többsége ösztönösen próbálja megállapítani, ki a tehetség, és abban nagyjából egyetértenek, hogy mely képességek a legmeghatározóbbak ebben. A kognitív képességeket és az intelligenciát mindannyian kulcsfontosságúnak tartják a tehetség szempontjából:

„A koordinációs képességek elsősorban, de az idegrendszer öröklött tulajdonságai meghatározók. A kognitív képességek, a sportspecifikus intelligenciája meghatározó a későbbi sikressége szempontjából...a tehetséges és zseni versenyzők mind komoly intelligenciával, kognitív képességekkel rendelkeznek.” E1

„A kognitív képességek szükségesek a tehetséghez, mert gondolkodni kell és gyorsan kell tudni dönteni bizonyos helyzetekben.” E5

Az edzők által hangsúlyozott siker fontossága szorosan összefonódik az utánpótlás-nevelés és tehetséggondozás folyamataival. Minden edző hangsúlyozza a siker fontosságát a sportban, tekintettel arra, hogy az eredményesség az egyik legfőbb mérőeszköze a sportteljesítménynek. Ebben a kontextusban a tehetséggondozás és az utánpótlás-nevelés egyaránt kulcsszerepet játszanak, hiszen ezek a folyamatok segítik elő a jövőbeni sikeres sportteljesítményeket. A sportolók közvetlenül érzékelik és tapasztalják ezeket a folyamatokat, hiszen résztvevői a tehetséggondozásnak és az utánpótlás-nevelésnek. Az edzők által alkalmazott differenciált munka pedig az egyik kulcsfontosságú módszer az utánpótlás-nevelés és a tehetséggondozás hatékony végrehajtásában:

„Szokott velem külön foglalkozni az edző. Ez sokkal hatékonyabb, és szeretem, ha azonnal javítanak...” S1

„A csoportbontásos foglalkozások jellemzőek. ...külön csoportban dolgozunk...” S3

„Velem sokkal többet foglalkoznak egyénileg esetenként mint másokkal, de ez másokra is igaz szokott lenni...” S6

A sportolók különböző nézeteket képviselnek a tehetségekkel kapcsolatban, és véleményeik nagymértékben függ saját tapasztalataiktól:

„Szerintem a tehetségesekkel nem kell többet foglalkozni, inkább a lemaradottaknak kell segíteni alkalomadtán.” S1

„...könnyen elszállhat a versenyző, ha nem foglalkoznak vele, és nem húzzák vissza a földre...” S2

...nálam vannak sokkal tehetségesebb versenyzők is, akik, ha szorgalmasabbak lennének, jobb eredményeket érnének el.” Sz3

A szülők az utánpótlás-nevelést, tehetséggondozást és a siker fogalmát más aspektusból látják és értelmezik, mint a sport többi szereplője. Sportoló gyermekeiken keresztül a szülők emocionálisan a legérintettebbek. Egy szülőnek az érzelmi bevonódás miatt nehéz függetlenként, érzelemmentesen véleményt formálnia a gyermekét érintő dolgokban. Ettől függetlenül a szülők nyilatkozataiban az utánpótlás-neveléssel kapcsolatban a sportági képzés mellett a nevelői feladatok is kiemelt fontossággal megjelentek, amellet, hogy a tehetségek felfedezésére és a tehetséggondozás fontosságára is kitértek:

„Az utánpótlás-nevelés az én olvasatomban a sportág megtanítása és egy pozitív nevelői légkör kialakítása, amely lehetőséget biztosít a tehetséges gyerekek kibontakoztatásához.” Sz1

„Az utánpótlás-nevelés egyfajta iskola, ahol megtanítják a gyerekeket sportolni, és nevelik őket, valamint a tehetségekkel kiemelten foglalkoznak”. Sz5

„Az utánpótlás-nevelés a kisgyerekek korcsolyaoktatásánál kezdődik és ha jó edzői munka folyik, akkor akár az olimpiáig tart. A tehetségeket észreveszik és jó felkészítés esetén nagy eredményeket érnek el.” Sz6

A sikerrel kapcsolatban az eredményesség mellett kiemelték az egészséget, a sport nevelő hatását és azt, hogy a gyermekük élvezze azt, amit csinál. A sport öröme minden megkérdezett szülőnél központi helyen szerepel. Érdekes kérdés, hogy ez a fajta szemlélet milyen mértékben van közvetítve a gyermekeik felé, és ez mennyire van hatással a gyermekek eredménycentrikus megközelítésére. Hasonlóképpen érdekes lehet, hogy ez a visszafogott szülői sikerorientáció miként jelenik meg az edzők irányába folytatott kommunikációban:

„...egészséges legyen, tanuljon a sport révén. Addig sportoljon, ameddig élvezi...” Sz1

„Kisebb sikerek motiválnak... legnagyobb siker az olimpián történő szereplés lenne... az is siker, ha a gyermekem élvezzi azt, amit csinál.” Sz3

„...sikernek tekintem, ha gyermekem eléri az általa kitűzött célját, mindegy, hogy mi is az. Elsősorban azt szeretném, hogy örömmel sportoljon.” Sz5

Az utánpótlás-nevelés legfőbb feladataként mindkét vezető a nevelést említette meg, amely érték közvetítő a felkészítést illetően. Mindketten úgy vélték, hogy egyfajta megalapozást biztosít az utánpótlás-nevelés a felnőtt eredményességhez:

„Az utánpótlás-nevelésben a felkészítést tartjuk fontosnak, a felnőtt korosztályban viszont már az eredményességet várjuk el. Fontos, hogy a felkészítés mellett a pedagógiára, a nevelésre is koncentráljunk.” V1

„Az utánpótlás-nevelés célja az értékalapú nevelés, a felépítés, hogy felnőtt korosztályban már csak a versenyzésre és az eredménycentrikusságra kelljen koncentrálnia.” V2

A vezetői interjúk során a tehetség és siker témakörében előkerült a tehetségek támogatása, nevelése mellett a sportpályafutás befejezésével kapcsolatos szövetségi felelősség kérdése is. A sikert a vezetők az eredményességgel és a tehetséges sportolók támogatásának megvalósulásával azonosítják:

„Az optimális képzés mellett a nevelés, mint pedagógiai feladat, a "jó emberré faragás" szerintem a legfontosabb feladataink egyike. Sikernek tekintjük az eredményességet, de ha az elmondottakat teljesíteni tudjuk, akkor már sikeresek vagyunk.” V1

„Az eredményességből élünk elsősorban, de csak a sport eredményesség nem járhat egyedül, ezt a vezetőink, edzőink is tudják.” V2.

Az utánpótlás-nevelés, tehetséggondozás és siker félig strukturált vizsgálatainak összesített eredményeit a 27. táblázat tartalmazza.

27. táblázat Az utánpótlás-neveléssel, tehetség gondozással és sikerrel kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei

Szempontok	Edzők	Sportolók	Szülők	Vezetők
Utánpótlás-nevelés, tehetség gondozás	Egyetértés van abban, hogy a tehetséges sportolókra nagyobb figyelmet kell fordítani, a tehetségesek általában kevésbé szorgalmasak. A differenciált munkát csoportbontással és egyéni képzéssel oldják meg. Kiemelkedően fontosak a kognitív képességek és az intelligencia.	Rendszeres a csoportbontás és az egyéni képzés, mely a tehetség gondozás egyik eszköze.	A sportági képzés, a sportág megszerettetése mellett dominánsak a nevelői, pedagógiai feladatok és a tehetség gondozás.	A nevelést, a pedagógiai folyamatokat tartják legfőbb feladatnak, amely érték közvetítő a felkészítés során.
A siker jelentése	A sportbeli eredményesség fejezi ki a sikert leginkább.	A sikert a megkérdozett sportolók mindegyike a versenyen történő győzelemmel, az eredményességgel azonosította.	Sikernek tekintik, ha a sport örömet szerez, siker az eredményesség és az egészség.	Siker számukra az eredményesség és a tehetséges sportolók támogatásának megvalósulása. A jól sikerült sportolói nevelés siker számukra.

Forrás: Saját szerkesztés

4.6.1 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó értékei

Az utánpótlás-neveléssel, tehetség gondozással és sikerrel kapcsolatosan 12 kijelentés lett megvizsgálva (28. táblázat). Az edzők, szülők és sportolók által adott érték közül a legmagasabb a *szerintem a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak* kijelentésre adott válasz ($M=3,68\pm 0,48$), amely arra utal, hogy a résztvevők fontosnak tartják a hosszú távú sikereket és a sportolók karrierjének hosszú távú fejlődését és sikerét. A második legmagasabb értéket az *egy tehetséges versenyzőt bosszant, ha nem úgy teljesít, ahogy ezt elvárta magától* kijelentés kapta ($M=3,63\pm 0,70$) amely szerint a résztvevők úgy vélik, hogy a tehetséges sportolók számára nagy nyomás és elvárás lehet saját magukkal szemben. A harmadik legmagasabb értékre az *egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni az edzőjének* ($M=3,51\pm 0,75$) kijelentésre adták a megkérdozettek, amely rámutat, hogy a tehetséges sportolóknak aktívan törekedniük kell, hogy az edzőjük elvárásainak megfeleljenek, és hogy ez fontos szempont lehet a sportolók teljesítménye és fejlődése szempontjából. Ez egyúttal az

edző-sportoló kapcsolat fontosságára is rámutat. A legalacsonyabbra az *egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni az iskolának, tanárainak* kijelentést értékelték ($M=2,90\pm 0,74$), amely arra utalhat, hogy a résztvevők úgy vélik, hogy a tehetséges sportolóknak kevesebb hangsúlyt kell fektetniük az iskolai követelmények teljesítésére, vagy hogy ez a tényező kevésbé befolyásolja a sportolók teljesítményét, fejlődését. Az előzőnél csak egy kevéssel kapott magasabb értéket az *egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni edzőtársainak* ($M=2,81\pm 0,94$) kijelentés, amely alapján a résztvevők kevésbé hangsúlyozzák azon készségeket vagy viselkedést, amelyek az edzőtársak elvárásainak történő megfelelést szolgálják. A harmadik legalacsonyabb értéket *egy tehetséges versenyzőre edzője rábízhatja tét helyzetben a döntés jogát* ($M=2,90\pm 0,74$) kijelentés kapta, amely alapján a résztvevők úgy vélik, hogy a tehetséges sportolóknak kevesebb önállóságot és felelősséget kell kapniuk a döntéshozatalban, különösen kritikus helyzetekben, amivel az edző szerepének jelentőségére is utalhatnak.

A kapott eredmények alapján a csoportok között nyolc szignifikáns különbség látható. A *szerintem a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak* ($F=96,440$; $p=0,000$) kijelentést az edzők tartják a legmeghatározóbbnak a szülők és a sportolók előtt. Az *egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni az edzőjének* ($F=15,910$; $p=0,000$) kijelentést a sportolók tartják meghatározóbbnak, mint a szülők vagy edzők. Az edzők tartják fontosabbnak a szülők és sportolók előtt a *szerintem az utánpótlás korban elért sikerek a legfontosabbak* ($F=9,031$; $p=0,000$) kijelentést. Az *egy tehetséges versenyző szereti, ha edzője kihívások elé állítja* ($F=3,117$; $p=0,000$) kijelentést leginkább az edzők és a sportolók tartják meghatározónak a szülőkhöz képest. A sportolók szerint jellemzőbb az alábbi kijelentés a szülőkhöz és edzőkhöz képest, hogy *egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni szüleinek* ($F=5,068$; $p=0,007$). Az *egy tehetséges versenyző többet dolgozik az ellenfeleknél azért, hogy jobb legyen náluk* ($F=11,901$; $p=0,000$) kijelentést a szülők tartják leginkább meghatározónak a sportolók és az edzők előtt. Az edzők tartják a legmeghatározóbbnak a sportolókhöz és a szülőkhöz képest az *egy tehetséges versenyző szeret önállóan döntéseket hozni* ($F=3,134$; $p=0,046$) kijelentést. A *szerencse- vagy sorsfaktor* ($F=36,672$; $p=0,020$) az edzők tartják a legmeghatározóbbnak a sportolók és szülők véleményéhez képest.

28. táblázat Az utánpótlás-neveléssel, tehetség gondozással és sikerrel kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei

Kijelentés	Σ	Edzők	Szülők	Sportolók	F	p
	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD		
	(n=164)	(n=26)	(n=69)	(n=69)		
Szerintem a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak*	3,68 \pm 0,48	3,92 \pm 0,27	3,74 \pm 0,44	3,54 \pm 0,53	96,440	0,000
Egy tehetséges versenyzőt bosszant, ha nem úgy teljesít, ahogy ezt elvárta magától	3,63 \pm 0,70	3,54 \pm 1,02	3,61 \pm 0,64	3,70 \pm 0,60	0,551	0,578
Egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni az edzőjének*	3,51 \pm 0,75	2,81 \pm 0,45	3,64 \pm 0,56	3,65 \pm 0,51	15,910	0,000
Szerintem az utánpótlás korban elért sikerek a legfontosabbak*	3,38 0,68	3,62 \pm 0,63	3,55 \pm 0,50	3,13 \pm 0,78	9,031	0,000
Egy tehetséges versenyző szereti, ha edzője kihívások elé állítja*	3,27 \pm 0,67	3,38 \pm 0,63	3,12 \pm 0,71	3,38 \pm 0,62	3,117	0,047
Egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni szüleinek*	3,23 \pm 0,83	2,77 \pm 1,24	3,26 \pm 0,70	3,36 \pm 0,70	5,068	0,007
Egy tehetséges versenyző többet dolgozik az ellenfeleknél azért, hogy jobb legyen náluk*	3,01 \pm 0,78	2,46 \pm 0,98	3,28 \pm 0,59	2,96 \pm 0,75	11,901	0,000
Egy tehetséges versenyző szeret önállóan döntéseket hozni*	3,01 \pm 0,76	3,27 \pm 0,53	2,86 \pm 0,89	3,06 \pm 0,66	3,134	0,046
Szerencse- vagy sorsfaktor*	2,93 \pm 0,87	3,46 \pm 0,58	2,75 \pm 0,77	2,91 \pm 0,98	6,672	0,020
Egy tehetséges versenyzőre edzője rábízhatja téthelyzetben a döntés jogát	2,90 \pm 0,74	3,00 \pm 0,84	2,86 \pm 0,71	2,90 \pm 0,75	0,352	0,704
Egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni edzőtársainak	2,81 \pm 0,94	2,73 \pm 1,25	3,01 \pm 0,86	2,64 \pm 0,85	2,930	0,056
Egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni az iskolának, tanárainak	2,74 \pm 0,98	2,58 \pm 1,36	2,93 \pm 0,81	2,62 \pm 0,97	2,105	0,125

A* felső jelzés a szignifikáns ($p < 0,05$) különbséget jelzi. (Crombach's Alpha=0,600)

Forrás: Saját szerkesztés

4.6.2 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó diszkriminancia-elemzése

A diszkriminancia-analízis (stepwise módszer) során 6 változónál lehetett szignifikáns különbséget megállapítani (29. táblázat). A szignifikánsan leginkább meghatározó-, illetve a leginkább jellemző tényezőket rangsorolta a program csökkenő sorrendben, melyek közül a legmeghatározóbb az 1) *egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni az edzőjének*, melyet a 2) *szerintem az utánpótlás korbán elért sikerek a legfontosabbak* követ. A harmadik helyre az 3) *egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni edzőtársainak meghatározás* került.

29. táblázat Az utánpótlás-neveléssel, tehetséggondozással és sikerrel kapcsolatos faktorok diszkriminancia-elemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében

Lépések	Változók	Wilks' Lambda							
		Stat.	df1	df2	df3	Exact F			
						Stat.	df1	df2	Sig.
1	Egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni az edzőjének	0,84	1	2	161,000	15,91	2	161,000	0,000
2	Szerintem az utánpótlás korbán elért sikerek a legfontosabbak	0,747	2	2	161,000	12,543	4	320,000	0,000
3	Egy tehetséges versenyző igyekszik megfelelni edzőtársainak	0,686	3	2	161,000	10,972	6	318,000	0,000
4	Egy tehetséges versenyző többet dolgozik az ellenfeleknél azért, hogy jobb legyen náluk	0,636	4	2	161,000	10,040	8	316,000	0,000
5	Szerencse- vagy sorsfaktor	0,587	5	2	161,000	9,585	10	314,000	0,000
6	Szerintem a felnőtt korbán elért sikerek a legfontosabbak.	0,549	6	2	161,000	9,098	12	312,000	0,000

Forrás: Saját szerkesztés

4.7 Fejlesztési lehetőségek

A *Sportági Stratégia* dokumentuma a képzés, továbbképzés, edzőképzés kifejezések nagy számban és a stratégia szempontjából hangsúlyosan szerepelnek, az alapfokú képzéstől a szakedzőképzésig, külső és belső képzések formájában egyaránt. A dokumentum egyik markáns célja az edzők képzésének és továbbképzésének folyamatos biztosítása.

A *Szervezeti és Működési Szabályzat* szintén fajsúlyosan foglalkozik a képzésekkel minden szinten, mindenki, aki a sportolók mellett edzőként dolgozik, azok feladatköre tartalmazza az edzőképzést és edzőtovábbképzést mint célfeladatot.

A *Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című nyomtatott összefoglaló kiadvány nem tartalmaz az edzőképzéssel és továbbképzéssel kapcsolatos utalásokat, tartalmakat.

A *Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című online kiadvány említést tesz az edzőképzésről, hiszen maga a kiadvány is az edzőképzést elősegítendő tananyagként jelenik meg, de az anyagban magára az edzőképzésre, edzőtovábbképzésre tett javaslatokat, konkrét utalásokat nem találunk.

A *Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára* című online kiadvány a sportot az önképzés eszközeként tekinti:

„A sport, minden megnyilvánulásában, akár szervezeten, akár az önképzés eszközeként jelenik meg.” (41.o.)

Mivel a kiadvány a szülők képzését segíti elő, az edzőképzésről és továbbképzésről nem tartalmaz információkat.

A képzést, továbbképzést, mint fejlesztési lehetőségeket tartalmazó dokumentumokat a 30. táblázat foglalja össze.

30. táblázat A képzést, továbbképzést, önképzést, mint fejlesztési lehetőségeket tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata

Vizsgált dokumentumok	Képzés, továbbképzés
Sportági Stratégia	✓
Szervezeti és Működési Szabályzat	✓
A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja összefoglaló kiadvány	x
A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja online dokumentum	x
A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára online dokumentum	x

(A jelzések (✓/x) a kritériumoknak megfelelően jelzi, hogy megtalálható-e a dokumentumokban)

Forrás: Saját szerkesztés

A fejlesztési lehetőségek szempontjából az egyik legfontosabb feladat a szakemberképzés, esetünkben az edzők képzése, továbbképzése. Csak megfelelően képzett szakemberekkel lehet magas színvonalon megvalósítani a szakmai programot, amelynek központi feladata kell, hogy legyen a szakemberek naprakész tudásbázisának biztosítása. Az edzők közül mindegyik megemlítette az edzőképzést, edzőtovábbképzést, mint igényt és az önképzést, mint működő gyakorlatot. Az edzők egy része hiányosnak véli a belső képzéseket, és a külföldi szakemberek előadóként történő bevonását is igénylik a képzésbe:

„Az edzőnek folyamatosan fejlesztenie kell a tudását...szakirodalmakat kell tanulmányoznia, az internet már mindenre ad lehetőséget. A vidéki edzőknek nagy szükségük lenne szövetségi edukációra, szakmai segítségre.” E2

„A Testnevelési Egyetem képzése jó, amelynek egyik motorja a szövetség. A szövetségi belső képzés szerintem hiányos, és amire szükségünk lenne, az az olimpiai keret mellett dolgozó külföldi edzők belső képzésbe történő bevonása.” E5

A sportolók mindegyike az edzőkkel kapcsolatos elvárásoknál megemlítette az edzők sportszakmai, pszichológiai és pedagógiai tudását. Most a fejlesztési lehetőségekkel, a képzésekkel és továbbképzésekkel kapcsolatban az edzőképzést és edzőtovábbképzést szorgalmazták, azon belül is a pszichológiai témájú képzéseket. Emellett megemlítették a diétetikát mint témakört, szabályismereti előadást, de volt, aki megjegyezte, hogy szívesen vennék, ha a versenyzőknek is nyitott lenne a képzés:

„A folyamatos edzőképzés szerintem nagyon sokat segítené a fejlődésünkben...annak is örülnék, ha nekünk sportolóknak is lenne néhány előadás diétetika és pszichológia témában.” S1

„...az edzőképzés fontos, hogy mindig a legfrissebb tudással rendelkezzenek. Nekünk is jó lenne képzés, például pszichológia, vagy a legfrissebb versenyszabályokról előadás.” S4

A szülők minden nyilatkozata az edzőképzést, edzőtovábbképzést emelte ki, ezen belül is a kommunikáció, pszichológia dominált. Ebben a két témakörben érzékelnek hiányosságokat az edzőkkel kapcsolatban. A diétetikát is megemlítették, mint hiányterületet. Az edukáció igénye a szülőknél is megjelent, sőt a gyermekeiknek is szeretnének néhány előadást, hogy gyermekük felkészülésének hatékonyságát tudják növelni:

„Az edzőképzésre szükség van. A pszichológia, kommunikáció szerintem folyamatosan fejlesztésre szorul... a szülőknek is tarthatnának előadásokat akár diétetika, pszichológia témakörben.” Sz1

„Az edzőképzés és a szülői képzések is jók lennének. Így mi is tudnánk jobban segíteni a gyermekünk fejlődését.” Sz3

„Az edzőképzés mindenképpen segítené a gyermekeink fejlődését, de a gyerekek számára is jó lenne előadás például az étkezésről, pihenésről. Így nekem is könnyebb dolgom lenne.” Sz6

A vezetők egyértelműen az edzőképzés, edzőtovábbképzés edukációja mellett foglaltak állást, amiben a hatékonyság biztosítását látják. Kiemelték a sport mellett tevékenykedők bevonását az edukációba, a sportolókat, edzőket és szülőket egyaránt. Az önképzés igényének kialakítása is fókuszba került, amely már az edzők belső motivációját feltételezi. A vezetőkkel készült interjúk alapján a képzések és kiadványok szolgálják a szövetség fejlesztési lehetőségeit:

„A szövetség jövője a tét, amikor a szakemberek képzéséről, továbbképzéséről van szó.... a szövetség a felelős, de igyekszünk a szakembereinkben kialakítani az önképzés igényét is.” V1

„Az edzőképzést és edzőtovábbképzést kritikus fontosságúnak tartom..... edzőt, szülőt, sportolót be kell vonnunk a képzésbe, hogy együtt hatékonyabbak legyünk. Ezt szolgálják a belső képzéseink és a különböző kiadványaink is.” V2

A fejlesztési lehetőségek félig strukturált vizsgálatának összesített eredményeit a 31. táblázat tartalmazza.

31. táblázat A fejlesztési lehetőségekkel kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei

	Edzők	Sportolók	Szülők	Vezetők
Fejlesztési lehetőségek, képzés, továbbképzés	Az edzőképzés, edzőtovábbképzés igényként jelenik meg. Az önképzés működő gyakorlat. Belső képzés hiánya, külföldi szakemberek oktatói bevonása.	Az edzőképzést javasolják, főleg pszichológia, diétetika, szabályismeret területén. Sportolók maguk is igényelnék.	Az edzőképzés, edzőtovábbképzés, ezen belül is a kommunikáció, pszichológia dominál. Maguknak és gyermekeiknek is javasolnák a képzéseket.	A vezetők egyértelműen az edzőképzés, edzőtovábbképzés edukációja mellett, kiadványok és információs anyagok mellett foglalnak állást, amelybe a sportolókat és szülőket is bevonnák.

Forrás: Saját szerkesztés

4.7.1 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó értékei

A fejlesztési lehetőségek vonatkozásában 13 kérdés mentén lett megvizsgálva a témakör (32. táblázat). Főként az edzőképzésről, edzőtovábbképzésről kialakult nézetek, a képzések indokoltságával kapcsolatos vélemények kerültek felmérésre, valamint az edzőkkel szemben kialakított elvárások, tudás és kompetenciák. A három legmagasabb értéket adták, a legfontosabb jellemzőnek tartják az edzők, szülők és sportolók *az edző szakmai tudását* ($M=3,84\pm 0,41$), *az edző módszertani tudását* ($M=3,84\pm 0,37$), valamint *az edző motivációs bázisát: hogyan tud biztatni, milyen a hozzáállása* ($M=3,81\pm 0,62$). Ez azt jelenti, hogy a résztvevők hangsúlyt helyeznek az edzői kompetenciákra és a sportolók fejlődésének, valamint teljesítményének támogatására a szakmai és módszertani tudás révén. Emellett az edző motivációs képességei és hozzáállása is kulcsfontosságúnak bizonyulnak, mivel ezek befolyásolják a sportolók motivációját, elkötelezettségét és teljesítményét. A legalacsonyabb értéket a *külföldi edző esetén az edző által edzésen beszélt idegen nyelv* ($M=2,51\pm 0,92$) kijelentés kapta, amely alapján nem meghatározó tényező, ha nem magyar nyelven tarja a külföldi edző az edzést. *Az edző műveltsége, kulturáltsága* ($M=3,28\pm 0,73$) valamint *az edző szervezett képzése, továbbképzése* ($M=3,39\pm 0,58$) kapták ebben a kérdéskörben a legalacsonyabb értékeket, azonban ezek önmagukban magas értékeknek számítanak, ami arra utal, hogy ezek a szempontok általában fontosnak tekinthetők, még akkor is, ha a többi szempontnál kevésbé hangsúlyosnak vélik őket. Az edzők, szülők és sportolók vizsgált adatai között hat szignifikáns különbség található. *Az edző, ha akadályokba ütközik, képes legyen rugalmasan alternatív megoldásokat találni* ($F=10,192$; $p=0,000$) kijelentés a szülők számára meghatározóbb, mint a sportolók és edzők számára. Szintén a szülők számára fontosabb *az edző pedagógiai felkészültsége* ($F=11,796$; $p=0,000$) mint az edzők és a sportolók számára, hasonlóképpen, mint *az edző sportszakmai végzettsége* ($F=14,247$; $p=0,000$). Az edzők fontosabbnak tartják *az edző képzését, önképzését* ($F=5,999$; $p=0,003$) mint a szülők és a sportolók. *Az edző szervezett képzését, továbbképzését* ($F=7,872$; $p=0,001$) a szülők meghatározóbbnak tartják az edzőknél és a sportolóknál. Az edzők lényegesebbnek tartják *az edző műveltségét, kulturáltságát* ($F=9,60$; $p=0,001$) mint a szülők és a sportolók.

32. táblázat A fejlesztési lehetőségekkel kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei

Kijelentés	Σ	Edzők	Szülők	Sportolók	F	p
	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD		
	(n=164)	(n=26)	(n=69)	(n=69)		
Az edző szakmai tudása	3,84 \pm 0,41	3,81 \pm 0,40	3,83 \pm 0,48	3,86 \pm 0,35	0,149	0,862
Az edző módszertani tudása	3,84 \pm 0,37	3,85 \pm 0,36	3,80 \pm 0,40	3,87 \pm 0,33	0,665	0,516
Az edző motivációs bázisa, hogyan tud biztatni, milyen a hozzáállása	3,81 \pm 0,62	3,88 \pm 0,32	3,83 \pm 0,83	3,77 \pm 0,42	0,363	0,696
Az edző, ha akadályokba ütközik, képes legyen rugalmasan alternatív megoldásokat találni*	3,78 \pm 0,44	3,46 \pm 0,64	3,90 \pm 0,30	3,78 \pm 0,41	10,192	0,000
Az edző szakmai tudás igénye	3,70 \pm 0,45	3,73 \pm 0,45	3,71 \pm 0,45	3,68 \pm 0,46	0,131	0,877
A szakmai stáb felkészültsége	3,65 \pm 0,51	3,85 \pm 0,36	3,65 \pm 0,48	3,57 \pm 0,58	2,865	0,060
Az edző pszichológiai felkészültsége	3,58 \pm 0,67	3,73 \pm 0,45	3,55 \pm 0,71	3,55 \pm 0,69	0,779	0,460
Az edző pedagógiai felkészültsége*	3,55 \pm 0,59	3,73 \pm 0,45	3,74 \pm 0,44	3,30 \pm 0,69	11,796	0,000
Az edző sportszakmai végzettsége*	3,52 \pm 0,71	3,62 \pm 0,69	3,80 \pm 0,50	3,20 \pm 0,77	14,247	0,000
Az edző képzése, önképzése*	3,50 \pm 0,69	3,73 \pm 0,45	3,62 \pm 0,57	3,29 \pm 0,82	5,999	0,003
Az edző szervezett képzése, továbbképzése*	3,39 \pm 0,58	3,50 \pm 0,51	3,55 \pm 0,53	3,19 \pm 0,60	7,872	0,001
Az edző műveltsége, kulturáltsága*	3,28 \pm 0,73	3,65 \pm 0,56	3,41 \pm 0,60	3,01 \pm 0,81	9,960	0,000
Külföldi edző esetén az edző által edzésen beszélt idegen nyelv	2,51 \pm 0,92	2,62 \pm 0,94	2,46 \pm 0,73	2,52 \pm 1,07	0,259	0,772

A* felső jelzés a szignifikáns ($p < 0,05$) különbséget jelzi. (Crombach's Alpha=0,729)

Forrás: Saját szerkesztés

4.7.2 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó diszkriminancia-elemzése

A diszkriminancia-analízis (stepwise módszer) során 5 változó között volt szignifikáns különbség az edzők, szülők és sportolók között (33. táblázat). A szignifikánsan leginkább meghatározó, illetve a leginkább jellemző tényezőket rangsorolta a program csökkenő sorrendben. A legmeghatározóbb három tényező 1) *az edző sportszakmai végzettsége*, valamint 2) *az edző, ha akadályokba ütközik, képes legyen rugalmasan alternatív megoldásokat találni*. A harmadik meghatározó tényező 3) *az edző műveltsége, kulturáltsága*.

33. táblázat A fejlesztési lehetőségekkel kapcsolatos faktorok diszkriminancia-elemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében

Lépések	Változók	Wilks' Lambda							
		Stat.	df1	df2	df3	Exact F			
						Stat.	df1	df2	Sig.
1.	Az edző sportszakmai végzettsége	0,85	1	2	161,000	14,247	2	161,000	0,000
2.	Az edző, ha akadályokba ütközik, képes legyen rugalmasan alternatív megoldásokat találni	0,756	2	2	161,000	12,034	4	320,000	0,000
3.	Az edző műveltsége, kulturáltsága	0,756	3	2	161,000	11,674	6	318,000	0,000
4.	Az edző módszertani tudása	0,616	4	2	161,000	10,825	8	316,000	0,000
5.	Az edző pedagógiai felkészültsége	0,581	5	2	161,000	9,808	10	314,000	0,000

Forrás: Saját szerkesztés

4.8 Kettős karrier

A kettős karriert relevánsan a sport-tanulás összefüggéseiben célszerű vizsgálni. A *Sportági Stratégia* dokumentuma a kettős karrier kifejezést két alkalommal használja, de program és cél nem tartozik a kifejezéshez, csak említés szintjén fordul elő.

A *Szervezeti és Működési Szabályzat* nem tartalmaz kettős karrier kifejezést, és nem is utal rá.

A *Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című nyomtatott összefoglaló kiadvány nem tartalmaz a kettős karrierrel kapcsolatos utalást.

A *Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja* című online kiadvány a kettős karrier feltételének a sportban átélt pozitív tapasztalatokat tekinti. A program a sportkarrierjüket befejezett sportolóknak valamely sportfunkcióban történő elhelyezkedésére helyezi a

hangsúlyt, amelynek feltétele már sportolóként a felsőoktatásban való aktív részvétel, tehát a sport és tanulás kettős karrier támogatása.

A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára című online kiadvány nem tartalmaz a kettős karrierre vonatkozó, vagy a sport-tanulás kettősségre utaló tartalmat:

„...lehetőséget nyújt a pályafutásokat befejező versenyzők számára a visszacsatolásra, azaz a sportágon belüli elhelyezkedése edzőként, sportvezetőként, funkcionáriusként.” (130.o.)

A gyorskorcsolya sportág kettős karrier dokumentumokban történő megjelenését a 34. táblázat foglalja össze.

34. táblázat A gyorskorcsolya sportág kettős karriert tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata

Vizsgált dokumentumok	Kettős karrier
Sportági Stratégia	x
Szervezeti és Működési Szabályzat	x
A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja összefoglaló kiadvány	x
A Gyorskorcsolyasportok Hosszú Távú Fejlesztési Programja online dokumentum	✓
A Gyorskorcsolyasportok Hosszútávú Fejlesztési Programjának Ismertetője Szülők Számára online dokumentum	x

(A jelzések (✓/x) a kritériumoknak megfelelően jelzi, hogy megtalálható-e a dokumentumokban)

Forrás: Saját szerkesztés

A kettős karrier a sportolók körében kiemelt fontossággal bír. A kettős karrier kialakítása, annak igény szintű megjelenése egy felelős pedagógiai tevékenységet jelent. Köztudott, hogy a sportpályafutás, illetve akár egy félbetört sportkarrier komoly pszichés traumát jelent egy sportolónak, ha pedig nincs lehetősége a sport utáni egzisztenciájának a kialakítására, az komoly problémákat okozhat. Ezért van nagy jelentősége a kettős karrier kialakításának a sportolók esetében, ami a sportolás és tanulás együttes prioritásba helyezését jelenti. Az edzői interjúk során az edzői felelősség tekintetében megoszlanak a vélemények, de mindegyik edző a sport mellett a tanulást is szorgalmazza. A kommunikációt és a közös felelősséget szinte mindegyik edző megemlíttette, amikor a sportoló, edző, szülő közösen kell, hogy részt vegyenek

a folyamatban, és a felelősségük is közös. Fontos megemlíteni az iskola szerepét, ami megfelelő partneri viszonyban hatalmas segítséget tud nyújtani a sport és tanulás közös zökkenőmentes működésében:

„A tanulás fontosságát kell szorgalmaznia az edzőnek. Ellenőriznie kell szerintem a tanulási eredményeket is, hogy érzékeltesse ennek fontosságát...a szövetségnek, klubnak, versenyzőnek, edzőnek és szülőnek ugyanolyan felelőssége van ebben, és ugyanaz a céljuk.” E1

„...csak irányt tud mutatni, de pontos tanácsot nem adhat az edző, ez nem az ő dolga. A szülő és a gyerek feladata ennek a megbeszélése.” E3

„...az élversenyzők mutassanak példát a tanulásban is, ne csak a sportban és ez az edzőknek is a felelőssége...” E5

A sportolók nyilatkozataiból kitűnik, hogy mindegyikőjük foglalkozik a tanulással, és fontosnak tartják a jövőjük miatt. Jelenleg prioritás egyeseknél a sport, de a tanulással is foglalkoznak. A nyilatkozatokból a klubedzők nyitottabbnak tűnnek a sportolók elmondása alapján az ezirányú kommunikációban és segítőkészebbek a kettős karrier kialakításában:

„Most a sportra jobban koncentrálok, de tanulok is. Tanulni azért kell, hogy két lábon álljak, ha bármi történik.” S1

„. Klubedzőmmel szoktam a tanulásról és a sport utáni életről beszélgetni. A válogatott edzők nem igazából nyitottak erre. Nem tervezem, hogy a sport területén fogok elhelyezkedni, úgyhogy figyelek a tanulásra.” S2

A szülők többsége a saját felelősségüket emelték ki a gyermekük kettős karrierjének tudatos kialakításában. Az edző felelősségére is kitértek, kiemelték a klubedzőket, akik segítik a tanulmányi eredmények fókuszban tartását:

„Rendszeresen beszélek a gyermekemmel, mert fontos, hogy gondoljon a jövőjére...motiválnom kell folyamatosan...a sport utáni karrierre kell gondolni. A kettős karrier kialakítása fontos dolog, amiben a szövetség segíthetne többet...az edzőnek is van felelőssége...Sz1

„a klubedző is szokta ellenőrizni a jegyeit, és figyelmezteti, ha azt látja, hogy rontott...nekem kell felelősségteljesen gondolkodnom a jövőjéről, mert ő még fiatal.” Sz4

A vezetők felelősséget éreznek a szövetség terén a kettős karrier támogatásában, bár elismerik, hogy további fejlesztésekre van szükség ezen a területen. Kétkednek abban, hogy az edzők eléggé prioritáznák a sport és tanulás kettősét, bár nem követeli ezt meg tőlük a szövetség, és

nincs erre vonatkozó programjuk sem. Mindkét vezető fontosnak tartja a szövetségen belüli elhelyezkedés lehetőségét, mivel ez segítene a tapasztalt sportolóknak bent maradni a sportágban és biztosítana számukra hosszú távú perspektívát:

„Mi szövetségi szinten fontosnak tartjuk a sport és a tanulás kettősségét...szerintem az edzők foglalkoznak a versenyzők tanulmányi előmenetelével és remélem, hogy ösztönzik a versenyzőiket az edzők...azért van még mit javítani a helyzeten.” V1

„A sport és tanulás egyidejű ellenőrzésére szerintem az edzőknek nincs kapacitásuk...a kettős karrier kialakításában továbbra is érzek szövetségi felelősséget.... a stratégiánkban is szerepel, de mi nem igazán foglalkozunk ezzel a tevékenységgel elsősorban idő és emberi erőforráshiány miatt.” V2

A kettős karrier félig strukturált vizsgálatainak összesített eredményeit a 35. táblázat tartalmazza.

35. táblázat A kettős karrierrel kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei

	Edzők	Sportolók	Szülők	Vezetők
Kettős karrier, tanulás-sportolás	Az edzői felelősség tekintetében megoszlanak a vélemények, de mindegyik edző a sport mellett a tanulást is szorgalmazza. Domináns a kommunikáció és a közös felelősség sportoló, edző és szülő között. Hiányzik az iskola, mint partner.	Foglalkoznak a tanulással, és fontosnak tartják a jövőjük miatt. Jelenleg a sport a prioritás. A klubedzők nyitottabbak a kommunikációban és a kettős karrier kialakításában.	A szülők saját felelőssége a gyermekük kettős karrierje, az edzők felelősségét is kiemelik. A klubedzőket emelték ki, akik segítik a sportolókat a tanulmányi eredmények fókuszban tartásában.	Felelősnek érzik magukat, de hiányosan működik még ez a terület. Nem tudják biztosan, hogy az edzők foglalkoznak-e vele. Szövetségi program nincs.

Forrás: Saját szerkesztés

4.8.1 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó értékei

A kettős karrierrel kapcsolatos témakörben három kijelentés került megvizsgálásra (36. táblázat). Az edzők, szülők és sportolók részéről a legmagasabban értéket az *együttműködik az edző az iskolával, tanárokkal* ($M=3,09\pm 0,70$) kijelentés kapta. Ez azt jelzi, hogy a résztvevők elismerik az iskola és a sport közötti kapcsolat fontosságát, és azt, hogy az edzők, a tanárok és egyéb oktatási intézmények közötti szoros együttműködés elősegítheti a sportolók teljesítményét és tanulmányi eredményeit egyaránt. A legalacsonyabb értéket a *fontosnak*

tartja az edző a képességeknek megfelelő tanulmányi eredményt ($M=2,30\pm 0,88$) kijelentés kapta, amely azt mutatja, hogy az edzők nem fektetnek hangsúlyt a sportolók tanulmányi eredményére a sport mellett.

A kapott értékek között két szignifikáns különbség látható, miszerint az *együttműködik az edző az iskolával, tanárokkal* ($F=4,632$; $p=0,011$) amelyet az edzők tartanak leginkább jellemzőnek a szülőkhöz és a sportolókhoz képest. A másik szignifikáns különbség a *fontosnak tarja az edző a sport mellett a tanulást* ($F=9,411$; $p=0,000$) kijelentés kapta, amelyet a szülők tartanak leginkább jellemzőnek az edzőkhöz és a sportolókhoz képest.

36. táblázat A kettős karrierrel kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei

Kijelentés	Σ	Edzők	Szülők	Sportolók	F	p
	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD	M \pm SD		
	(n=164)	(n=26)	(n=69)	(n=69)		
Együttműködik az edző az iskolával, tanárokkal*	3,09 \pm 0,70	3,42 \pm 0,50	3,12 \pm 0,63	3,12 \pm 0,63	4,632	0,011
Fontosnak tarja az edző a sport mellett a tanulást *	2,57 \pm 0,86	2,77 \pm 0,65	2,83 \pm 0,83	2,25 \pm 0,86	9,411	0,000
Fontosnak tartja az edző a képességeknek megfelelő tanulmányi eredményt	2,30 \pm 0,88	2,58 \pm 0,85	2,32 \pm 0,84	2,19 \pm 0,91	1,867	0,158

A* felső jelzés a szignifikáns ($p<0,05$) különbséget jelzi. (Crombach's Alpha=0,587)

Forrás: Saját szerkesztés

4.8.2 A vizsgált faktorok edzőkre, szülőkre és sportolókra vonatkozó diszkriminancia-elemzése

A diszkriminancia-analízis (stepwise módszer) során egy változó volt szignifikáns (37. táblázat). Esetünkben a változók közül a szignifikáns változót emelte ki a program, mint meghatározó jellemzőt, amely a *fontosnak tarja az edző a sport mellett a tanulást is* kijelentés.

37. táblázat A kettős karrierrel kapcsolatos kérdőívek diszkriminancia analízis eredményei

Lépések	Változók	Wilks' Lambda							
		Stat.	df1	df2	df3	Exact F			
						Stat.	df1	df2	Sig.
1	Fontosnak tarja az edző a sport mellett a tanulást is	0,895	1	2	161,000	9,411	2	161,000	0,000

Forrás: Saját szerkesztés

5 MEGBESZÉLÉS

5.1.1 A hosszú távú sportoló felkészítés elméleti alkalmazásának vizsgálati eredményei

A dokumentumelemzés során kizárólag az edukációs, vagy információs céllal készült dokumentumok tartalmazzak releváns tartalmakat, eltérő részletességgel attól függően, hogy kinek készültek a dokumentumok, illetve milyen céllal. Az edukációs dokumentumokból az edzők, sportolók, szülők megismerhetik a hosszú távú sportoló felkészítéssel kapcsolatos elméletet, amelynek alkalmazása a mindennapi gyakorlatban jelentkezik.

A hosszú távú célok rendszeres átbeszélése nem megfelelő, főként a szülők irányába gyenge a kommunikáció. Az edzői elvárások megfelelő kihívást jelentenek a sportolónak anélkül, hogy azok túlzottan az ifjúkori eredményhajszolást céloznák meg. A résztvevők a felnőttkorban elért sikerekkel azonosulnak, és nem törekednek a fiatal korban elért eredményekre. Azonban nem mindenki ért egyet abban, hogy milyen a megfelelő kommunikáció a szülővel. A legnagyobb véleménykülönbség a sportolók és edzők között alakult ki az értékelés és a rendszeres felkészülés kommunikációjának témakörében. Hasonlóképpen nézetkülönbség alakult ki a szülők sportba történő bevonódásának mértékével és a velük történő kommunikációval kapcsolatban is. Az edzők úgy vélik, hogy hatékony a kommunikációjuk mind a sportolók, mind a szülők felé. Azonban a szülők szerint ez a hosszú távú tervezéssel kapcsolatban már nem jellemző. A résztvevők egyetértenek abban, hogy fontos a közös célok megbeszélése és értékelése, a sport által kialakított életvitel fenntartása (sporttáplálkozás, megfelelő pihenés, káros szenvedélyek elkerülése), valamint az edző által kitűzött elérhető célok támogatása.

5.1.2 Az edzővel szembeni elvárások jellemző jegyeinek vizsgálati eredményei

Az edzővel kapcsolatos elvárásokat általában minden dokumentum tartalmazza, az edzői kompetenciák, nézetek és szemlélettel kapcsolatos releváns információkat kizárólag az edukációs céllal készült dokumentumok tartalmazzák, ám még ezek sem eléggé dominánsan. Az edukációs dokumentumok is hiányosak a pedagógiai és pszichológiai tartalmak tekintetében, amelyek fontosak az edzői nézetek és szemlélet megfelelő kialakításához és gyakorlati alkalmazásához. Az edukációs dokumentumok is főként sportszakmai megközelítésűek, ami azt jelenti, hogy más aspektusok, például a pedagógiai és pszichológiai szempontok nem kapnak kellő hangsúlyt. Itt is megerősítést nyert, hogy az edzői elvárások megfelelőek, mert nem törekednek a fiatalkori eredményhajszolásra annak ellenére, hogy az állami sportfinanszírozás eredménycentrikussága nyomást gyakorolhat. Az interjúk tükrözték a kérdőívek eredményeit és itt az interjúalanyok az edző személyiségét jobban kiemelik, mint

meghatározó tényezőt. Markánsan megjelenik az interjúkban az edzői minta éppúgy, mint a sport pedagógiai szerepe, amely messze túlmutat a sporton. Az edző szakmai és módszertani tudása a legmeghatározóbb a kérdőívek válaszai alapján. Legkevésbé fontos tulajdonság az edzők, szülők és sportolók szerint az edző neme. Az edzők motivációs bázisa is megjelent a fontos edzői tulajdonságok között. A legnagyobb véleménykülönbség a sportolók egyéniségének a sportban történő megvalósulásában jelentkezett, ahol az edzők kevésbé érzik jellemzőnek, mint a sportolók. Kisebb mértékben, de különbség mutatkozott az edző sportszakmai végzettségénél, mint meghatározó tényező megítélésében, ahol a sportolók tartották legkevésbé meghatározónak szemben az edzőkkel. Az edző műveltségét és kulturáltságát a sportolók tartják legkevésbé meghatározónak szemben a szülők véleményével. A szereplők számára a legmeghatározóbb elvárás az edzővel szemben, (1) hogy általában elérhető kihívások elé állítsa a sportolót, (2) engedje, hogy a sportoló saját egyénisége jusson érvényre a sportban, (3) legyen művelt és kultúrált az edző, (4) legyen képes alternatív megoldásokat találni a problémamegoldások során, (5) fogadja el az edző, ha nem teljesít jól a sportoló, (6) fontos az edző sportszakmai végzettsége és (7) az erkölcsi magatartása.

5.1.3 A sportoló életére kiható nevelői tevékenység és környezetet befolyásoló tényezők jellemző jegyeinek vizsgálati eredményei

Az elemzés során megállapítható, hogy a sportoló életét befolyásoló nevelői tevékenységek és környezetet érintő tényezőkkel kapcsolatos releváns információkat elsősorban az oktatási és információs anyagok tartalmazzák. Ezek az anyagok csak felületesen érintik a sportolót körülvevő környezet szereplőit és azok egymásra gyakorolt hatásait. Azonban az edukációs dokumentumok nem részletezik kellő mélységben a sport nevelő és személyiségformáló hatását, valamint a sporton kívüli életre gyakorolt pozitív hatásait. Az edzők kiemelten fontosak a nevelői szerep betöltésében, őket a szülők és az iskola követi az interjúk alapján. A sport a nevelő hatásának említésekor a fair play szellem, a küzdeni akarás és a rendszeresség szerepeltek legtöbbször mint kifejezések. Az edzők, sportolók, szülők és sportvezetők egységesen vallják, hogy a sport nevelő funkciója túlmutat a sporton, mert az élet minden területére hatással van. Kiemelkedő tényezőként említik a szereplők az életvitelt, amely tartalmazza a sporttáplálkozást, a pihenést, az éjszakai szórakozás elkerülését, a káros szenvedélyek elkerülését. Ezen kívül szintén kiemelendő a pozitív hozzáállás a sporton kívüli feladatok végrehajtásában úgy, mint akarati erőfeszítés, alázat, kitartás, szorgalom, önfegyelem, kötelességtudat, lelkiismeretesség, motiváció. Szintén megemlítik a család pszichés és erkölcsi támogatását. A negatívumok között szerepel, hogy az edző nem egyeztet

a programot a szülőkkel, amelyet leginkább a szülők nehezményeznek. A sportolók a pszichés képességeknek, mint motiváció, stressz elkerülése, önbizalom és koncentráció nagyobb jelentőséget tulajdonítanak, mint az edzők és szülők. A sportolók szerint az edzők nem tartják fontosnak a sportolók képességeinek megfelelő tanulmányi eredményt. A sport pozitív hatásai a sporton kívüli feladatok végrehajtásában minden szereplő által megerősítést nyert. A sport pszichés képességekre kifejtett hatását illetően a sportolók és szülők között volt a legnagyobb nézetkülönbség, hasonlóan, mint *az edző fontosnak tartja a sport mellett a tanulást is* megállapítással kapcsolatban. Fontosnak tartják az edzők szülők és sportolók egyaránt, hogy (1) az edző tartsa szem előtt a sport mellett a tanulást is, (2) fontos a sport klub vagy sportszövetség támogatása, és (3) a család erkölcsi támogatása, és szintén fontos (4) az edző iskolával történő együttműködése.

5.1.4 Kommunikáció, interakció jellemző jegyeinek vizsgálati eredményei (elvárás, értékelés, visszajelzés)

Az elemzés alapján megállapítható, hogy mindegyik dokumentumban találhatóak utalások a kommunikációra és interakcióra vonatkozóan. Az edukációs dokumentumok hangsúlyozzák a kommunikáció fontosságát, ugyanakkor nem nyújtanak megoldást a hiányosságokra és azok következményeire. Az elvárás, értékelés és visszajelzés folyamata szinte minden dokumentumban említésre kerül, de csak felületesen, nem megfelelő részletességgel. Az interjúk alapján az edzők általában konzultálnak a sportolókkal a felkészülési tervvel, de az interakció jellemzően egyoldalú a tervezés szempontjából, különösen a válogatott edzők esetében, ahol hiányzik a megfelelő kommunikáció. A szülők hiányolják az edzők rendszeres kommunikációját. Az elvárások, értékelés és visszajelzés folyamata jobban működik a klubedzők esetében, mint a válogatott edzőknél. A szövetségi vezetők szerint a kommunikáció jól működik a szövetség részéről, és a legtöbb edző megfelelően kommunikál. A kérdőívek azt mutatják, hogy az edzők kommunikációja nem megfelelő a testnevelőkkel a sporttal és a felkészüléssel kapcsolatban, amit a sportolók is kifogásolnak. Az edzők és a sportolók közötti kommunikáció megfelelő a szereplők szerint és az edzők figyelembe veszik a sportolók véleményét a felkészülési terv kialakításában. Ez némileg szemben áll az interjúkban kapott információkkal, ahol főként a válogatott edzőket tartják kevésbé együttműködőnek a közösen kialakított felkészülési terv megtervezésével kapcsolatban. A szülőkkel történő rövid távú célok megbeszélése sem az edzők, sem a sportolók részéről nem jellemző, ahogy a kommunikáció sem működik megfelelően közöttük. A sportolók és az edzők közötti véleménykülönbség azon alakult ki, hogy a sportolók inkább csak az edző utasításait követik a felkészülésben és a

versenyzésben. Ugyancsak eltérő a kommunikáció a sportági vezetőkkel kapcsolatban, a sportolók inkább beszélgetnek velük a szövetségi elvárásokról, míg az edzők kevésbé teszik ezt. Fontosnak tartják a szereplők, hogy (1) a sportoló csak és kizárólag az edzői utasításokat kövesse a felkészülésben és versenyzésben, hogy (2) az edző rendszeresen beszélje meg a sportoló felkészülését és teljesítményét a szülővel, (3) a sportoló mindig tudja, hogy mi a feladata adott edzésen és versenyen, (4) az edző a sportoló véleményét figyelembe véve alakítsa a felkészülést, (5) legyen tisztában minden szereplő a szövetségi elvárásokkal, (6) rendszeresen legyenek megbeszélve a testnevelővel a rövidtávú célok.

5.1.5 Motoros képességek szerepével kapcsolatos jellemző jegyek vizsgálati eredményei (motoros tanulás)

A motoros képességgel kapcsolatosan az edukációs jelleggel készült kiadványok tartalmazzak releváns, a motoros képességekkel kapcsolatos lényeges információkat. Az interjúkból kiderül, hogy a koordináció és a gyorsaság a két legfontosabb motoros képesség, amelyet az edzők, sportolók és sportvezetők is ismernek. A szülők az interjúk alapján szerényebb ismeretekkel rendelkeznek ezen a területen. A motoros tanulás játékos, motiváló jellegét a sportolók és az edzők is kiemelték, mi szerint ismerik és rendszeresen alkalmazzák a gyakorlatban. Az edzők tisztában vannak a szenzitív időszakok jelentőségével. A kérdőívekből kiderül, hogy a kondicionális képességek mellett a koordinációs képességek a legfontosabb képességek az edzők, sportolók szülők és sportvezetők megítélése szerint. A legkevésbé fontos számukra az ízületi mozgékonyaság és az izom lazasága. Az edzők visszajelzése alapján a szülők és a sportolók számára minden motoros képesség legalább az „inkább meghatározó” minősítést kapott. Ez a megállapítás azt jelzi, hogy a résztvevők tisztában vannak a motoros képességek jelentőségével és az azokhoz kapcsolódó fogalmakkal. A motoros képességek jellemző jegyeinek vizsgálata tekintetben nem volt szignifikáns különbség az edzők, szülők és sportolók eredményeiben.

5.1.6 Utánpótlás-nevelés, tehetséggondozás, siker jellemző jegyeinek vizsgálati eredményei

A dokumentum elemzésekből kiderül, hogy az utánpótlás-nevelés a tehetséggondozás és a támogató környezet esetében a sportági stratégia és az oktatási anyagok releváns információkat adnak, azonban a tehetséges sportolói kép és a siker vonatkozásában egyik dokumentum sem tartalmaz releváns információt. Az interjúk alapján az edzők egységesen vélekednek az utánpótlás-nevelésről. Csoportbontás jellemző a foglalkozásokon és rendszeres a differenciált képzés is. A szülők és a vezetők legfőképpen az utánpótlás egyik legfontosabb feladatának a

pedagógiai feladatokat tekintik, és sikernek a sportsikereken kívül a hatékony értékteremtő nevelést. A sikert az edző számára a sporteredmény testesíti meg, míg a szülőknél az öröm, a nevelés, az egészség került elő. A kérdőívek alapján a tehetséges sportoló nem feltétlen akar megfelelni az iskolának, tanárainak, és az csapattársaknak sem, azonban zavarja, ha nem úgy teljesít, ahogy elvárta magától. Az edzők, sportolók, szülők és sportvezetők a felnőtt korban elért sikereket tartják az utánpótlás-nevelés egyik céljának. Véleménykülönbség áll fenn a tehetséges sportoló edzőnek történő megfelelését illetően, valamint *a tehetséges sportoló többet dolgozik az ellenfeleknél azért, hogy jobb legyen náluk* kijelentéssel kapcsolatban. Fontosnak tartják a szereplők, (1) hogy a tehetséges sportoló igyekezzen megfelelni az edzőjének, (2) az utánpótlás korban elért sikereket, amelyre az interjúk során többször utaltak a megkérdezettek, és főként a motivációt emelték ki, mint indokot. Szintén fontosnak tartják az edzők, szülők és sportolók, hogy (3) a tehetséges sportoló igyekezzen megfelelni edzőtársainak is. Kiemelik, hogy (4) a tehetséges sportoló dolgozzon többet ellenfeleinél, hogy jobb legyen náluk, fontosnak tartják (5) a szerencse vagy sorsfaktort, de fontosnak tartják (6) a felnőtt korban elért sikereket is.

5.1.7 Fejlesztési lehetőségekkel kapcsolatos vizsgálati eredmények (képzés, továbbképzés)

A fejlesztési lehetőségek tekintetében legfőképpen a képzéssel és továbbképzéssel kapcsolatban csak a szövetség hivatalos dokumentumai tesznek említést, az edukációs kiadványokban nincs említés róla. Az interjúk az edzőképzés és továbbképzés kiemelt szerepét említik. Az edzőképzés mellett a sportolók és a szülők képzésekbe történő bevonása is igényként jelenik meg, főként a kommunikáció, pszichológia, diétetika és versenyszabály ismeret témakörökben. A sportvezetők támogatják a képzések rendszeres tartását és az információs kiadványok folyamatos kiadását. A legkevésbé meghatározó az edzők, sportolók és szülők részéről a külföldi edző alkalmazása esetén a nyelvtudás megléte. A legmeghatározóbb a szereplők szerint az edző szakmai és módszertani tudása. Véleménykülönbség az edző műveltségének, kulturáltságának megítélésében, annak jelentőségével kapcsolatban alakult ki. Hasonlóképpen szignifikáns véleménykülönbség az edző sportszakmai végzettségét illetően merült fel a sportolók és a szülők között. A kutatás összesített eredményei alapján a szereplők fontosnak tartják (1) az edző sportszakmai végzettségét, (2) az edző problémamegoldó képességét, (3) az edző műveltségét, kulturáltságát, (4) az edző módszertani tudását, és (5) pedagógiai felkészültségét.

5.1.8 A kettős karrier szerepének vizsgálata a sportágban (tanulás-sportolás)

A kettős karrierre vonatkozóan a dokumentumok vizsgálata során egy edukációs dokumentum volt található, ahol erre utalás történt. A szövetség nem készített tervet, programot a kettős karrierrel kapcsolatban, és ezt a dokumentumok áttekintése is alátámasztotta. Az interjúk alapján a kettős karrierrel kapcsolatos felelősségről megoszlanak a vélemények. A megosztott felelősség jellemzi a kettős karrierről kialakult vélekedéseket és feladatokat, amely a gyakorlatban azonban nem realizálódik. A klubedzők aktívabbak a kettős karrier feladatát illetően, mint a válogatott edzők. Szövetségi program nincs a kettős karrierre vonatkozóan és a vezetőknek sincs információjuk, hogy az edzők foglalkoznak-e a feladattal. Az edzők szerint az iskola, mint partner hiányzik a kettős karrier kialakításának kapcsolatrendszeréből. A kérdőívek alapján az edzők nem tartják fontosnak a sportoló képességeinek megfelelő tanulmányi eredményét, valamint nem működnek együtt az iskolával és a tanárokkal, amely főleg a válogatott edzők esetében jelentkezik markánsan. A legnagyobb mértékű véleménykülönbség a sportolók és edzők között annak tekintetében alakult ki, hogy *az edző fontosnak tartja a sportoló képességeinek megfelelő tanulmányi eredményt*, mely alapján a sportolók ezt a fajta edzői felelősséget nem érzékelik az edzők részéről. A vizsgálatba bevont személyek mindegyike fontosnak tartja, hogy az edző a sport mellett tartsa prioritásként a tanulást is.

5.2 A kutatás eredményeinek összevetése korábbi kutatási eredményekkel

Jelen kutatás eredményei rámutattak a hosszú távú tervezésről kialakult nézetkülönbségekre, melyek főként a nem megfelelő kommunikációból, és információhiányból fakadnak. Több kutatás megerősítette, hogy a hosszú távú sportoló felkészítés program abban az esetben működik megfelelően, amennyiben a rendszerben részt vevő edzők, sportolók, szülők és sportvezetők mindegyike ismeri a programot és hasonló alapelvek mentén végzik a felkészülést, a sportolók felkészítését (*Telegdi et al., 2020; Way et al., 2007*). Ezen rendszer szereplői a sportolók, edzők, szülők, sportvezetők, a sportolót körülvevő környezet, beleértve az edzőtársakat, az iskolát, tanárokat, és rokonokat is. Korábbi kutatások egyértelműen bizonyítják a család, elsősorban a szülők erőteljes befolyásoló szerepét a fiatalok sportolási szokásainak kialakításában, a sportágválasztásban, a felkészülés folyamatában, majd a versenyzés során elért sikerekben, esetleg kudarcokban is (*Bognár, 2010; Richardson, 1996*). A program megismeréséhez és a hosszú és rövidtávú tervek átláthatóságának biztosításához megfelelő információs csatornákra van szükség, például írott kiadványok és online anyagok formájában.

A hosszú távú tervezés kiemelt fontosságú a sportolók felkészítésében, amelyhez szükséges a célok közös kidolgozása és értékelése. A szereplők bevonása és a szülők aktív részvétele fontos a fejlesztés és nevelés folyamatában (*Beaudoin et al., 2015*). Korábban, a témát érintő kutatásaink alátámasztják jelen kutatásunk eredményeit, hogy komoly előrelépés történt az LTAD program alapelveinek tudatos és tervszerű alkalmazását illetően, például a hosszú távú gondolkodás szempontjából, azonban a szülőkkel történő kommunikációban és edukációban továbbra is érzékelhető a hiányosság (*Telegdi & Bognár, 2022a*).

Az edzővel szembeni elvárásokkal kapcsolatban jelen kutatás rámutatott az edzőktől elvárt kommunikáció gyengeségére, amely főként a sportolók irányába a hosszú távú tervezés hiányában testesül meg. A kutatás rámutatott, hogy az edzők személyisége és pedagógiai szerepe kulcsfontosságú, de véleménykülönbségek fedezhetők fel a szülők, sportolók és edzők között az edzői tulajdonságok és elvárások terén. Az edzők motivációs bázisa is fontosnak tartott, de a legmeghatározóbb elvárások az edzővel szemben: elérhető kihívások felállítása, az egyéniség érvényesülése, műveltség és kultúra, alternatív megoldások, elfogadás, sportszakmai végzettség és erkölcsi magatartás. Az edzővel szembeni elvárásokkal kapcsolatban lényeges kiemelni, hogy az edző nevelő hatása, az edzői minta meghatározó a sportoló sikeres személyiségformálása és sportbeli felkészítése szempontjából egyaránt. A nevelés egyik leghatékonyabb formája a megfelelő minta mutatása, mert az edző egész mivoltában állandó példaképül kell, hogy szolgáljon a sportolónak (*Gombocz, 1995*). Megfelelő kommunikációval pozitív hatás érhető el a fiatalok szokásrendszerében, magatartásában, sportteljesítményében (*Thomas & Thomas, 1999*) és egyúttal a szocializációs folyamatokban (*Gombocz, 2004*). A gyorskorcsolya sportágban végzett korábbi kutatások következtetéseit megerősítették a mostani kutatási eredmények, miszerint az edzők személyisége meghatározó, hiszen nemcsak a sportolók fizikai képességeinek fejlesztéséért, hanem személyiségformálásukért is felelősek. Korábbi kutatásaink szerint az edzők megfelelő tudással és nézetekkel rendelkeznek a hosszú távú sportolófejlesztésben, ami hatékony ismeretátadást eredményez (*Telegdi, 2021b*). Mindazonáltal mind a korábbi, mind jelen kutatásunk arra utal, hogy hiányosságok mutatkoznak a sportszereplők részéről az edzőktől elvárt megfelelő kommunikáció terén, amely gátolja a hosszú távú tervezést és a szereplők együttműködését.

A sportoló életére kiható nevelői tevékenység és környezetet befolyásoló tényezők esetében az elemzés során megállapítást nyert, hogy az edzők kiemelkedő szerepet játszanak a sportolók nevelésében, de az oktatási és információs anyagok csak felületesen érintik a sportolókat érintő környezeti tényezőket és azok hatásait. A sport nevelő hatásának fontosságát a résztvevők

egyöntetűen hangsúlyozzák, különösen a fair play szellem és a pozitív jellemvonások fejlesztése tekintetében. Az edzőknek jobban kellene egyeztetni a programot a szülőkkel, iskolákkal és együttműködve az iskolákkal hangsúlyozniuk kell a sport mellett a tanulás szerepét. A résztvevők szerint a családi és az edzői támogatás egyaránt kulcsfontosságú a sportolók fejlődésében. A sport személyiségfejlesztő hatása igazolt, azonban sportáganként eltérőek lehetnek a sajátosságai. Bizonyos általános személyiségjegyek azonban mindegyik sportágban kialakulhatnak, például a motiváció, teljesítményigény és akaraterő. A sportoktatás során az edzők kulcsszereplők a személyiségfejlesztésben, ahol az egyensúly megtalálása az edzés és a tanulás között kiemelt fontosságú. (Nagy, 1969; Bognár, 2010; Zafeiroudi et al., 2020). Korábbi kutatásaink rámutattak, hogy az iskola és az élsport közötti harmonizáció, mint nevelői környezet komoly hatással van a személyiségfejlődésre, de csak a sportiskolákkal meglévő kapcsolatrendszerben működik megfelelően. Az edzők kulcsfontosságú szerepet játszanak a sportolók személyiségfejlődésében, hiszen tudásuk, tapasztalatuk és nézeteik lehetővé teszik a hatékony ismeretátadást a hosszú távú sportoló fejlesztésében (Telegdi, 2021), amit a jelenlegi kutatás is alátámasztott.

A kutatás rámutatott a kommunikáció és interakció fontosságára, főként az edzők és sportolók között. Bár az edukációs dokumentumok szólnak erről, de nem nyújtanak megoldást a hiányosságokra. Az interjúk és kérdőívek eltérő véleményeket tükröznek az edzők és sportolók kommunikációjáról. A szülők hiányolják az edzők rendszeres kommunikációját. Fontosnak tartják, hogy az edzők rendszeresen beszéljék meg a sportoló felkészülését és teljesítményét a szülővel, valamint legyenek megbeszélve a rövidtávú célok a testnevelővel. Korábbi hazai gyorskorcsolya sportágban végzett kutatásaink alátámasztják ezen kutatás eredményeit, amelyek az edzők kommunikációs hiányosságaira mutattak rá, ami akadályozza a pedagógiai folyamatok hatékonyságát (Telegdi, 2019; 2020). Későbbi kutatásaink további hiányosságokat tártak fel az elemzés és értékelés területén, melyek a kommunikáció hiányára vezethetőek vissza (Telegdi & Bognár, 2022b). Az edzők pedagógiai feladatai sokban hasonlítanak a tanár feladataihoz, különösen a kommunikáció területén. A pedagógiai munka sikeréhez elengedhetetlenek bizonyos képességek, mint például a kommunikációs készség (Kanczler & Nagykáldi, 2008). Czechowski és Zukowska (2010) szerint ez a testnevelőkre, valamint az edzőkre is vonatkozik, akiknek rendelkezniük kell a didaktikai, szervezési, erkölcsi, gyakorlati, kommunikációs, kreatív és informatív készségekkel.

A motoros képességeket illetően az edukációs kiadványok releváns információkat tartalmaznak. Az interjúk alapján a koordináció és a gyorsaság kiemelkedő fontosságúak az

edzők és sportolók körében. A szereplők egyöntetű véleménye azt mutatja, hogy a kondicionális és koordinációs képességek a legfontosabbak, míg az ízületi mozgékonyág és izomlazaság kevésbé jelentős. Ezzel némileg ellentétesek korábbi kutatásaink, miszerint a fiatalok kondicionális fejlesztése hangsúlyt kap a kiválasztás és a fejlesztés területén is, míg a koordinációs képességek mérése és fejlesztése felületesnek és hiányosnak bizonyul a szövetség LTAD vonatkozású iránymutatása ellenére is. Az LTAD alapján adaptált, edzők számára íródott *A Korcsolyasport Hosszú Távú Fejlesztési Programja* kiadvány pontos iránymutatást ad a szövetség által meghatározott fejlesztési irányokra. Egyértelmű, hogy az edzők által tervezett és végzett képességfejlesztés nincs összhangban a szövetségi javaslatokkal (*Telegdi & Bognár, 2021*). Jelen kutatás eredményei rámutattak, hogy az edzők fontosnak tartják és alkalmazzák is gyakorlatban a motoros, játékos képességfejlesztés motiváló formáit. Erre vonatkozóan korábban nem végeztünk kutatásokat. A motoros képesség fejlesztésének sikeressége a sportoló motiváltságától függ. Báthory (1997) szerint a mozgástanulás során a gyerek érdeklődése és a feladat bonyolultsága jelentős szerepet játszik. A mozgástanulásban a cselekvés mellett a verbális és kognitív képességek is fontosak (*Báthory, 1985*).

Az utánpótlás-nevelés fontos része a sportági stratégiának és oktatási anyagoknak, azonban kevés információ található a tehetséges sportolói képről és a siker fogalmáról. Az edzők csoportosítják a foglalkozásokat és differenciált képzést alkalmaznak az utánpótlás-nevelés során. A szereplők főként a pedagógiai feladatokat tartják kiemelkedő fontosságúnak az utánpótlásban, és a sikerüket elsősorban a hatékony értékteremtő nevelésben látják. Korábbi kutatásaink eredményei alátámasztották ezen kutatás eredményeit, miszerint hiányosságokat fedeztünk fel a tehetség, a tehetséggondozás területén, annak egységes megítélése és szakmai irányvonalai tekintetében, így a témakört tartalmazó információs anyagok elkészítését javasoltuk a sportág szereplőinek edukációs célzattal, valamint előadások és tájékoztatók tartását, hogy egységes kép alakuljon ki a témát illetően, ezáltal a pedagógiai módszerekkel sokkal hatékonyabbá válik a sportolófejlesztés (*Telegdi & Bognár, 2023*). Az utánpótlás-nevelés, tehetséggondozás, siker elérése egy jól felépített, jól működő és megfelelő tudástartalommal megtöltött rendszert igényel. A siker feltétele egy szisztematikusan kidolgozott és végrehajtott felkészítési rendszer, melynek részét képezi maga a kiválasztás és a tehetséggondozás (*Williams & Hodges, 2004*). A csúcsteljesítmény eléréséhez nem elég a legjobb adottságokkal rendelkező sportoló, ehhez megfelelő edzésminőség, optimális mennyiség, valamint környezet szükséges (*Morris, 2000*).

A fejlesztési lehetőségek közül kiemelkedő fontosságú a képzés és továbbképzés, amelyre a szövetség hivatalos dokumentumai és az interjúk is utalnak. A szereplők szerint az edzőképzés és továbbképzés mellett a sportolók és szülők bevonása a képzésekbe fontos, különösen a kommunikáció, pszichológia, diétetika és versenyszabály ismeret területein. Már korábbi kutatásaink is kitértek az edzőképzés és továbbképzés fontosságára, melyet alátámasztott a jelenlegi vizsgálódás is. Kiemelten fontos az edzők gyakorlati képzése az elméleti képzés mellett, a differenciált oktatás és képzés gyakorlati alkalmazása, valamint a tehetségkiválasztás és gondozás (Telegdi & Bognár, 2022a). Korábbi kutatásaink alapján hangsúlyoztuk az edzők pedagógiai és pszichológiai felkészültségének fontosságát, amely folyamatos edukációt igényel az edzőképzés és továbbképzés területén (Telegdi, 2023). Szintén korábbi kutatásaink kimutatták, hogy az LTAD hatékonyságának fejlesztéséhez differenciált mélységű, rendszeres edzői és szülői képzések, továbbképzések, valamint informatív rendezvények szükségesek, amelyeket szisztematikusan kell támogatni és fejleszteni (Telegdi, 2021). A jelen kutatás eredményei megerősítik az előző kutatások eredményeit. Az edző folyamatos magasszintű tudásának biztosítása kulcsfontosságú a sportolói teljesítmény javulásában (Keattholetswe & Malete, 2019), és elengedhetetlen a jól működő sportrendszer, beleértve a hosszú távú sportolófejlesztést (Wallis & Lambert, 2016). A hatékony edzők életük végéig tanulók is egyben (Côté, 2006).

A kettős karrier vonatkozásában a mostani eredmények a korábban végzett kutatásaink következtetéseit erősítették meg. Korábbi kutatásaink alapján a versenyzők között többenél a kettős karrier fogalma és igénye nem jelent meg dominánsan, mert az aktuális sportkarrierjük építésével vannak elfoglalva. Nem egységes az edzők edukációs tevékenysége, nem minden edző tarja feladatának a versenyző jövőképeinek kialakításában történő közreműködést. A sportolók kettős karrier kialakítását célzó edukációt a szülők elvárják és igénylik, a szövetség pedig egyértelműen támogatja (Telegdi & Bognár, 2022c). Egyértelműnek tűnik, hogy nem megfelelő, nem tudatosan előre megtervezett a versenyzők kettős karrierjének kialakítása, támogatása és az ehhez kapcsolódó kommunikáció sem megfelelő és egységes (Telegdi & Bognár, 2022b; 2022c). A kettős karrier kialakítása a sportolókban pedagógiai feladat, amelyben a szülők és a környezet is részt vesz (Faragó, 2015). Az edzők pedagógiai befolyással lehetnek a versenyzőkre tanulmányaik teljesítése szempontjából (Budavári, 2007). Az aktív sportkarrier utáni lehetőségeket jelentősen befolyásolja a sportpályafutás alatti edukációs folyamat (Williams-Ryce, 1996).

5.3 Hipotézisek vizsgálata

(H1) Feltételezem, hogy a gyorskorcsolya sportágban a hosszú távú sportoló felkészítés (LTAD) nem épült be a mindennapos gyakorlatba.

A hipotézis beigazolódott, mivel a kapott eredmények alapján a hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlatával kapcsolatosan szignifikáns különbségek mutatkoztak az edzők, szülők és sportolók véleménye között. Az edzők általában fontosabbnak tartották az általuk kijelölt kihívásokat és a felnőtt korban elért sikereket a sportolókhoz és a szülőkhöz képest. Ebből következtethetünk arra, hogy a hosszú távú sportoló felkészítés még nem épült be kellőképpen a mindennapi gyakorlatba a gyorskorcsolya sportágban. A kutatás folyamán fény derült olyan tényezőkre, amelyek hátráltatják a működést, mint például a felkészülés és versenyzés megbeszélésének és értékelésének hiánya, valamint a nem megfelelő és hiányos kommunikáció.

(H2a) Feltételezem, hogy a gyorskorcsolya sportág szereplői (edzők, sportolók, szülők, sportvezetők) nem egyéges nézeteket vallanak az edzővel szemben kialakított elvárásokkal és edzői kompetenciákkal kapcsolatban.

A hipotézis beigazolódott mivel a kapott eredmények alapján szignifikáns különbségek mutatkoztak az edzők, szülők és sportolók véleménye között az edzői kompetenciákkal és tulajdonságokkal kapcsolatban. Az edző szakmai és módszertani tudását, valamint motivációs bázisát mindhárom csoport fontosnak tartotta, míg az edző neme, életkora vagy országa kevésbé bizonyult meghatározónak. Azonban számos olyan tényező volt, ahol a csoportok véleményei eltértek egymástól, például az edző pedagógiai felkészültségét vagy a kommunikációját illetően. Ez alapján kijelenthető, hogy a gyorskorcsolya sportág szereplői eltérő nézeteket vallanak az edzővel szemben kialakított elvárásokkal és edzői kompetenciákkal kapcsolatban. Különbség volt azon a területen is, hogy a sportolók egyéniségének érvényre juttatásában mekkora szerepe van az edző sportszakmai végzettségének, műveltségének és kulturáltságának.

(H2b) Feltételezem, hogy a gyorskorcsolya sportág szereplői (edzők, sportolók, szülők, sportvezetők) nem egyéges nézeteket vallanak sportoló sportszakmai és mindennapi életére kiható nevelői tevékenység és környezet vonatkozásában.

A hipotézis beigazolódott, mivel a kapott eredmények alapján szignifikáns különbségek mutatkoztak az edzők, szülők és sportolók véleménye között a sportoló sportszakmai és mindennapi életére kiható nevelői tevékenység és környezet vonatkozásában. Az életvitel, a pozitív jellemvonások gyakorlása és a családi pszichés támogatás mindhárom csoport számára fontosnak bizonyult, míg az edző által a tanulmányi eredményekre, pszichés képességekre vagy az iskolával való együttműködésre helyezett hangsúly kevésbé volt domináns. Emellett a család erkölcsi és kulturális támogatása, valamint az edzővel való együttműködés tekintetében is jelentős különbségek mutatkoztak a csoportok között. Ezek alapján megállapítható, hogy a gyorskorcsolya sportág szereplői eltérő nézeteket vallanak a sportoló sportszakmai és mindennapi életére kiható nevelői tevékenység és környezet vonatkozásában. Szintén jelentős különbségek mutatkoztak az edzők és a szülők közötti együttműködésben, valamint a sportolók tanulásra ösztönzésében és a tanulás fontosságáról kialakult nézetekben, amelyeket az interjúk eredményei is megerősítenek.

(H2c) Feltételezem, hogy a gyorskorcsolya sportág szereplői (edzők, sportolók, szülők, sportvezetők) nem egyéges nézeteket vallanak kommunikáció és interakció területén, amelyek ezáltal nem megfelelően működnek.

A hipotézis beigazolódott, miszerint a gyorskorcsolya sportág szereplői nem egyéges nézeteket vallanak a kommunikáció és interakció területén. A vizsgálat során számos szignifikáns különbség mutatkozott az edzők, szülők és sportolók véleménye között a kommunikációs folyamatok és az interakciók kapcsán. Az edzők nagyobb hangsúlyt fektetnek a rövid és hosszú távú célok megbeszélésére, valamint a sportolók és edzők közötti kapcsolat fontosságára, míg a szülők és sportolók néha eltérően értékelik ezt a kommunikációt. Ezen különbségek azt mutatják, hogy a kommunikáció és az interakció nem mindig megfelelően működik a gyorskorcsolya sportág környezetében, ami nehézségeket jelenthet a sportolók és edzőik közötti hatékony együttműködésben és fejlődésben. A szereplők különböző nézeteket vallanak, és eltérő elvárásaik vannak egymással szemben a kommunikáció és interakció területén. Az edzők, szülők, tanárok és testnevelők kommunikációjának minőségét illetően a vizsgálatok során alacsony értékek jelentek meg, a kutatásunkban résztvevők összességében elégedetlenek a kommunikációval, amelyet az interjúk eredményei is alátámasztottak. A nem

megfelelő kommunikáció negatív hatással van az elvárások, értékelés és visszajelzés folyamatára, amit a kutatás igazolt.

(H2d) Feltételezem, hogy a gyorskorcsolya sportág szereplői (edzők, sportolók, szülők, sportvezetők) nem egyéges nézeteket vallanak motoros képességek szerepével kapcsolatban.

A hipotézis beigazolódott, a vizsgálat során kimutatható, hogy az edzők, szülők és sportolók különböző prioritást tulajdonítanak a motoros képességeknek. Míg például az edzők fontosabbnak tartják a technikai készségeket, addig a sportolók és szülők esetében ez kevésbé meghatározó tényező. Ez azt jelzi, hogy a résztvevők eltérően értékelik a motoros képességeket, ami befolyásolhatja a sportolók felkészültségét és fejlődését a gyorskorcsolya sportban.

(H2e) Feltételezem, hogy a gyorskorcsolya sportág szereplői (edzők, sportolók, szülők, sportvezetők) nem egyéges nézeteket vallanak a tehetséges sportolóval, utánpótlás-neveléssel és a sikerrel kapcsolatban.

A hipotézis beigazolódott, az eredmények alapján látható, hogy a gyorskorcsolya sportág szereplői között szignifikáns különbségek vannak a tehetséges sportolóval, utánpótlás-neveléssel és a sikerrel kapcsolatban vallott nézeteikben. Az adatok alapján az edzők, szülők és sportolók különböző prioritásokat és értékeket tulajdonítanak ezeknek a tényezőknek, és eltérően értékelik ezek fontosságát és meghatározó jelentőségét. A szignifikáns különbségek alátámasztják azt a feltevést, hogy nincs teljes egyetértés a sportág szereplői között ezen kérdésekben.

(H3) Feltételezem, hogy széleskörű fejlesztési lehetőségeket tudnak hasznosítani a személyi és tárgyi környezet tekintetében a hosszú távú sportoló felkészítés elméleti keretének segítségével, melyre a képzés és továbbképzés ad kiváló terepet.

A hipotézis beigazolódott, mivel a vizsgálat során kimutatható, hogy az edzők, szülők és sportolók egyetértenek abban, hogy az edző szakmai és módszertani tudása, valamint motivációs képességei a legfontosabbak. A szülők kiemelt fontosságot tulajdonítanak az edző pedagógiai felkészültségének és sportszakmai végzettségének. Az edzők pedig hangsúlyozzák saját továbbképzésük és önképzésük fontosságát, míg a szülők inkább az edzők szervezett

képzését és továbbképzését preferálják. Ezek az eredmények azt sugallják, hogy a résztvevők képzési és fejlesztési lehetőségekre, valamint az edzők személyi és tárgyi környezetének javítására összpontosítanak a hosszú távú sportoló felkészítés elméleti keretén belül. Az interjúk során minden szereplő markánsan kiemelte az edzőképzés, edzőtovábbképzés szükségességét, valamint igényként jelent meg a képzések elérhetőségének lehetősége a gyorskorcsolya sportág összes szereplője számára.

(H4) Feltételezem, hogy a sportágban a kettős karrier támogatottsága, annak rendszere még nem épült be a mindennapos tevékenységbe.

A hipotézis beigazolódott, mivel a vizsgálat során kimutatható, hogy bár az edzők, szülők és sportolók egyetértenek abban, hogy fontosnak tartják az edző és az iskola közötti együttműködést, valamint a sport mellett a tanulást, azonban még mindig alacsony prioritást tulajdonítanak annak, hogy az edző figyelemmel kísérje és támogassa a sportolók tanulmányi eredményeit. Ez azt jelzi, hogy a kettős karrier támogatottsága és rendszere még nem épült be teljesen a gyakorlatba a sportolók felkészítése és támogatása tekintetében. A dokumentumokban nincs erre irányuló stratégia vagy program.

5.4 Gyakorlati javaslatok

A kutatás elsődleges célja volt, hogy felmérjem a hosszú távú sportoló fejlesztés hatékonyságát, mert a fejlesztés csak mért, standardizált adatok alapján lehetséges. A kutatás során kapott eredmények kiértékelése, javaslatok megfogalmazása lehetőséget teremt a módosításokra és a folyamatos fejlődésre.

A kutatás során keletkezett eredmények alapján a következő javaslatokat tudom megfogalmazni a hazai gyorskorcsolya sportág hosszú távú sportoló fejlesztését illetően:

1. Javasom rendszeresíteni a hosszú- és rövidtávú célokkal és feladatokkal kapcsolatos megbeszéléseket. Javítani kell a kommunikációt a gyorskorcsolya sportág minden résztvevője között. Kiemelt jelentőségű a sportág edzői, vezetői és szülők közötti kapcsolatrendszer fejlesztése.
2. Az edzők pályaalkalmassági követelményeinek újraértékelésekor kiemelten kell figyelembe venni az edző személyiségének meghatározó szerepét, mivel az edzői minta rendkívül fontos a szakmában. Emellett a szakmai és módszertani képzések mellett

hangsúlyt kell fektetni a pedagógiai és pszichológiai képzésekre is, és folyamatosan fejleszteni kell az edzők pozitív személyiségformálását.

3. Fontos, hogy a szülők aktívan részt vegyenek a sportolók nevelésében a sporton kívüli területeken is, és pozitív környezetet hozzanak létre számukra. Kiemelten fontos, hogy egységesen támogassák a sportolókat abban, hogy elkötelezettek legyenek a sport mellett a tanulásban is, de ehhez szövetséges partnerként kell őket kezelni.
4. Javaslom a gyorskorcsolya sportág résztvevői közötti kommunikáció és interakció javítását, beleértve az elvárások, értékelés és visszajelzés folyamatának mindennapos gyakorlatba való beillesztését, és annak differenciált kiterjesztését minden szereplőre.
5. Hangsúlyozni kell az ízületi mozgékonyaság és izomlazaság fontosságát a motoros képességek között. Az edzőknek további motivációs technikákat kell alkalmazniuk a mozgástanulás elősegítése és annak fenntartása érdekében.
6. Javaslom információs anyagok készítését és előadások tartását a tehetség, tehetséggondozás és siker témakörében annak érdekében, hogy egységes kép alakuljon ki a sportág résztvevői között. Fontos, hogy ezek segítségével megfogalmazódjanak azok a stratégiák melyek alkalmasak a problémák és nehézségek leküzdésére.
7. Az állami edzőképzés (például a Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem edzőképzése) mellett szükség van egy egységes edzői licencrendszer kidolgozására, amely rendszeres edzői képzést és visszacsatolást biztosít. Emellett előadásokat kell szervezni, és online eszközök segítségével készített információs anyagokat, kiadványokat és ismeretterjesztő kisfilmeket kell készíteni edukációs céllal.
8. Javaslom, hogy a gyorskorcsolya sportágban résztvevők bevonásával egy átfogó központi szövetségi program létrehozását, melynek célja a kettős karrier támogatása. Erősítsék a sport és tanulás egységét, ösztönözzék a sportolókat a tanulásra, segítsék az oktatási folyamatot, és határozzák meg a felelősségi területeket a kettős karrierrel kapcsolatban.

5.5 További kutatási lehetőségek

A kutatásból további kutatási lehetőségek merültek fel, amelyek hozzájárulhatnak a gyorskorcsolya sportág hosszú távú felkészítési folyamatához és a sportolók fejlődési mechanizmusának mélyebb megértéséhez. Ezek a következők lehetnek:

- Longitudinális vizsgálatok segíthetnek az évek során bekövetkező változások, a fejlődés és kihívások feltérképezésében. Hosszú távon végzett vizsgálatok révén lehetőség nyílik a hosszú távú felkészítési stratégiák és programok hatékonyságának értékelésére.
- Az eltérő korosztályok, nemek vagy edzői stílusok közötti összehasonlításokat végző kutatások rámutathatnak, hogy az eltérő tényezők hogyan befolyásolják a sportolók felkészítését és teljesítményét.
- Edzői intervenciók értékelésével a különböző edzői módszerek és beavatkozások hatékonyságát tudjuk értékelni, beleértve az edzői képzés és továbbképzés hatásait. Ezek elősegíthetik azon edzői stratégiák kiválasztását amelyek segíthetnek abban, hogy a legjobb eredményeket hozzák a sportolók fejlődése szempontjából.
- Szülői bevonás mértéke és annak hatástanulmánya rámutathat, hogy a szülők milyen mértékben vannak bevonva a sportolók felkészítési folyamataiba, és milyen hatása van a szülői támogatásnak vagy elvárásoknak a sportolók teljesítményére és fejlődésére.
- Mentális és pszichológiai faktorok vizsgálata megmutathatja a sportolók mentális erősségeit, motivációját és stressztűrését, ez hozzájárul annak megértéséhez, hogy ezen faktorok hogyan befolyásolják a hosszú távú felkészítést és a versenyzők teljesítményét.
- Kettős karrier vizsgálata során a sportolók tanulmányi eredménye és sportkarrierjének együttes vizsgálata segíthet abban, hogy rámutassunk, milyen támogatásra van szükségük a sportolóknak ahhoz, hogy sikeresen egyensúlyozzanak a sport és az iskolai kötelezettségeik között.
- A versenyszerű sportot befejező sportolók kutatásba való bevonásával lehetőség nyílik sportpályafutásuk befejezésének hátterét felderíteni. Ezáltal felismerhetők a korai lemorzsolódás, vagy a sport elhagyásának lehetséges okai, és intézkedéseket lehet hozni azok ellensúlyozására.
- Nemzetközi kutatások elvégzése az LTAD módszert alkalmazó országokban, különösen, ahol a gyorskorcsolya sportágban alkalmazzák, segíthet azonosítani a bevált gyakorlatokat és stratégiákat, valamint lehetővé teszi a hazai rendszer fejlesztését és optimalizálását.
- Hazai, az LTAD módszert alkalmazó sportágakban végzett kutatások értékes betekintést nyújthatnak a módszer hatékonyságába és kihívásaiba, valamint hozzájárulhatnak a legjobb gyakorlatok és stratégiák adaptálásához a gyorskorcsolya sportágba.

6 ÖSSZEFOGLALÁS

A jelen kutatás célja, hogy rávilágítson a hazai gyorskorcsolya sportág hosszú távú sportoló felkészítés (LTAD) elméletének mindennapos gyakorlatban történő alkalmazásának hiányosságaira. Célom a gyorskorcsolya sportág hosszú távú sportoló felkészítés pedagógiai vonatkozásainak vizsgálata, és ezzel kapcsolatosan javaslatok megfogalmazása 1) a hosszú távú sportoló felkészítés 2) a nevelés 3) az edzővel szembeni elvárások és kompetenciák 4) a kommunikáció, interakció 5) a motoros képességek 6) a tehetség, utánpótlás-nevelés, siker 7) a fejlesztési lehetőségek 8) és a kettős karrier szempontjából.

A kutatás során a hazai gyorskorcsolya sportágban résztvevő személyek és az általuk képviselt csoportok vizsgálatára került sor. A résztvevők csoportjait az alábbiak szerint lettek meghatározva: edzők (N=6), szülők (N=6), sportolók (N=6) és sportvezetők (N=2). A vizsgálat során félig strukturált interjúk készültek az edzőkkel, szülőkkel, sportolókkal és sportvezetőkkel, valamint kérdőív módszere lett alkalmazva a hazánkban tevékenykedő edzők (N=26), a sportolók szülei (N=69) és a sportolók (N=69) körében. Az eredmények bemutatásához leíró statisztika, az edzők, szülők és sportolók közötti hasonlóságok és különbségek megállapításához ANOVA-teszt és kétmintás t-próba került alkalmazásra. A szereplők által legfontosabbnak ítélt szignifikáns változók diszkriminancia-analízis (stepwise módszer) segítségével lettek ábrázolva.

A kutatások eredményei alapján megállapítható, hogy a hosszú távú sportoló felkészítés módszertanát a résztvevők nagyrészt ismerik és alkalmazzák a mindennapi gyakorlatban. Ugyanakkor kiderültek olyan akadályozó tényezők is, mint a kommunikáció hiánya és az elégtelen értékelési rendszer. Emellett azt is megállapíthatjuk, hogy a sportág szereplői csak részben osztanak egységes nézeteket az edzővel szemben támasztott elvárások és az edzői kompetenciák terén. A vizsgálatok rámutattak arra, hogy a gyorskorcsolya sportágban résztvevők között nincs egységes álláspont a sportoló sportszakmai és mindennapi életét formáló nevelési tevékenység és környezet tekintetében. Az egyes szereplők között eltérő nézetek tapasztalhatók a motoros képességek szerepét illetően. A kutatások kimutatták, hogy a kommunikáció és interakció terén a sportág szereplői közötti egységes álláspont hiánya problémákat okoz, és ugyanez igaz a tehetséges sportolóknak, az utánpótlás-nevelés és a siker kérdéskörében is. A vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a gyorskorcsolya sportágban számos fejlesztési lehetőség adódik mind személyi, mind tárgyi környezet tekintetében, amelyeket ki lehetne használni a hosszú távú sportoló felkészítés elméleti keretének

segítségével. A képzés és továbbképzés segítségével ezek a fejlesztések hatékonyan megvalósulhatnak. Ugyanakkor a kettős karrier támogatásának rendszere még nem épült be kellőképpen a mindennapi edzői tevékenységbe, így ezen a területen szükség van további munkára és megoldások kidolgozására.

7 SUMMARY

The aim of the present research is to shed light on the shortcomings of the everyday application of the Long-Term Athlete Development (LTAD) theory in Hungarian speed skating sport. The objective is to examine the pedagogical aspects of long-term athlete development in speed skating and formulate suggestions related to 1) long-term athlete development, 2) education, 3) expectations and competencies towards coaches, 4) communication, interaction, 5) motor skills, 6) talent, talent development, success, 7) development opportunities, and 8) dual career considerations. The study involved examining individuals and groups involved in Hungarian speed skating. The participants were categorized as coaches (6 individuals), parents (6 individuals), athletes (6 individuals), and sports administrators (2 individuals). Semi-structured interviews were conducted with coaches, parents, athletes, and sports administrators, while a questionnaire method was employed for active coaches (26 individuals), parents of athletes (69 individuals), and athletes (69 individuals) in Hungary. Descriptive statistics were used to present the results, while ANOVA tests and independent t-tests were utilized to determine similarities and differences among coaches, parents, and athletes. Discriminant analysis (stepwise method) was employed to illustrate the most significant variables identified by participants. Based on the research findings, it can be concluded that most participants are familiar with and apply the methodology of long-term athlete development in their daily practice. However, obstacles such as lack of communication and inadequate evaluation systems were identified. Furthermore, it was found that participants in the sport do not fully share unified views on expectations towards coaches and coaching competencies. The study revealed varying perspectives among participants regarding the educational activities and environment shaping the athlete's sporting and everyday life. Differing views on the role of motor skills were observed among participants. The research highlighted a lack of consensus among participants in communication and interaction, leading to issues, as well as in the areas of talented athletes, talent development, and success. The study identified numerous developmental opportunities in Hungarian speed skating, both in terms of personnel and material environments, which could be utilized with the theoretical framework of long-term athlete development. Training and further education provide opportunities for the effective implementation of these developments. However, the support system for dual careers has not been sufficiently integrated into daily activities, requiring further work and solution development in this area.

1. Abraham, A., & Collins, D. (1998). Examining and Extending Research in Coach Development. National Association for Physical Education in Higher Education. *Quest*, 50, pp. 59- 79.
2. Anderson, G., & Bernhardt, T. (1998). Coaching Children: Growth and maturation considerations. *BC Coaches Perspective* Fall, pp. 14-15.
3. Andok, M. (2017). A kommunikáció rituális elmélete. Gondolat Kiadó. Budapest.
4. Anshel, M. H. (2003). *Sport psychology: From theory to practice*. Benjamin Cummings, San Francisco.
5. Asztalos, J., Buglyó, R., & Nagy, Á. (2018). A sporttehetség felismerésének és gondozásának aktuális módszertani kérdései. „A pedagógusok módszertani felkészítése a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében” EFOP-3.1.2-16-2016-00001. Debreceni Egyetem.
6. Aquilina, D. (2013). A study of the relationship between elite athletes' educational development and sport performance. *The international journal of the history of sport*, 30 (4), 3, pp. 74-392. doi:10.1080/09523367.2013.765723
7. Ábrahám, E. L. (2024). Készül a sportstratégia (9). <https://hargitanepe.ro/keszul-a-sportstrategia-9> (Letöltés ideje: 2024. 04. 27.)
8. Baker, J., & Horton S. (2004). A review of primary and secondary influences on sport expertise. *High Ability Studies*. 15(2), pp. 211-228.
9. Baker, J., Cobley, S., Schorer, J., & Wattie, N. (2017). *Routledge Handbook of Talent Identification and Development in Sport*. Routledge International Handbooks.
10. Balázs, L., Hulyák-Tomesz, T., & Varga, Gy. (2013). A kommunikáció elmélete és gyakorlata. Gramma Kiadó. Eger.
11. Ballér, E. (1983). *Pedagógia III. A pedagógus (kísérleti jegyzet, kézirat)*. Budapest.
12. Balyi, I. (2016). A hosszú-távú sportolói felkészítés. A MOB Kiemelt Edző Programban foglalkoztatottak továbbképzése. <https://tf.hu/wp-content/uploads/2016/02/Balyi-István-LTAD.pdf> (Letöltés ideje: 2024. 04. 28.)
13. Balyi, I., & Hamilton, A. (2004). *Long-Term Athlete Development: Trainability in Childhood and Adolescence*. Windows of Opportunity. Optimal Trainability. Victoria, National Coaching Institute British Columbia and Advanced Training and Performance Ltd.
14. Balyi, I., Géczy, G., Bognár, J., & Bartha, Cs. (2016). Hosszú Távú Sportolófejlesztési Program. A Magyar Olimpiai Bizottság kiadványa, pp. 10-13.
15. Balyi, I., & Ross, G. (2009). Optimal trainability for the young developing performer. In I. Balyi and C. Williams (Eds.), *Coaching the young developing performer*. Leeds, UK: Coachwise, pp.17-38.
16. Balyi, I., & Telegdi, A. (2016). A korcsolyasport hosszú távú fejlesztési programja. Összefoglaló. Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség kiadványa.
17. Balyi, I., & Way, R. (2005). *The Role of Monitoring Growth in Long-Term Athlete Development*. Published by the Canadian Sport Centres.
18. Balyi, I., Way, R., & Higgs, C. (2013). *Long-Term Athlete Development*. Human Kinetics, pp. 89-91.
19. Balyi, I., & Williams, C. A. (2009). *Coaching the young developing performer*. Leeds: Coachwise UK.
20. Baker, D., Mitchell, J., Boyle, D., Currell, S., Wilson, G., Bird, S.P., O'Connor, D., & Jones, J. (2007). Resistance training for children and youth: A position stand from the Australian Strength and Conditioning Association (ASCA).

21. Baker, J., Wilson, S., Johnston, K., Dehghansai, N., Koenigsberg, A., Vegt de, S., & Wattie, N. (2020). Talent Research in Sport 1990–2018: A Scoping Review. *Front. Psychol.* 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.607710>
22. Balogh, J. A. (2022). Edzői szerepek és feladatok értelmezése a magyar kosárlabdásportban a tao-rendszer hatásainak tükrében. Doktori disszertáció. Eötvös Loránd Tudományegyetem Pszichológiai Doktori Iskola.
23. Baranyai, M. (2020). Az elveszett iránytű- avagy az osztályozásról, az énképről és a teljesítményről. *Képzés és Gyakorlat. A Szent István Egyetem Kaposvári Campus Pedagógiai Kar és a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karának neveléstudományi folyóirata.* 18(3-4), pp. 227-235.
24. Bartha, É., & Perényi, Sz. (2014). A hatékony edzői kommunikáció, mint a motiváció egyik eszköze a szabadidősportban. VII. Országos Sporttudományi Kongresszus, MSTT, Debrecen.
25. Bartha, É. (2016). Szakmai kompetenciák és végzettség szerepe az edzői munka hatékonyságában. Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar. http://acta.bibl.u-szeged.hu/44291/1/vikek_025_035-044.pdf (Letöltés ideje: 2022. 08. 14.)
26. Bábosik, I. (1999). A nevelés elmélete és gyakorlata. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt, Budapest.
27. Bábosik, I. (1996). A nevelés elméletének és gyakorlatának fejlődési tendenciái a XX. Században. *Új Pedagógiai Szemle*, 5, pp. 16-24.
28. Bábosik, I. (2004). Nevelélmélet. Nevelés az Európai Unióban. Budapest, Osiris Kiadó.
29. Bábosik, I., Békési, K., Busi, E., Lénárd, S., & Rapos, N. (2004). Szöveges értékelő eszközcsoomag fejlesztése, kísérleti bevezetése és beválás-vizsgálata. *Új Pedagógiai Szemle*, 4-5, pp. 191-203.
30. Báthori, B. (1994). A testnevelés elmélete és módszertana. Magyar Testnevelési Egyetem.
31. Báthory, Z. (1992). Tanulók, iskolák, különbségek. Egy differenciális oktatás vázlat. Okker Kiadó, Budapest.
32. Báthory, Z. (1985). Az iskolai értékelés múltja és jelene. *Köznevelés*, 48, pp. 3–6.
33. Báthory, Z. (1997). Tanulók, iskolák, különbségek. Egy differenciális tanításmélet vázlat. 2., átdolgozott kiadás, Okker Kiadó, Budapest.
34. Beaudoin, C., Callary, B., & Trudeau, F. (2015). Coaches' Adoption and Implementation of Sport Canada's Long-Term Athlete Development Model. *SAGE Open* 5(3) <https://doi.org/10.1177/2158244015595269>
35. Benczleitner, Zs. (2014). A sportágspecifikus motoros tesztek szerepe az elit kalapácsvetők eredményességében. Doktori értekezés. Semmelweis Egyetem Sporttudományok Doktori Iskola. Budapest. doi:10.14753/SE.2014.1961
36. Bergeron, M., Mountjoy, M., Armstrong, N., Chia, M., Coté, J., Emery, A.C., Faigenbaum, A., Hall Jr., G., Kreimler, S., Léglise, M., Malina, M. R., Pensgaard, M. A., Sanches, A., Soligard, T., Borgen-Sundgot, J., Mechelen van W., Weissensteiner, R. J., & Engebersten, L. (2015). International Olympic Committee consensus statement on youth athletic development. *British Journal of Sports Med.* 49, pp. 843–851.
37. Bicsérdy, G., Bognár J., & Révész L. (2006). Sportágválasztás az általános iskolában. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 1, pp. 21-25.
38. Biróné, N., E. (2011). Sportpedagógia. Dialóg Campus Kiadó.
39. Bíró, M. (2018). Bevezetés a sportpedagógiába. https://psycho.unideb.hu/sportpszichodiagnosztika/fejezetek/bm_sportpedagogia/book/ (Letöltve: 2024. 02. 22.)
40. Bíró, M. (2009). Az úszásoktatás tanár-tanuló interakcióinak meghatározása, cheffers interakciós kategóriarendszerének (cafias) adaptálásával. *Acta Academiae Agriensis, Sectio Sport*, 2009. Nova series tom. XXXVI. pp. 5–20.

41. Bíró, M., & Hernádi, H. (2003). A nonverbális kommunikációs eszközök szerepe az úszásoktatásban, szakdolgozat. p. 55.
42. Black, D. E., & Holt, L. H. (2009). Athlete development in ski racing: Perceptions of coaches and parents. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(2), pp. 245 – 260.
43. Bloom, B. S. (1985). *Developing Talent in Young People*, Ballantine, New York.
44. Bloom, G A., & Salmela, J. H. (2000). Personal characteristics of expert team sport coaches. *Journal of Sport Pedagogy*, 6, pp. 56-76.
45. Bognár J., Trzaskoma-Bicsérdy G., Révész L., & Géczy G. (2006). A szülők szerepe a sporttehetség-gondozásban. *Kalokagathia*, 1-2, pp. 86-96.
46. Bognár, J. (2010). Pedagógiai és sportpedagógiai ismeretek. https://itc.semmelweis.hu/add/mob/sp_nevelis/pedagogia_sportpedagogia_OKJ_jegyzet.pdf. (Letöltve: 2012.04.14.)
47. Borms, J. (1986). The child and exercise: An overview. *Journal of Sport Sciences*, 4, pp. 3-20.
48. Budavári Á. (2007). *Sportpszichológia*. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest.
49. Budavári, Á. (2012). Az edzői hatékonyság pszichológiája. Utánpótlás Konferencia, Budapest.
50. Bush, A. (2007). „What is coaching?” In. Denison, J. (Ed.) *Coaching knowledges: understanding the dynamics of sport performance*. London, A. & C. Black.
51. Calderhead, J. (1996). Teachers: Beliefs and knowledge. In. D. C. Berliner & R. C. Calfee (Eds.) *Handbook of educational psychology*. Macmillan Library Reference Usa; Prentice Hall International, pp. 709–725.
52. Campbell, S. (1993). Coaching Education Around the World, *Sport Science Review*, 2, pp. 62-74.
53. Canadian Sport for Life (2016). Long-Term Athlete Development Resource Paper 2.1
54. Caprless, D., & Douglas, K. (2013). “In the boat” but “selling myself short”: stories, narratives, and identity development in elite sport. *The sport psychologist*, 27 (1), pp. 27-39. doi:10.1123/tsp.27.1.27
55. Charitonova, L. (1993). Theoretische und experimentelle Begründung von Adaptationstypen im Sport. *Leistungssport*, 6, pp. 7-8.
56. Chow, Y. J. (2013). Nonlinear Learning Underpinning Pedagogy: Evidence, Challenges, and Implications. *Quest*, pp. 469-484. <https://doi.org/10.1080/00336297.2013.807746>
57. Cole, D. C., Eyes, J., Gibson, B. L., & Ross, N. (1999). Links between humans and ecosystems: the implications of training for health promotion strategies. *Health Promotion International*, 14, pp. 65-72.
58. Cole, M., & Cole, S.R. (2006). *Fejlődéslélektan*. Osiris, Budapest.
59. Collins D., Abbott, A., Martindale, R., & Sowerby, K. (2002). Talent Identification and Development: An academic review. A report for sportscotland by The University of Edinburgh. In. E. Wolstencroft (Ed.) *Sportscotland*. Abingdon, UK: Routledge.
60. Cosh, S., & Tully, P. J. (2015). Stressors, Coping, and Support Mechanisms for Student Athletes Combining Elite Sport and Tertiary Education: Implications for Practice. *Sport Psychologist*, 29(2), pp.120-133. <https://doi.org/10.1123/tsp.2014-0102>
61. Costa, J.M., Marinho, A.D., Santos, C. C., Nova-Quinta, L., Costa, M. A., Silva, J. A., & Barbosa, M. T. (2021). The Coaches’ Perceptions and Experience Implementing a Long-Term Athletic Development Model in Competitive Swimming. *Frontiers in Psychology*. Brief Research Report.12. doi: 10.3389/fpsyg.2021.685584
62. Côté, J. (1998). Coaching research and intervention: An introduction to the special issue. *Avante*, 4, pp. 1-15.

63. Côté, J. (2002). Coach and peer influence on children's development through sport. In: Silva, M. J. & Stevens, D. (Ed.) *Psychological foundations of sport*. Allyn and Bacon, Boston, pp. 520–540.
64. Côté, J. (2006). The Development of Coaching Knowledge. *International Journal of Sports Science & Coaching* 1. 3.
65. Côté, J., & Gilbert, W. (2009). An integrative definition of coaching effectiveness and expertise. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(3), pp. 307-323.
66. Côté, J., Salmela, J., Trudel, P., Baria, A., & Russell, S. (1995). The Coaching Model: A Grounded Assessment of Expert Gymnastic Coaches' Knowledge, *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17, pp. 1-17.
67. Côté, J., Horton, S., MacDonald, D., & Wilkes, S. (2009). The benefits of sampling sports during childhood. *Physical and Education Journal*, 74 (4), pp. 6-11.
68. Coubertin, P. (1894). The Christian Roots of the Olympics. (Letöltés ideje: 2024. 04. 23.) <https://aleteia.org/2014/02/08/the-christian-roots-of-the-olympics/>
69. Cregan, K., Bloom, Q A., & Reid, G. (2007). Career evolution and knowledge of elite coaches of swimmers with a physical disability. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 75, pp. 339-350.
70. Cross, N. (1999). Coaching effectiveness. In. N. Cross & J. Lyle (Eds.), *The coaching process: Crossan, W., Bednar, M., Quinn, R. (2021). Perceptions of coaching success: an exploratory analysis of Czech coaches views on success. Physical Culture and Sport. Studies and Research*, 91, pp.1-9 doi: 10.2478/pcssr-2021-0014
71. Crossan, M., Ellis, C. & Crossan, C. (2021). Towards a model of leader character development: Insights from anatomy and music therapy. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 28 (3), pp. 287-305.
72. Csapó, B. (2002). Az iskolai tudás felszíni rétegei: mit tükröznek az osztályzatok? In. Csapó, B. (Ed.) *Az iskolai tudás*. Osiris, Budapest, pp. 29-65.
73. Csáki, I., Bognár, J., Trzaskoma-Bicsérdy, G., Zalai, D., Mór, O., Révész, L., & Géczi, G. (2013). A sportágválasztás, a tehetséggondozás és az edző-sportoló kapcsolat vizsgálata elit utánpótláskorú labdarúgók körében. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 14(55), pp. 9-16.
74. Czechowski, M., & Zukowska, Z. (2010). The competence of physical education teachers in the health education program. *Roczniki Panstwowego Zakladu Higieny*, 61(4), pp. 395-399.
75. Czeizel, E. (1997). *Sors és Tehetség. Fitt Image*. Minerva Kiadó, Budapest, p. 258.
76. Czeizel, E. (2000). *Költők-Gének-Titkok: a magyar költő géniuszok családfaelemzése*. Galenus Kiadó, Budapest, p. 273.
77. Cushion, C. J., Armour, K. M., & Jones, R. L. (2003). Coach education and continuing professional development: Experience and teaming to coach. *Quest*, 55, pp. 215-230.
78. Denison, J. (2007). *Coaching knowledges: understanding the dynamics of sport performance*. London: A. & C. Black.
79. Domokos, M. (2013). A testnevelés és sport tanításának elmélete és módszertana. http://www.jgypk.hu/tamop13e/tananyag_html/testnevtan/index.html (Letöltés ideje: 2022. 10. 01.)
80. Dubecz, J. (2009). *Általános edzéselmélet és módszertan*. Rectus Kft, Budapest, pp.124-134.
81. Earl, B. (2001). *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Balassi Kiadó, pp. 334-344.
82. Egressy, J. (2004). Éltsport vagy továbbtanulás? *Magyar Sporttudományi Szemle*, 2–3, pp. 56-61.

83. Eichner, E.R. (2018). Football team Rhabdomyolysis: The pain beats the gain and the coach is to blame. *Current Sports Medicine Reports*, 17, pp. 142-143. doi:10.1249/JSR.0000000000000484
84. Eisenberg, N., & Lennon, R. (1983). Sex differences in empathy and related capacities. *Psychological Bulletin*, 94, 1, pp. 100-131.
85. Eisenmann, J. (2023). LTAD around the World: a resource guide. Ironman Performance. <https://joeisenmann.substack.com/p/ltad-around-the-world-a-resource> (Letöltés ideje: 2024. 05. 09.)
86. Ekler, J. (2011). Mozgás-, játék- és sportműveltség. In: Rétsági, E., H. Ekler, J., Nádori, L., Woth, P., Gáspár, M., Gáldi, G., Szegerné, Dancs, H., Sportelméleti ismeretek. Dialóg Campus Kiadó, Pécs.
87. Ericsson, K. A., Charness, N., Feltovich, P. J., & Hoffman, R. R. (2006). *The Cambridge handbook of expertise and expert performance*. Cambridge University Press. New York, USA.
88. Erickson, K., Côté, J., & Fraser-Thomas, J. (2007). The sport experiences, milestones, and educational activities associated with the development of high-performance coaches. *The Sport Psychologist*, 21, pp. 302-316.
89. Ericsson, K.A., & Charness, N. (1994). Expert Performance: Its Structure and Acquisition, *American Psychologist*, 1994, 49(8), pp. 725-747.
90. Ericsson, K.A., Krampe, R.T., & Tesch-Romer, C. (1993). The Role of Deliberate Practice in the acquisition of expert performance. *Psychological Review*. 100.3, pp.363-406.
91. Erickson, K., Brunner, W. M., MacDonald, J.D, & Coté, J. (2008). Gaining Insight into Actual and Preferred Sources of Coaching Knowledge. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 3. 4.
92. Európa Tanács (2000). Az elnökségi következtetésekhez csatolt IV. nyilatkozat. Európai Tanács, 2000. december 7–9. <https://www.consilium.europa.eu/media/21005/nice-european-council-presidency-conclusions.pdf> (Letöltés ideje: 2023. 01. 17.)
93. Faigenbaum, A., Lloyd, R., & Myers, G. (2013). Youth Resistance Training: Past Practices, New Perspectives, and Future Directions. *Pediatric Exercise Science*.
94. Falk, B., Lidor, R., Lander, Y., & Lang, B. (2004). Talent identification and early development of elite water-polo players: A 2-year follow-up study. *Journal of Sport Sciences*. 22(4), pp. 347-355.
95. Falus, I. (2001). Pedagógus mesterség-pedagógiai tudás. *Iskolakultúra*, 2001.2.23.
96. Falus, I. (2001). Az oktatási módszerek kiválasztására és alkalmazására vonatkozó nézetek. In: Falus, I., Golnhofer, E., Kotschy, B., Nádas, M., & Szokolcsy, Á. (Eds.) *A pedagógusok pedagógiája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, pp. 232-258.
97. Falus, I. (2006). A tanári tevékenység és a pedagógusképzés új útjai. Gondolat, Budapest
98. Falus, I. (2007). A pedagógus. In: Falus, I. (Ed.) *Didaktika*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
99. Falus, I. (2009). A hazai tanárképzés változásai európai mérlegen. *Educatio*. 18.3. pp. 360-371.
100. Falus, I., Tóthné, K.M., Bábosik, I., Szabolcs, É., Nádas, M., Réthy, E., Csapó, B., & Nahalka, I. (2004). Bevezetés a tudományos kutatás módszereibe. In: Falus, I. (Ed.) *Műszaki Könyvkiadó*, Budapest.
101. Falus, I., & Ollé, J. (2008). *Az empirikus kutatások gyakorlata. Adatfeldolgozás és statisztikai elemzés*. Nemzeti Tankönyvkiadó.
102. Faragó, B. (2015). *Élsportolók életpálya modelljei*. Budapest: Campus Kiadó.
103. Faragó, B., & Konczosné-Szombathelyi, M. (2020). A területi tőke identitás faktorának erősítése a sportolói identitás által. *Multidiszciplinális kihívások, sokszínű válaszok*. Budapesti Gazdasági Egyetem, Közgazdasági és Üzleti Tudományok Tanszék. Online

- folyóirat. [https://real.mtak.hu/109075/1/FARAGO Beatrix-KONCZOSNE SZOMBATHELYI Marta.pdf](https://real.mtak.hu/109075/1/FARAGO_Beatrice-KONCZOSNE_SZOMBATHELYI_Marta.pdf) (Letölve: 2024. 02. 22.)
104. Farrow, D., Baker, J., & MacMahon, C. (2007). *Developing Sport Expertise. Researchers and Coaches put Theory into Practice.* Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203934937>
105. Ford, P., Croix, S.D.M., Lloyd, R., Meyers, R., Moosavi, M., Oliver, J., Till, K., & Williams, C. (2010). The Long-Term Athlete Development model: Physiological evidence and application. *Journal of Sports Sciences*, February 15 th 2011. 29(4), pp. 389–402.
106. Forgó, S. (2011). *A kommunikáció-elmélet alapjai.* Médiainformatikai Kiadványok, Eger.
107. Földesiné, Szabó Gy. (1984). *Magyar olimpikonok önmagukról és a sportról.* Közgazdasági és Jogi Kiadó. Budapest.
108. Frankish, M. T., Beaudin, C. H., & Callary, B. (2012). Cross-country Ski Coaches and the Long-Term Athlete Development Model: Exploring Attributes of Adoption in Three Clubs. *Revue phénEPS/PHEnex Journal.* 4. 2.
109. Franks, S. (2020). A junior tehetség útjának kialakítása az alapoktól a kiemelkedő teljesítményig. Szakmai háttéranyag a Magyar Fallabda (Squash) Szövetség számára hosszú távú nemzeti fallabda (squash) tehetséggondozási program kidolgozásához. Magyar Fallabda (Squash) Szövetség. [http://squash.hu/wp-content/uploads/2020/08/MFSSZ Tehetséggondozas hatteranyag -2020.pdf](http://squash.hu/wp-content/uploads/2020/08/MFSSZ_Tehetséggondozas_hatteranyag_-2020.pdf) (Letöltés ideje: 2024. 04. 27.)
110. Fritsch, W. (1977). Definitionen und Erläuterungen zur Trainingslehre und Beispiel zum Rudern. *Rudersport*, 31.
111. Fügedi, B., Bognár, J., & Kovács, T. L. (2019). A szülői minta szerepe a sportolási szokásokban és a testnevelés megítélésében. *Acta Universitatis De Carolo Eszterházy Nominatae: Sectio Sport*, 46, pp. 47-55.
112. Gabett, T.J. (2002). Physiological characteristics of junior and senior rugby. *Sports Medicine*, 36(5), pp. 334-339.
113. Gallagher, J. J., & Gallagher, S. A. (1994). *Teaching the gifted child* (4th edition). Allyn, and Bacon, Unknown Binding.
114. Gallahue, D.L., & Ozmun, J. C. (2006). *Understanding motor development: Infants, children, adolescents, adults* (6 th. ed.) Boston, McGraw-Hill
115. Gardner, H. (1991). *The unschooled mind: how children think and how schools should teach*, Fontana Press, London.
116. Ge, X., Feng, S., & Feng, K-C. (2007). Physical function evaluation for athletes of speed skating and short-track speed skating. *Research Gate.* [https://www.researchgate.net/publication/296402173 Physical function evaluation for athletes of speed skating and short-track speed skating](https://www.researchgate.net/publication/296402173_Physical_function_evaluation_for_athletes_of_speed_skating_and_short-track_speed_skating)
117. Géczi, G. (2014). Az edzőképzés helyzete a felsőoktatásban a sportágak önállósodási törekvéseinek tükrében. In. Petridisz, L. (Ed.) *A felsőoktatás szerepe a sportban, élsportban és az olimpiai mozgalomban, különös tekintettel a társasági adóból (TAO) támogatott sportágak helyzetére és a támogatások hasznosítására.* Konferencia tanulmánykötet. Debrecen: Debreceni Egyetem Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar.
118. Géczi, G., & Balyi, I. (2016). A Hosszú-távú Sportolófejlesztési Program szükségszerűsége a magyar sportban. *Testnevelés, Sport, Tudomány. A Testnevelési Egyetem Tudományos Folyóirata.* 1.1. pp. 27-37.
119. Géczi, G., Balyi, I., & Tóth, L. (2017). *Hosszú távú játékosfejlesztési Program.* A Magyar Jégkorong Szövetség Kiadványa.
120. George, D. (2003). *Gifted education: identification and provision.* (2. ed.), David Fulton Publishers, London.

121. Giacobbi, P.R., Roper E., Whitney J., & Butryn T. (2002). College coaches' views about the development of successful athletes: A descriptive exploratory investigation. *Journal of Sport Behavior*, 25, pp. 164-180.
122. Gilbert, W. D., & Trudel, P. (2001). Learning to Coach Through Experience: Reflection in Model Youth Sport Coaches, *Journal of Teaching in Physical Education*, 21, pp. 16-34.
123. Gilbert, W., & Trudel, P. (2005). Learning to coach through Experience: Conditions that influence reflection, *Physical Educator*, 62.1, pp. 32-42.
124. Gilbert, W., Côté, J., & Mallett, C. (2006). Developmental Paths and Activities of Successful Sport Coaches, *International Journal of Sports Science and Coaching*, 2. 1, pp. 69-76.
125. Gilbert, W., Lichtenwaladt, L., Gilbert, J., Zelezny, L., & Côté, J. (2009). Developmental Profiles of Successful High School Coaches, *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4. 3, pp. 415-431.
126. Gilbert, W., & Trudel, P. (1999). An Evaluation Strategy for Coach Education Programs, *Journal of Sport Behavior*, 22, pp. 234-250.
127. Golnhofer, E. (2003). A pedagógiai értékelés. In: Falus, I. (Ed.) *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, pp. 385-416.
128. Gombocz, G. (2008). Serdülő és ifjúsági korú sportolók sportegyesületi nevelésének néhány kérdése. -kézi és kosárlabda utánpótlás edzők empirikus vizsgálatának tükrében- *Neveléstudományi Doktori Iskola*.
129. Gombocz, J. (1995). Az edző-sportoló kapcsolat néhány pedagógiai kérdése. *Mesteredző*, 5. 3, pp. 3-5.
130. Gombocz, J. (1996). Nevelői pályák párhuzamai. *Kalokagathia*, 1-2, pp. 106-120.
131. Gombocz, J. (1998). A sportoló szocializációja és nevelése. *Kalokagathia*, *Testnevelési Főiskola*, Budapest, 1, pp. 83-94.
132. Gombocz, J. (2004). A testnevelő tanár és az edző pedagógiai szerepe. In: Bíróné, N. E. (Ed.) *Sportpedagógia*. Budapest-Pécs, Dialóg Campus Kiadó, pp. 147-172.
133. Gombocz, J. (2005). A sportegyesület, a nevelés helyszíne. *Kalokagathia*, 1-2, pp. 27-36.
134. Gombocz, J. (2010). *Sport és nevelés*. Balaton Akadémia Kiadó. Keszthely.
135. Gombocz, J. (2018). Az edző, mint pedagógus. Magyar Edzők Társasága, Edzői továbbképzés konferencia előadás, Budapest, Magyar Sportok Háza (2018.03.19) <https://www.youtube.com/watch?v=t0UFbNmVv5E&t=520s>
136. Gould, D. (1987). Your role as a youth sports coach. In: Seefeldt, V. (Ed.) *Handbook for youth sport coaches*, pp. 17-32.
137. Gould, D., Giannini, J., Krane, V., & Hodge, K. (1990). Educational Needs of Elite U.S. National Team, Pan American, and Olympic Coaches, *Journal of Teaching in Physical Education*, 9, pp. 332-344.
138. Gösi, Zs. (2018). Magyarországi iskolarendszer alapú sporttámogatások. Sport, tanulás, karrier. *Neveléstudomány Tanulmányok*. 2018/2 doi: 10.21549/NTNY.22.2018.2.4
139. Gösi, Zs., & Sallói, I. (2017). Rögös út a sportkarrier: A fiatal magyar labdarúgók karrier esélyei. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 72, pp. 11-19.
140. Gusztafik, Á. T. (2023). Motoros képességek teljesítményösszetevőinek vizsgálata utánpótláskorú labdarúgóknál. Az edzésen kialakított képességek hatása a mérkőzés eredményességre. Doktori Disszertáció. Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar. DOI: 10.15476/ELTE.2023.123
141. Gyömbér, N., & Kovács, K. (2012). *Fejben dől el. Sportpszichológia mindenkinek*. Noran Libro, Budapest, pp. 193-200.

142. Gyömbér, N., Kovács, K., & Ruzis, É. (2016). Gyereklélek sportcipőben. Noran Libro. Budapest.
143. Hajdúné, L., Z. (2015). Tehetséggondozó programok alternatíváinak bemutatása és alkalmazásának lehetősége az iskolai testnevelés és sport területén. In.: Torgyik J. (Ed.): Százarcú pedagógia. Komárno: International Research Institute s.r.o. pp. 509-513.
144. Harsányi, L. (1989). A heti 2-3 órás testnevelés hatásának becslése. In. Kálmánchey, Z., & Ozsváth, F. (Eds.) Az iskolai testnevelés hatékonysága. Kaposvári Tanítóképző Főiskola. Kaposvár, pp. 39-55.
145. Harsányi, L. (1996). A tehetséggondozás kérdései. Mesteredző, 5, pp. 1-19.
146. Harsányi, L. (2000). Edzéstudomány. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs.
147. Harsányi, L., & Sebő, A. (1989). Élvonalbéli atléták teljesítményfejlődésének összehasonlító elemzése. Testnevelés- és sporttudomány, 2, pp. 63-74.
148. Hebb, D.O. (1955). Drives and the conceptual nervous system. Psychological Review, 62, pp. 243-254.
149. Helsen, W.F., Hodges, N.J., Van Winckel, J., & Starkes, J.L. (2000). The roles of talent, physical precocity and practice in the development of soccer expertise. Journal of Sports Sciences. 18(9), pp. 727-736.
150. Henry, I. (2013). Athlete development, athlete rights and athlete welfare: a European Union perspective. The international journal of the history of sport, 30 (4), pp. 356–373. doi:10.1080/09523367.2013.765721
151. Hercz, M. (2005). Pedagógusok szakember- és gyermekképe. Magyar Pedagógia, 2, pp. 153-184.
152. Hercz, M. (2006). A pedagógiai értékelés gyakorlata. In.: Bábosik-Torgyik: Pedagógusmesterség az Európai Unióban. Eötvös Kiadó, Budapest.
153. Hettinga, J. F., Konings, M., & Cooper, E. Ch. (2016). Differences in Muscle Oxygenation, Perceived Fatigue and Recovery between Long-Track and Short-Track Speed Skating. Frontiers in Physiology, 7. <https://doi.org/10.3389/fphys.2016.00619>
154. Hirtz, P. (1985). Koordinative Fähigkeiten im Schulsport. Volk und Wissen Volkseigner Verlag. Berlin, p. 152.
155. Hollmann, W. (1988). Einführung in die Talenproblematik aus sportmedizinischer Sicht. In. De Marées, H. (Ed.) Die Talentproblematik im Sport. DVS. Clausthal- Zellerfeld, pp. 27-37.
156. Hong, H.J., & Coffee, P. (2018). A psycho-educational curriculum for sport career transition practitioners: development and evaluation. European sport management quarterly, 18 (3), pp. 287–306. doi:10.1080/16184742.2017.1387925 http://sportforlife.ca/wp-content/uploads/2017/04/LTAD-2.1-EN_web.pdf?x96000 (Letöltés ideje: 2022. 03. 27.).
157. Horányi, Ö. (1999). A személyközi kommunikációról. In: Béres, I., Horányi, Ö. (szerk.): Társadalmi kommunikáció. Osiris Kiadó. Budapest.
158. Horváth, A. (2011). A Sport Általi Nevelés multifunkcionális szerepe. Tudás menedzsment. A Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Karának periodikája. XII. 2, pp. 94-101.
159. Hulyák-Tomesz, T. (2018). A sportkommunikáció elmélete. ACTA Universitatis, Sectio Linguistica Hungarica, Tom. LXIV, pp.161-171.
160. Isvánfi, Cs. (2005). Nevelés, testnevelés, sport. Kalokagathia, XLIII, 1-2, pp. 15-26.
161. Jenny, E. S., & Hushmann, F. G. (2014). Defining Success within a “Successful” Men’s NCAA Division I Sport Program. JTRM in Kinesiology. 11.13.2014.
162. Jowett, S., & Cockerill, I. M. (2003). Olympic medallists’ perspective of the athlete-coach relationship. Psychology of Sport and Exercise, 4, pp. 313-331.

163. Kanczler, I., & Nagykáldi, Cs. (2008). A sportoló képe a reális és az ideális edzőről. *Kalokagathia*. Volume 46, 2-3, pp. 152-159.
164. Karácsony, I. (1987). A tanulás és a sporttevékenység kapcsolata a férfi tornászok sportpályafutásában. *A Testnevelési Főiskola Közleményei*. Budapest, 2.
165. Keattholetswe, L., & Maletle, L. (2019). Coaching Efficacy, Player Perceptions of Coaches' Leadership Styles, and Team Performance in Premier League Soccer. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 1-9. doi: 10.1080/02701367.2018.1563277
166. Keogh, J.W., Weber, C.L., & Dalton, C.T. (2003). Evaluation of anthropometric, physiological, and skill-related tests for talent identification in female field hockey. *Canadian Journal of Applied Physiology*. 28(3), pp. 397-409.
167. Khuyagbatar, B., Purevsuren, T., Park, M.W., Kim, K., & Kim, H.Y. (2017). Interjoint coordination of the lower extremities in short-track speed skating. *Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers Part H Journal of Engineering in Medicine*. 231(10). <https://doi.org/10.1177/095441191771>
168. Knausz, I. (2001). A tanítás mestersége. Miskolci Egyetem BTK Neveléstudományi Tanszék. Egyetemi Jegyzet. <https://mek.oszk.hu/01800/01817/01817.htm>
169. Komlósi, Á., Tóthné, D., M., & Vastagh, Z. (1987). Pedagógusjelöltek a tanárképzésben. Tankönyvkiadó, Budapest.
170. Konings, M., & Hettinga, J. F. (2018). *International Journal of Sports Physiology and Performance*. 13(8), pp. 1-23. <https://doi.org/10.1123/ijsp.2017-0637>
171. Kontra, J. (2011). A pedagógiai kutatások módszertana. Egyetemi jegyzet. Kaposvári Egyetem kiadványa.
172. Kooten van C. G. (2016). Re-Considering Long-Term Athlete Development on Coach Education: An Illustration From Judo. *International Sport Coaching Journal*, 2016, 3, 83-89.
173. Kopp, M., & Prékopa, A. (2011). Ember-környezeti játékelméleti modell. *Magyar Tudomány, Magyar Tudományos Akadémia Folyóirata*, 6, pp. 665-677.
174. Kovács, K. (2022). Sportszülők. Utánpótlás életkorú, csapatsportoló fiatalok szüleinek jellegzetességei a sportpszichológia szemszögéből, gyermekük életkora tükrében. Doktori Disszertáció. Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Sporttudományok Doktori Iskola.
175. Kovács, K. E., & Nagy, B. E. (2016). Az egészségmagatartás iránti attitűd tanulmányozása a Debreceni Egyetem hallgatói körében. In: Kovács, K. E. (2020). *Egészség és tanulás a köznevelési típusú sportiskolákban*. Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ, Oktatókutatók Könyvtára 8, pp. 96-97.
176. Kovács, K. E., & Nagy, B. E. (2017). Egészségtudatos magatartás alakulása a sport függvényében. *Educatio*, 26 (4), pp. 649–656.
177. Kovács, L. (2021). A teljesítmény és a kommunikáció kapcsolata a röplabdasporthoz. <http://szd.lib.uni-corvinus.hu> (Letöltés ideje: 2022.11.29.)
178. Kozsla, T., Bardocz-Bencsik, M., & Farkas, J. (2014). Oktatás, képzés, képesítés és kettős karrier a sportban. A fizikai aktivitás és a sport magyarországi dimenzióinak feltárása című TÁMOP 6.1.2/11/2-2012-02 projekt keretében végzett módszertani kutatás összegző tanulmány és az EU iránymutatásainak magyarországi implementációja, Budapest.
179. Krämer, K. (1978). Zur problematik einer „Talentsichtung.“ Beiheft zu Leistungssport, Informationen zum Training Heft. Verlag Bartels und Wernitz KG. Berlin. 12.
180. Krippendorff, K. (2018). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

181. Kruk, Van der E., Reijne, M., Laat de B., & Veeger, D. (2018). Push-off forces in elite short track speed skating. *Sports Biomechanics*, 18.(5), pp. 1-12. DOI: [10.1080/14763141.2018.1441898](https://doi.org/10.1080/14763141.2018.1441898)
182. Lally, P. (2007). Identity and athletic retirement: a prospective study. *Psychology of sport and exercise*, 8 (1), pp. 85–99. doi:10.1016/j.psychsport
183. Lauer, L., & Dieffenbach, K. (2013). Psychosocial training interventions to prepare youth sport coaches. *British Journal of Sports Medicine*. 36(5), pp. 334-339.
184. Lappints, Á. (1997). Az általános pedagógiai és a tantárgypedagógiák. *Magyar Pedagógia*, 97(1)
185. Lawrence, M. (1999). US Swimming Sport Science Summit. Colorado Springs.
186. Lee, N., Jackson, S. J., & Lee, K. (2007). South Korea's "Glocal" Hero: The Hiddink Syndrome and the Rearticulation of National Citizenship and Identity. *Sociology of Sport Journal*. 24(3), pp. 283-301.
187. Lénárd, F. (1981). Képességfejlesztés és tehetséggondozás az általános iskolában. *Pedagógiai Szemle*, 31(3), pp. 216-225.
188. Lénárd S., & Szivák J. (2001). Neveléssel kapcsolatos nézetek. In: Golnhofer E., & Nahalka, I. (Ed.) *A pedagógusok pedagógiája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, pp. 36–64.
189. Lénárt, Á. (2002). Téthelyzetben. A sportpszichológiáról edzőknek és versenyzőknek. (Sportkórházi Sorozat), Országos Sportegészségügyi Intézet, Budapest, pp. 11-47.
190. Light, L.R., & Lang, M. (2010). Research Notes: Interpreting and Implementing the Long Term Athlete Development Model: English Swimming Coaches' Views on the (Swimming) LTAD in Practice. *International Journal of Sports Science & Coaching* 5(3), pp. 389-403. doi: 10.1260/1747-9541.5.3.389
191. Lipták, T., Lehmann, T., & Tóth, Sz. (2021). Hosszú távú Sportszakmai Program: Célok, szakmai szervezeti felépítés, feladatok. Magyar Triatlon Szövetség. <https://triatlon.hu/upload/file/szakmaiprogram-mts-2022-2428.pdf> (Letöltve: 2024. 04. 27.)
192. Liskó, I. (2000). Társadalmi esélyek és az iskola. *Új Pedagógiai Szemle*, 1.
193. Lloyd, R., & Oliver, J. (2012). The Youth Physical Development Model: A New Approach to Long-Term Athletic Development. *Strength and Conditioning Journal*.
194. Lukács, A. (2020). A pécsi Nemzeti Kosárlabda Akadémia, mint „Államilag elismert Sportakadémia” felépítésének sajátossága. In: Gósi, Zs., & Bukta, Zs. (Eds.) *A sport társadalmi, gazdasági és utánpótlás-nevelési kérdései. Tanulmányok a sportszervezés témaköréből*. Akadémiai Kiadó.
195. Mageau, G.A., & Vallerand, R.J. (2003). The coach-athlete relationship: A motivational model. *Journal of Sport Sciences*. 21, pp. 883-904.
196. Magyar Hegy- és Sportmászó Szövetség (2024). *A Magyar Hegy- és Sportmászó Szövetség Sportágfejlesztési Stratégiája 2024-2032*. https://mhssz.hu/assets/Uploads/Elements/FileList/MHSSZ-Strategia-2024-2032_vegleges.pdf (Letöltés ideje: 2024. 04. 27.)
197. Magyar Olimpiai Bizottság (2006). Hosszú távú sportolófejlesztési program. Magyar Olimpiai Bizottság Kiadványa. 2006, 2.
198. Martens, R. (1997). *Successful coaching*. Updated 2nd ed. edn. Champaign, Ill.; Leeds: Human Kinetics.
199. McNab, T. (1990). Chariots of fire into the twenty first century. *Coaching Focus*.
200. Mesquita, I., Ribeiro, J., Santos, S., & Morgan, K. (2014). Coach learning and coach education: portuguese expert coaches' perspective. *Sport Psychol*. 28, pp. 124–136. doi: 10.1123/tsp.2011-0117

201. Mikkelsen, U. R., Couppé, C., Karlsen, A., Grosset, J., F., Schjerling, P., Mackey, A., L., Klausen, H., H., Magnusson, S., P., & Kjaer, M. (2013). Life-long endurance exercise in humans: Circulating levels of inflammatory markers and leg muscle size. *Mech. Ageing Dev.*, 134(11–12), pp. 531–540.
202. Moore, P. M., Collins, D., & Burwitz, L. (1997). *The Development of Sporting Talent 1997: An Examination of the Current Practices for Talent Development in English Sport*, English Sports Council, London, 1998.
203. Morris, T. (2000). Psychological characteristics and talent identification in sport. *Journal of Sports Sciences*. 18(9), pp. 715-726.
204. Mönks, F.J., & Knoers, A.M.P. (1997). *Ontwikkelingspsychologie*. 7th ed., Van Gorcum, Assen.
205. Mujdricza, F., & Földvári, M. (2018). Methodology of cognitive questionnaire testing: analysis of cognitive interviews. *Statisztikai Szemle*, 96(6), pp. 545–574. doi: 10.20311/stat2018.06.hu 0545
206. Murphy, G. M., Petitpas, A.J. & Brewer, B. W. (1996). Identity froclosure, athletic identity and career maturiti in intercollegiate athletes. *The Sport Psychologist*, 10, pp. 239-246.
207. Myers, N.D., Vargas-Tonsing, T.M., & Feltz, D.L. (2005). Coaching efficacy in intercollegiate coaches: Sources, coaching behavior, and team variables. *Psychology of Sport and Exercise*. 6, pp. 129-143.
208. Nagy, Á., Asztalos, J., & Buglyó, R. (2018). A sporttehetség felismerésének és gondozásának aktuális módszertani kérdései. In.: *Tehetségazonosító módszerek kidolgozása, a fejlesztésre szorulóknak kiszűrésének módszertana. A sporttehetség felismerésének és gondozásának aktuális módszertani kérdései*. Testi-kineszterikus munkacsoport. Debreceni Egyetem. https://www.researchgate.net/publication/340681611_A_sporttehetseg_felismeresenek_es_gondozasanak_aktualis_modszertani_kerdesei (Letöltés ideje: 2022. 03. 27.)
209. Nagy, Gy. (1969). A motiválás és igénykeltés problémája a testnevelésben. *A testnevelés tanítása*, 4.
210. Nádori, L., Szigeti, L., & Vass, M. (1986). *A motoros képességek és a mozgásos cselekvéstanulás, Kézirat, Tanárképző Főiskolák, Tankönyvkiadó. Budapest.*
211. Nádori, L. (1981). Tehetségekutatás-gondozás a sportban. *Testnevelés- és Sporttudomány*, 2, pp. 51-62.
212. Nádori L. (1987). Időszerű kérdések az utánpótlás- nevelésben. In. Makkár, M. (Ed.) *Kiválasztás és utánpótlásedzés, ÁISH-TSTT, Budapest*, pp. 12-22.
213. Nádori, L. (1989). Erő- állóképességi edzés. *Testnevelés- és sporttudomány*, 1, pp. 27-37.
214. Nádori, L., Gáspár, M., Rétsági, E., Ekler, J., Dancs, H., Worth, P., & Gáldi, G. (2011). Sportelméleti ismeretek. In. J. Ekler. *Sport. A sport fogalma, területei*. Pécsi Tudományegyetem, Szegedi Tudományegyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Eszterházy Károly Főiskola, Dialóg Campus Kiadó-Nordex Kft. https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/7893/0025_Nadori-Dancs-Retsagi-Ekler-Gaspar-Sportelméleti_ismeretek.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Letöltés ideje: 2024. 04.29.)
215. Paic, R. (2019). *A sportoló-edző kapcsolat, a motiváció és az észlelt motivációs környezet összefüggéseinek vizsgálata a férfi kézilabdázásban*. Doktori Disszertáció. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola.
216. Papaioannou, A., & Hackfort, D. (2014). *Routledge Companion to Sport and Exercise Psychology. Global perspectives and fundamental concepts*. Routledge.

217. Petty, R.E., & Cacioppo, J. T. (1981). Attitudes and persuasion: classic and contemporary approaches. Dubuque, Iowa.
218. Piirto, J. (1999). Talented children and adults: their development and education. Merrill, Upper Saddle River.
219. Poczwadowski, A., Barott, J.E., & Jowett, S. (2006). Diversifying approaches to research on athlete-coach relationships. *Psychology of Sport and Exercise*, 7, pp. 125-142.
220. Pusztai, G. (2004). Iskola és közösség. Felekezeti középiskolások az ezredfordulón. Budapest, Gondolat Kiadó.
221. Quinn, A., Lun, V., McCall, J., & Overen, T. (2003). Injuries in Short Track Speed Skating. *The American Journal of Sport Medicine*, 31(4), pp. 507-510. <https://doi.org/10.1177/0363546503031004050>
222. Raátz, J. (1997). Mi a kommunikáció? In: Fercsik, E., Rác, J.: *Kommunikáció szóban és írásban*. Korona Nova Kiadó, Budapest, pp. 9-11.
223. Renzulli, J.S. (1978). *The Enrichment Triad Modell: A guide for developing defensible program for the gifted and talented*. Creative Learning Press.
224. Réthy, E. (1989). *Teljesítmény értékelés és tanulói motiváció*. Tankönyvkiadó, Budapest, p. 23.
225. Réthy, E. (2011). *Tanári teljesítmény-visszajelzés hatása a tanulók személyiségére*. Comenius Oktató és Kiadó Kft. Pécs.
226. Rétsági, E. (2011). A testnevelés oktatás elméleti alapjai. In: Rétsági, E., H. Ekler, J., Nádori, L., Woth, P., Gáspár, M., Gáldi, G., Szegerné, & Dancs, H. (2011). *Sportelméleti ismeretek*. Dialóg Campus Kiadó, Pécs.
227. Rétsági, E., & Dlugosz, K. (2004). A kommunikációról – különös tekintettel a testnevelés tanítására. *Iskolai Testnevelés és Sport*, 20, pp. 20–24.
228. Rétsági, E., & Hamar, P. (2004). A testnevelés és sport oktatáselméleti alapjai. In: Bironé, N. E. (Ed.), *Sportpedagógia, Kézikönyv a testnevelés és sportpedagógiai kérdéseinek tanulmányozásához*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs.
229. Révész, L. (2008). *A tehetség gondozás, a kiválasztás és a beválás néhány kérdésének vizsgálata az úszás sportágban*. Doktori értekezés. Budapest.
230. Révész, L., Bognár, J., & Gécz, G. (2007). Kiválasztás, tehetség és pedagógiai értékek az úszásban. *Új Pedagógiai Szemle*, 57(6), pp. 45-53.
231. Révész, L., Gécz, G., Bognár, J., & Bicsérdy, G. (2009). Sporttehetség: elméletek és jellemző jegyek a szakirodalomban. In: Bognár, J. (Ed.) *Sporttehetség*, Budapest, Magyar Sporttudományi Társaság, pp. 76-98.
232. Révész, L., Csáki, I., Bognár, J., & Trzaskoma-Bicsérdy, G. (2013). Az edző-sportoló kapcsolat vizsgálata az úszás sportágban. *Magyar Pedagógia*, 113(1), pp. 53–72.
233. Richardson, V. (1996). The Role of Attitudes and Beliefs in Learning to Teach. In: Sikula, J. (Ed.) *Handbook of Research on Teacher Education*. Second Edition, MacMillan, New York, pp. 102-119.
234. Rogers E. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). New York, NY., Free Press.
235. Rókusfalvy, P. (1985). Tehetség-Sporttehetség II. rész: Tehetséggondozás, kiválasztás-és gondozás. *Testnevelés és Sporttudomány*, 1, pp.16-21.
236. Roplet R., & Jevtic B. (2019). Long-term athlete development from theoretical and practical model to cognitive problem. *Physical Culture*, 73(2), pp. 190-205.
237. Roxas, A.S., & Ridinger, L.L. (2016). Relationships of coaching behaviors to student-athlete well-being. *Higher Education Politics & Economics*, 2, pp. 95-109. doi:10.32674/hepe.v2i1.21
238. Ryan, C., Thorpe, H., & Pope, C. (2017). The policy and practice of implementing a student-athlete support network: a case study. *International journal of sport policy and politics*, 9 (3), pp. 415–430. doi:10.1080/19406940.2017.1320301

239. Sagova, A. Z., & Kapturova, M. V. (2017). Professional reflection as the factor of success of a sports coach. *National Psychological Journal*, 2.
240. Salmela, J. H. (1996). *Great Job Coach: Getting the Edge from Proven Winners*, Potentium, Ottawa, Canada,
241. Salmela, J.H., Young, B.W., & Kallio, J. (1998). Within-Career Transition of the Athlete-Coach Triad, In. Wylleman, P. & Lavallee, D., (Eds.) *Career Transition*, Fit Publications, Morgantown, VA., pp. 181-193.
242. Sántha, K. (2009). *Bevezetés a kvalitatív pedagógiai kutatás módszertanába*. Budapest, Eötvös József Könyvkiadó.
243. Schinke, R. J., Bloom, G A., & Sahnala, J. H. (1995). The career stages of elite Canadian basketball coaches. *Avante*, 1, pp. 48-62.
244. Schmidt, R. & Wrisberg, C. (2004). *Motor Learning and Performance: A Problem-Based Learning Approach*, Human Kinetics, Champaign, IL.
245. Schön, D. (1983). *The Reflectiv Practioner*. Temple Smith, London.
246. Schön, D. (1987). *Educating the Reflective Practioner*. Jossey-Bass, San Francisco.
247. Seidman, I. (2002). *Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
248. Smoll, F.L. (1998). Improving the quality of coach-parent relationship in youth sport. In. Williams, J.M. (Ed.) *Applied sport psychology. Personal growth to peak performance*. New York, McGraw-Hill
249. Sotiriadou, K., Shilbury, D., & Quick, S. (2008). The attraction, retention/transition, and nurturing process of sport development: Some Australian evidence. *Journal of Sport Management*, 22(3), pp. 247-272.
250. Stambulova, N., & Wylleman, P. (2015). Dual career development and transitions. *Psychology of sport and exercise*, 21, pp. 1-3. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2015.05.003> (Letöltés ideje: 2024. 04. 29.)
251. Stone, J., Rothwell, M., Shuttleworth, R., & Davids, K. (2020). Exploring sports coaches' experiences of using a contemporary pedagogical approach to coaching: an international perspective. *Qualitative Research in Sport* 13(2), pp. 1-19.
252. Sullivan, P., & Feltz, D. L. (2006). The Preliminary Development of the Scale for Effective Communication in Team Sports. *Journal of Applied Social Psychology*. 33(8), pp. 1693-1715.
253. Szabó, T. (1995). *Adottság vagy szorgalom? Somogyi Sport Szabadegyetemi Füzetek V. Somogy Megyei Testnevelési és Sporthivatal*. Kaposvár. pp. 19-26.
254. Szabolcs, É. (2004). *Tartalomelemzés*. In. Falus, I. (Ed.) *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, pp. 330-341.
255. Szemes, Á. (2022). *A motiváció, mint folyamat értelmezése az LTAD keretében*. Doktori értekezés. Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem Sporttudományok Doktori Iskola. <https://real-phd.mtak.hu/1784/19/szemes.agnes.d.pdf> (Letöltés ideje: 2024. 04. 27.)
256. Szent-Györgyi, A. (1930). *Az iskolai ifjúság testnevelése c. felszólalása az Országos Testnevelési Tanács kongresszusán*. 1930 november.
257. Szivák, J. (2002). *A pedagógusok gondolkodásának kutatási módszerei*. Műszaki Kiadó, Budapest.
258. Sztárayné, K. É. (2021). *Kutatásmódszrtan és prezentációkészítés*. 6. rész: *Az interjúkészítés módszertana*. TÁMOP-4.1.2.A/1-11/1-2011-0091 „Információ - Tudás – Érvényesülés.
259. Tanner, J. M. (1989). *Foetus into man: Physical growth from conception to maturity* (2nd ed.). Hertford, UK: Castlemead Publications.

260. Telegdi, A. (2019). Az eredmény alapú megközelítéstől az érték alapú megközelítésig a gyorskorcsolyasportokban. MSTT. XVI. Országos Sporttudományi Kongresszus, Szekció előadások kivonatai, Magyar Sporttudományi Szemle, Előadás Kivonatok, 19(79), pp. 89-90.
261. Telegdi, A. (2020). Innovációs lehetőségek a magyar gyorskorcsolyázás szemléletében és módszertanában: a hosszú távú sportoló felkészítési modell hazai adaptációja Társadalmi innováció és tanulás a digitális korban. In: Kozma, T., Juhász, E., & Tóth, P. (Eds.) Tanulás és innováció a digitális korban. HuCER 2020, Absztraktkötet Budapest, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (HERA), pp. 60.
262. Telegdi, A. (2021a). Innovációs lehetőségek a magyar gyorskorcsolyázás módszertanában. A hosszú távú sportoló felkészítési modell adaptációjának lehetőségei a hazai gyorskorcsolya sportágakban. Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae: Sectio Sport 48: 2020/1 pp. 7-20.
263. Telegdi, A. (2021b). Az LTAD hatásmechanizmusa a hazai rövidpályás gyorskorcsolya sportágban. Magyar Sporttudományi Szemle, 2021/4 (92). pp. 70-79.
264. Telegdi, A. (2023). Az edzői szerep megítélése a hazai gyorskorcsolya szereplői között. In: Medovarszki, I. (Ed.), Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp, 2022 - Pedagógiai és szakmódszertani tanulmányok az iskola világából, Líceum Kiadó, pp. 141-154.
265. Telegdi, A., Balyi, I., & Györgyi, J. (2020). A gyorskorcsolyasportok hosszú távú fejlesztési programja. Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség Kiadványa, Budapest. http://hunskate.hu/wp-content/uploads/2020/11/GYHFP-Hosszú-anyag_berci_v3_final.pdf (Letöltés ideje: 2021.09.25)
266. Telegdi, A., & Bognár, J. (2021). A sportolók hosszú távú felkészítése és a gyorskorcsolyázók képességfejlesztése: az edzői nézetek befolyásoló szerepe. MSTT. XVIII. Sporttudományi Kongresszus, Pécs. Magyar Sporttudományi Szemle, Előadás kivonatok, 2021/22 (91), pp. 115-116.
267. Telegdi, A., & Bognár, J. (2022a). Az utánpótlásnevelésről kialakult edzői nézetek: elvárások és tapasztalatok a gyorskorcsolya sportágban. MSTT. XIX. Sporttudományi Kongresszus, Szeged. Magyar Sporttudományi Szemle, Előadás kivonatok, 2022/23 (96), p. 93.
268. Telegdi, A., & Bognár, J. (2022b). A kettős karrier pedagógiai aspektusai: a gyorskorcsolya sportág szereplői célkeresztben. In: Karlovitz, J. T. (Ed.) Szakmódszertani és más pedagógiai tanulmányok. Komárom, Szlovákia, International Research Institute s.r.o. (2022) pp. 118-126.
269. Telegdi, A., & Bognár, J. (2022c). Az irányítás és értékelés jelentősége a Hosszú-távú Sportoló Fejlesztési Program (LTAD) működési rendszerében: A gyorskorcsolya sportág tapasztalatai. XVIII. Pedagógiai Értékelési Konferencia, Szeged.
270. Telegdi, A., & Bognár, J. (2022d). Az eredményesség és a pedagógiai értékrendszer összefüggései a gyorskorcsolya sportágban. Egy nyelvet beszélünk? 15. Képzés és gyakorlat. Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia. Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar, Absztraktfüzet, pp. 190-192. <https://mek.oszk.hu/23000/23099/23099.pdf> (Letöltés ideje: 2024. 02. 14.)
271. Telegdi, A., Bognár, J., & Géczy, G. (2023). Az utánpótlás-nevelésről és a sporttehetségről kialakult nézetek összehasonlító vizsgálata a gyorskorcsolya sportág szereplői között. MSTT. XX. Sporttudományi Kongresszus, Veszprém. Magyar Sporttudományi Szemle, Előadás kivonatok, 2023/24 (102), pp. 117-118.
272. Thomas K.T., & Thomas J.R. (1999). What squirrels in the trees predict about expert athletes. International Journal of Sport Psychology. 30, pp. 221-234.
273. Tóth, L. (2010). Lélektani és sportlélektani ismeretek, Főiskolai jegyzet, Budapest.

274. Tóth, L., Koch, R., Oláh, Zs., Szabados, I., & Széles, J. (2022). Egységes szakág- és korosztályszerkezetű szakanyag. Magyar Röplabda Szövetség. <https://hunvolley.hu/wp-content/uploads/Egyseges-szakag-es-korosztalyszerkezetu-UP-szakanyag-compressed.pdf> (Letöltés ideje: 2024. 04. 27.)
275. Tozetto, A.V.B., Galatti, L. R., Scaglia, A. J., Duarte, T., & Milistetd, M. (2017). Football coaches' development in Brazil: a focus on the content of learning. *Motriz: Revista de Educação Física*. 23 (3), pp. 1-9. DOI: <http://dx.doi.org/10.1590/S1980-6574201700030017>
276. Trudeau, F., Laurencelle, L., Beaudoin, Ch., & Lajoie, C. (2021). Diffusion and adoption of the Long-Term Athlete Development model among Canadian coaches. *International Journal of Applied Sports Sciences* 2021; 33(2), pp. 206-218. DOI: <https://doi.org/10.24985/ijass.2021.33.2.206>
277. Vajda, Zs. (2017). Hosszú haj, rövid ész? Férfiak és nők értelmi képességei a legújabb kutatások tükrében. *Magyar Tudomány*. 2017(3).
278. Vallée, C. N., & Bloom, G. A. (2005). Building a successful program: Perspectives of expert Canadian female coaches of team sports. *Journal of Applied Sport Psychology*, pp. 179-196.
279. Van Rossum, J. H. (2001). Talented in Dance: The Bloom Stage Model Revisited in the Personal Histories of Dance Students, *High Ability Studies*, 2001, 12, pp. 181-197.
280. Velencei, A., Kovács, Á., Szabó A., & Szabó T. (2009). Induló esélyek-beteljesített álmok? Társadalmi esélyegyenlőség a tehetséges fiatal sportolók körében. *Szociológiai Szemle*, 19, 4, pp. 109–129.
281. Viru, A. A. (1995). *Adaptation in sports training*. CRC Press. Boca Raton, USA
282. Viru, A., Loko, J., Harro, M., Volver, A., Laaneots, L., & Viru, M. (1999). Critical periods in the development of performance capacity during childhood and adolescence. *European Journal of Physical Education*, 4, pp. 75-119.
283. Wallis, J. & Lambert, J. (2016). *Becoming a sports coach*. London: Routledge.
284. Way, R., Balyi, I., Higgs, C., Bluecharde, M., Cardinal, Ch., Higgs, C., Norris S., & Grove J. (2007). *A sport parent's guide*. In. *Canadian sport for life: Long-term athlete development, Canadian sport centres*, Ottawa.
285. Williams, C. (2009). An overview of growth and development: Peak height velocity. In I. I. Balyi, & C. Williams (Eds.) *Coaching the young developing performer*, Leeds, UK: Coachwise, pp. 6-16.
286. Williams, A.M., & Hodges, N.J. (2004). *Skill Acquisition in Sport*. Routledge, London.
287. Williams, A.M., & Reilly T. (2000). Talent identification and development in soccer. *Journal of Sports Sciences*. 18(9), pp. 657-667.
288. Williams-Ryce, B. T. (1996). After the final snap: cognitive appraisal, coping, and life satisfaction among former collegiate athletes. *Academic Athletic Journal*, Spring, pp. 30-39.
289. Willis, G. B. (2015). *Analysis of the Cognitive Interview in Questionnaire Design*. Oxford University Press. Oxford.
290. Wolansky, N. (1981). Biologische und soziale Komponenten der motorischen Entwicklung. In: Willimiczik, K., & Grosser, M. (Eds.) *Die Motorische Entwicklung im Kinder- und Jugendalter*. Verlag Karl Hofmann. Schorndorf, pp. 324-341.
291. Wooden, J., & Jamison, S. (2005). *Wooden on Leadership: How to Create a Winning Organization* (1st edition). McGraw-Hill Education. 33.
292. Xia, Y. J. (2011). The Comparative Analysis on Muscles of Short and Long Track Speed Skating Athletes. *Applied Mechanics and Materials* 117-119. <https://doi.org/10.4028/www.scientific.net/AMM.117-119.737>

293. Zafeiroudi, A., Patsiaouras, A., Dalamitros, A., Bekiari, A., & Kouthouris, Ch. (2020). Dual Career of Elite Athletes in Greece. *Journal of Social Science Studies*,7(2).
294. Zeichner, K.M., & Liston, D.P. (1996). *Reflective Teaching. An Introduction*. Lawrence Erlbaum, Mahwan.
295. Zhang, B. Ch. (2013). Biomechanical Analysis of Starting Action on an Outstanding Short Track Speed Skating Female Athlete. *Applied Mechanics and Materials*, 459, pp. 530-534. <https://doi.org/10.4028/www.scientific.net/AMM.459.530>
296. Zrinszky, L. (1994). *A kommunikáció I*. Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs.
297. Zrinszky, L. (2002). *Nevelélmélet*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

IDÉZETT ABSZTRAKT

Telegdi, A., & Bognár, J. (2022). Az irányítás és értékelés jelentősége a Hosszú Távú Sportolófejlesztési Program (LTAD) működési rendszerében: a gyorskorcsolya sportág tapasztalatai. In: Fejes, J. B., & Pásztor-Kovács, A. (Eds.) *Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola* (2022) p. 44

XVIII. Pedagógiai Értékelési Konferencia = 18th Conference on Educational Assessment : program és összefoglalók = program and abstracts

TÖRVÉNYEK ÉS JOGSZABÁLYOK:

2004. évi I. törvény a sportról (Letöltés ideje: 2022. 08. 13.)
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400001.tv>

1. Bognár, J., **Telegdi, A.**, Géczi, G., & Trzaskoma-Bicsérdy, G. (2024). Views of sports talent development: the voice of participants in short track speed skating, AIESEP 2024 International Conference, Presentation Paper, p. 548.
2. Telegdi, A. L., Géczi, G., & Bognár, J. (2024). A környezet szerepe gyorskorcsolya tehetséggondozásában
In. Juhász, E., & Gyányi, I. (Eds.) Az oktatás időszerű narratívumai, absztraktkötet, Hungarian Conference on Educational Research HuCER 2024, pp. 430-431.
3. Telegdi, A. (2023). Az edzői szerep megítélése a hazai gyorskorcsolya sportág szereplői között
In. Medovarszki, I. (Ed.) Tantárgy-pedagógiai Kaleidoszkóp: - Pedagógiai és szakmódszertani tanulmányok az iskola világából. Líceum Kiadó, Eger, pp. 141-154.
4. Telegdi, A. (2023). A Hosszú távú Sportolófejlesztés (LTAD) elméleti és gyakorlati alkalmazásának nemzetközi és hazai tapasztalatai
In. 52. Mozgásbiológiai Konferencia - Program és előadáskivonatok. Budapest, Magyarország: Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem. pp. 33-34.
5. Telegdi, A., Bognár, J., & Géczi, G. (2023). Az utánpótlás-nevelésről és a sporttehetségről kialakult nézetek összehasonlító vizsgálata a gyorskorcsolya sportág szereplői között. Magyar Sporttudományi Szemle, 24(2) (102) pp. 117-118.
6. Telegdi, A., & Bognár, J. (2022). Az utánpótlásnevelésről kialakult edzői nézetek: elvárások és tapasztalatok a gyorskorcsolya sportágban. Magyar Sporttudományi Szemle, 23, p. 96.
7. Telegdi, A., & Bognár, J. (2022). Az edzői nézetek szerepe a gyorskorcsolyázók képzésében: különböző szereplők tapasztalatai a hosszú távú felkészítés oldaláról. In: Kattein-Pornói, R., Mrázik, J., & Pogátsnik, M. (Eds.) Tanuló Társadalom: Oktatókutatás járvány idején. Debreceni Egyetemi Kiadó, Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete (HERA) (2022) 799 p. pp. 308-320.
8. Telegdi, A., & Bognár, J. (2022). A kettős karrier pedagógiai aspektusai: A gyorskorcsolya sportág szereplői. In. Karlovitz, J. T. (Ed.) Szakmódszertani és más pedagógiai tanulmányok
Komárno, Szlovákia: International Research Institute s.r.o. (2022), pp. 118-126.
9. Telegdi, A., & Bognár, J. (2022). Az eredményesség és a pedagógiai értékrendszer összefüggései a gyorskorcsolya sportágban. In. Kéri, K., Kissné, Zsámboki, R., Németh, D. K., & Pásztor, E. (Eds.) Egy nyelvet beszélünk? Gyermeklét és pedagógia a nyelvi, kulturális és társadalmi terek kontextusában - 15. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia (2022. április 28.): Program és Absztraktok. Sopron, Magyarország: Soproni Egyetemi Kiadó (2022), p. 190.

10. Telegdi, A., & Bognár, J. (2022). Az irányítás és értékelés jelentősége a Hosszú Távú Sportolófejlesztési Program (LTAD) működési rendszerében: a gyorskorcsolya sportág tapasztalatai. In: Fejes, J. B., Pásztor-Kovács, A. (Eds.) XVIII. Pedagógiai Értékelési Konferencia. 18th Conference on Educational Assessment: program és összefoglalók. program and abstracts. Szeged, Magyarország: Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola (2022), p. 44.
11. Bognár, J., Szakály, Zs., & Telegdi, A. (2021). Versenysportolók járvány alatti felkészülése: a gyorskorcsolya sportág problematikája. In: Juhász, E., Katteín-Pornói, R. (Eds.) Tanuló társadalom: oktatáskutatás járvány idején. HUCER 2021 (absztraktkötet) Budapest, Magyarország: Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (HERA) (2021), p. 174.
12. Telegdi, A. (2021). Gyorskorcsolyázók képességfejlesztése a hosszú távú felkészítés rendszerében: az edzői nézetek befolyásoló szerepe. In: Juhász, E., Katteín-Pornói, R. (Eds.) Tanuló társadalom: oktatáskutatás járvány idején. HUCER 2021 (absztraktkötet) Budapest, Magyarország: Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (HERA) (2021), p. 120.
13. Telegdi, A. (2021). Innovációs lehetőségek a magyar gyorskorcsolyázás szemléletében és módszertanában: a hosszú távú sportoló felkészítési modell első tapasztalatai. In: Juhász, E., Kozma, T., Tóth, P. (Eds.) Társadalmi innováció és tanulás a digitális korban. Budapest, Magyarország, Debrecen, Magyarország: Debreceni Egyetemi Kiadó, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (HERA) (2021), pp. 445-455.
14. Telegdi, A. (2021). Innovációs lehetőségek a magyar gyorskorcsolyázás módszertanában: a hosszú távú sportolófelkészítési modell adaptációjának lehetőségei a hazai gyorskorcsolya sportágakban. ACTA UNIVERSITATIS DE CAROLO ESZTERHÁZY NOMINATAE: SECTIO SPORT 48: 2020/1 (2021), pp. 7-20.
15. Telegdi, A. (2021). Az LTAD hatásmechanizmusa a hazai rövidpályás gyorskorcsolya sportágban. Magyar Sporttudományi Szemle, 22(4) (92), pp. 70-78.
16. Telegdi, A. & Bognár, J. (2021). A sportolók hosszú távú felkészítése és a gyorskorcsolyázók képességfejlesztése: az edzői nézetek befolyásoló szerepe. Magyar Sporttudományi Szemle, 22 (91) p. 115.
17. Telegdi, A., Balyi, I., & Györgyi, J. (2020). A gyorskorcsolyasportok hosszú távú fejlesztési programja. Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség, Budapest.
18. Telegdi, A. (2020). Gyorskorcsolyaedzők vizsgálata az eredmény alapú megközelítéstől az érték alapú megközelítésig a gyorskorcsolyasportokban. Magyar Sporttudományi Szemle, 21(85) pp. 93-94.
19. Telegdi, A. (2020). Az edzői munka jellemzője a járvány alatt: A gyorskorcsolya sportág kísérletei. In: Engler, Á., Rébay, M., & Tóth, D. A. (Eds.) Család a nevelés és az oktatás fókuszában: XX. Országos Neveléstudományi Konferencia: Absztraktkötet, Debreceni Egyetem, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért, p. 31.

20. Telegdi, A. (2020). Innovációs lehetőségek a magyar gyorskorcsolyázás szemléletében és módszertanában: a hosszútávú sportoló felkészítési modell hazai adaptációja. In: Kozma, T., Juhász, E., & Tóth, P. (Eds.) Tanulás és innováció a digitális korban: HuCER 2020: Absztraktkötet. Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete, Budapest, (HERA), p. 60
21. Telegdi, A. (2019). Az eredményalapú megközelítéstől az értékalapú megközelítésig a gyorskorcsolya sportokban. Magyar Sporttudományi Szemle, 20(79), pp. 89-90.
22. Telegdi, A. (2018). A gyorskorcsolya sportágak vizsgálata fizikai és mentális képességek vonatkozásában a sportági kiválasztás szempontjából. In: Donáth Tibor emlékének szentelt 48. Mozgásbiológiai Konferencia, Testnevelési Egyetem, Budapest (2018) p. 36.
23. Balyi, I., & Telegdi, A. (2017) A korcsolyasport hosszútávú fejlesztési programja: összefoglaló
Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség, Budapest.
24. Telegdi, A. (2017). A fizikai műveltség jelentősége az iskolai testnevelésben és az élsportban
MAGYAR SPORTTUDOMÁNYI SZEMLE 18(2) p. 84.
25. Telegdi, A. (2015). Köznevelési típusú sportiskolák testnevelés tantárgy vizsgálata tanórai megfigyelés módszerével az alkalmazott oktatási módszerek, eszközök tekintetében az oktatási célok megvalósulása, különös tekintettel a képességfejlesztés vonatkozásában. In: Tóth, M., Hamar, P., Donáth, T. 45. Mozgásbiológiai Konferencia. Budapest, Testnevelési Egyetem. Program, előadás-kivonatok, pp.38-39.
26. Telegdi, A. (2011). Az iskolai testnevelés, a sport és az egészség. Magyar Edző, Módszertani és Továbbképző Folyóirat, pp. 17-19.
27. Telegdi, A. (2011). Az iskolai testnevelésről kialakult vélemények vizsgálata a testnevelést tanítók körében. PAIDEIA, pp. 104-113.
28. Telegdi, A. (2011). A hagyományos általános iskolákban és sportiskolákban testnevelést tanító pedagógusok kompetencia és attitűdvizsgálatai. In: Bencéné, F. A. (Ed.) Lehetőségek és alternatívák a Kárpát-medencében: módszertani tanulmányok: Az I. Kárpát-medencei Nemzetközi Módszertani Konferencia. Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar, pp. 433-440.
29. Telegdi, A. (2009). Research of believes about physical education among sport masters
PAIDEIA, pp 44-55.

10 ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra Néhány, az általunk vizsgált gyorskorcsolya sportágakkal kapcsolatos online tudományos kereső oldalakon fellelhető cikkek kutatási tudományterületei.....	13
2. ábra Az LTAD program hatásai	19
3. ábra A sport jellemformáló hatásai	37
4. ábra Az erő, gyorsaság és állóképesség kapcsolatából eredő további kondicionális képességek összefoglalása.....	39
5. ábra A kondicionális, koordinációs, emocionális és kognitív képességek összetett rendszere, valamint ezek befolyásoló tényezői	40
6. ábra A kutatás során alkalmazott anyag és módszer	52

11 TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat A dokumentum elemzések során vizsgált kiadványok fajtái, kiadási évük, azok vizsgálatának ideje és szempontjai.....	54
2. táblázat A populáció megoszlása vizsgálati módszerek szerint	56
3. táblázat A félig strukturált módszerrel vizsgált minták főbb demográfiai adatai	58
4. táblázat A kérdőívek vizsgált mintáinak elemszáma és kérdőív kitöltési aránya	59
5. táblázat A vizsgált gyorskorcsolya edzők, sportolók és szülők neme és életkora	60
6. táblázat A vizsgált edzők, sportolók és szülők iskolai végzettsége	60
7. táblázat A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlatát tartalmazó dokumentumok.....	69
8. táblázat A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlatát vizsgáló félig strukturált interjúk eredményei	76
9. táblázat A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlata.....	78
10. táblázat A hosszú távú sportoló felkészítés mindennapos gyakorlata faktorainak, diszkriminancia-elemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében	79
11. táblázat Az edzővel kapcsolatos elvárásokat, az edzői kompetenciákat, edzői nézetet és szemléletet tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata.....	82
12. táblázat Az edzővel szemben támasztott elvárásokkal kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei	84
13. táblázat Az edzővel szemben kialakított elvárások és edzői kompetenciák kérdőíveinek vizsgálati eredményei	86
14. táblázat Az edzővel szemben kialakított elvárások és edzői kompetenciákkal kapcsolatos faktorok diszkriminancia-elemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében.....	87
15. táblázat A sportoló nevelését befolyásoló környezet	89
16. táblázat A sportolók életére kiható nevelői tevékenység és környezet összefoglaló táblázata.....	93
17. táblázat A sportoló sportszakmai és mindennapi életére kiható nevelői tevékenység és környezettel kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei.....	95
18. táblázat A sportoló sportszakmai és mindennapi életére kiható nevelői tevékenység és környezettel kapcsolatos faktorok diszkriminancia-elemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében	96
19. táblázat A kommunikációt és interakciót közvetlenül vagy közvetve, az elvárás, értékelés és visszajelzés folyamatát tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata	98

20. táblázat A kommunikációval és interakcióval kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei	102
21. táblázat A kommunikációval és interakcióval kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei	105
22. táblázat A kommunikációval és interakcióval kapcsolatos faktorok diszkriminancia-elemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében	106
23. táblázat A motoros képességeket tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata	107
24. táblázat A motoros képességekkel kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei	110
25. táblázat A motoros képességekkel kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei	111
26. táblázat Az utánpótlás-nevelést és a tehetség gondozást, a támogató környezetet, a tehetséges sportolót, és a sikert tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata	114
27. táblázat Az utánpótlás-neveléssel, tehetség gondozással és sikerrel kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei	118
28. táblázat Az utánpótlás-neveléssel, tehetség gondozással és sikerrel kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei	120
29. táblázat Az utánpótlás-neveléssel, tehetség gondozással és sikerrel kapcsolatos faktorok diszkriminancia-elemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében	121
30. táblázat A képzést, továbbképzést, önképzést, mint fejlesztési lehetőségeket tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata	122
31. táblázat A fejlesztési lehetőségekkel kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei	124
32. táblázat A fejlesztési lehetőségekkel kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei	126
33. táblázat A fejlesztési lehetőségekkel kapcsolatos faktorok diszkriminancia-elemzése edzők, szülők és sportolók tekintetében	127
34. táblázat A gyorskorcsolya sportág kettős karriert tartalmazó dokumentumok összefoglaló táblázata	128
35. táblázat A kettős karrierrel kapcsolatos félig strukturált interjúk eredményei	130
36. táblázat A kettős karrierrel kapcsolatos kérdőívek vizsgálati eredményei	131
37. táblázat A kettős karrierrel kapcsolatos kérdőívek diszkriminancia analízis eredményei	131

12 KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton szeretném megköszönni Prof. Dr. Bognár József egyetemi tanárnak az önzetlen, mindig pozitív szemléletmódot és türelmet sugárzó szakmai segítségét, amellyel azon pedagógiai értékekről tett tanúbizonyságot a gyakorlatban, amelyeket nap mint nap tanít és kutat. Szintén köszönettel tartozom Prof. Dr. Géczy Gábor egyetemi tanárnak, akinek bátorítása, folyamatos motiválása és jótanácsai segítettek szakmai előmeneteletem és kitartásomat a disszertáció megírása során, és a tudomány területén eddig megtett utamon.

Nagyrabecsüléssel adózom Balyi István és Yves Nadeau iránt, akik lehetővé tették számomra, hogy megismerjem a hosszú távú sportoló fejlesztést és a szemléletváltás fontosságát. Hálás vagyok nekik, hogy szakmai tudásukat megosztották velem, melyek élethosszig tartó inspirációt jelentenek.

Szeretném megköszönni két kollégám és mentorom Darázs István és Dr. Bathó Ferenc támogatását, akik sajnos már nem lehetnek közöttünk, de biztos megelégedéssel nyugtáznák, hogy „a munka el lett végezve”.

Szeretném megköszönni Dr. Barkó Endrének és Dr. Lóczi Mártának, hogy elindítottak a tudományos kutatás útján.

Köszönettel adózom Györgyi János kollégám emlékének és örökségének, aki már sajnos nincs közöttünk. Együtt dolgoztunk azon, hogy népszerűsítsük és elősegítsük a hosszú távú sportoló fejlesztést, mint paradigmaváltást sportágunkban.

Köszönettel tartozom Váradi Orsolyának, Blaskó Bertalannak és Novák Antalnak, valamint a Magyar Országos Korcsolyázó Szövetségnek a kutatásom támogatásáért.

Végül szeretném kifejezni hálámat a családomnak, akik támogattak és mellettem álltak a hosszú évekig tartó, éjszakákat is felölelő disszertációs munka során. Köszönettel tartozom nekik az áldozatos támogatásért és a kitartó segítségért az egész folyamat alatt, még ha nem is tudják, hogy ezzel nincs vége...

13 MELLÉKLETEK

1. Melléklet: Kutatási engedély
2. Melléklet: Beleegyező nyilatkozat
3. Melléklet: Kutatásetikai Bizottság engedély
4. Melléklet: Interjú beleegyező jogi nyilatkozat
5. Melléklet: Edzői kérdőív
6. Melléklet: Szülői kérdőív
7. Melléklet: Sportolói kérdőív
8. Melléklet: Félig strukturált interjúk edzői kérdései
9. Melléklet: Félig strukturált interjúk szülői kérdései
10. Melléklet: Félig strukturált interjúk sportolói kérdései
11. Melléklet: Félig strukturált interjúk sportvezetői kérdései

1. Melléklet: Kutatási engedély

2022-12-01/0000001<

Hozzájárulási kérelem kutatás lefolytatásához

Tisztelt Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség!
Tisztelt Ügyvezető Asszony!

Telegdi Attila az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola doktorandusz hallgatója a hozzájárulását kérem doktori disszertáció kutatásainak lefolytatásához.

A kutatás címe: **A hazai gyorskorcsolya sportszakember képzésének és továbbképzésének rendszere a hosszútávú sportoló fejlesztési program hatásrendszerében.**

A kutatás kezdetének és végének várható időpontja: 2022. július 1- 2022. október.

A kutatásban részt vevő kutatók neve, tudományos fokozata, beosztása, intézménye:

Professzor Dr. Bognár József, egyetemi tanár, intézetigazgató, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Sporttudományi Intézet

Professzor Dr. Géczai Gábor, egyetemi tanár, intézetigazgató, Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Gazdaság és Társadalomtudományi Intézet

Kutatásunkat a gyorskorcsolya sportágak edzőképzésének megújítása, a belső képzés edzői licenc rendszer kialakításának igénye indokolta, a már több éve alkalmazott hosszútávú sportoló fejlesztési program keretrendszerén belül. Kutatásunk elsődleges célja, hogy rávilágítson a gyorskorcsolya edzőképzés, edző továbbképzés teljes vertikumában annak tartalmi, formai és oktatásmódszertani programjának kialakítását befolyásoló hiányosságokra, erősségekre és fejlesztési lehetőségekre úgy, hogy ezek a hosszútávú sportoló fejlesztési program hatékonyságát is elősegítsék. Célunk, hogy bemutassuk a gyorskorcsolya sportág szereplői között a pedagógiai folyamatokban a célmeghatározást, a közös munkafolyamatokat, valamint az értékelés és visszajelzés mechanizmusát, amelyek információkat és egyfajta irányt adnak az edzőképzés és edzőtovábbképzés számára is.

A kutatásokat végzi: Telegdi Attila PhD. hallgató (a.telegdi@gmail.com)

A kutatás során a következő módszereket alkalmazzuk:

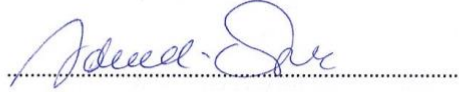
1. Dokumentum elemzés: A dokumentum elemzés során a szövetség stratégiájának, működési szabályzatának, és a szövetségi belső edzőképzés, edzőtovábbképzés során felhasznált szakmai információs anyagokat elemezzük.
2. Online önkitöltős kérdőív: Sportolók esetében a kérdőívet 14. évet betöltöttökkel kívánjuk kitöltetni szülői beleegyezést követően. A kérdőíveket 14 év feletti **sportolókkal**, (N=140), **szülőkkel** (N=60), **edzőkkel** kívánjuk kitöltetni.
3. Félig strukturált interjú: A félig strukturált interjúkat személyesen, jegyzeteléssel és hangrögzítéssel készítjük. Az interjúk során minden szereplővel készítünk félig strukturált interjút. Az **edzőket** (N=4), **szülőket** (N=4), **sportolókat** (N=4), **vezetőket** (N=4) vizsgálunk.

A vizsgálatok semmilyen formában nem veszélyeztetik a sportolók testi/lelki egészségét. A kutatásban felhasznált adatokat bizalmasan kezeljük. A kutatásokra vonatkozó hazai és nemzetközi etikai szabályokat a vizsgálatok során mindvégig betartjuk és betartatjuk. A részvétel önkéntes, és a beleegyezést bármikor visszavonhatja a vizsgált személy.

Kérem hozzájárulását, hogy a dokumentumelemzés során vizsgált dokumentumokba betekinthessünk, illetve a kérdőíveket tölthessünk ki edzőkkel, sportolókkal és azok szüleivel, valamint, hogy a

sportszövetség területén interjúkat készíthessünk sportolókkal, szülőkkel, edzőkkel és sportvezetőkkel.

A kutatás elvégzéséhez hozzájárulok:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Orsolya Vári', is written over a horizontal dotted line.

Várad Orsolya ügyvezető igazgató

Budapest, 2022. 05. 13.

2. Melléklet: Beleegyező nyilatkozat

BELEEGYEZŐ NYILATKOZAT

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola a gyorskorcsolya sportágak edzőképzését és edzőtovábbképzését, valamint a hosszú távú sportoló felkészítés programot vizsgálja a gyorskorcsolya versenyzők körében.

A kutatás címe: A gyorskorcsolya sportágak edzőképzésének és edzőtovábbképzésének megújítása: a hosszú távú sportoló felkészítés program komplex hatásrendszere

A kutatás vezetője: Telegdi Attila László PhD hallgató (a.telegdi@gmail.com)

Érdeklődésünk középpontjában az áll, hogy megállapítsuk azokat a legfontosabb pedagógiai tartalmakat, értékeket és módszereket, amelyek segítségével megújíthatjuk a gyorskorcsolya edzők képzését, illetve továbbképzését. Elsődlegesen a Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség (MOKSZ) által alkalmazott hosszú távú sportló felkészítési program (LTAD) hatásait kutatjuk a sportolók vonatkozásában. Emellett a sportoló- edző-szülő-sportvezető pedagógiai kapcsolatrendszer vizsgáljuk az edzői nézetek, az utánpótlás-nevelés, tehetséggondozás, élsport, és a kettős karrier szempontjából.

A kutatással célunk, hogy segítsük a hazai gyorskorcsolya edzőképzés és edzőtovábbképzés megújítását a hatékonyabb pedagógiai folyamatok érdekében.

A vizsgálat során a sportolók kommunikációját, sportági motivációjukat, nézeteiket, kettős karrierről kialakított nézeteiket vizsgáljuk sportpedagógiai témájú kérdőív kitöltésével, valamint félig strukturált interjú formájában.

A vizsgálatok semmilyen formában nem veszélyeztetik a sportolók testi/lelki egészségét. A kutatásban felhasznált adatokat bizalmasan kezeljük. A kutatásokra vonatkozó hazai és nemzetközi etikai szabályokat a vizsgálatok során mindvégig betartjuk és betartatjuk.

Kérjük, aláírásával igazolja, hogy elolvasta ismertetőnket, és tudomásul vette, hogy a vizsgálatokat tudományos célú felhasználásra kérdőívekben, számítógépes adathordozón rögzítjük. A részvétel önkéntes, és a beleegyezést bármikor visszavonhatja. Ezúton kérem beleegyezését, hogy gyermeke a leírt kutatásban részt vegyen. Kérem, hogy ha kérdésre vagy további információra van szüksége a kutatással kapcsolatban, keressen meg a fent megadott e-mail címen.

Igen, hozzájárulok ahhoz, hogy nevű gyermekem részt vegyen a kutatási programban, és igazolom, hogy megfelelő írásbeli/szóbeli tájékoztatásban részesültem a tervezett kutatással kapcsolatban.

Nem járulok hozzá ahhoz, hogy nevű gyermekem részt vegyen a kutatási programban.

Budapest,

.....
aláírás

3. Melléklet: Kutatásetikai Bizottság engedély

RK /620 /2022

H-3300 Eger, Eszterházy tér 1. • Tel.: +36-36 / 520-400 • www.uni-eszterhazy.hu

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Kutatásetikai Bizottság
3300 Eger, Eszterházy tér 1.

A Kutatásetikai Bizottság döntése

Tisztelt Telegdi Attila László,

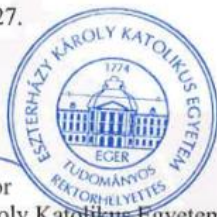
Bizottságunk megkapta bírálatra „A hazai gyorskorcsolya sportszakember képzésének és továbbképzésének rendszere a hosszútávú sportoló fejlesztési program hatásrendszerében” című kutatásával kapcsolatos kérelmét. Az Ön által tervezett kutatás tervét áttekintettük, és értesítem, hogy azt Bizottságunk az etikai kritériumok szempontjából megfelelőnek találta. A kutatás szakszerű és etikus lefolytatásáért inentől Ön felel. Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen folyó kutatások etikai hátterét a Bizottság erre vonatkozó szabályzata szavatolja, amennyiben a kutatás végzése közben bármilyen aggálya merülne fel, ez a szabályzat az irányadó.

A Bizottságot azonnal értesítenie kell, amennyiben bármely, a kutatásban résztvevő személynek panasza merülne fel, vagy a kutatással összefüggő egyéb problémáról számolna be. A Kutatásetikai Bizottság eljárásaitól függetlenül a témavezető és a közreműködők is felelősséggel tartoznak, ahogy ez a szabályzatban is szerepel. A Kutatásetikai Bizottság támogató döntése nem változtatja meg, helyettesíti vagy szünteti meg ezeket a felelősségi köröket.

Eger, 2022.05.27.

Tisztelettel,

Dr. Juhász Tibor
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Tudományos rektorhelyettes
a Kutatásetikai Bizottság elnöke

4. Melléklet: Interjú beleegyező jogi nyilatkozat

Jogi beleegyező nyilatkozat

Alulírott, hivatalosan beleegyezem abba, hogy részt vegyek az alábbi interjúban:

„A gyorskorcsolya sport hosszú távú felkészítéssel kapcsolatos kutatás” témájában.

1. Tudomásul veszem, hogy az interjú során rólam személyes információkat gyűjtenek és rögzítenek, amelyek a kutatás céljaira felhasználásra kerülnek.
2. Hozzájárulok ahhoz, hogy az interjú során elhangzott információkat a kutatási célú publikációban vagy jelentésben felhasználják, feltéve, hogy azokat anonim módon kezelik.
3. Értem és elfogadom, hogy az interjú során elhangzott információk publikálásra vagy más formában történő felhasználására csak az én előzetes írásbeli hozzájárulásom esetén kerülhet sor.
4. Kijelentem, hogy az általam közölt információk hitelesek és pontosak.

Ezt a nyilatkozatot saját szabad akaratomból írom alá, és teljes mértékben megértettem annak tartalmát.

Dátum:

Aláírás: _____

5. Melléklet: Edzői kérdőív

Kedves Edző kolléga!

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola a gyorskorcsolya sportágak edzőképzését és edzőtovábbképzését, valamint a hosszú távú sportoló felkészítési programot vizsgálja a gyorskorcsolya edzők körében.

A kutatás eredményei egy doktori disszertáció formájában kerül publikálásra.

Célunk, hogy a vizsgálat eredményeit felhasználva segítsük az edzőképzést, ezzel az Önök eredményességét és a sportág jövőbeli felemelkedését.

A kutatás eredményeihez Ön is hozzájárulhat, ehhez kérjük a segítségét! A kérdőívben nincsenek jó vagy rossz válaszok, olvassa el figyelmesen a kérdéseket és válaszoljon azokra véleménye, érzései szerint!

A kitöltött kérdőíveket zártan kezeljük, az eredményeket összesítve (név nélkül) kizárólag e kutatás keretein belül használjuk fel. Kérjük, olvassa el figyelmesen az alábbi nyilatkozatot. A kérdőív kitöltésével Ön beleegyezik abba, hogy a megadott adatokat a kutatás céljaira felhasználjuk. Biztosítjuk Önt arról, hogy az adatok kezelése az etikai és jogi (GDPR) előírásoknak megfelelően történik. Az adatok anonim módon kerülnek feldolgozásra, és kizárólag tudományos célokra használjuk fel őket.

Ha hozzájárul, kérjük, folytassa a kérdőív kitöltését. Köszönjük az együttműködését!

Telegdi Attila

A következő kérdések általános demográfiai adatokra kérdeznek rá. Kérjük értelemeszerűen egyértelmű karikázással vagy aláhúzással, illetve számok beírásával válaszoljon a kérdésekre!

1	Neme	Nő	Férfi				
2	Életkora	év					
3	Iskolai végzettsége	Egyetem/főiskola	Érettségi	Ipari Szakmunkásképző			
4	Szakmai végzettség iskolarendszeren belül	Szakedző	Szakedző, MSc	Szakedző, BSc	Középfokú edző OKJ	Alapfokú sportoktató OKJ	Egyéb külföldön szerzett végzettség
5	Pedagógiai tanulmányok	tanár, tanító szak egyetemen, főiskolán	edző szak egyetemen, főiskolán	OKJ tanfolyamon (pl. ped. asszisztens)	Külföldön szerzett pedagógiai végzettség		
6	Sportolói múlt	klub versenyző	utánpótlás válogatott	felnőtt válogatott	olimpikon		
7	Összesen hány éve edzősködik?	0-5 év	5-10 év	10-15 év	15-20 éve	több mint 20 éve	
8	Milyen szinten edzősködik?	klub szinten dolgozom	utánpótlás válogatott mellett dolgozom	Felnőtt válogatott mellett dolgozom			
9	Milyen szintre jutott a legsikeresebb tanítványa felnőtt korára?	klub szinten maradt	felnőtt válogatott szintre	kijutott olimpiára			

	A következő kérdések a felkészítésről, a kommunikációról és az elvárásokról kialakult véleményére vonatkoznak.				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző

10	A rövid távú felkészülést tartom célravezetőnek				
11	A hosszú távú felkészítést tartom célravezetőnek				
		Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
12	A versenyző már junior korában is lehetőleg minden versenyt nyerjen meg, mert rövid a versenyzői pályafutása.				
13	A versenyző felnőtt korára érje el teljesítőképességének maximumát, nem kell minden versenyt juniorként megnyernie.				
14	A versenyzőnek nem kell minden versenyt megnyernie, elég, ha egy két kitűzött célra koncentrálnak.				
15	A sport nevelő hatása legalább annyira fontos, mint maga az eredményesség				
17	Kizárólag én irányítom a versenyzőm felkészülését.				
18	Szoktam értékelni a versenyzőm edzésen/versenyen nyújtott teljesítményét.				
19	Nem szoktam értékelni a versenyzőm edzésen/versenyen nyújtott teljesítményét.				
20	Szoktam beszélgetni a versenyzőmmel a teljesítményéről, szoktam értékelni azt.				
21	Szoktam beszélgetni versenyzőm osztályfőnökével a teljesítményéről, és közösen segítjük az eredményességében				
22	Szoktam beszélgetni versenyzőm testnevelőjével a teljesítményéről, és közösen segítjük az eredményességében				
23	Szoktam beszélgetni versenyzőm tanáraival a teljesítményéről, és közösen segítjük az eredményességében				
24	Versenyzőmmel rendszeresen megbeszéljük a rövid távú céljainkat.				
25	Versenyzőmmel rendszeresen megbeszéljük a hosszú távú céljainkat.				
26	Versenyzőm osztályfőnökével rendszeresen megbeszéljük a céljainkat.				
27	Versenyzőm testnevelőjével rendszeresen megbeszéljük a céljainkat.				
28	Versenyzőm tanáraival rendszeresen megbeszéljük a céljainkat.				
29	Meg szoktam hallgatni a versenyzőm véleményét, érzéseit az edzések vagy versenyek alkalmával.				
30	Őszinte vagyok a versenyzőmmel minden esetben				
31	Meghallgatom és figyelembe veszem a versenyzőm véleményét és annak megfelelően alakítom ki a felkészülést.				
32	Minden esetben meghallgatom a versenyzőm véleményét.				
33	Ha nem sikerül egy feladatot vagy versenyt jól megoldania a versenyzőmnek akkor azt meg tudjuk beszélni.				

34	Mindig elmondom a versenyzőmnek, hogy pontosan mi a feladata egy adott edzésen vagy versenyen.				
		Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
35	Ha a versenyzőm valamit nem ért, vagy problémája van akkor nyugodtan megkérdezheti tőlem.				
36	Tisztában vagyok a szövetség elvárásaival, szoktam beszélni a szövetségi vezetőkkel.				
37	A szövetség vezetői szokták értékelni a teljesítményemet, a teljesítményünket.				
38	A szövetségi vezetők meg szokták hallgatni az én véleményemet és javaslataimat is.				
39	A szövetségi vezetők a javaslataimat meg szokták hallgatni és fel is használják.				
40	A versenyzőm iskolája, tanárai meghallgatják véleményemet, javaslataimat, kéréseimet				
41	A versenyzőm szüleivel tartom a kapcsolatot, szoktam velük rendszeresen egyeztetni a munkánk sikeressége érdekében.				
42	A versenyzőim szülei nem szoktak beleszólni a felkészülésbe.				
43	A versenyzőim szülei nem jelentenek terhet a munkám során.				
44	Megfelelő a kommunikációm a szülőkkel.				
45	A szülőkkel közösen ki szoktuk értékelni gyermekük teljesítményét, és ez segíti a közös munkánkat a siker érdekében.				
46	Elégedett vagyok a szülők hozzáállásával.				
47	Szívesen veszem a szülők esetleges építő kritikáját, amelyet a gyermekük érdekében fogalmaznak meg.				
48	Viselkedésemmel és véleményemmel követendő példát mutatok a sportolóim számára				
49	Ambiciózus vagyok				
50	Ha akadályokba ütközöm, képes vagyok rugalmasan alternatív megoldásokat találni, ezzel is példát mutatok				
	A következő állítások arra utalnak, hogy véleménye szerint mely edzői tényezők meghatározók egy sportoló sikeres sportpályafutása biztosítása érdekében?				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
51	Az edző szakmai tudása				
52	Az edző módszertani tudása				
53	Az edző életkora				

54	Az edző neve				
55	Az edző pedagógiai felkészültsége				
56	Az edző motivációs bázisa, hogyan tud biztatni, milyen a hozzáállása,				
		Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
57	Az edző pszichológiai felkészültsége				
58	Az edző erkölcsi magatartása				
59	Az edző értékelése az edzésen, versenyen nyújtott teljesítményről				
60	Az edző hallgassa meg a versenyzői véleményt, benyomást a felkészülésről,				
61	Az edző vegye figyelembe és felhasználja a versenyzői véleményt a felkészülésben				
62	Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportolóval				
63	Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportoló szülőjével				
64	A sportszövetség rendszeresen kommunikáljon a sportolóval				
65	Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportoló iskolájával, tanáiraival				
66	Az edző önképzése, képzése, tudásának folyamatos bővítése				
67	Az edző szervezett körülmények között történő folyamatos képzése, továbbképzése				
68	Az edző szakmai tudás igénye				
69	Az edző és sportoló közös gondolkodása				
70	Az edző partnernek tekintse a sportolót				
71	Az edző műveltsége, kulturáltsága				
72	Az edző nemzetisége				
73	Az edző országának a kultúrája, ha külföldi				
74	Külföldi edző esetén az edző által edzésen beszélt idegen nyelv				
	A következő állítások arra utalnak, hogy véleménye szerint mely egyéb tényezők meghatározók egy sportoló sikeres sportpályafutása biztosítása érdekében?				
	<i>Jelölje x-el az az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
75	A szakmai stáb felkészültsége (erőnléti edző, rehabilitációt irányító személy, sportorvos, dietetikus)				
76	Csapattársak teljesítménye (jó sportolók vegyék körül)				

77	A csapat, a versenyzők eredményei a bajnokságban				
78	A család anyagi támogatása				
79	A család erkölcsi támogatása				
		Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
80	A család pszichés támogatása				
81	A család kulturális és műveltségi támogatása (pl. színház, múzeum látogatás)				
82	Szerencse- vagy sorsfaktor				
83	Vidéki vagy fővárosi klubhoz tartozás				
84	A sportklub vagy sportszövetség támogatása				
85	Inspiráló, támogató környezet a klubnál				
	A következő állítások arra utalnak, hogy véleménye szerint mely tényezők meghatározók, hogy sportolója magas szinten űzze sportágát?				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontod! Minden állításnál csak egy választ adj!</i>	Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
86	Testösszetétel paraméterek (testmagasság, testsúly, izomtömeg)				
87	Kondicionális képességek (gyorsaság, erő, állóképesség)				
88	Koordinációs képességek (térbeli tájékozódó, reagáló és ritmusképesség)				
89	Ízületi mozgékonyág és izomlazaság				
90	Technikai készség (jól előzz, védj a pályádat, jól helyezkedj, stb.)				
91	Gyorskorcsolya edzéssel eltöltött órák száma (edzés, gyakorlás)				
92	Kognitív tényezők (taktikai intelligencia, helyzet felismerés, megoldó képesség, kreativitás)				
93	Pszichés képességek (motiváció, stressz elviselése, önbizalom, koncentráció)				
94	Pozitív jellemvonások a sportolás során (akarati erőfeszítés, alázat, kitartás, szorgalom, önfegyelem, kötelességtudat, lelkiismeretesség, motiváció)				
95	Pozitív jellemvonások a sporton kívüli feladatok végrehajtásában (akarati erőfeszítés, alázat, kitartás, szorgalom, önfegyelem, kötelességtudat, lelkiismeretesség, motiváció)				
96	Olyan a hétköznapi életben inkább negatívnak ítélt jellemvonások, amelyek a sportban történő érvényesülést elősegítik				

	(csibészség, szemtelenség, túlzott önbizalom)				
97	Képességnek megfelelő iskolai tanulmányi eredmény				
98	Az iskola támogatása				
		Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
99	Az iskolai közösség szerepe				
100	A sport közösség szerepe				
101	Utánpótlás válogatottként megfelelő anyagi támogatás				
102	Életvitel (sporttáplálkozás, pihenés, éjszakai szórakozás elkerülése, káros szenvedélyek)				
103	Létesítményi háttér, tárgyi és eszköz feltételek				
	A következő állítások arra utalnak, hogy véleménye szerint mennyire jellemző, hogy követi versenyzője magánéletét?				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
104	Foglalkozom a versenyzőm magánéletével (barátok, élettárs, pár, szórakozás)				
105	Együtt működöm a szülőkkel				
106	Együtt működöm az iskolai tanáraival				
107	Fontosnak tartom a versenyzőm képességének megfelelő tanulmányi eredményt				
108	Figyelek a napirendje betartására				
109	Fontosnak tartom a sport mellett a tanulást is				
110	Figyelek az egészséges sportolói táplálkozására				
111	Foglalkozom a magatartásával, viselkedésével				
112	A sporton kívül megtanítom az élet egyéb dolgaira is				
113	Fontosnak tartom, hogy a feladatait kötelességtudóan végezze el				
114	Együtt működöm az iskolájával				
	A következő állítások arra utalnak, hogy milyen jellemzők illenek ön szerint egy tehetséges sportolóra?				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
115	Egy tehetséges sportoló többet dolgozik az ellenfeleinél azért, hogy jobb legyen náluk				

11 6	Egy tehetséges sportoló kevesebb munkával is jobb az ellenfeleinél a tehetsége miatt				
11 7	Egy tehetséges sportoló igyekszik megfelelni az edzőjének				
11 8	Egy tehetséges sportoló igyekszik megfelelni szüleinek				
11 9	Egy tehetséges sportoló igyekszik megfelelni edzőtársainak				
12 0	Egy tehetséges sportoló igyekszik megfelelni az iskolája, tanárai elvárásainak				
12 1	Egy tehetséges sportolót bosszant, ha nem úgy teljesít ahogy ő ezt várta magától				
		Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
12 2	Egy tehetséges sportolóra edzője rábízhatja téthelyzetben a döntés jogát				
12 3	Egy tehetséges sportoló szeret önállóan döntéseket hozni				
12 4	Szereti, ha kihívások elé van állítva				
12 5	Általában elérhető kihívások elé állítom a tehetséges sportolókat				
12 6	Általában nehezen elérhető kihívások elé állítom a tehetséges sportolókat				
12 7	A tehetséges sportolót önállóságra nevelem, engedem, hogy saját egyénisége érvényre jusson a sportban				
12 8	Nem hajtom túl, nem versenyeztetem túl				
12 9	Egy tehetséges sportolóra jobban figyelek, és többet dolgozom vele, mint a többiekkel				
13 0	Egy tehetséges sportolóra ugyanannyit figyelek, és ugyanannyit dolgozom vele, mint a többieket				
13 1	Egy tehetséges sportolótól jobban elfogadom, ha nem teljesít jól				
13 2	Egy tehetséges sportlótól nehezebben fogadom el, ha nem teljesít jól				
13 3	Egy tehetséges sportolótól versenyzőtársai jobban elfogadják, ha nem teljesít jól				
13 4	Egy tehetséges sportolótól társai kevésbé fogadják el, ha nem teljesít jól				
13 5	Elfogadom, ha a sportolónak más a véleménye bizonyos helyzetben				
13 6	Egy tehetséges sportoló esetén versenyzőtársai jobban elfogadják, ha más a véleménye van bizonyos helyzetben				
13 7	Egy tehetséges sportoló esetén versenyzőtársai nehezebben fogadják el, ha más a véleménye van bizonyos helyzetben				

NAGYON KÖSZÖNÖM TÜRELMÉT ÉS SEGÍTSÉGÉT!

6. Melléklet: Szülői kérdőív

Tisztelt Szülő!

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola a gyorskorcsolya sportágak edzőképzését és edzőtovábbképzését, valamint a hosszú távú sportoló felkészítési programot vizsgálja a gyorskorcsolya szülők körében.

A kutatás eredményei egy doktori disszertáció formájában kerül publikálásra.

Célunk, hogy a vizsgálat eredményeit felhasználva segítsük az edzőképzést, ezzel gyermeke eredményességét és a sportág jövőbeli felemelkedését.

A kutatás eredményeihez Ön is hozzájárulhat, ehhez kérjük a segítségét! A kérdőívben nincsenek jó vagy rossz válaszok, kérjük olvassa el figyelmesen a kérdéseket és válaszoljon azokra véleménye, érzései szerint!

A kitöltött kérdőíveket zártan kezeljük, az eredményeket összesítve (név nélkül) kizárólag e kutatás keretein belül használjuk fel. Kérjük, olvassa el figyelmesen az alábbi nyilatkozatot. A kérdőív kitöltésével Ön beleegyezik abba, hogy a megadott adatokat a kutatás céljaira felhasználjuk. Biztosítjuk Önt arról, hogy az adatok kezelése az etikai és jogi (GDPR) előírásoknak megfelelően történik. Az adatok anonim módon kerülnek feldolgozásra, és kizárólag tudományos célokra használjuk fel őket.

Köszönjük az együttműködését!

Telegdi Attila

A következő kérdések általános demográfiai adatokra kérdeznek rá. Kérjük értelemszerűen egyértelmű karikázással vagy aláhúzással, illetve számok beírásával válaszoljon a kérdésekre!

1	Életkora	év			
2	Neme	Nő	Férfi		
3	Iskolai végzettsége	Egyetem/főiskola	Középiskola	Ipari Szakmunkásképző	Egyik sem
4	Gyorskorcsolyázó gyermeke(i) életkora	éves	éves	éves	
5	Gyermeke sportminősítése	Klub versenyző	Utánpótlás válogatott	Felnőtt válogatott	
6	Ha ön sportolt korábban, azt milyen szinten űzte?	Hobby szinten	Versenyszerűen	Válogatott szinten	Olimpikon voltam
7	Mennyire tudja megoldani gyermeke sportolásának anyagi fedezetét?	Nagyon nehezen	Nehezen	Megoldom	Nem jelent nehézséget

	A következő kérdések gyermeke felkészítéséről, a kommunikációról és az elvárásokról kialakult véleményére vonatkoznak.				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző

7	A rövid távú felkészítést tartom célravezetőnek				
8	A hosszú távú felkészítést tartom célravezetőnek				
9	Gyermekem már junior korában is lehetőleg minden versenyt nyerjen meg, mert rövid a versenyzői pályafutása.				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
10	Gyermekem felnőtt korára érje el teljesítőképességének maximumát, nem kell minden versenyt juniorként megnyernie.				
11	Gyermekemnek nem kell minden versenyt megnyernie, elég, ha egy két előre kitűzött célra koncentrálnak.				
12	A sport nevelő hatása legalább annyira fontos, mint maga az eredményesség				
14	Kizárólag az edző irányítja a gyermekem felkészülését, én nem szólok bele.				
15	Szoktam értékelni a gyermekem edzésen/versenyen nyújtott teljesítményét, és ezt megosztom vele.				
16	Nem szoktam értékelni a gyermekem edzésen/versenyen nyújtott teljesítményét, ez az edző dolga.				
17	A gyermekem teljesítményéről szoktam beszélgetni a gyermekem edzőjével.				
18	A gyermekem teljesítményéről szoktam beszélgetni szövetségi vezetővel.				
19	A gyermekem teljesítményét figyelemmel kíséri az osztályfőnök és szoktam vele egyeztetni, hogy miként tudjuk támogatni gyermekemet				
20	A gyermekem teljesítményét figyelemmel kíséri a testnevelője és szoktam vele egyeztetni, hogy miként tudjuk támogatni gyermekemet				
22	A gyermekem teljesítményét figyelemmel kísérik a tanárai és szoktam velük egyeztetni, hogy miként tudjuk támogatni gyermekemet				
23	Az edző készséggel meghallgat és partner az együttműködésben gyermekem fejlődése érdekében.				
24	Teljes mértékben megbízom a gyermekem edzőjében a felkészülését illetően.				
25	Sikeresnek mondanám a gyermekem edzőjével történő együttműködést, amely a gyermekem fejlődését segíti elő.				
26	Ha gond van a gyermekemmel, vagy segítségre szorul az edző a gyermekem felkészítését illetően, akkor szoktunk egyeztetni.				

27	Tudok gyermekem programjáról, versenyei időpontjairól és a felkészülésének legfőbb információiról.				
28	Ha kérdésem van a gyermekem felkészülésével kapcsolatban, akkor ezt bármikor megkérdezhetem az edzőtől, aki válaszolni szokott.				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
29	A szövetség elvárásaival, céljaival tisztában vagyok.				
30	A szövetséggel szoktam kommunikálni időnként.				
31	A szövetség szokta értékelni gyermekem, és a társai teljesítményét.				
32	Tisztában vagyok vele, hogy mit vár el tőlem a szövetség a gyermekem eredményességének érdekében.				
33	A szövetség mindenben segíti gyermekem munkáját.				
34	A szövetség képviseli gyermekem érdekeit, hozzájárul a támogatásához.				
35	A szövetség segíti gyermekem érvényesülését, megbecsüli őt.				
	A következő állítások azt vizsgálják, hogy véleménye szerint mely edzői tényezők meghatározók gyermeke sikeres sportpályafutása biztosítása érdekében?				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
36	Az edző szakmai tudása				
37	Az edző módszertani tudása				
38	Az edző életkora				
39	Az edző neme				
40	Az edző pedagógiai felkészültsége				
41	Az edző motivációs bázisa, hogyan tud biztatni, milyen a hozzáállása				
42	Az edző pszichológiai felkészültsége				
43	Az edző erkölcsi magatartása				
44	Az edző értékelése az edzésen, versenyen nyújtott teljesítményről				
45	Az edző hallgassa meg a versenyzői véleményt, benyomást a felkészülésről,				
46	Az edző vegye figyelembe és használja fel a versenyzői véleményt a felkészülésben				
47	Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportolóval				

48	Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportoló szülőjével				
49	A sportszövetség kommunikáljon rendszeresen a sportolóval				
50	Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportoló iskolájával, tanáraival				
51	Az edző képzése, önképzése, tudásának folyamatos bővítése				
		Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
52	Az edző szervezett körülmények között történő folyamatos képzése, továbbképzése				
53	Az edző szakmai tudás igénye				
54	Az edző és sportoló közös gondolkodása				
55	Az edző partnernek tekintse a sportolót				
56	Az edző műveltsége, kulturáltsága				
57	Az edző nemzetisége				
58	Az edző országának a kultúrája, ha külföldi				
59	Külföldi edző esetén az edző által edzésen beszélt idegen nyelv				
	A következő állítások arra utalnak, hogy véleménye szerint mely egyéb tényezők meghatározók gyermeke sikeres sportpályafutása biztosítása érdekében?				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
60	A szakmai stáb felkészültsége (erőnléti edző, rehabilitációt irányító személy, sportorvos, dietetikus)				
61	Csapattársak teljesítménye (jó sportolók vegyék körül)				
62	A csapat, a versenyzők eredményei a bajnokságban				
63	A család anyagi támogatása				
64	A család erkölcsi támogatása				
65	A család pszichés támogatása				
66	A család kulturális és műveltségi támogatása (pl. színház, múzeum látogatás)				
67	Szerencse- vagy sorsfaktor				
68	Vidéki vagy fővárosi klubhoz tartozás				
69	A sportklub vagy sportszövetség támogatása				
70	Inspiráló, támogató környezet a klubnál				

71	Gyermekek iskolájának, tanárainak támogatása, együttműködése				
	A következő állítások arra utalnak, hogy véleménye szerint mely tényezők meghatározók, hogy gyermeke magas szinten űzze sportágát?				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az Ön álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
72	Testösszetétel paraméterek (testmagasság, testsúly, izomtömeg)				
		Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
73	Kondicionális képességek (gyorsaság, erő, állóképesség)				
74	Koordinációs képességek (térbeli tájékozódó, reagáló és ritmusképesség)				
75	Ízületi mozgékonyság és izomlazaság				
76	Technikai készség (jól előzz, véd a pályádat, jól helyezkedj, stb.)				
77	Gyorskorcsolya edzéssel eltöltött órák száma (edzés, gyakorlás)				
78	Kognitív tényezők (taktikai intelligencia, helyzet felismerés, megoldó képesség, kreativitás)				
79	Pszichés képességek (motiváció, stressz elviselése, önbizalom, koncentráció)				
80	Pozitív jellemvonások a sportolás során (akarati erőfeszítés, alázat, kitartás, szorgalom, önfegyelem, kötelességtudat, lelkiismeretesség, motiváció)				
81	Pozitív jellemvonások a sporton kívüli feladatok végrehajtásában (akarati erőfeszítés, alázat, kitartás, szorgalom, önfegyelem, kötelességtudat, lelkiismeretesség, motiváció)				
82	Olyan a hétköznapi életben inkább negatívnak ítélt jellemvonások, amelyek a sportban történő érvényesülést elősegítik (csibészség, szemtelenség, túlzott önbizalom)				
83	Képességeknek megfelelő iskolai tanulmányi eredmény				
84	Iskolai tanulmányi eredmény				
85	Az iskola közösség szerepe				
86	A sport közösség szerepe				
87	Utánpótlás válogatottként megfelelő anyagi támogatás				

88	Életvitel (sporttáplálkozás, pihenés, éjszakai szórakozás elkerülése, káros szenvedélyek)				
89	Létesítményi háttér, tárgyi és eszköz feltételek				
	A következő állítások arra utalnak, hogy véleménye szerint mennyire jellemző, hogy az edzője követi gyermeke magánéletét?				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az Ön álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
90	Foglalkozik gyermekem magánéletével (barátok, élettárs, pár, szórakozás)				
91	Együttműködik a versenyzők szüleivel				
92	Együttműködik az iskola tanáraival				
		Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
93	Fontosnak tartja gyermeke képességének megfelelő tanulmányi eredményt				
94	Figyel a gyermeke napirendje betartására				
95	Fontosnak tarja a sport mellett a tanulást is				
96	Figyel gyermeke egészséges sportolói táplálkozására				
97	Foglalkozik gyermeke magatartásával, viselkedésével				
98	A sporton kívül megtanítja gyermekét az élet egyéb dolgaira is				
99	Fontosnak tartja, hogy gyermeke a feladatait kötelességtudóan végezze el				
	A következő állítások arra utalnak, hogy a tehetség témakörét érintő kérdések, kijelentések mennyire jellemzőek önre, gyermekére, gyermeke edzőjére?				
	<i>Jelölje x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi az álláspontját! Minden állításnál csak egy választ adjon!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
100	Az edzője tehetségesnek tartja a gyermekem				
101	Tehetségesnek tartom a gyermekem				
102	Többet dolgozik gyermekem az ellenfeleknél azért, hogy jobb legyen náluk				
103	Gyermeke kevesebb munkával is jobb az ellenfeleinél a tehetsége miatt				
104	Igyekszik megfelelni önmagának				
105	Igyekszik megfelelni az edzőjének				
106	Igyekszik megfelelni nekünk szülőknek				

10 7	Igyekszik megfelelni edzőtársainak				
10 8	Igyekszik megfelelni iskolájának, tanárainak				
10 9	Gyermekeket bosszantja, ha nem úgy teljesít ahogy ő ezt várta magától				
11 0	Edzője rábízta téthelyzetben a döntés jogát				
11 1	Szeret önállóan döntéseket hozni				
11 2	Szereti, ha kihívások elé van állítva				
11 3	Általában edzője elérhető kihívások elé állítja				
11 4	Általában edzője nehezen elérhető kihívások elé állítja				
11 5	Edzője önállóságra neveli, engedi, hogy saját egyénisége érvényre jusson a sportban				
11 6	Edzője megengedi, hogy bizonyos versenyszituációkban maga döntsön				
		Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
11 7	Edzője nem hajtja túl, nem vesz részt túl sok versenyen				
11 8	Edzője elfogadja, ha nem teljesít jól				
11 9	Elfogadom, ha gyermekem nem teljesít jól				
12 0	Versenyzőtársai elfogadják, ha nem teljesít jól				
12 1	Az edzője rendszeresen egyeztet a velünk gyermekem felkészülését illetően				
12 2	Az edző elfogadja, ha gyermekemnek más a véleménye bizonyos helyzetben				
12 3	Elfogadom, ha más a véleménye van gyermekemnek bizonyos helyzetben				
12 4	A versenyzőtársai elfogadják, ha más a véleménye van bizonyos helyzetben				
12 5	Az edzője viselkedése és véleménye követendő példát mutat számára				
12 6	Az edzője ambiciózus				
12 7	Az edzője, ha akadályokba ütközik, képes rugalmasan alternatív megoldásokat találni				

NAGYON KÖSZÖNÖM TÜRELMÉT ÉS SEGÍTSÉGÉT!

7. Melléklet: Sportolói kérdőív

Kedves Sportoló!

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola a gyorskorcsolya sportágak edzőképzését és edzőtovábbképzését, valamint a hosszú távú sportoló felkészítési programot vizsgálja a gyorskorcsolya versenyzők körében.

A kutatás eredményei egy doktori disszertáció formájában kerül publikálásra.

Célunk, hogy a vizsgálat eredményeit felhasználva segítsük az edzőképzést, ezzel eredményesség és a sportág jövőbeli felemelkedését.

A kutatás eredményeihez Te is hozzájárulhatsz, ehhez kérjük a segítséged! A kérdőívben nincsenek jó vagy rossz válaszok, olvasd el figyelmesen a kérdéseket és válaszolj azokra véleményed, érzéseid szerint!

A kitöltött kérdőíveket zártan kezeljük, az eredményeket összesítve (név nélkül) kizárólag e kutatás keretein belül használjuk fel. Kérlek, olvasd el figyelmesen az alábbi nyilatkozatot. A kérdőív kitöltésével beleegyezel abba, hogy a megadott adatokat a kutatás céljaira felhasználjuk. Biztosítalak arról, hogy az adatok kezelése az etikai és jogi (GDPR) előírásoknak megfelelően történik. Az adatok anonim módon kerülnek feldolgozásra, és kizárólag tudományos célokra használjuk fel őket.

Köszönjük az együttműködésed!

Telegdi Attila

A következő kérdések általános demográfiai adatokra kérdeznek rá. Kérlek értelemszerűen egyértelmű karikázással vagy aláhúzással, illetve számok beírásával válaszolj a kérdésekre!

1	Nemed	Lány	Fiú		
2	Mikor születted?	év	hó	nap	
3	Mi a foglalkozásod?	Dolgozom	Tanulok	Professzionális sportoló vagyok	
4	Milyen iskolába jársz?	Egyetem/főiskola	Középiskola	Általános iskola	Felnőtt képzés
5	Versenyletkorod a gyorskorcsolyában? (Hány éve versenyzel?)		éve		
6	Van egyéb sportágban előképzettség? (Sportoltál valamit korábban?)	Igen	Nem		
7	Ha van akkor mennyi az összes előképzettséggel eltöltött idő?		év		
8	Válogatott versenyző vagy?	Igen	Nem		
9	Versenyszerűen üzöl más sportágat is a gyorskorcsolyán kívül?	Igen	Nem		

A következő kérdésekre adott válaszok a siker témaköréről szólnak.

Jelöld x-el, amelyik a legjobban tükrözi a Te állásponatod! Minden állításnál csak egy választ adj!

	A következő kijelentések a siker témaköréről szólnak.				
	<i>Jelöld x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi a te állásponatod! Minden állításnál csak egy választ adj!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
10	Szerintem a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak.				

11	Szerintem az utánpótlás korban elért sikerek a legfontosabbak.				
12	A szüleim szerint a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak.				
13	A szüleim szerint az utánpótlás korban elért sikerek a legfontosabbak.				
		Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
14	Az edzőm szerint a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak.				
15	Az edzőm szerint az utánpótlás korban elért sikerek a legfontosabbak.				
16	Az osztályfőnököm szerint a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak.				
17	Az osztályfőnököm szerint az utánpótlás korban elért sikerek a legfontosabbak.				
18	A testnevelőm szerint a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak.				
19	A testnevelőm szerint az utánpótlás korban elért sikerek a legfontosabbak.				
20	A tanáraink szerint a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak.				
21	A tanáraink szerint az utánpótlás korban elért sikerek a legfontosabbak.				
22	A versenytársaim/csapattársaim szerint a felnőtt korban elért sikerek a legfontosabbak.				
23	A versenytársaim/csapattársaim szerint az utánpótlás korban elért sikerek a legfontosabbak.				
	A következő állítások a felkészülés, tervezés és elvárások témaköréről szólnak, hogy ezek közül mely tényezők jellemzik a sportolásod mindennapjait?				
	<i>Jelöld x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi a te álláspontodat!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
24	A szüleim tanácsot szoktak adni a felkészülésemhez, versenyzésemhez.				
25	A versenyzőtársak tanácsot szoktak adni a felkészülésemhez, versenyzésemhez.				

26	Az osztályfőnököm tanácsot szokott adni a felkészülésemhez, versenyzésemhez.				
27	A testnevelőm tanácsot szokott adni a felkészülésemhez, versenyzésemhez.				
28	A tanárim tanácsot szoktak adni a felkészülésemhez, versenyzésemhez.				
29	Csak és kizárólag az edzőm utasítását követem a felkészülésemben, versenyzésemben.				
		Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
30	Az edzőmmel rendszeresen megbeszéljük a rövid távú céljainkat.				
31	Az edzőmmel rendszeresen megbeszéljük a hosszú távú céljainkat.				
32	A versenyzőtársakkal rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat.				
33	A versenyzőtársakkal rendszeresen megbeszéljük hosszú távú céljainkat.				
34	Az osztályfőnökömmel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat.				
35	Az osztályfőnökömmel rendszeresen megbeszéljük hosszú távú céljainkat.				
36	A testnevelőmmel rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat.				
37	A testnevelőmmel rendszeresen megbeszéljük hosszú távú céljainkat.				
38	A tanárimmal rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat.				
39	A tanárimmal rendszeresen megbeszéljük hosszú távú céljainkat.				
40	A versenyzőtársakkal rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat.				
41	A versenyzőtársakkal rendszeresen megbeszéljük hosszú távú céljainkat.				
42	A szüleimmal rendszeresen megbeszéljük rövid távú céljainkat.				
43	A szüleimmal rendszeresen megbeszéljük hosszú távú céljainkat.				

44	A szövetség szakmai vezetőivel/képviselőivel rendszeresen megbeszéljük a rövid távú céljainkat.				
45	A szövetség szakmai vezetőivel/képviselőivel rendszeresen megbeszéljük a hosszú távú céljainkat.				
46	Az edzőm elvárásaival tisztában vagyok, szoktunk róla beszélni				
47	A szüleim elvárásaival tisztában vagyok, szoktunk róla beszélni.				
		Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
48	A szövetség elvárásaival tisztában vagyok, szoktam a sportági vezetőkkel beszélgetni/szoktak tájékoztatni				
49	Az osztályfőnököm elvárásaival tisztában vagyok, szoktunk róla beszélni.				
50	A testnevelőm elvárásaival tisztában vagyok, szoktunk róla beszélni.				
51	A pedagógusok elvárásaival tisztában vagyok, szoktunk róla beszélni.				
52	A szüleim mindig meghallgatják a véleményemet, érzéseimet az edzésekkel vagy versenyekkel kapcsolatban				
53	Az edzőm mindig meghallgatja a véleményemet, érzéseimet az edzésekkel vagy versenyekkel kapcsolatban				
54	A versenyzőtársaim mindig meghallgatják a véleményemet, érzéseimet az edzésekkel vagy versenyekkel kapcsolatban				
55	Az osztályfőnököm mindig meghallgat, elmondhatom a véleményemet, érzéseimet.				
56	A testnevelőm mindig meghallgat, elmondhatom a véleményemet, érzéseimet.				
57	A tanáraink mindig meghallgatnak, elmondhatom a véleményemet, érzéseimet.				
58	Teljes mértékben megbízom az edzőmben				
59	Az edzőm a véleményemet figyelembe véve alakítja a felkészülésem				
60	Ha nem sikerül egy edzésfeladatot vagy versenyeredményt elérnem				

	akkor ezt mindig meg tudom beszélni az edzőmmel				
61	Ha nem sikerül egy edzésfeladatot vagy versenyeredményt elérnem akkor ezt mindig meg szoktam beszélni a szüleimmel				
62	Ha nem sikerül egy edzésfeladatot vagy versenyeredményt elérnem akkor ezt mindig meg szoktam beszélni a versenyzőtársakkal				
63	Ha nem sikerül egy versenyeredményt elérnem, vagy bármi gondom van, akkor erről tudok beszélni az osztályfőnökömmel				
64	Ha nem sikerül egy versenyeredményt elérnem, vagy bármi gondom van, akkor erről tudok beszélni a testnevelőmmel				
65	Ha nem sikerül egy versenyeredményt elérnem, vagy bármi gondom van, akkor erről tudok beszélni a tanáraimmal				
66	Mindig tudom, hogy adott edzésen vagy versenyen mi a feladatom mert mindig megbeszéljük/kapok róla megfelelő tájékoztatást				
67	Ha nem értek egy feladatot vagy hogy mi a dolgom, mi a cél az adott versenyen akkor ezt nyugodtan megkérdezhetem az edzőmtől.				
	A következő állítások az értékelés és célok témakörét vizsgálják, hogy mely tényezők jellemzik a sportolásod mindennapjait?				
	<i>Jelöld x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi a te álláspontodat! Minden állításnál csak egy választ adj</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
68	Az edzőm minden edzés után szóban értékeli a teljesítményemet				
69	Az edzőm minden edzés után írásban értékeli a teljesítményemet				
70	Az edzőm minden verseny után szóban értékeli a teljesítményemet				
71	Az edzőm minden verseny után írásban értékeli a teljesítményemet				

72	A szüleim szokták értékelni a teljesítményemet, és meg szoktuk beszélni az okait				
73	Az edzőm szüleimmel meg szokta beszélni a felkészülésem, teljesítményemet				
74	A versenyzőtársaimmal meg szoktuk beszélni a teljesítményemet, és tanácsot szoktunk adni egymásnak				
75	A szövetség vezetői szokták értékelni a teljesítményemet/teljesítményünket, megdicsérnek engem/minket, ha jól teljesítünk.				
76	Az osztályfőnököm szokott érdeklődni az eredményeimről és meg szoktuk beszélni a teljesítményemet				
77	A testnevelőm szokott érdeklődni az eredményeimről és meg szoktuk beszélni a teljesítményemet				
		Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
78	A tanárain szoktak érdeklődni az eredményeimről és meg szoktuk beszélni a teljesítményemet				
79	Az edzőm szerintem tudja, hogy mit vár el a szövetség tőlünk, és ő is ezt követeli meg tőlünk.				
80	Az edzőm mindenben segít, hogy céljaimat elérjem				
81	A szüleim mindenben segítenek, hogy a céljaimat elérjem				
82	A versenyzőtársaim mindenben segítenek, hogy a céljaimat elérjem				
83	A sportszövetség mindenben segít, hogy a céljaimat elérjem				
84	Az osztályfőnököm mindenben segít, hogy a céljaimat elérjem				
85	A testnevelőm mindenben segít, hogy a céljaimat elérjem				
86	A tanárain mindenben segítenek, hogy a céljaimat elérjem				
	A következő állítások arra utalnak, hogy véleményed szerint mely tényezők meghatározók egy sikeres sportpályafutás biztosítása érdekében?				

	<i>Jelöld x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi a te álláspontodat! Minden állításnál csak egy választ adj!</i>	Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
87	Az edző szakmai tudása				
88	Az edző módszertani tudása				
89	Az edző életkora				
90	Az edző neme				
91	Az edző sportolói szintje, milyen eredményei voltak versenyző korában				
92	Az edző sportszakmai végzettsége				
93	Az edző pedagógiai felkészültsége				
94	Az edző motivációs bázisa, hogyan tud biztatni, milyen a hozzáállása				
95	Az edző pszichológiai felkészültsége				
96	Az edző erkölcsi magatartása				
97	Az edző szakmai tudás igénye				
98	Az edző értékelése az edzésen, versenyen nyújtott teljesítményről				
		Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
99	A felkészülés közös gondolkodás eredménye				
100	Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportolóval				
101	Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportoló szülőjével				
102	A sportszövetség rendszeresen kommunikáljon a sportolóval				
103	Az edző kommunikáljon rendszeresen a sportoló iskolájával, tanáiraival				
104	Az edző képzése, tudásának folyamatos bővítése				
105	Az edző szervezett körülmények között történő folyamatos képzése, továbbképzése				
106	Az edző partnernek tekintse a sportolót				
107	Az edző műveltsége, kulturáltsága				
108	Az edző országának a kultúrája, ha külföldi				
109	Külföldi edző esetén az edző által edzésen beszélt idegen nyelv				

110	A szakmai stáb felkészültsége (erőnléti edző, rehabilitációt irányító személy, sportorvos, dietetikus)				
111	Csapattársak teljesítménye (jó sportolók vegyék körül)				
112	A csapat, a versenyzők eredményei a bajnokságban				
113	A család anyagi támogatása				
114	A család erkölcsi támogatása				
115	A család pszichés támogatása				
116	A család kulturális és műveltségi támogatása (pl. színház, múzeum látogatás)				
117	Szerencse- vagy sorsfaktor				
118	Vidéki vagy fővárosi klubhoz tartozás				
119	A sportklub vagy sportszövetség támogatása				
120	Inspiráló, támogató környezet a klubnál				
121	Az iskola és a tanárok támogatása				
	A következő állítások arra utalnak, hogy véleményed szerint mely tényezők meghatározók, hogy magas szinten űzd sportágadat?				
	<i>Jelöld x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi a te álláspontodat! Minden állításnál csak egy választ adj!</i>	Egyáltalán nem tartom meghatározónak	Inkább nem tartom meghatározónak	Inkább meghatározónak tartom	Teljesen meghatározónak tartom
122	Testösszetétel paraméterek (testmagasság, testsúly, izomtömeg)				
123	Kondicionális képességek (gyorsaság, erő, állóképesség)				
124	Koordinációs képességek (térbeli tájékozódó, reagáló és ritmusképesség)				
125	Ízületi mozgékonyaság és izomlazaság				
126	Technikai készség (jól előzz, véd a pályádat, jól helyezkedj, stb.)				
127	Gyorskorcsolya edzéssel eltöltött órák száma (edzés, gyakorlás)				
128	Kognitív tényezők (taktikai intelligencia, helyzet felismerés, megoldó képesség, kreativitás)				
129	Iskolai tanulmányi eredmény				
130	Az iskolai közösség szerepe				
131	A sport közösség szerepe				

132	Pszichés képességek (motiváció, stressz elviselése, önbizalom, koncentráció)				
133	Pozitív jellemvonások a sportolás során (akarati erőfeszítés, alázat, kitartás, szorgalom, önfegyelem, kötelességtudat, lelkiismeretesség, motiváció)				
134	Pozitív jellemvonások a sporton kívüli feladatok végrehajtásában (akarati erőfeszítés, alázat, kitartás, szorgalom, önfegyelem, kötelességtudat, lelkiismeretesség, motiváció)				
135	Olyan a hétköznapi életben inkább negatívnak ítélt jellemvonások, amelyek a sportban történő érvényesülést elősegítik (csibészség, szentelenség, túlzott önbizalom)				
136	Képességnek megfelelő iskolai tanulmányi eredmény				
137	Utánpótlás válogatottként megfelelő anyagi támogatás				
138	Életvitel (sporttáplálkozás, pihenés, éjszakai szórakozás elkerülése, káros szenvedélyek)				
	A következő állítások arra utalnak, hogy véleményed szerint mennyire jellemző, hogy az edződ követi a magánéleted?				
	<i>Jelöld x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi a te álláspontodat! Minden állításnál csak egy választ adj!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
139	Foglalkozik a magánélettel (barátok, élettársam, párom, szórakozás)				
140	Együttműködik a szüleimmel				
141	Együttműködik az iskolával, tanáraimmal				
142	Fontosnak tartja a képességemnek megfelelő tanulmányi eredményt				
143	Figyel a napirendem betartására				
144	Fontosnak tarja a sport mellett a tanulást is				
145	Figyel az egészséges sportolói táplálkozásomra				
146	Foglalkozik a magatartásommal, viselkedésemmel				
147	A sporton kívül megtanít az élet egyéb dolgaira is				

148	Fontosnak tartja, hogy a feladataimat kötelességtudóan végezzem el				
	A következő állítások arra utalnak, hogy a tehetséggel kapcsolatban a következő kijelentések mennyire jellemzőek rád, edződ, szüleid, tanáraid, illetve edzőtársaid kapcsolatára?				
	<i>Jelöld x-el azt az oszlopot, amelyik a legjobban tükrözi a te álláspontodat! Minden állításnál csak egy választ adj!</i>	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen mértékben jellemző
149	Az edzőm tehetségesnek tart				
150	A szüleim tehetségesnek tartanak				
151	A versenyzőtársaim tehetségesnek tartanak				
152	Többet dolgozom az ellenfeleknél azért, hogy jobb legyek náluk				
153	Kevesebb munkával is jobb vagyok az ellenfeleimnél a tehetségem miatt				
154	Igyekszem megfelelni az edzőmnek				
155	Igyekszem megfelelni magamnak				
156	Igyekszem megfelelni szüleimnek				
157	Igyekszem megfelelni edzőtársaimnak				
158	Igyekszem megfelelni iskolámnak, tanáraimnak				
159	Bosszant, ha nem úgy teljesítek ahogy ezt elvártam magamtól				
160	Edzőm rám bízva téthelyzetben a döntés jogát				

NAGYON KÖSZÖNÖM TÜRELMED ÉS SEGÍTSÉGED!

8. Melléklet: Félig strukturált interjúk edzői kérdései

Félig strukturált interjú kérdései edzők számára

1. Monogram:
2. Neme:
3. Mióta edzősködsz?
4. Kora:
5. Főváros/vidék:
6. Sportág:
7. Milyen szintű sportoló volt?
8. Legmagasabb edzői végzettség, testnevelői végzettség?
9. Pedagógiai tanulmányok:
10. Milyen korosztállyal foglalkozol?
11. Mi jellemző rájuk a motorikus képességfejlesztés szempontjából?
12. Mire fókuszálsz a motorikus képességfejlesztés szempontjából, mely képességek fejlesztésére?
13. Van különbség az edzői gyakorlatodban a motorikus képességfejlesztés tekintetében, hogy egyes képességek fejlesztése bizonyos életkorban nagyobb hangsúlyt kapnak, és ha igen, akkor ennek mi az oka?
14. Elegendőnek tartod a tudásodat ahhoz, hogy a genetikai potenciál maximumát hozd ki a rád bízott versenyzőkből?
15. Versenyzőként milyen tapasztalataid vannak, hosszú- vagy rövid távú felkészítés jellemezte a pályafutásodat?
16. Te a hosszú távú felkészítést vagy a rövid távú felkészítést tartod célravezetőnek a sportolók felkészítésénél? Indokold!
17. A szülők elvárásai, a szövetség elvárásai, illetve a saját edzői elképzeléseid milyen arányban érvényesülnek, hogy hosszú- vagy rövidtávú metodikát alkalmazol a felkészítésben?
18. Edzőként mik a tapasztalataid, a környezetben a hosszú távú felkészítést alkalmazzák, preferálják szülői, edzői, egyesületi, illetve szövetségi szinten?
19. Mennyire fontos számodra, hogy a versenyzőid nyerjenek korosztályukban?
20. Szerinted hordoz hozzáadott pedagógiai értékeket a sport, és ha igen szerinted melyeket?
21. A sportolót mely képességei határozzák meg a pályafutása sikeressége szempontjából? (A kognitív képességei, intelligenciája?)
22. Véleményed szerint minden életkorban így minden korosztályban a lehető legmagasabb fokú eredményességet kell a versenyzőnek elérnie? Indokold légszíves!
23. A felkészülést vagy az eredményes versenyzést tartod fontosabbnak az utánpótláskorú versenyzők esetében? Indokold légszíves!
24. Alkalmasnak tartod magad, hogy felnőtt koráig végig kísérd versenyzőidet akár az olimpiai dobogóig?
25. Egy edzőt a versenyző mely életkorban elért eredménye minősíti?
26. Elismeri a környezet az edzői munkádat? A szövetség, a versenyző, a versenyző szülei?
27. Milyen edzői nézeteket képviselsz, van edzői ars poeticád? Össze tudnád foglalni?
28. Tudod mit jelent az LTAD?
29. Milyen módszereket alkalmazol a sportági kiválasztás területén?
30. A kondicionális vagy koordinációs képességeket tartod fontosabbnak a sportági kiválasztás szempontjából?
31. Mely motorikus képességeket tartod a legmeghatározóbbnak a sportági kiválasztás szempontjából?
32. Milyen kondicionális, illetve koordinációs képességfelmérő teszteket alkalmazol?
33. Kiket preferálsz inkább a sportági kiválasztás során, a korán-, az átlagos-, illetve későn érőket?
34. Mennyire sikerül megoldanod a differenciált képzést a sportfoglalkozásokon? Csoport bontásban tudtok dolgozni?
35. A tehetséggondozásra illetve felzárkóztatásra milyen módszereket alkalmazol?
36. A szülőkkel történő együttműködést mennyire tartod fontosnak az utánpótlás-nevelés illetve a tehetséggondozás területén? Indokold válaszd!
37. A szülőkkel milyen szintű a kommunikációd? Milyen viszonyt ápolasz velük? Milyen kommunikációs eszközöket alkalmazol?
38. Hogyan vélekedsz az edző-szülő tanítvány háromszögéről? Ez hogyan jellemezhető a te munkásságodban?

39. A szövetség ad szakmai iránymutatást a sportági kiválasztásban, központilag javasolt tesztek stb. tekintetében?
40. A sportszövetség segítséget nyújt a tehetséggondozás területén, akár edzőképzés, edzőtovábbképzés, szakmai tájékoztatók, kiadványok, vagy szakmai programok vonatkozásában? Milyen jellegű segítségre lenne igény?
41. Mi a fontosabb szerinted egy versenyző sportkarrierje vagy a tanulás? Esetleg a helyes arányra vonatkozóan van véleményed?
42. „Fiatalon kell sportolni, tanulni idősebb korában is ráér.” Egyetértesz ezzel a kijelentéssel? Indokold válaszod!
43. Szoktál a versenyződdel beszélgetni a sportolói karrier után mik a tervei?
44. Ösztönzöd versenyződöt, hogy előkészítse, tervezze a sportkarrierje utáni életét? Fejtsd ki hogyan?
45. Véleményed szerint van felelőssége az edzőnek a versenyzője sportkarrier utáni életének alakulásáért, annak megtervezésében, irányításában? Ha igen akkor ez milyen feladatokban jelentkezik?
46. A kettős karrier vonatkozásában egyeztetesz a versenyzővel, szülőkkel, sportszövetséggel? Együttműködsz valamelyikőjükkel, esetleg mindkettőjükkel?

9. Melléklet: Félig strukturált interjúk szülői kérdései

Félig strukturált kérdőív kérdései szülők számára

1. Monogram
2. Legmagasabb iskolai végzettsége
3. Neme
4. Kora
5. Főváros/vidék
6. Ön sportolt korábban versenyszerűen?
7. Milyen szinten sportol a gyermeke?
8. Sportág
9. Mennyi idős a gyermeke?
10. Hány évesen kezdett el korcsolyázni a gyermeke?
11. Kipróbált-e, szokott-e gyermeke más sportokat kipróbálni, sportol-e más sportágban?
12. Mi a legfőbb célja gyermeke sportolását illetően? Önnek mi a siker?
13. Önnek mit jelent az utánpótlás-nevelés?
14. Minden versenyen szeretné, ha gyermeke lehetőleg győzne, vagy ráér, mert hosszú sportolói pályafutást és felnőtt eredmények elérését tartja szem előtt?
15. A hosszú távú felkészülést vagy az állandó eredményes versenyzést tartja fontosabbnak gyermekét illetően?
16. Hallott már az LTAD-ről? A hosszú távú sportoló felkészítési programról?
17. Szokott az edzővel egyeztetni gyermeke felkészítése, a rövid-, illetve hosszú távú célok vonatkozásában?
18. Milyen motoros képességeket (típusú képességeket) fejlesztetek leginkább, mi a legfontosabb képesség, amely meghatározza, hogy valaki jó gyorskorcsolyázó-e?
19. Elégedett az edzői kommunikációval, amit önnel folytat? Elegendő információt kap gyermeke felkészüléséről?
20. Az edzővel szembeni elvárások, edzői kompetenciákkal kapcsolatban mik jutnak az eszedbe? A tapasztalatok és a nézetek mennyire határozzák meg az edzői munkát?
21. Milyen fejlesztési lehetőségekre van szükség van lehetőség, mint képzés, továbbképzés, mit látsz szükségesnek a szövetségben?
22. Elismeri a gyermekével foglalkozó edző munkáját, szokott-e neki gratulálni, megköszönni a munkáját?
23. A szövetség ad segítséget, rendszeres tájékoztatást a gyermekét érintő kérdésekben, illetve a kommunikációban?
24. Fontosnak tartja a versenyző-szülő-edző kommunikációt, együttműködést, a sport háromszöget?
25. Milyen jellegű szövetségi, illetve edzői segítségre lenne szüksége?
26. Ön szerint hordoz hozzáadott pedagógiai értékeket a sport, és ha igen melyeket? Milyen környezet az, ami a leginkább pozitív irányba tereli sportoló nevelését?
27. A sport nevelő hatása, a nevelés a sporton belül és a mindennapi életben miképpen érzékelhető?
28. A sport jellemformáló hatása, életvitel formáló hatása ön szerint hatékony a gyermeke esetében? Mely pozitív jellemformáló hatással bír a sport?
29. Mi fontosabb önnek, a gyermeke sportkarrierje vagy a tanulás?
30. Fiatalon kell sportolni, tanulni idősebb korában is ráér.” Egyetért ezzel a kijelentéssel?
31. Szokott beszélgetni gyermekével a továbbtanulásról, és a sport-tanulás kérdésköréről?
32. Tudomása szerint gyermekével szokott az edzője beszélni a továbbtanulásról, kettős karierről?
33. Ön szerint gyermeke edzőjének van felelőssége gyermeke kettős karrierjének megtervezése szempontjából?

10. Melléklet: Félig strukturált interjúk sportolói kérdései

Félig strukturált interjú kérdései sportolók számára

1. Neme
2. Kora
3. Milyen szintű versenyző?
4. Főváros/vidék
5. Sportág
6. Férfi vagy nő az edződ?
7. Minek tartod inkább az edződet, mesterednek vagy inkább példaképednek?
8. Megfogadod a tanácsait minden esetben?
9. Minden versenyre úgy készülsz, hogy jól akarsz szerepelni rajta, esetleg meg akarod nyerni, vagy van egy-két olyan verseny amelyik fontosabb, mint a többi, és van olyan amelyik kevésbé fontos?
10. Szomorú vagy amikor nem úgy sikerül egy verseny ahogy szeretnéd? Ezt, hogy szoktad megélni? Ezt tanulságként vagy kudarcnak éled meg? Meg szoktad beszélni edződdel?
11. Mi a legfőbb célod a sportban?
12. Szerinted hordoz hozzáadott pedagógiai értékeket a sport, és ha igen szerinted melyeket?
13. Ahhoz, hogy elérd a legfőbb célodat, ahhoz minden versenyt lehetőleg meg kell nyerned?
14. Az edzéseket vagy a versenyzést szereted jobban?
15. Mit tartasz fontosabbnak az edzést vagy a versenyzést ahhoz, hogy a legvégső célodat elérd?
16. A versenyen, hogy milyen taktikával versenyzel, egyedül határozod meg, vagy az edző mondja meg, vagy csak lehetőségeket sorol fel, vagy csak az ő utasítására teszel bármit is a pályán?
17. A bemelegítéseket, levezetések, a versenyre, futamokra történő felkészülést egyedül oldod meg?
18. A szövetség részéről szokott érkezni instrukció, arra, hogy mik a szövetségi irányok vagy elvárások?
19. Szokta értékelni a szövetség a teljesítményedet?
20. Szoktál kapni önálló edzésfeladatokat amelyeket az edzőtől függetlenül kell végrehajtandó?
21. Szereted a sportágadat? Amikor nehezek az edzések vagy esetleg nem vagy sikeres a pályán, nem sikerül egy verseny akkor is szívesen edzel, versenyzel?
22. Amikor nehezek az edzések, akkor mire gondolsz, hogy kibírd? Mi motivál?
23. Elégségesnek tartod az írott verseny szabályokat betartani, vagy ezen kívül vannak olyan egyéb szabályok, amelyeket fontosnak tartasz, amelyeket például otthonról hoztál?
24. Egy versenyen a mindenáron győzelem a legfontosabb számodra, vagy van más értéke is a versenynek?
25. Szerinted mikor, melyik életkorban kell a legeredményesebbnek lennie egy sportolónak? Mindig, juniorként, felnőttként? Indokold!
26. Szereted a sportágadat vagy inkább már az eredményesség motivál?
27. Mit tanít neked a sport, mire tanít, milyen értéket ad át az edződ?
28. Kihez fordulsz problémáddal, vagy ha támaszra van szükséged?
29. A sportolás lelkileg segít, kikapcsol, vagy teljesen más funkciója van számodra?
30. Szereted a játékos jellegű edzéseket? Sokszor van ilyen jellegű edzésed?
31. A játékos gyakorlatokat szereted inkább vagy a sportágadra jellemző speciális gyakorlatokat?
32. Szokott lenni sprint edzésed szárazföldön vagy jégen, vagy fogójáték az edzésen? Hányszor egy héten?
33. Az edződ szokta engedni, hogy más sportágakban is versenyezz esetenként?
34. Az elvárás, az értékelés és a visszajelzés miképpen működik, hogy éled meg az edződ, szüleid, csapattársaid, iskolád tekintetében?
35. Csapatban vagy egyedül szeretsz inkább edzeni?
36. Szoktatok egymásnak segíteni edzésen, edzésen kívül, versenyen?
37. Fontosnak tartod a csapatodat a felkészülésed szempontjából?
38. A sporton kívül is szoktatok közös programokat csinálni?
39. A szüleid szoktak beszélni az edződdel? A szüleid figyelemmel kísérik, hogy hogy mennek az edzéseid, versenyeid?
40. Szoktál-e az edzővel beszélgetni az edzésen, illetve versenyen történekről, vagy esetleg az élet egyéb dolgairól?
41. Ki az, aki segít a sportpályafutásod során az edződön kívül, és mely területen?
42. Mi jellemez egy tehetséges versenyzőt? Te tehetségesnek tartod magad?
43. A sportban az edződ mellett szüleidre is hallgatsz?
44. Szoktál edződdel a tanulásról is beszélni?
45. Szokott vagy adott már tanácsot tanulásban, továbbtanulásban?
46. Fontosnak tartod a tanulást a sport mellett?

47. Csak a sportolás érdekel most, vagy a tanulásra is fordítasz figyelmet?
48. Már gondolkodtál, hogy mi leszel, ha befejezed egyszer a sportolást?
49. Szerinted a magas szintű sportolás mellett megy a tanulás is?
50. Szereted, ha külön foglalkozik veled az edződ?
51. Szokott veled külön foglalkozni, vagy külön csoportba tenni, ha valamit többet kell gyakorolnod, vagy ha valami jobban megy, mint a többieknek

11. Melléklet: Félig strukturált interjúk sportvezetői kérdései

Félig strukturált interjúk kérdései sportvezetők részére:

1. Monogram
2. Neme
3. Beosztása
4. Van edzői végzettsége?
5. Kora
6. A szövetség megfelelő és elégséges iránymutatást ad az edzők számára, hogy a szövetségi stratégiának megfelelő képzést végezzék?
7. A szövetség milyen elveket vall, hirdetett, mennyire fontos az eredményesség, illetve a felkészülés egymáshoz viszonyítva főleg fiatal korban a maximális genetikai potenciál elérése vonatkozásában?
8. Az LTAD iránymutatásait ismerik az edzők? És ön hogy foglalná össze röviden a programot?
9. Elégséges és minőségi képzéseket, továbbképzéseket tart a szövetség az edzők számára?
10. A szövetség miben látja a hosszú távú felkészítés legfontosabb feladatait, és ezt mennyire hatékony az edzők körében?
11. Az LTAD iránymutatásait ismerik az edzők? És ön hogy foglalná össze röviden a programot?
12. Az edző-versenyző-szülői háromszög fontos-e ön szerint? A szövetség számára fontos? Ebben a kommunikációban nyújt-e segítséget ön vagy a szövetség a szereplőknek?
13. Az edzők szülőkkel történő együttműködését mennyire tartja fontosnak ön és a szövetség az utánpótlás-nevelés illetve a tehetséggondozás területén? Milyen szerepet vállal a szövetség ezen a területen?
14. A szülőkkel milyen szintű az edzők kommunikációja? Milyen viszonyt ápolnak velük?
15. Milyen kommunikációs eszközöket alkalmaznak? Milyen információkkal, visszajelzésekkel rendelkezik a szövetség? A szövetség szerepet vállal ezen a területen?
16. Az edzővel szembeni elvárások, edzői kompetenciákkal kapcsolatban mik jutnak az eszedbe? A tapasztalatok és a nézetek mennyire határozzák meg az edzői munkát?
17. Milyen fejlesztési lehetőségekre van szükség van lehetőség, mint képzés, továbbképzés, mit látsz szükségesnek a szövetségben?
18. A szövetség ad szakmai iránymutatást a sportági kiválasztásban, központilag javasolt tesztek stb. tekintetében?
19. A sportszövetség segítséget nyújt a tehetséggondozás területén, akár edzőképzés, edzőtovábbképzés, szakmai tájékoztatók, kiadványok, vagy szakmai programok vonatkozásában? Milyen jellegű segítségre lenne igényük még az edzőknek? Ezt időnként felméri a szövetség?
20. Ön szerint hordoz hozzáadott pedagógiai értékeket a sport, és ha igen, melyeket? Milyen környezet az ami a leginkább pozitív irányba tereli a sportoló nevelését?
21. A sport nevelő hatása, a nevelés a sporton belül és a mindennapi életben miképpen érzékelhető?
22. A kiválasztásban segíti a szövetség a klubokat, edzőket, illetve iránymutatást ad-e?
23. Mit jelent az Ön vagy a szövetség számára a siker?
24. A tehetséggondozás területén mi a szerepe, felelőssége a szövetségnek?
25. A versenyzők sportolás mellett a tanulás mennyire fontos a szövetség számára? Ebben milyen törekvései, intézkedései vannak a szövetségben?
26. A szövetségnek van felelőssége a versenyzők kettős karrierjét illetően?
27. „Fiatalon kell sportolni, tanulni idősebb korában is ráér.” Egyetért ezzel a kijelentéssel? Indokolja választát!
28. Mi a tapasztalata, szoktak az edzők a versenyzőkkel beszélgetni a sportolói karrier után mik a terveik? Ennek, mint edzői feladatról, hogy vélekedik, mint szövetségi vezető?
29. Ösztönzik az edzők versenyzőiket, hogy előkészítsék, tervezzék a sportkarrierjük utáni életüket? Fejtse ki hogyan segíti, ösztönzi a szövetség ezt a folyamatot?
30. A kettős karrier vonatkozásában egyeztetnek az edzők a versenyzővel, szülőkkel, sportszövetséggel? Együttműködnek valamelyikükkel, esetleg mindkettőjükkel?